

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

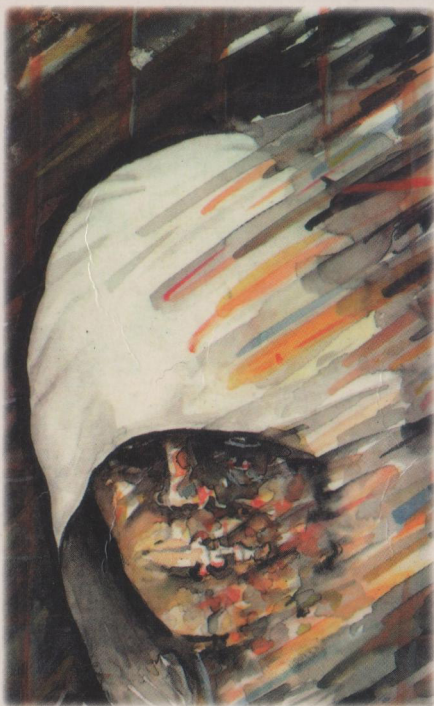
<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

g. greene

CÜZAM

ROMAN

Öteki
ROMAN
Yapım
ÖTEKİ AJANS

Kapak Tasarımı
ARİF TURAN

Kapak İllüstrasyonu
TUNCAY YALÇINKAYA

Redaktör
CELAL İNAL

Baskı ve Cilt
EMEL MATBAASI

Birinci Baskı
1994

İkinci Baskı
1997

Yapıtın Özgün Adı
A Burnt-Out Case

ÖTEKİ, Açık Yayıncılığın kuruluşudur.

YÖNETİM YERİ
Mediha Eldem Sokak 52/1
06420 Kızılay/ANKARA
Tel: 312 435 38 33
Fax: 312 433 96 09

ISBN 975- 7782- 55- 6

Graham Greene

CÜZAM

Türkçesi
NESLİHAN ŞENOCAK

Doktor Michel Lechat'a;

Sevgili Michel, içinde övgüye değer ne varsa, hepsini sizin nezaketinize ve sabrınıza borçlu olan, kusurları ve başarısızlıkları ise yalnızca yazarına ait olan bu kitabı size ithaf ediyor, kabul etmenizi umut ediyorum. Dr. Colin sizden yalnızca cüzam konusundaki deneyimlerinizi ödünç aldı. Dr. Colin'in cüzamevi, sizin korkarım artık varlığını sürdüremeyen cüzameviniz değil. Coğrafi konumu açısından bile, Yonda'dan oldukça uzakta. Tabii ki her cüzamevinin ortak yanları vardır. Ancak Yonda'da ve Kongo ile Kamerun'da ziyaret ettiğim diğer cüzamevlerinden bazı sıradan özellikleri almış olabilirim. Sizin Misyon'daki pederlerden yalnızca başrahibin purolarını -Piskopos'un, Ruki'nin yukarılarına kadar gidebilmem için ödünç verdiği gemisini. Querry'nin, Ryckerlar'ın, Parkinson'un ve Peder Thomas'ın kimliklerini belirlemeye çalışmak herkes için zaman kaybı olacaktır. Onlar benim otuz senelik yazarlık hayatımdan su yüzüne çıkan şeylerin ürünüdür. Bu bir roman á clef değildir. Sadece, inancı, yarı inancı, inançsızlığı; politikadan ve bu tür farklıların daha şiddetli hissedildiği ev- aile ortamlarından farklı bir yerde ifade etme girişimidir.

Bu Kongo, aklın içinde bir yerdir. Okuyucu hiçbir haritada Luc diye bir yer bulamayacaktır, ne vali ne de piskopos herhangi bir dini bölgede varolmamaktadır.

Siz, herkesden daha fazla, benim bu girişimimde ne kadar yetersiz kaldığımı göreceksiniz. Bir doktor asla, "Hiçbir şeyi iyi yapamamanın çaresizliğine düşmek" gibi bir hastalığa bağışıklık kazanamaz. Yazarların da hayatlarından bir türlü atamadıkları bir "kötü cin" vardır. Sizden ve Misyon'daki tüm rahiplerden gördüğüm sınırsız cömertliğe karşılık olarak size çok daha iyi bir kitap ithaf etmek isterdim.

En içten Sevgilerimle
Graham Greene

"lo non mori, e non rimasi vivo." (Ölmedim, ama yaşanacak hiçbir şey de kalmadı.)

DANTE

"Normallik sınırları içinde, her insan kendini sever. Ancak bir anormalliğe, bir bozukluğa sahip olup da, bunun daha da ilerlediğini görünce, estetik anlayış kendisine başkaldırır. Kendine karşı bir çeşit nefret geliştirmeye başlar. Zamanla bu bozukluklarıyla barışsa bile, bu barışma yalnızca mantıksal zeminde olur. Bu yaranın izlerini taşımaya devam eden bilinçaltı ise, tüm kişiliğinde belirgin değişimlere sebep olur. Onun tüm insanlıktan kuşklanmasına yol açar."

R.V. Wardekar (Cüzam üzerine bir kitapçıktan)

1.KISIM

1. Bölüm

1

Kamara yolcusu günlüğüne Descartes'ın bir parodisini* yazdı: "Rahatsızım, öyleyse yaşıyorum." Sonra başka bir şeyler daha yazmadan kalem elinde öylece oturdu. Beyaz bir papaz cübbesi giymiş olan kaptan, salonun açık pencerelerinin yanında durmuş, dua kitabını okuyordu. Çenesinden sarkan sakalını kımlıdatamayacak kadar cansızdı hava. Altı Afrikalı tayfayı ve ayırdedilemez bir şekilde durdukları her köyde değişen bir düzine güverte yolcusunu saymızsak. Piskoposluğun malı olan gemi, on dokuzuncu yüzyıla uygun yüksek burnuyla, köhnemiş küçük yandan çarklı Mississippi Nehri gemilerini andırıyordu. Beyaz boyasının belirgin bir şekilde yenilenmeye ihtiyacı vardı.

* Edebi bir eserin, bir parçanın, sözün komikleştirilmiş taklidi. (Ç.N.)

Salonun pencerelerinden önlerinde gevşek, sakın akan nehri, tam aşağılarında ise dubaların üstüne oturmuş, makine dairesine giden tahta kütükler arasında saçlarını düzelten yolcuları görüyorlardı.

Değişimlerin yokluğu huzur demekse, bu kesinlikle huzurdu: Rahatsızlığın sert kabuğu içinde tam merkezde bir fındık gibi durmak; nehrin neredeyse yüz metreye dek daraldığı yerlerde onları içine çekip yutan sıcak; geminin motorundan da sıcak olan duş; akşamleyin sivrisinekler ve gündüzleri kanatlarını sırtlarına yatırıp minik jet uçakları gibi pike yapan çeçe sinekleri. (Geçtikleri son köyde kıyıda biraz yukardaki bir tabelada üç dilde uyarılmışlardı: "Uyku hastalığı bölgesi. Çeçe sineklerinden sakının.") Kaptan elinde bir sineklikle dua kitabını okuyor ve ne zaman öldürücü bir vuruş yapsa, minik cesedi, yolcunun incelemesi için havaya kaldırıp, "çeçe" diyordu bu neredeyse biricik iletişim kurma yollarıydı, çünkü hiçbiri karşısındakinin dilini yeterince iyi konuşamıyordu.

İşte günleri neredeyse hep böyle geçiyordu. Yolcu her sabah saat dörtte salondaki kilise çanının sesiyle uyanıyordu ve o anda piskopos kamarasının penceresinden, iskeleden geçerek evlerine giden cemaati görüyordu. —Kamarasını; çarmıha gerilmiş İsa'nın bulunduğu bir haç, bir iskemle, bir masa, içinde karafatmaların cirit attığı bir dolap ve bir resimle paylaşıyordu. Beyaz papaz cübbesi giymiş gibi karla örtünmüş bir Avrupa kilisesinin nostaljik fotoğrafıydı bu resim—. Cemaatin kıyıdaki dik yokuşa tırmanışını, çalılıkların arasında kayboluşunu, bir zamanlar bir New England köyünde görmüş olduğu ilahi söylenenler gibi bunların da ellerindeki fenerleri salladıklarını görüyordu. Saat beşte gemi demir alıyordu. Altıda güneş doğduğunda, kaptanla birlikte kahvaltı ediyordu.

O büyük sıcaklığın başlamasından önceki, kahvaltıyı izleyen üç saat, her iki erkek için de günün en iyi saatleriydi. Yolcu benli-

ğini kaplayan bir uyuşuklukla; küçük geminin, üstünde ancak üç mille ilerleyebildiği o yoğun, hızlı, haki renkli akıntıya dalıp gidiyordu. Mihrapla Kutsal Aile figürünün altında bir yerlerde motor, bitkin düşmüş bir hayvân gibi inliyordu, kış tarafta ise kocaman çark, suları dövüp çalkalayarak uzaklara atıyordu. Böylesine yavaş bir ilerleme için çok fazla çaba harcanıyor gibiydi. Birkaç saatte bir, bir balıkçı köyü gözükiyordu; evler büyük yağmurlardan ve sıçanlardan korunmak için yüksek sütunların üstünde duruyorlardı. Ara sıra, tayfalardan biri kaptana seslenir, kaptan da silahını alıp sadece kendisinin ve denizcinin ormanın yeşil mavi gölgeleri arasında görebildiği küçük bir yaşam belirtisine ateş ederdi: devrilmiş bir ağaç gövdesi üzerinde güneşlenen yavru bir timsah ya da yaprakların arasında hareketsiz bekleyen bir balıkçı kartala. Dokuzda sıcak tam anlamıyla bastırırdı. Dua kitabını okumayı bitirmiş olan kaptan, ya silahını yağlar ya da birkaç tane daha çeçe sineği öldürürdü. Bazen de yemek masasına bir kutu tesbih boncuğuyla oturur, böylece ucuz tespih üretimini kendine iş edinirdi.

Öğle yemeğinden sonra, ormanlar yakıcı güneşin altında ağır ağır gözden kaybolurken iki adam da kamaralarına çekilirdi. Çıplak olduğunda bile uyumayı beceremiyordu yolcu. Odayı bir parça havalandırmakla, sıcak havayı dışarda tutmak arasında bir türlü karar veremiyordu.

Gemide havalandırma olmadığından, uyandığında, ağzı her zaman pas içinde oluyordu; duştan akan sıcak su, vücudunu temizliyor ama ferahlatmıyordu.

Afrikalılar akşam karanlığında pırzola hazırlarken, yolcu aşağıda bir dubanın üstüne oturduğunda artık geriye sadece bir ya da iki huzur saati kalıyordu. Vampir yarasalar ormanın üstünde çığlıklarını atıyorlardı. Mumların titreyen alevi, ona gençliğinin kilise ayinlerindeki takdis dualarını hatırlatıyordu. Aşçıların kahkahaları bir dubadan diğerine gidip geliyor çok

geçmeden de bir tanesi şarkı söylemeye başlıyordu, ama yolcu sözleri anlayamıyordu.

Dümenci iki kıyı arasındaki yolunu ve su dibinde bulunan tehlikeli kökleri, dalları görebilsin diye akşam yemeğinde salonun pencerelerini kapatıyor, perdeleri de çekiyorlardı. Böyle olunca da tavanda asılı duran fener, böylesine küçük bir odanın oldukça fazla ısınmasına yol açıyordu. Yatma saatini geciktirmek için, hiç konuşmadan, dini bir tören havasında *quatre cent vingt et un** oynuyorlardı. Kaptan oyununu değişmez galibiydi. Dalgaları ve rüzgârları kontrolü altında tutan, inançla bağlı olduğu Tanrı, rahibin hatırı için, sanki zarı da kontrol altında tutuyordu.

İşte bu zamanlarda, eğer konuşacakları bir şeyleri varsa, bozuk bir Fransızca'yı ya da bozuk bir Hollandaca'yı kullanıyorlardı. Ama asla fazla konuşmazlardı. Bir keresinde yolcu, "Ne söylüyorlar, Peder? Nasıl bir şarkı bu? Bir aşk şarkısı mı?" diye sordu.

"Hayır", dedi kaptan. "Aşk şarkısı söylemiyorlar. Sadece gün boyunca olanları anlatıyorlar şarkıda. Son uğradığımız köyden nasıl çömlek aldıklarını ve bunları nehrin yukarısında nasıl iyi bir kârla satacaklarını söylüyorlar. Tabii ki, sizin ve benim hakkımda da laflar ediyorlar. Bana 'büyük fetişist' diyorlar," diye ekledi gülümseyerek. Sonra da Kutsal Aile'ye ve içinde balıkçı takımının, tabanca fişeklerinin bulunduğu dolabın üstüne kaldırılmış mihraba doğru boynunu eğdi. Çıplak kolunun üstüne yaptığı tek bir hamleyle bir sivrisineği öldürdü. "Mongo dilinde bir söz vardır," dedi. "Sivrisinek zayıf olana acımaz."

"Benim hakkımda ne diyorlar şarkılarında?"

"Sanırım şimdi sizinle ilgili bir şarkı söylüyorlar. Zarı ve markaları bir yere koyup, kulak kabarttı kaptan. "Çevirmemi ister misiniz? Pek hoş şeyler sayılmaz."

* Üç zarla oynanan bir oyun türü.

"Evet, eğer zahmet olmazsa."

"Burada beyaz bir adam var. Ne doktor ne de rahip. Sakalı yok. Çok uzaklardan geliyor. Nereden geldiğini bilmiyorum. Kimseye nereye ve ne amaçla gittiğini söylemiyor. Zengin bir adam, çünkü hep viski içiyor ve her zaman sigara tütürüyor. Şimdiye dek, hiç kimseye sigara tutmadı."

"Bunları hiç düşünmemiştim."

"Tabii," dedi kaptan. "Nereye gittiğinizi biliyorum, ama bana asla yolculuğunuzun amacını söylemediniz."

"Karayolu sel yüzünden kapalıydı, geriye yalnızca bu yol kalıyordu."

"Ben bunu kastetmemiştim."

Akşam dokuz civarında, nehir hâlâ seyri kolaylaştıracak kadar genişlememişse, genellikle kıyıya yanaşıyorlardı. Bazen kıyıda alabora olmuş, çürümekte olan bir tekneye rastlarlardı. Yağmur yağdığı zaman şanssız yolcular için sığınak görevi yapıyordu bu tekne. İki kez kaptan antika bisikletini karaya çıkarıp, karanlıkların içine dalarak birkaç mil ötede yaşayan koloni sakinlerinin birinden kargo almaya çalışmıştı. Böylece kargoyu Otraco Şirketi'nin elinden kapmış oluyordu. Bu Otraco Şirketi, nehri ve nehre açılan tüm kolları tam anlamıyla tekeline almıştı. Bazen de eğer demir atmakta çok gecikmişlerse, beklenmedik ziyaretçileri oluyordu. Bir keresinde bir adam, bir kadın ve bir çocuk yıllarca sıcak ve rutubetle içiçe yaşamaktan albino* hastalığına yakalanmış gibi görünen beyazlaşmış derileri ve eski station-wagon arabalarıyla gür yağmur ormanlarının içinden birdenbire çıkagelmişlerdi. Adam bir iki kadeh viski içmiş, bu arada da rahibe, Otraco'nun yakacak oduna koyduğu fiyatlardan yakınmış, kilometrelerce uzaktaki başkentte çıkan ayaklanma-

* İnsan ya da hayvanda renk pigmentlerinin bulunmaması hali. İnsanda beyaz deri, beyaz saç ve pembe gözler hastalığının belirgin bir özelliğidir. (Ç.N.)

lardan söz etmişti. Bu arada kadın çocuğun elinden tutup oturduğu yerden sessizce Kutsal Aile'ye bakıp durmuştu. Avrupalı ziyaretçileri olmasa da başlarına toz bezi bağlayan, üstlerine geçirdikleri zencilere özgü kıyafetlerle yerli kadınlar hiç eksik olmuyordu. Giysilerinin bir zamanlar canlı olan renkleri öyle solmuştu ki, üzerlerindeki kibrit kutusu gazoz petleri, telefon desenleri ve beyaz adamın diğer ıvır zıvırları güçlükle ayır ediliyordu. Salona dizlerinin üstünde sürünerek giriyorlar, vızıldayarak yanan fenerin altında sabırla sıralarının gelmesini bekliyorlardı. Kaptan yolcusundan özür dileyerek, onu kamarasına yolluyordu; çünkü, günah çıkartmak gizli yapılması gereken bir şeydi. Ve böylece bir gün daha sona eriyordu.

Birkaç sabahtır sarı kelebekler tarafından takip ediliyorlardı. Çeçelerin yerini bunların alması çok hoştu doğrusu. Kelebekler gün doğar doğmaz salondan içeri dalıyorlardı. O sırada nehrin üstü tıpkı çamaşır leğeninin buharla örtülü olması gibi sisle örtülü oluyordu. Sis kalktığı anda beyaz nilüferlerle çizilmiş kıyı şeridini görebiliyorlardı. Yüz yarda uzaktan bunlar bir kuğu sürüsüne benziyordu. Bu geniş menzilde suyun rengi kurşuniydi. Tabii çarkın dümen suyunu çalkalayarak çikolata rengine çevirdiği ve yeşil ağaç gölgelerinin suyun yüzüne yansıyıp ince kâğıt saydamlığındaki kurşuni bir tabakanın gelirmiş gibi gözüktüğü yerleri saymazsak... Ağaç kütüğünden oyulmuş bir kayığın içinde ayakta duran iki adamın gölgesi öyle uzamıştı ki, adamlar sanki dizlerine kadar suya batmış, yüzüyormuş gibi gözüküyorlardı. Yolcu, "İşte peder, şuraya bakın!" dedi. "Bu size İsa'nın nasıl suyun üzerinde yürümüş olabileceğine dair bir şeyler açıklamıyor mu?". Ancak nilüfer şeridinin arkasında duran balıkçıl kuşuna nişan almakla meşgul olan kaptan, cevap verme zahmetine katlanmadı. Yaşayan her şeyi katletmek gibi bir tutkuya kapılmıştı. Sanki eceliyle ölmek sadece insana özgüydü.

Altı gün sonra; çirkin, kırmızı tuğladan bir üniversite gibi, kıyının tepesinde duran bir rahip okuluna geldiler. Bu okulda kaptan bir zamanlar Yunanca dersleri vermişti; böylece orada bir parça eski günlerin hatırına, bir parça da Otraco'nun istediğinden daha ucuz bir fiyata odun alabilmek için, bir geceliğine durdular. Yükleme hemen başladı. Genç, zenci rahip okulu öğrencileri, geminin çanı daha iki defa çalmadan önce kütükleri dubanın üstüne yüklemek için hazır bekliyorlardı. Böylece gemi sabahın ilk ışıklarıyla birlikte tekrar yola koyulabilecekti. Akşam yemeklerini yedikten sonra rahipler, oturma odasında toplandılar. İçlerinde sadece kaptan, beyaz papaz cübbesini giymişti. Açık haki bir gömlek giymiş, düzgün kesilmiş top sakalıyla bir rahip, yolcuya, bir zamanlar Doğu Afrika'da tanınmış olduğu, umursamazlığı ve disiplinsizliği yüzünden kahramanca, ama boşuna bir ölüme sürüklenen Fransız lejyonundan genç bir subayı hatırlatmıştı. Başka bir rahip ekonomi profesörüne benziyordu, bir üçüncüsü avukata, bir döndüncüsü doktora... Ama ortaya para yerine kibrit koyarak oynadıkları birkaç basit iskambil oyunundan bu derece abartılı heyecan duymaları, böyle kolayca sarfettikleri kahkahalar, tecrit olmuşluğun tüm masumluğunu ve toyluğunu taşıyordu; bir buzulun üstünde mahsur kalan kâşiflerin ya da çoktan unutulmuş bir savaşta esir düşmüş insanların masumluğuydu bu. Akşam haberlerini dinlemek için radyonun düğmesini çevirdiler; aslında bunu sadece alışkanlıktan yapıyorlardı. Yıllarca önce, şimdi doğru düzgün hatırlayamadıkları bir sebepten dolayı yapmış bulundukları bir şeyin taklidiydi bu. Ne artan gerilim ne Avrupa'daki kabine değişiklikleri onları ilgilendirmiyordu. Onlar sadece, nehrin öte yakasının birkaç yüz mil ötesinde çıkan ayaklanmalarla ilgileniyorlardı. Yolcu onların arasında ne kadar güvende olduğunun farkındaydı. Can sıkıcı sorular sormuyorlardı. Yeniden Fransız lejyonunu hatırladı. Eğer adaletten kaçan bir katil olsaydı bile, içlerinden hiçbiri gizli yarasını deşecek merakı göstermezdi.

Ve şimdi -nedenini bilmiyordu ama- onların bu kahkahalarına sinirlenmeye başlamıştı, tıpkı gürültü yapan bir çocuk ya da caz plağı gibiydi bu kahkahalar. Onların küçük şeylerden zevk almalarından rahatsız olmuştu; onlar için gemiden getirmiş olduğu bir şişe viskiyle bile mutlu oluyorlardı. Tanrı'yla evlenenler de evcilleşiyorlar, diye düşündü. Bu da diğerleri gibi kavga gürültü sürüp giden bir evlilik işte. "Aşk" kelimesi onlar için, ayindeki törende olduğu gibi, dudakların resmi bir dokunuşuydu ve "Ave Maria" da aynı "sevgilim" gibi, mektuba başlar-ken söylenen bir sözdü. Dünyadaki diğer evlilikler gibi, bu evlilik de Tanrı'yla kendileri arasındaki ortak alışkanlıkların ve zevklerin üstüne kuruluydu. Tanrı tapılmaktan hoşlanıyordu, onlar da tapmaktan ve bu da bir cumartesi gecesi, kentin kenar mahallelerindeki bir kucaklaşma gibi önceden belirlenmiş saatlerde oluyordu.

Kahkahalar daha da yükseliyordu. Kaptan hile yaparken yakalanmıştı ve şimdi sıradaki her papaz kibrit çalarak, el altından kâğıt değiştirerek, yanlış kart ismi söyleyerek komşusunu safdışı bırakmaya çalışıyordu. Oyun da pek çok çocuk oyunu gibi, tam bir karmaşa içinde bitmeye yüz tutmuştu; acaba bu oyunda da yatmadan önce gözyaşları olacak mıydı? Yolcu, daha fazla sabretemeyip ayağa kalktı, kasvetli oturma odasında, onlardan uzak bir yana doğru yürümeye başladı. Yeni Papa'nın suratı garip bir okul müdürü havasında duvardan kendisine bakmaktaydı. Çikolata renkli bir elbise dolabının tepesinde, birkaç polisiye roman ve misyoner dergilerinden oluşan bir yığın duruyordu. Birini eline alıp, açtı: Dergi ona okul dergilerini hatırlatmıştı. Obako adında bir yerde yapılan bir futbol maçının yorumu ve ihtiyar bir delikanlının yazdığı "Avrupa'da Bir tatil" başlıklı bir yazının ilk bölümü vardı. Odadaki duvar takviminin üstünde başka bir misyonun fotoğrafı basılıydı. Bir rahibin verandalı evinin yanında, biçimsiz tuğlalarla inşa edilmiş, bunun gibi bir başka çirkin kilisenin resmiydi bu. Belki de rakip bir okuldu.

Binanın önünde toplu halde rahipler durmaktaydı. Onlar da gü-lüyorlardı. Yolcu, bu gülmelerden, ne zaman, kötü bir kokudan iğrenir gibi iğrenmeye başladığını düşündü.

Dışarıya, ayışığıyla aydınlanan karanlığa doğru yürüdü.

Hava geceleyin bile öyle nemliydi ki, rutubet minik yağmur damlaları gibi insanın yanağının üstünde dağılıyordu. Dubaların üstünde hâlâ yanan birkaç mum vardı; güvertenin yukarısında sallanan bir fener yolcuya geminin nereye demir atmış olduğunu gösteriyordu. Nehirden ayrılıp, sınıfların arka tarafından başla-yarak coğrafyacılara belki de Afrika'nın merkezi diye adlan-dırdıkları yöne doğru uzayıp giden engebeli bir patikaya daldı.

Kısa bir süre bu patikayı takip etti; neden buradan yürüdü-ğünü bilmeden, ayışığının ve yıldızların rehberliği altında ilerliyordu. İlerilerden bir çeşit müzik sesi geliyordu. Patika onu bir köye getirdi, sonra da köyün öbür başından dışarı çıkardı. Köy sakinleri, belki de bu gece dolunay olduğu için, henüz uyu-mamışlardı: Eğer gerçekten sebep buysa, o zaman bu köy sa-kinlerinin ayın hareketlerini yakından izledikleri söylenebilirdi.

Erkekler, misyondan yürüttükleri eski tenekelerin, sardalye konservelerinin üstüne vuruyorlardı. Birisi, el yapımı bir çeşit harp çalıyordu. Suratlar, küçük ateşlerin arkasından onu gözet-liyordu. Yaşlı bir kadın, bir parça çuval beziyle örtülü kalçala-rına vurarak, beceriksizce dansediyordu. Bu kakhahaların ma-sumiyeti yüzünden yolcu bir kez daha kendisiyle alay ediliyor-muş gibi bir hisse kapıldı. Onlar kendisine gülmüyorlardı, onlar birbirlerine gülüyorlardı. Aynı rahip okulunun oturma odasında olduğu gibi, yolcu, kendini kakhahanın düşman dilinin anlaşıl-maz birkaç hecesi gibi görüldüğü kendi uygarlığına terkedilmiş hissetti. Çok fakir bir köydü burası; kerpiç kulübelerin üstüne serilip dam görevi yapan sazlar, uzun zaman önce fareler ve yağmur tarafından delik deşik edilmişti. Kadınlar, bellerine sa-dece bir zamanlar şeker ve yağ taşımakta kullanılmış eski püs-kü bez parçalarını dolamışlardı. Yolcu bunların pigmoidler ol-

duğunu düşündü; gerçek pigmelerin taklit soydaşları. Güçlü bir düşman sayılmazlardı. Dönüp papaz okuluna doğru yürümeye başladı.

Oda boştu, iskambil oyunu sona ermişti, o da kendi yatak odasına geçti. Küçük kamarasına öylesine alışmıştı ki, bu kocaman odada kendini savunmasız hissetti. Odada yalnızca bir testiyle lavabo, leğen ve bardak, bir iskemle, üstünde cibinlik olan dar bir yatak ve yerde de bir şişe kaynamış su vardı. Pederlerden biri, büyük olasılıkla başrahip, kapıyı çalıp içeri girdi. "İstedığınız bir şey var mı?" dedi.

"Hiçbir şey. Hiçbir şey istemiyorum." Ve hemen ekledi. "Benim derdim de bu."

Başrahip, dolu olup olmadığını kontrol etmek için testiye baktı. "Suyun kahverengi olduğunu göreceksiniz." dedi. "Aslında oldukça temizdir." Sabunluğun kapağını kaldırıp sabunun unutulmadığından emin olmak istedi. Yepyeni portakal renginde bir kalıp sabun orada duruyordu.

"Life buoy,"* dedi başrahip gururla.

"Çocukluğumdan beri Lifeboy kullanmadım." dedi yolcu.

"Pek çok insan, bunun isiliğe iyi geldiğini söyler. Ama benim hiç böyle bir sorunum olmadı."

Yolcu birdenbire konuşmak için kendini daha fazla zorlayamayacağını anladı. "Benim de", dedi. "Hiçbir şey acı vermiyor bana. Artık acı çekmenin nasıl bir şey olduğunu bilmiyorum. Bunların da sonuna geldim artık."

"Bunların da mı?"

"Diğerleri gibi. Her şeyin sonuna geldim."

Başrahip, yüzünü kayıtsızca başka bir tarafa çevirdi.

"Evet ama, bilirsiniz, acı öyle bir şeydir ki, ne zaman ona ihtiyacımız olsa, hemen ortaya çıkar. İyi uykular. Size saat beşte seslenirim."

* Can simidi anlamına gelir. Burada sabunun markasıdır. (Ç.N.)

2. Bölüm

1

Doktor Colin adamın test sonuçlarını inceliyordu. Altı aydan beri deriden alınan parçalarla lekelerde yapılan cüzam basili tahlilleri hastalığın geçtiğini gösteriyordu. Önünde koltuk değneklerine dayanmış duran Afrikalı, bütün el ve ayak parmaklarını kaybetmişti. Doktor Colin, "Mükemmel. İyileşmişsiniz," dedi.

Adam, doktorun masasına doğru bir iki adım attı. Parmaksız ayakları sopaya benziyordu. Yürüyüşü insana, yolu döverek düzleştirme görevini üstlendiğini düşündürüyordu. Adam endişeyle, "Buradan gitmek zorunda mıyım?" dedi.

Doktor Colin, elin başlangıcına uygun olarak pürüzlü biçimde oyulmuş, bir tahta parçasına benzeyen, kendisine uzatılmış bu kola baktı. Cüzamevinin kurallarına göre, buraya yalnızca bulaşıcı vakalar kabul ediliyordu. Tedavisi bitenler, ya köylerine dönmek zorundaydılar ya da eğer mümkünse taşra başkenti Luc'daki hastanede gereken tedaviye devam etmeliydiler. Ama nehir yoluyla da olsa, oraya varmak günler sürerdi.

Colin, "Dışarıda bir iş bulman zor olacak. Senin için neler yapabileceğimize bir bakalım. Git, bir de hemşirelerle konuş," dedi. Sopa işe yaramaz görünüyordu, ama kötürüm bir elin neleri becerebileceği düşünüldüğünde, hiç de fena sayılmazdı. Cüzam köyünde rahibeler kadar iyi örgü örebilen parmaksız bir adam vardı. Ama kötürümler için başarı bile acı verici olabiliyordu, çünkü çoğu zaman akıldan uzaklaştırmak zorunda kaldıkları bir uzvun değerini gösteriyordu. On beş senedir doktor, bir gün gelip de her kötürümlüyü iyi edecek özel araçlar geliştirmek için para bulabilmeyi hayal etmişti. Oysa şu an, hastaneye doğru düzgün yatak almaya yetecek parası bile yoktu.

"Adın ne?" diye sordu.

"Deo Gratias."

Doktor sabırsızlanarak, sıradaki hastayı çağırdı.

Gelen, parmakları felçli genç bir kadındı. Elleri kancaya benziyordu. Doktor parmaklarını açmaya çalıştı, ama kadın sinirlerine bir bıçak saplanmış gibi geri çekildi. Yine de cüretkâr, cilveli bir tavırla gülümsemeye devam etti, belki de bu yolla doktorun ona daha fazla acı vermesini önleyebileceğini düşünüyordu. Dudaklarına, siyah teniyle hiç de uyum sağlamayan leylâk rengi bir ruj sürmüştü. Sağ göğsü açıktaydı, çünkü biraz önce dispanserin merdivenlerinde çocuğunu emzirmişti. Doktor, kemik tarafından üstüne baskı yapılan ulnar* sinirini serbest bırakmak için kadının kolunu yarısına dek yarmıştı. Şimdi kız parmaklarını biraz daha açmak için çaba sarfetmeye başlamıştı. Doktor, hemşirelerin dikkatini çeksin diye, genç kadının kartına "Balmumu" diye yazdı ve bir sonraki hastaya döndü.

On beş seneden beri, Dr. Colin bu günden daha sıcak yalnızca iki gün biliyordu. Afrikalılar bile sıcağı hissediyordu ki, bugün dispansere normal sayının yarısı kadar hasta gelmişti. Vantilatör yoktu, Doktor Colin verandadaki tentenin altında elindekilerle idare etmeye çalışıyordu: Bir masa, sert tahta bir iskemle ve arkasında, yetersiz havalandırmadan dolayı girmeye çekindiği küçük bir ofis. Dosyaları koyduğu dolaplar oradaydı, ama çelik dokunulmayacak kadar sıcaktı.

Birbiri ardına gelen hastalar, vücutlarını doktorun gözü önüne seriyordu. Tüm bu geçen yıllar boyunca, doktor bu cüzamlı derilerin tatlı, kangrenli kokusuna bir parça bile olsun alışamamıştı, bu koku onun için Afrika'nın kokusu olmuştu. Parmaklarını hastalıklı bölgenin üstünde gezdiriyor ve sonra da neredeyse mekanik bir şekilde not alıyordu. Notlarının pek bir değeri yoktu, ama bildiği bir şey varsa, o da parmaklarının hastaya hu-

* Bilekten dirseğe dek uzanan iki kemikten kalın olanı, dirsek kemiği (Ç.N.)

zur verdiğiydi. Hastalar kendilerine de dokunulabileceğini anlıyorlardı. Hastalığın fiziksel yanı için tedavi yöntemleri bulunmuştu, ama doktorun her zaman hatırlaması gereken şey, cüzamın psikolojik bir sorun olarak kalmaya devam ettiğiydi.

Doktor Colin, nehir tarafından bir geminin çanını duydu. Başrahip dispanserin önünden bisikletiyle geçip, kıyıya doğru gidiyordu. El salladı, doktor da ona karşılık vermek için elini kaldırdı. Otraco'nun çoktandır gecikmiş olan gemisi belki de bugün geliyordu. Gemi onbeş günde bir postayla beraber geliyordu, ama ona pek güvenmiyorlardı; çünkü gemi sık sık beklenmedik bir kargo ya da arıza yüzünden gecikiyordu.

Bir bebek ağlamaya başladı ve bir an tıpkı köpekler gibi dispanserin etrafındaki tüm bebekler çığlık çığlığa ağlamaya başladılar. "Henri" diye seslendi Doktor Colin.

Genç Afrikalı asistanı yerli dilinde haykırdı.

"Bebekleri emzirin!" Ve huzur hemen geri döndü.

Saat yarımında doktor ara verdi. Küçük sıcak odada ellerini ispirotoyla sildi.

Aşağıya, kıyıya doğru yürüdü. Avrupa'dan kendisine gönderilecek olan bir kitap bekliyordu: Japonca bir cüzam atlası. Belki de kitap postayla gelirdi. Cüzam köyünün uzun yolu nehre kadar gidiyordu. Köy, tuğladan inşa edilmiş iki odalı evlerle onların arka bahçesindeki kerpiç kulübelerden oluşmaktaydı. On beş yıl önce, doktor buraya ilk geldiğinde yalnızca kerpiç kulübeler vardı. Şimdi bunlar mutfak görevi görüyordu ancak hâlâ, birisi ölmek üzere olduğu zaman onu arka bahçedeki bu kulübelere taşırlardı. Doktor, içinde bir radyo ve en son Papa'nın resminin bulunduğu cıvalı bir odada huzur içinde ölemezdi. O atalarının öldüğü yerde ölmeye hazırlanıyordu: Kurumuş balçık ve yaprak kokularıyla çevrilmiş karanlıkta. Soldan üçüncü bahçede yaşlı bir adam mutfak kapısının gölgesinde eski, arkalıklı bir iskemleye oturmuş ölmekteydi.

Köyün gerisinde, tam nehrin gözükmemesinden önce, günün birinde kurulacak olan yeni hastane binası için bir alan ayrılmış temizleniyordu. Peder Joseph'in önderliğindeki bir grup cüzamlı, son kalan toprak parçalarını da döverek düzeltiyorlardı. Onlarla birlikte çalışan Peder Joseph, eski haki renkli pantolonu ve kasketiyle —ki bu kasket yıllar önce nehirde yıkanmış izlenimi veriyordu— hiç durmadan toprağı dövüyordu.

"Otraco mu?" diye seslendi Doktor Colin.

"Hayır. Piskopos'un gemisi," diye cevap verdi Peder Joseph. Ayaklarının altında toprağı hissederek, ağır ağır uzaklaşmaya başladı. Uzun zamandan beri Afrikalılara özgü, hareket ederken konuşma alışkanlığını kapmıştı. Sırtı dönük, Afrikalılara özgü gür sesiyle bağırdı "Gemide bir yolcu olduğunu söylüyorlar."

"Bir yolcu mu?"

Doktor Colin, ilk önce, yakılmak için kesilip hazırlanmış kütüklerin arasında uzayıp giden yolda belirlenen bacadı gördü. Yolun diğer başından biri ona doğru yürüyordu. Adam şapkasını kaldırarak selam verdi. Kendi yaşlarında, yani altmış civarında olmalıydı. Kırılmış, sabah tıraş edilmemiş sakalı vardı, tropikal iklime özgü takım elbisesi buruşmuştu. Adam "Benim adım Querry" diyerek kendisini tanıttı. Colin'in ne Fransız ne de Hollanda aksanına benzetebildiğı ve şu anda tam olarak adını söyleyemeyeceğı bir ulusun aksanıyla konuşuyordu adam.

"Doktor Colin", dedi. Doktor Colin, "Burada mı kalacaksınız?"

"Gemi daha ileri gitmiyor" diye cevap verdi adam, sanki bu gerçekten de durumunu açıklayan tek sebepmiş gibi.

2

Ayda bir Dr. Colin ve başrahip bir araya gelip hesapları kontrol ediyorlardı. Cüzamevine destek vermek kilisenin sorumluluğundaydı. Doktor'un maaşı ve ilaç paraları ise devlet

tarafından ödeniyordu. Devlet daha zengindi, ama bu işe ortak olmak konusunda daha isteksizdi. Doktor kilisenin yükünü hafifletmeye çalışıyordu. Ortak düşmanlarıyla giriştikleri bu kavganın sonunda yakın dost olmuşlardı. Doktor Colin'in ara sıra ayinlere katıldığı bile olmuştu. Oysa bu sefalet ve sıcağın hüküm sürdüğü kıtaya gelmeden önce, yani yıllar önce, rahiplerin anlatacağı her türlü Tanrı'ya olan inancını kaybetmişti. Başrahiple arasındaki tek sorun, onun ayine katıldığı ve uyuduğu zamanlar dışında ağzından hiç eksik etmediği purolarıydı. Puroların kokusu ağırdı ve Doktor Colin'i neredeyse felce uğrattıyordu. Külü ise her zaman raporlarının ve dergilerinin arasında düşecek bir yer buluyordu. Şimdi de Luc'daki sağlık işlerinden sorumlu subay için hazırlamış olduğu raporun üstünden külleri silmek zorunda kalmıştı. Bu raporda doktor, misyona alınan yeni saatin ve üç cibinliğin faturasını hiç belli etmeden, beceriyle devletin hesabına aktarmıştı.

Cüzam atlasının açık sayfasına birkaç parça daha kül düşüren başrahip, "Affedersiniz!" diyerek özür diledi. Yoğun canlı renkler, içiçe girmiş desenler, Van Gogh'un manzara resimlerinden birinin tıpkıbasımını çağırıyordu. Başrahip ona katılmadan önce, doktor sırf estetik zevkini tatmin etmek için Atlas'ın sayfalarını çevirmekteydi. Başrahip eliyle sayfayı süpürürken, "Gerçekten de dayanılmaz biriyim" dedi. "Her zaman-kinde de betirim bugün, çünkü M. Rycker uğradı. Bu adam beni deli ediyor."

"Ne istiyormuş?"

"Ah, ziyaretçimizi soruşturmaya gelmiş, Ve tabii ki, onun viskisinden içmeyi de iyice kafasına koymuştu."

"Üç günlük yolu katetmeye değer mi?"

"Öyle ama, en azından viskiyi kaptı. Söylediğine göre, karayolunun dört haftadan önce açılması imkânsızmış. Biriyle şöyle düzeyli bir sohbet etmek için can atıyormuş."

"Karısı nasılmış? Çiftlik ne durumda?"

"Rycker hep bir şeyler öğrenmeye çalışır. Kendisi asla bir şey söylemez. Kendi ruhsal sorunlarını tartışmaya da bayılır."

"Onun bir sorunu olabileceği hiç aklıma gelmezdi."

"Bir adamın eğer övünülecek hiçbir şeyi yoksa," dedi başrahip, "o da gider, kendi ruhsal sorunlarıyla övünür. İki kadeh viskiden sonra, bana Tanrı'nın yüceliğinden dem vurmaya başladı?"

"Sen ne yaptın?"

"Ona bir kitap verdim. Okumayacak tabii. O tüm cevapları bilir. Bir papaz okulunda boşa geçmiş altı yıl insana çok zarar verebilir. Onun asıl bilmek istediği, Querry'nin ne olduğu, nereden geldiği ve ne kadar kalacağı. Cevapları kendim biliyor olsaydım, herhalde beni baştan çıkarırdı, ben de ona anlatırdım. Neyse ki, Rycker cüzamlılardan korkar ve tam o anda Querry'e hizmet eden adam içeri girdi. Querry'e neden Deo Gratias'ı verdin?"

"O iyileşti, ama yine de mahvolmuş bir halde onu geri göndermek istemedim. Yerleri süpürüp, parmaksız da olsa yatak yapabilir."

"Ziyaretçilerimiz bazen müşkülpesent olurlar."

"Seni temin ederim ki Querry bunu hiç önemsemiyor. Aslında Deo Gratias'ı isteyen kendisiydi. Deo Gratias, karaya çıktığı zaman gördüğü ilk cüzamlıymış. Tabii ki, ona adamın iyileşmiş olduğunu söyledim."

"Deo Gratias bir not getirdi. Rycker'in benim nota dokunmamdan hoşlandığını sanmıyorum. Vedalaşırken elimi sıkmadığını farkettim. İnsanların cüzam hakkında ne garip düşünceleri var doktor."

"Bunu İncil'den öğreniyorlar. Aynı seks gibi..."

"İnsanların İncil'den öğreneceklerine kafalarına estiği gibi

karar vermeleri çok yazık," dedi başrahip. Purunun sonunu kültablasına silmek istedi, ama bunu asla beceremeyecekti.

"Querry hakkında ne düşünüyorsunuz, Peder? Sizce niçin burada?"

"Bir adamı buraya gelmeye iten sebepleri öğrenmek için casusluk yapmayacak kadar meşgulüm. Ona bir oda ve bir yatak verdim. Besleyecek bir boğaz daha olması pek sıkıntı vermez. Ve doğrusunu söylemek gerekirse, yardıma hazır görünüyor. Yapabileceği herhangi bir şey varsa tabii. Belki de sadece huzur içinde dinlenecek bir yer arıyordur."

"Pek az kişi, yazlık olarak bir cüzamevini seçer. Benden Deo Grantias'ı istediğinde, bir an için, acaba bir leprofille* mi karşı karşıyayız diye, çok korktum."

"Bir leprofil mi? Ben bir leprofil miyim şimdi?"

"Hayır, peder. Siz görevli olarak buradasınız. Ama leprofil-lerin varolduğunu da biliyorsunuz, tabii. Yine de şunu söyleyebilirim ki, leprofil kadınların sayısı erkeklerden daha fazla. Schweitzer onlara çekici geliyor her halde. Ayakları antiseptiklerle yıkamak yerine, İncil'deki kadınların yaptığı gibi, kendi saçlarıyla yıkamayı yeğlerler. Bazen, acaba Damien de bir leprofil mi diye meraklanıyorum. Onlara daha iyi hizmet etmek için cüzama yakalanmasına gerek yoktu. Tabii ki, birkaç temel önle-mi gözönünde bulundurmak lazım: Parmaklarımı kaybetmem, beni daha iyi bir doktor yapmazdı, değil mi?"

"Onu buraya iten sebepleri ortaya çıkarmak, hatırı sayılır bir iş sayılmaz. Querry'nin kimseye zararı yok."

"Buraya geldiğinin ikinci günü onu hastaneye götürdüm. Tepkilerini görmek istiyordum. Oldukça normal tepkilerdi. Cüzam ona çekici gelmedi, sadece midesi bulandı. Ona biraz eter koklatmak zorunda kaldım."

* Cüzam hastalığına aşırı bir sempati duyan kimse (Ç.N.)

"Leprofiller bende, sizde olduğu kadar şüphe uyandırmıyor, doktor. Bazı insanlar, sefaleti sever, onu bağırlarına basarlar. Bu çok mu kötü? Onları tanımlamak için sonu "fil"le biten bir sözcük icat etmemiz gerekli miydi?"

"Leprofil önce kötü bir hemşiredir, sonunda hastalardan biri olur, çıkar."

"Hepsi aynı kapıya çıkıyor, doktor. Siz, kendiniz söylediniz Cüzam ruhsal bir sorun. Bir cüzamlı için sevildiğini hissetmek çok büyük değer taşıyor."

"Bir hasta her zaman için kendisinin mi yoksa hastalığının mı sevildiğini ayırdedebilir. Ben cüzamın sevilmesini istemiyorum. Ben onu ortadan kaldırmak istiyorum. Dünyada tam on beş milyon cüzam vakası var. Nörotiklerle zaman kaybetmek istemeyiz peder."

"Biraz boş zamanınız olsa iyi olurdu. Çok fazla çalışıyorsunuz."

Ama Doktor Colin onu dinlemiyordu, "Hani şu rahibelerin hizmet verdiği, çalılıkların içindeki küçük cüzamevini hatırlarsınız," dedi. "Hastalığı tedavi eden D.D.S. icat edildiğinde hastaların sayısı birdenbire yarım düzineye inmişti. O zaman rahibelerden biri bana ne dedi, biliyor musunuz? 'Korkunç bir şey, doktor. Yakında hiç cüzamlı kalmayacak burada.' Kesinlikle bir leprofildi o".

"Zavallı kadın!" dedi başrahip. "Madalyonun öbür yüzünü görmüyorsunuz ama."

"Hangi öbür yüzünü?"

"Hayal gücünden yoksun, iyi şeyler yapmak, bir işe yaramak isteğiyle yanıp tutuşan yaşlı bir kız. Dünyada böyle insanların yaşayabileceği pek fazla yer yok. Yapabildiği tek iş de, D.D.S. tabletlerinin haftalık dozlarıyla elinden alınıyor."

"Sizin insanları harekete geçiren sebeplerle ilgilenmediğinizi sanıyordum."

"Oh, benimkisi sizin kendinize koyduđunuz teřhisler gibi son derece yūzeyssel bir gōrūř. Aslında biraz daha yūzeyssel olmayı bařarabilseydik hepimiz için çok daha iyi olurdu dođrusu. Yūzeyssel bir yargı insana asla ciddi bir zarar vermez; eđer ben řimdi, bir iře yaramak isteđinin altında aslında ne tūrden yalanlar gizlendiđini sorgulamaya bařlasam, eminim çok korkunç řeyler bulabilirim. Bu noktaya geldiđimizde, durmasını bilmiyiz. Daha ileri gidersek ne olacađını kim bilebilir ki? Korkunç olan řey, belki de sadece birkaç kat derinin altındadır. Her neyse, yūzeyssel yargılarda bulunmak daha gūvenli. İnsanlar onlara omuz silkip geçer, hatta kurbanları bile."

"Peki ya Query? Ondan ne haber? Yūzeyssel anlamda, tabii!"

2. KISIM

1. Bölüm

1

Bilinmedik bir yerde bir yabancının yapması gereken şey, önce bildiklerini ortaya çıkarmaktır: belki de bir fotoğrafı ya da bir raf dolusu kitabı. Tabii eğer geçmişinden getirdikleri sadece bunlarsa. Querry'nin ne fotoğrafları vardı, ne de kitapları; yalnızca günlüğü vardı. Buradaki ilk sabahında saat altıda, yandaki koro odasından gelen dualarla uyandığında bütünüyle terkedilmiş olduğuna dair bir paniğe kapıldı. Sırtüstü uzanıp bu ilahi notaları dinlemeye başladı. Keşke mühür yüzüğü sihirli olsaydı ve onu alıp salladığında içinden çıkacak bir cine, şu anda aklına daha iyi bir yer adı gelmediğinden, tekrar "evine" dönmek istediğini söyleyebilseydi... Ama sihrin, tabii eğer böyle bir şey varsa, yan taraftan gelen ahenkli ve anlaşılmaz notalarda saklı olması çok daha olasıydı. Bu notalar, bir ilaç kokusu gibi ona uzun zaman önce geçirmiş olduğu bir hastalığı hatırlattı. Cüzam

bölgesinin, aynı zamanda diğer hastalığının bölgesi olduğunu anlayamamış olduğu için kendini suçladı: Doktorlar ve hemşirelerle karşılaşmayı ummuştı. Rahip ve rahibeler de bulacağını unutmuştu.

Deo Gratias kapıya vuruyordu. Querry parmaksız kolun kapı tokmağını kaldırmak için sürtünürken çıkardığı sesi duydu. Bileğinde asılı duran kova, gardrop askısında asılı duran paltoya benziyordu. Onu istemeden önce Doktor Colin'e adamın acı çekip çekmeyeceğini sormuştu. Doktor da onu kötürüm kalmanın acı çekmeye bir alternatif olduğuna inandırmıştı: Acı çekenler, sertleşmiş parmakları ve ezilmiş sinirleriyle felçlilerdir. Onların çektiği acı, insanın dayanma sınırının çok ötesindedir. (Bazı geceler ağlamalarını duyarsınız.) Oysaki acı çekmek, kötürüm kalmaya karşı bir çeşit korunmadır. Querry, yatağında sırtüstü uzanıp parmaklarını bükerken acı çekmiyordu.

Ve Querry böylece ilk sabahtan itibaren bilinmeyenlerin içinde bildiklerini kullanarak kendine bir program hazırladı. Hayatta kalmanın şartı buydu. Her sabah saat yedide rahiplerle kahvaltı ediyordu. Sabah dualarını ettikten sonra rahipler sorumlu oldukları işleri bırakıp, son bir saatliğine kendilerini oturma odasına atıyorlardı. Peder Paul ve Brother* Philippe, cüzam köyüne ve misyona elektrik sağlayan dinamodan sorumluydular. Peder Jean, rahibelerin evinde ilahi söylüyordu. Peder Joseph, yeni hastanenin yapımı için işçileri toplayıp inşaat alanını temizletmeye başlamıştı bile. Yüzünde sarı renkli balçığa batmış bir çift taş gibi duran gözleriyle Peder Thomas, kahvesini aceleyle, sanki mide bulandıran bir ilaçmış gibi yudumluyordu. Birazdan okulu teftiş etmeye gidecekti. Brother Philippe sessizce oturuyor, hiçbir sohbete katılmıyordu... Rahiplerin hepsinden daha yaşlıydı, Flemenkçe'den başka dil bilmiyordu. Yüzü, sanki

* Burada misyona üye olan, maddi ve manevi destek veren kişi anlamındadır. (Ç.N.)

sıcaktan ve sabır göstermekten ötürü aşınmıştı. Film negatiflerinin banyosu sırasında olduğu gibi çevresindeki yüzlerin özellikleri belirginleşmeye başlayınca, Query kendini daha da fazla soyutladı onlardan.

Soru soracaklar diye endişelenmişti, taa ki bunların da papaz okulundaki rahipler gibi, önemli ya da önemsiz hiçbir soru soramayacaklarını anlayana dek. Çok gerekli gördükleri zaman fikir belirtir gibi soru soruyorlardı: "Eğer ayine katılmak isterseniz pazar günleri saat 6.30'da buradan kalkan otobüse binebilirsiniz." Query'nin cevap olarak yirmi yıldan daha uzun bir zamandır ayinlere katılmadığını söylemesini de beklemiyorlardı. Yokluğu kimsenin dikkatini çekmiyordu.

Kahvaltıdan sonra, doktorun küçük kitaplığından bir kitap ödünç alıp aşağıya, nehir kıyısına gidiyordu. Bu bölgede nehrin genişliği neredeyse bir mili buluyordu. Uzun zamandır kullanılmadığından paslanmış, eski teneke bir mavna onu karıncalardan koruyordu. Orada, saat dokuzu geçip güneş insana rahatsızlık verecek kadar yükselinceye dek oturuyordu. Bazen okuyor, bazen de sadece haki renkli nehrin düzgün akışını izliyordu. Nehir, ağır ağır ilerleyen taksilere benzeyen küçük ot adacıklarının ve su sümbüllerini sonsuz bir devinim içinde Afrika'nın kalbinden denizlere taşıyordu. Nehrin öbür yakasında, köyleri yerin üstünde, yarı inşa edilmiş bir gemi kaburgası gibi serilmiş büyük ağaçlar, ormanın oluşturduğu yeşil duvarın arkasından göze çarpıyordu. Tepeleri, çürümüş karnabaharlar gibi kahverengiydi. Dallanmamış soğuk, gri ağaç gövdeleri, bir o yana bir bu yana kıvrılıyor, bu halleriyle neredeyse bir çeşit sürüngeneye benziyorlardı. Porselen beyazı kuşlar, kahverengi sığırların sırtına kenmuşlardı. Bir keresinde, tam bir saat süreyle kıyıda hiçbir şey yapmadan ağaçtan oyulmuş bir kayığın üstünde oturan bir aileyi seyretti. Anne, canlı sarı renkte bir elbise giymişti. Cildi ağaç kabuğu gibi kırışık olan adam, hiç kullanmadığı bir

küreğe yaslanarak oturuyordu. Kız, kucagında bir bebekle açık bir piyano gibi gülümsüyor, gülümsüyordu. Güneş altında oturulamayacak kadar sıcak olunca Query ya hastaneye, ya da dispensere, doktorun yanına gidiyordu. Böylece, günün yarısından fazlası geçmiş oluyordu. Artık gördüğü hiçbir şey onda tiksinti uyandırmıyordu. Eter şişesine ihtiyacı yoktu artık. Bir ay geçtikten sonra doktorla konuştu:

"Sekiz yüz kişiyle uğraştığınız düşünülürse pek az yardımcınız var sayılır, değil mi?"

"Evet."

"Keşke size bir yardımım dokunabilseydi. Bu konularda pek eğitimim olmadığını biliyorum ama..."

"Yakında buradan ayrılacaksınız, değil mi?"

"Hiçbir plan yapmadım."

"Elektroterapi hakkında bir şeyler biliyor musunuz?"

"Hayır."

"Eğer ilgileniyorsanız, eğitim görebilirsiniz. Altı ay, Avrupa'da."

"Avrupa'ya geri dönmek istemiyorum" dedi Query.

"Hiç mi?"

"Hiç. Dönmeye korkuyorum." Bu söz, kendi kulağına bile pek acıklı geldi, bu yüzden de lafını geri almaya çalıştı.

"Aslında, korkuyorum demek istemedim. Bazı sebepler var işte".

Doktor parmaklarını çocuğun sırtındaki yaraların üstünde gezdirdi. Ustalaşmamış bir göze bu çocuk, son derece sağlıklı gözükebilirdi. "İleride bayağı kötüleşecek," dedi. "Hadi, dokunun!"

Query'nin tereddütü, cüzamdan çok daha belirsizdi. Başlangıçta, parmakları hiçbir şey algılayamadı. Ama sonra, çocuğun

derisinde fazladan bir tabaka varmış gibi gözüken yerlere takılıp kaldılar. "Elektrikten hiç mi anlamazsınız?"

"Üzgünüm."

"Çünkü Avrupa'dan gelecek bazı aletleri bekliyorum. Çok daha önce gelmiş olmaları gerekirdi. Bu aletler sayesinde, aynı anda, vücudun yirmi ayrı yerindeki vücut sıcaklığını öğrenebileceğim. Parmaklarınızla bunu yapamazsınız. Buradaki ışıklık, onu çevreleyen deriden daha sıcak olduğu için farkediliyor. Bir gün bu lekeleri önceden teşhis edebilmeyi umuyorum. Şu anda, Hindistan'da bunun üstüne çalışıyorlar."

"Bu önerdiğiniz şeyler, benim için fazla karışık," dedi Querry. "Ben tek bir işin adamıyım, bir tek yeteneğim var."

"Neymiş bu iş?" diye sordu doktor. "Burada neredeyse minyatür bir şehir oluşturduk. İşe yaramayacak pek az meslek dalı var." Doktor, Querry'ye bir an için şüpheyle baktı: "Yazar değilsiniz, değil mi? Burada yazarlara yer yok. Huzur içinde çalışmak istiyoruz biz. Dünya basınının Schweitzer'i olduğu gibi, bizi de keşfetmesini istemiyoruz."

"Yazar değilim ben."

"Sakın fotoğrafçı olmayasınız? Buradaki cüzamlar, hiçbir korku müzesinde sergilenmeyecekler."

"Fotoğrafçı da değilim. İnanın bana, sizin kadar ben de huzur istiyorum. Eğer gemi daha ileri gidecek olsaydı burada konaklamazdım."

"Öyleyse bana mesleğinizin ne olduğunu söyleyin, biz de size uygun bir iş verelim."

"Mesleğimi yapmıyorum artık" dedi Querry. Çok meşgul olduğu belli olan bir hemşire, bisikletiyle önlerinden geçti.

"Geçimimi sağlamak için yapabileceğim basit bir şey yok mu?" diye sordu. "Sargı yapmak mesela? Daha önce hiç denemedim, ama öğrenmekte güçlük çekeceğimi sanmıyorum. Emi-

nim, sargıları yıkamak için bir adam gerekiyordur. O işi ben yaparsam, daha fazla iş görebilecek biri de başka bir işle uğraşabilir."

"Bu hemşirelerin işi. Onların kurduğu düzene el atacak olursam buradaki hayatım güçleşir. Değişiklik mi istiyorsunuz? Belki de gemi tekrar geldiğinde başkente geri dönebilirsiniz. Luc'da sizin için bir sürü iş fırsatı var."

"Asla geri dönmeyeceğim," dedi Queryry.

"Bu durumda, rahipleri uyarsanız iyi olur," dedi doktor şakayla karışık. Asistanına seslendi:

"Bu sabahlık bu kadar yeter." Ellerini ispirotoyla yıkarken omzunun üstünden Queryry'e şöyle bir baktı. Asistanı, cüzamlı-ları dışarı çıkarınca yalnız kaldılar. "Sizi polis mi arıyor?" dedi. "Bana ya da içimizden herhangi birisine anlatmaktan korkmayın. Göreceksiniz, bir cüzamevi, yabancı bir lejyon kadar güvenlidir."

"Hayır. Hiçbir suç işlemedim ben. Sizi temin ederim ki benim durumumda ilginç olan hiçbir şey yok. Emekli oldum, hepsi bu. Eğer rahipler beni burada istemezse, yoluma devam edeceğim."

"Siz kendiniz söylediniz; gemi daha ileri gitmiyor."

"Karayolu var."

"Evet. Tek yönlü. Ge'liğiniz yere gidiyor. Üstelik sık sık kapanır. Yağmur mevsimindeyiz."

"Ayaklarım ne güne duruyor?" dedi Queryry.

Colin, Queryry'nin yüzünde bir gülümseme aradı, ama boşunaydı. "Eğer bana gerçekten yardım etmek istiyorsanız ve zor bir yolculuktan çekinmezseniz ikinci kamyonla Luc'a gidin. Gemi haftalarca geri gelmeyebilir. Yeni cihazım şu sıralar kasabaya ulaşmış olmalı. Gidip gelmeniz sekiz gün alır, tabii şansınız yaver giderse. Gider misiniz? Bu demektir ki, çalılıklarda uyu-

yacaksınız ve eğer sizi karşıya geçirecek vapurlar çalışmıyorsa geri dönmek zorunda kalacaksınız. Buna yol demeye bin şahit ister."

"Tabii, hemen yola çıkıyorum."

Doktora öyle geliyordu ki, belki de bu adam da bir emir kulu-
luydu; herhangi bir dinin ya da sivil otoritenin değil de, aklına
esen herhangi bir rüzgârın. "Yanınıza biraz donmuş sebze ve
biftek alabilirsiniz. Rahipler ve ben başka bir şey yesek de olur,"
dedi. "Luc'da bir soğuk hava deposu var. Deo Gratias'a söyleyin
benim evden bir kamp yatağı alsın. Eğer kamyonun arkasına bir
bisiklet atarsanız ilk geceyi Perrin'lerde geçirebilirsiniz, çünkü
oraya kamyonla gidemezsiniz. Nehrin aşağısındalar. Oradan
sekiz saatlik uzaklıkta da Chantin'ler var. Evlerine dönmüşler
miydi yoksa, hatırlamıyorum. Sonuç olarak da, ikinci iskelede,
Luc'a altı saat uzaklıkta Rycker var. Sizi çok sıcak karşılaya-
caktır, buna eminim."

"Kamyonda uyumayı tercih ederim," dedi Query. "Sosyal bir
insan değilim ben."

"Sizi uyarıyorum, rahat bir yolculuk olmayacak. Gemiye
bekleme seçeneğimiz her zaman için var."

Query'nin cevap vermesi için bir anlık duraksadı, ama Qu-
erry'nin tüm söylediği: "Bir işe yaramaktan mutlu olacağım" ol-
du. Aralarındaki güvensizlik görüşmeyi sona erdirmişti. Dok-
tora öyle geliyordu ki, güven içinde sarfedebileceği birkaç cümle
dispanserdeki bir kavanozun içinde uzun yıllar korunmuştu ve
kokusu formaldehiti andırıyordu.

2

Nehir çalılıklarla sınırlanmış, büyük bir yay çiziyordu. Yö-
neticiler, nesiller boyu bu yayı başkent Luc'dan açılacak bir
yolla yarmak istemişler, ancak ormana ve yağmura yenik düş-

müşlerdi. Yağmur bataklıklar oluşturuyor, nehri besleyen kolları feribotları kullanılmaz hale getirene dek taşıyordu. Jeolojik zamanlara ait bitki örtülerini andıran orman da uzun aralıklarla ağaçları yolun öbür tarafına düşürüyordu. O yüksek çalılıkların içinde hiç farkedilmeden yüzyıllardır büyüyen ağaçlar vardı; orada henüz yeni ölmüş bir ağaç yarı yıkılmış bir halde, bir süre için lianaların tel tel uzanan kollarına yatıyor ve er geç alçalarak, ölü bedenini sığdırabilecek kadar geniş bir yere, yola düşüyordu. Yol bir tabut ya da bir mezar olacak kadar dardı. Bu cesetleri ortadan kaldıracak cenaze arabaları da yoktu, ancak yakılarak ortadan kaldırılıyorlardı.

Yağmurlar bitmeden kimse yolu kullanmaya kalkışmıyordu. Ormanda yaşayan birkaç beyaz, yağmur mevsiminde tamamıyla yapayalnız kalıyordu. Eğer bisikletleri varsa o zaman nehre ulaşıyor ve oradaki bir balıkçı köyünde gemi gelene dek kamp kuruyorlardı. Yağmurlar sona erince bile yerel yönetimin gerekli ateşleri yakıp yolu temizleyecek adamları devreye sokması için haftalar geçmesi gerekiyordu. Birkaç yıl ihmal edilse yol bütünüyle ve sonsuza dek gözden kaybolabilirdi. Çok geçmeden orman onu, ilk insanların duvarlara yaptığı çizikler gibi bir yüzey oyuntusuna dönüştürüverirdi ve o zaman geriye sadece sürüngeçenler, böcekler, birkaç kuş ve maymun ve belki de pigmeler kalırdı: ormandaki insanlar arasında yol olmadan da hayatta kalma yetisine sahip tek tür.

İlk gece, Querry kamyonu Perrin'lerin çiftliğine doğru giden patikanın başında durdurdu. Bir kap baharatlı sosis yedi ve bir kap çorba içti. Deo Gratias, onun için kamyonun arkasına bir yatak koymuş, gaz ocağını da yakmıştı. Querry yemeğini Deo Gratias'la paylaşmak istedi, ama adamın eski bir paçavraya sarıldığı bir kaptaki önceden hazırlanmış bir şeyler vardı. İkisi de kamyonu aralarına almış, sanki ayrı odalardaymışlar gibi sessizce oturuyorlardı. Yemek bittikten sonra Querry, Deo Gratias'a

bir şey söylemek için kamyonun etrafından dolandı. "Adamı", Querry sanki onun köydeki kulübesine girmiş gibi ayağa kalkarak durumu resmileştirdi. Ve sözcükler, her ne iseler daha konuşulmadan yutuldular. Adamın eğer Pierre, Jean, Marc gibi sıradan bir ismi olsaydı, o zaman konuşmaya birkaç basit Fransızca cümleyle başlanabilirdi, ama Deo Gratias!* bu garip isim Querry'nin diline saplanıp kalıyordu.

Yürüyerek kamyonundan biraz uzaklaştı. Uykunun ne kadar uzakta olduğunu biliyordu çünkü. Nehre ya da belki de Perrin'lere giden bir patikadan yürüyordu. Arkasında Deo Gratias'ın yeri döven ayak seslerini duyuyordu. Adam, belki onu koruma amacıyla belki de karanlıkta kamyonun yanında yalnız kalmaktan korktuğu için arkasından geliyordu. Querry sabırsızlıkla arkasını döndü; çünkü yanında arkadaş istemiyordu. İşte orada adam parmaksız, kenarı yuvarlanmış ayaklarının üstünde duruyor, sopasına dayanıyordu. Sanki insanların belirli bir günde gelip adaklar adadığı, çağlar önce orada ortaya çıkmış bir şeydi.

"Perrin'lere giden yol bu mu?"

Adam onayladı, ama Querry Afrikalılar'ın bu şekilde sorulan sorulara hep böyle cevap verdiklerini düşündü. Kamyona geri döndü ve kamp yatağına uzandı. Deo Gratias'ın geceyi geçirmek için kamyon kasasının altına yerleştiğini duyabiliyordu. Sırtüstü uzandı, yıldızları görebilmek için yukarı baktı, ama cebinliğin tülü bunu engelliyordu. Her zamanki gibi, sessizlik yoktu. Sessizlik şehirlere özgüdür. Rüyasında bir zamanlar tanıdığı olduğu ve sevdiğini sandığı bir kızı gördü. Kız gözünde yaşlarla ona geliyordu; çünkü çok değer verdiği bir vazoyu kırmıştı. Kız, acısını paylaşmadığı için ona kızıyordu. Kız, onun suratına bir yumruk atıyordu, ama kendisi bunu yanağına çarpan bir parça tereyağ gibi hissediyordu. Kıza: "Üzgünüm, çok ileri gittim" di-

* (Latince) "Tanrı'ya şükür" anlamındadır. (Ç.N.)

yordu. "Artık hiçbir şey hissetmiyorum, cüzamlıyım ben." Ona hastalığından sözettiği anda, uyandı.

Günleri ve geceleri böyle geçiyordu. Çalılıkların verdiği can sıkıntısından başka bir derdi yoktu Vapurlar çalışıyordu, son gece yağmur yağmış olmasına rağmen nehir taşmamıştı.

Deo Gratias, kamyonun kasasına su geçirmeyen bezden bir çadır yaptı ve kendisi de her gece olduğu gibi şasinin altına uzandı. Çok sonra güneş tekrar yükseldiğinde, artık Luc'a sadece birkaç millik yolları kalmıştı.

3

Bir ipucu yakalayana dek, uzun zaman doktorun cihazını aradılar. Otraco'nun kargo bölümü cihaz hakkında hiçbir şey bilmiyordu, kargo görevlileri onlara küçük nehir limanındaki dalgakıranın yanındaki tahta bir kulübeden başka bir yer olmayan, etrafında yarasa kulaklı köpeklerin havlayıp koştuğu gümrük binasına gitmelerini önerdiler. Gümrüktekiler ne ilgilendiler ne de yardımcı oldular. Böylece Querry, Avrupalı kontrol memurunu bulmak zorunda kaldı. Kontrol memuru, güneşten kızmış beton banklarında kimsenin oturmadığı küçük, halka açık bir bahçenin yanındaki mavi ve pembe dairelerden oluşan bir blokta öğle uykusuna yatmıştı. Apartmanın kapısını darıma dağınık saçları ve uykulu gözleriyle Afrikalı bir kadın açtı, sanki kadın da kontrol memurunun öğle uykusuna eşlik ediyordu. Kontrol memuru orta yaşlı, pek az Fransızca konuşan bir Hollandalı'ydı. Gözlerinin altındaki torbalar, sanki baştan başa hayalkırıklığı olan bir yaşamdan kaçırabildiği anılarını sakladığı keselerdi. Querry çalılıklardaki hayatına şimdiden öylesine alışmıştı ki, bu adam ona sanki başka bir çağdan ve kendisinden ayrı bir ırktanmış gibi gözükte. Duvardaki şirket takvimi ve Vermeer'e ait bir resmin renkli bir kopyası, kilitli piyanonun üstündeki karısı ile çocuklarının üç kanatlı resmi ve

adamin antik bir savaşa ait antika bir kesimi olan üniformasıyla kendi portresi, ölü bir kültürden kalan emanetler gibiydi. Tüm bu eşyaların kaç yıllık olduğu tam bir doğrulukla bulunabilirdi belki, ama hiçbir inceleme bir zamanlar onlara duyulanları ortaya çıkartamazdı.

Kontrol memuru çok samimi davranıyordu, ama kafası karışmıştı. Sanki bu misafirperverlik gösterisiyle öğle uykusunun bazı gizli yanlarını saklamak istiyordu. Düğmelerini iliklemeyi bile unutmuştu. Querry'nin cüzamevinden geldiğini duyunca sinirli bir biçimde odanın içinde dört dönmeye başladı. Gözünü Querry'nin oturduğu iskemleye dikmişti. Belki de cüzam basili-nin sandalyenin döşemesine yuva yapacağını düşünüyor, bunu gözleriyle görebileceğini sanıyordu. Cihaz hakkında hiçbir şey bilmediğini söyledi, cihaz katedralde olabilirdi belki. Querry so-kağa çıkmadan önce bir an duraksadığında, banyoda musluktan akan suyun sesini duydu. Belli ki kontrol memuru ellerini de-zenfekte ediyordu.

Cihazın bir süre önce katedrale teslim edilmiş olduğu doğ-ruydu. Yine de görevli rahip, sandıkların içinde kutsal bir hey-kelcik ya da rahiplerin kitaplığı için kitaplar olduğunu sandı-ğından, başlangıçta bunu inkâr etti. Son Otraco gemisiyle git-mişlerdi, belki nehirde bir yerde takılmışlardı. Querry, soğuk hava deposuna gitti. *Siesta** saati bitmişti. Çalı fasulyesi almak için sıra bekleyen insanların arkasında kuyruğa girdi.

Bir sürü koloni sakini Querry'nin etrafında yüksek sesle sinirli sinirli bağırıyordu. Her biri ayrı bir şeye kızmıştı ve ilgi çek-mek için yarışıyorlardı. Querry bir an Avrupa'ya geri döndüğü-nü sandı ve içgüdüsel olarak tanınma korkusuyla omuzları çök-tü, kamburlaştı. Bu kalabalık mağazadayken nehirde ve cüzam köyünün sokaklarında nasıl da huzur bulduğunu farketti. "Ama hiç olmazsa patateslerimiz var" diyordu bir kadın sesi.

* Öğle istirahati (Ç.N.)

"Bunu inkâr etmeye nasıl cüret edersiniz? Dünkü uçakla geldiler. Pilot söyledi bana." Kadın, Avrupalı yöneticiye yalvarırken belli ki son kozunu oynuyordu. "Akşam yemeğine Vali'yi bekliyorum." Selofan kâğıda sarılıp hazırlanmış patatesler, birden bire el altından imdada yetişti.

Bir ses, "Siz Querry'siniz, değil mi?" dedi.

Querry arkasına döndü. Kendisiyle konuşan adam uzun boylu, kamburu çıkmış, insan azmanı bir tipti. Banyolara konulup da nemle büyüyen, aşırı boy atan bitkilere benziyordu.

Küçük kara bıyığı sanki şehrin tozu toprağından suratına yapışmış bir parça gibiydi. Suratı dar, düzdü. Yüz çizgileri, paralel iki çizginin asla kesişmeyeceğine dayanan yasanın bir örneği olarak uzayıp gidiyordu. Titreyen elini Querry'nin koluna koydu: "Adım Rycker. Evvelsi gün cüzamevine uğradığımda sizi kaçırmıştım. Buraya nasıl geldiniz. Gemiyle mi?"

"Kamyonla geldim."

"Bizim oradan geçip gitmeniz çok yazık olmuş. Köye dönmeyen önce benim evimde bir gece kalmalısınız."

"Cüzamevine geri dönmek zorundayım."

"Siz olmadan da idare ederler. Etmeliler. Dün geceki yağmurdan sonra nehirde, vapurların çalışmasını engelleyecek kadar su birikmiştir. Neden burada bekliyorsunuz?"

"Ben sadece biraz taze fasulye ve biraz da..."

"Evladım! Bu beye biraz taze fasulye verin! Bilirsiniz, bunlara biraz bağırarak gerekir. Başka bir şeyden anlamaz bunlar. Eğer bizimle kalmazsanız geriye tek seçeneğiniz kalıyor: su seviyesi azalana dek burada kalmak. Sizi temin ederim ki otelden hiç hoşlanmayacaksınız. Burası tam bir taşra kasabası. Burada sizin gibi bir adamın ilgisini çekecek hiçbir şey yok. Siz o Querry'siniz, değil mi?" Rycker ağzını bir kapan gibi kapadı. Gözleri ise bir dedektifinkiler gibi muzipçe parlıyordu.

"Neden bahsettiğinizi bilmiyorum."

"Burada hepimiz rahipler ve şüpheli dostumuz doktor gibi dünyadan habersiz yaşamıyoruz. Tabii ki, burası çölün bir ucu, ama sonuçta insan bir şekilde bağlantıyı koparmamayı başara-bilir. İki düzine Alman birası verin, oğlum, çabuk. Tanınmak istememenize saygım var, tabii. Hiçbir şey söylemem. Bana güvenebilirsiniz, bir misafire ihanet etmem. Benim evimde otel-de olduğundan daha güvenlikte olursunuz. Sadece ben ve karım. Gerçeği söylemek gerekirse, bana karım söyledi. 'Sence o Querry olabilir mi?' dedi bana".

"Bir yanlışlık yapıyorsunuz."

"Yo, hayır. Yapmıyorum. Evime gelerseniz size gazetelerden birinde çıkmış, söylediklerimi ispatlamakta pek yararlı olabilecek bir resim göstereceğim. Yararlı! Bir resim bunu gerçekten de ispatlar, değil mi; çünkü başka türlü sizin Querry'nin sadece bir akrabası olduğunuzu ya da onunla aranızda basit bir isim ben-zerliği bulunduğunu düşünecektik. Kim Querry'nin ormanın içinde bir cüzamevine çekilebileceğini düşünebilirdi ki? Biraz meraklı olduğumu kabul ediyorum tabii ki. Ama bana kesinlikle güvenebilirsiniz. Benim zaten hatırı sayılır derecede kendi so-runlarım var, bu yüzden başka bir insanın dertlerini anlayışla karşılarım. Kendi dertlerimi de içime gömdüm ben. Dışarı çık-sak daha iyi olur, çünkü böylesine küçük bir kasabada yerin ku-lağı vardır."

"Üzgünüm... Benim dönmemi bekliyorlar.."

"Hava, Tanrı'nın işi. Sizi temin ederim M. Querry, başka şansınız yok."

2. Bölüm

Ev ve fabrika, iskeleye tepeden bakıyordu. Rycker gibi hırs derecesinde meraklı bir adam için daha iyi bir yer bulunamazdı. Herhangi bir insanın, kasabadan içeriye giden yolu iki büyük

pencerenin önünden geçmeden kullanması imkânsızdı. Bu pencereler, bir çift dürbün merceği gibi nehri gözaltında tutuyorlardı.

Palmiye ağaçlarının koyu mavi gölgesi altında nehre doğru gidiyorlardı. Rycker'in şoförü ve Deo Gratias, Querry'nin kamyonuyla peşlerinden geliyordu.

"Kendiniz görüyorsunuz Bay Querry! Nehrin suyu çok fazla yükselmiş. Bu gece hiç geçme şansınız yok. Kimbilir, belki yarın bile...? Böylece bazı ilginç konuşmalar için zaman kazanmış olacağız, siz ve ben."

Paslanmaya terkedilmiş devasa kazanların arasından fabrikanın avlusundan geçerlerken çevrelerinde bayatlamış margarin kokusunu andıran ağır bir koku vardı. Açık bir kapının önünden geçerken üstlerine bir sıcak hava dalgası çarptı. Yükselip alçalan ışıklarda bir fırının yansımaları görüldü. "Siz, tabii," dedi Rycker. "Batının fabrikalarına alışkınsınız, bu size biraz harap görünecektir. Aslında sizin fabrikalarla yakından ilgilenip ilgilenmediğinizi pek hatırlamıyorum".

"Hayır."

"Querry aslında pek çok alanda öncülük etmişti."

Sanki bir asalet unvanıymış gibi tekrar tekrar "o" sözcüğünü kullanıyordu.

Araba kazanlara hafifçe çarparak ilerlerken, Rycker: "Fabrika çalışıyor," dedi. "Kendi çirkin tarzında işliyor. Hiçbir şey israf etmiyoruz. Sert kabuklu yemişlerle işimiz bittiğinde geriye hiçbir şey kalmıyor. Hiçbir şey. Yağını çıkarmak için parçalayıp eziyoruz." Bunu derken "r" nin üstüne zevkle bastırıyordu. "Kabuşuna gelince, onu da doğru fırına. Fırınlarımızı yakmak için başka hiçbir yakacağı ihtiyacımız yok."

İki arabayı avluda bırakıp eve doğru yürüdüler. Rycker, "Marie, Marie!" diye seslendi. Verandayı geçerken ayaklarını

yere vurarak pabuçlarına bulaşan çamuru temizliyordu. "Marie!"

Henüz biçimlenmemiş güzel yüzüyle, blucinlerin içinde bir kız, seslenişe cevap vermek için köşeden çıkageldi.

Querry tam "Kızınız mı?" diye soracaktı ki, Rycker ondan atik davranıp: "Karım" dedi. "Ve işte, *cherie*, * bu da O Querry. İnkâr etmeye çalıştı, ama ona elimizde bir fotoğrafı olduğundan bahsettim."

"Sizle tanıştığıma çok memnun oldum," dedi kız "Sizi rahat ettirmeye çalışacağız" Querry kızın bu tip konuşmalarını mürebbiyesinden ya da bir görgü kuralları kitabından öğrendiği yolunda bir izlenime kapıldı. Artık kendisine ait repliği söylemiş olduğundan, geldiği gibi birdenbire ortadan kayboldu, belki de dersin başladığını haber veren okul zili çalmıştı.

"Oturun!" dedi Rycker. "Marie içkileri hazırlıyor. Görüyorsunuz ya bir erkeğin ihtiyaçları konusunda eğittim onu."

"Uzun zamandır mı evlisiniz?"

"İki senedir. Onu buraya son ayrılışımdan sonra getirdim. İnsan böyle bir görevde olunca yanına birini alması gerekiyor. Siz evli misiniz?"

"Evet, daha doğrusu evlenmiştim."

"Tabii ki, onun benim için fazla genç olduğunu düşündüğünüzü biliyorum. İleriye görmelisiniz. Eğer evliliğe inanıyorsanız geleceğe bakmanız gerekir. Şey için, yani diyelim ki, aktif hayatımın sona ermesi için önümde daha yirmi yıl var. Ama otuzunda bir kadın yirmi sene sonra ne hale gelir? Tropikal iklimde bir erkek daha çok dayanır. Siz de böyle düşünmüyor musunuz?"

"Bu konu üstüne hiç kafa yormadım. Ayrıca tropikal iklimi tanıdığım henüz söylenemez."

* Fransızca, "canım, tatlım" anlamında bir söz. (Ç.N.)

"Sizi temin ederim ki seks olmasa da yeteri kadar problem var zaten. Aziz Paul ne demiş? 'Evlenmek yanmaktan daha iyidir' demiş, değil mi? Marie beni fırınlardan koruyacak kadar uzun süre genç kalacak." Rycker çabucak devam etti:

"Tabii ki şaka yapıyorum. Ciddi konular üstüne de şaka yapmalıyız, değil mi? Kalbimin en derin yerinde aşka tamamiyle inanıyorum." Bunu bazı insanların cinlere inandıklarını söylerken takındıkları bir tavırdaki söylemişti.

Uşak, elinde bir tepsiyiyle verandaya geldi. Madam Rycker da onu takip ediyordu. Querry bir bardak aldı. Uşak içki doldururken Madam Rycker tam yanbaşımda duruyordu, işbölümü yapmışlardı. "Ne kadar soda istersiniz?" diye sordu Madam Rycker.

"Şimdi de sevgilim, daha uygun bir kıyafet giymelisin" dedi Rycker.

Viskiden sonra Rycker yeniden: "Sizin mesele", dediği konuya döndü. Bu sefer bir dedektiften çok mesleği gereği gerçekleri öğrenmeye çalışan bir avukat havası takınmıştı. "Neden buradasınız, Querry?"

"İnsan bir yerlerde olmak zorundadır."

"İyi ama, bu sabah dediğim gibi kimse sizi bir cüzamevinde çalışıyor bulmayı ummazdı."

"Ben çalışmıyorum ki."

"Birkaç hafta önce gittiğimde rahipler sizin hastanede olduğunuzu söylediler."

"Ben doktorun çalışmasını izliyordum. Etrafta dolanıyorum, hepsi bu. Yapabileceğim hiçbir şey yok."

"Yeteneğinizi boşa harcıyormuşsunuz gibi geliyor bana."

"Benim hiçbir yeteneğim yok."

Rycker: "Bizim gibi zavallı taşralıları küçük görmemelisiniz," dedi.

Akşam yemeđi için içeri geçtiler. Rycker'in okuduđu kısa bir űkran duasından sonra ev sahibesi tekrar konuűmaya baűladı. "Rahat edeceđinizi umarım" dedi. "Salata sever misiniz?" Kızın boyasız, dođal saçı terden yol yol ayrılmıű ve rengi koyulaűmıűtı; Querry, siyah-beyaz bir güvenin yarasa gibi aılmıű kanatlarıyla masayı bir uçtan bir uca geçerken gözlerinin fal taűı gibi açıldığını gördü. "Burada kendinizi evinizdeymiű gibi hissetmelisiniz," dedi kız. Bakıűlarıyla duvarın üstünde bir diken gibi duran güveyi izliyordu. Querry d ű nd . Acaba bu kız bir kez olsun kendini evinde hissetmiű miydi? "Pek fazla ziyaretimiz olmaz," dedi. Querry'nin kafasında, annesi dönene dek misafiri eđlendirmek zorunda bırakılan bir ocuk canlandı. Viskiyle akűam yemeđi arasında kız üstünü deđiűtirmiű, sonbahar yaprađı desenli pamuklu kumaűtan bir elbise giymiűti. Elbise bir Avrupa hatırası gibiydi.

"Hele Querry gibi bir ziyaretimiz hiç olmaz," diyerek kızın sözünü kesti Rycker. Sanki radyodaki yabancı dil dersinden sonra düğmeyi çevirip kapatıyormuű gibiydi. Artık sesi çıkmıyordu. Ama utangaç, uyanık gözlerin ardında, hiç kimsenin duymadığı sözler hâlâ geçip gidiyordu.

"Son zamanlarda hava biraz ısındı, deđil mi? Umarım Avrupa'dan buraya gelirken uuűunuz rahat gemiűtir."

Querry: "Buradaki hayatınızdan memnun musunuz?" dedi. Soru kızı  rk tm űti, belki de l g tında böyle sorulara iliűkin bir cevap yoktu. "Oh evet!"

Genç kız, Querry'nin omuzlarının üstünden pencereden dıűarıya, su birikintileriyle dolu avludaki kazanların modern heykeller gibi göründüğü tarafa doğru bakarak: "Evet. Çok ilginç," dedi. Sonra gözlerini yeniden kaldırıp duvardaki güveye ve avını kollayan kertenkeleye baktı.

"űu fotođrafı getiriver, hayatım" dedi Rycker.

"Hangi fotoğrafı?"

"Konuğumuzun fotoğrafını."

Güvenin öylece durup, kertenkelenin, avını gözetlediği duvardan uzak durmak için kız diğer taraftan dolaşp, isteksizce dışarı çıktı. Az sonra Time'ın çok eski bir sayısıyla geri döndü. Querry kapağın üstündeki on yaş genç yüzünü anımsadı. (New York'a ilk gidişiyile aynı zamana denk gelmişti.) Fotoğrafa rötuş yapan sanatçı, yüz çizgilerini daha romantik göstermişti. Tıraş olduğu zaman gördüğü yüz bu değildi, o daha çok uzak bir kuzeni andırıyordu. Şimdiye dek hiçbir gazeteciye açıklamadığı heyecanları, düşünceleri, umutları ve derinliği yansıtıyordu. Portre'nin arka planında cam ve çelikten bir bina vardı. Kapının önüne çakılmış büyük haçtan, kilise olduğu anlaşılmasa insan onu bir konser salonu sanabilirdi.

"Görüyorsunuz, ya!" dedi Rycker. "Her şeyi biliyoruz."

"Hatırladığım kadarıyla, bu yazı pek gerçekleri yansıtmıyordu."

"Sanırım, Devlet -ya da Kilise- sizi buraya özel bir görev için gönderdi."

"Hayır. Ben emekli oldum."

"Bence sizin gibi bir adam asla emekli olmaz."

"Oh, insan tıpkı askerler ya da banka müdürleri gibi meslek yaşamının sonuna gelebilir."

Yemek bitince, tatlıdan sonra masadan kalkan bir çocuk gibi kız da yanlarından ayrıldı. "Herhalde, günlüğüne bir şeyler yazacaktır" dedi Rycker. "Bu onun için çok önemli bir gün: Querry'le tanışmak! Yazacak çok şeyi var."

"Çok şey bulabiliyor mu?"

"Bilemem. Başlangıçta, sessizce bir göz gezdirirdim. Ancak bunun farkına vardı ve şimdi günlüğünü kilit altında tutuyor. Galiba, onu fazla kızdırdım. Bir keresinde şöyle yazdığını ha-

tırlıyorum: 'Annemden mektup. Zavallı Maxime beşiz doğurmuş!' O gün Vali bana madalya takmıştı, ama o tören hakkında bir şeyler yazmayı unutmuş."

"Onun yaşındaki biri için yalnız bir hayat olmalı."

"Oh, bilmiyorum. Ormanda bile yapacak çok ev işi var. Açık konuşmak gerekirse, ben çok daha yalnız olduğumu düşünüyorum. Kendiniz de görebilirsiniz, o pek entelektüel bir arkadaş sayılmaz. Genç bir kadınla evlenmenin dezavantajlarından biri de bu. Beni gerçekten ilgilendiren konulardan konuşmak istediğim zaman, rahiplerin oraya kadar gitmem gerekiyor. İki çift laf etmek için oldukça uzun bir yol. İnsanın benimki gibi bir yaşamı olunca düşünmek için çok zamanı oluyor. İyi bir Katolik olduğumu sanıyorum, ama bu beni ruhsal sorunlardan uzak tutmaya yetmiyor. Pek çok insan dinini hafife alır, ama ben gençken altı yılını Cizvit rahipleriyle geçirdim. Eğer yeni gelen rahiplerden biri o kadar adaletsiz davranmasaydı beni burada bulamazdınız. Time'daki yazıdan sizin de Katolik olduğunuz sonucunu çıkardım."

"Ben emekli oldum" dedi Querry ikinci kez.

"Oh, hadi, insan böyle bir *şeyden* emekli olur mu hiç?"

Duvardaki kertenkele güveye doğru bir hamle yaptı, ancak kaçırdı ve yeniden hareketsiz kaldı; küçük pençeler duvarın üstünde eğrelti otları gibi açılmıştı.

"Gerçeği söylemek gerekirse," dedi Rycker, cüzam köyündeki rahipleri çok yetersiz buluyorum. İnançla ilgili sorunlardan çok elektrik ve inşaatla ilgileniyorlar. Burada olduğunuzu öğrendiğim andan beri, sizin gibi entelektüel bir Katolikle iki çift laf etmenin yolunu arıyordum."

"Ben öyle biri değilim."

"Burada geçirdiğim uzun yıllar boyunca, kendi düşüncelerimi... Sanırım, bazı insanlar.. idare edebiliyorlar. Ben yapamam. Sevgi konusu üstüne çok şey okudum."

"Sevgi mi?"

"Tanrı sevgisi. Eros değil tabii, Agape."

"Böyle bir şey hakkında konuşabilecek düzeyde değilim ben."

"Kendinizi küçümsüyorsunuz" diye cevap verdi Rycker. Rafa doğru gidip, içkilerle dolu bir tepsi aldı. Rahatı kaçan kertenkele 'Mısır'a Kaçış'ın tıpkıbasımı arkasında gözden kayboldu. "Bir bardak *Cointreau* mu yoksa *Van Der Hum* mu tercih edersiniz?" diye sordu Rycker. Querry verandanın ardında, sırtında altın yaprak desenli bir elbise içinde zayıf bir silüetin nehre doğru gitmekte olduğunu gördü. Belki güveler dışarıda tehlikeli olmaktan çıkıyorlardı.

"Rahip okulunda, pek çok insandan daha fazla düşünme alışkanlığı edindim" dedi Rycker.

Eğer bütünüyle anlaşılmışsa, bizimkisi gibi bir inanç çok fazla sorun yaratıyor. Örneğin; yok, hayır, bu yalnızca bir örnek değil. Bana gerçekten sorun yaratan şeyin tam içine düştüm. Karımın Hristiyan evliliğinin gerçek doğasını kavradığını sanmıyorum."

Dışarıdan, karanlıkta sesler geliyordu. Kız nehre küçük tahta parçaları atıyor olmalıydı.

"Bazen bana öyle geliyor ki.." dedi Rycker" ...neredeyse hemen her şeyden habersiz. Acaba rahibeler ona bir şeyler öğretti mi, merak ediyorum. Kendiniz de gördünüz: Şükran duası ettiğimde istavroz çıkarmıyor bile. Bilirsiniz, belli bir noktadan sonra cehalet, kutsal yasalara göre evliliği bile geçersiz kılabilir. Bu, rahiplerle boş yere tartışmaya çalıştığım bir konu. Onlar tribünlerden konuşmayı tercih ediyorlar. Şimdi siz buradasınız ya..."

"Bu konuyu tartışmaya yetecek bilgim yok benim", dedi Querry. Sessizlikte nehrin akışını duyuyordu.

"En azından dinlersiniz. Rahipler kazmayı planladıkları kuyudan konuşmaya başlamışlardır bile. Bir kuyu, Querry, insan ruhuna karşı bir kuyu." *Van Der Hum*'unu bir dikişte içti ve bardağını tekrar doldurdu. "Anlamıyorlar... düşünün Querry eğer kurallara uygun evlenmiş olmasaydık, Marie beni her an terkedebilirdi."

"Sizin kurallara uygun evlilik dediğiniz şeyde de bırakıp gitmek kolaydır."

"Hayır, hayır! Çok daha zordur. Toplumsal baskılar var, özellikle burada."

"Eğer sizi seviyorsa..."

"Bu hiçbir şeyi önlemez. Biz bu dünyanın erkekleriyiz, Querry, siz ve ben. Böyle aşk sonsuza dek sürmez. Ona, Tanrı'yı sevmenin önemini anlatmaya çalıştım. Çünkü O'nu severse, O'na karşı çıkmak istemez, değil mi? Ve bu da bir çeşit güvenlik önlemidir. Dua etmesini sağlamaya çalıştım, ama *Pater Noster* ve *Ave Maria* dan başka dua bildiğini sanmıyorum. Siz hangi duaları edersiniz, Querry?"

"Hiçbirini. Sadece, nadiren bir tehlike anında alışkanlıktan dua ederim." Querry, üzüntüyle ekledi: Bir de oyuncak bir boz ayı için dua ediyorum."

"Şaka ediyorsunuz. bunu biliyorum, ama bu çok ciddi bir mesele. Bir *Cointreau* daha ister misiniz?"

"Sizi endişelendiren ne, Rycker? Bir erkek mi?"

Kız, verandanın köşesinde asılı duran lambanın ışığında tekrar gözükte. *Serie Noire**dan bir roman *policier*** vardı elinde. Zor duyulacak bir sesle ıslık çalıyordu, ama Rycker bunu duydu. "Şu kahrolası köpek yavrusu" dedi.

* Siyah dizi (Ç.N.)

** (Fransızca) Polisiye roman (Ç.N.)

"Köpeğini benden ya da Tanrı'dan daha fazla seviyor."

Belki de *Van Der Hum* onun bir konudan diğerine atlamasına sebep olmuştu. "Kıskanç değilim. Beni endişelendiren bir erkek değil. Böyle bir şeye kalkışacak kadar duygusal biri değil o. Bazen görevlerini ihmal ediyor."

"Hangi görevlerini?"

"Bana karşı olan görevlerini. Evlilik görevlerini."

"Bunları hiç görev olarak düşünmemiştim."

"Çok iyi bilirsiniz ki kilise öyle düşünür. Karşılıklı anlaşma dışında kimsenin bundan kaçmaya hakkı yoktur."

"Sanırım, sizi istemediği zamanlar oluyordur."

"Öyleyse, ne yapmalıyım? Rahiplikten bir hiç uğruna mı vazgeçtim ben?"

"Sizin yerinizde olsam, onunla Tanrı sevgisi üstüne pek fazla konuşmazdım," dedi Query isteksizce. "Bununla, sizin yatağınız arasında bir paralellik göremeyebilir."

"Bir Katolik için ikisi birbirine yakındır" dedi Rycker hemen cevap. Sanki beraber okuduğu rahip adaylarının önünde bir soruyu cevaplamış gibi, elini kaldırmıştı. Eklem yerlerindeki kalın ve sert kıllar, bir dizi bıyık gibiydi.

"Bu konuda çok bilgili görünüyorsunuz" dedi Query.

"Papaz okulundayken teolojinin ahlakla ilgili konularında oldukça iyiydim."

"Öyleyse bana ya da rahiplere ihtiyacınız olduğunu sanmıyorum. Belli ki siz, her şeyi kendinizi tatmin etmeye yetecek derecede düşünmüşsünüz."

"Orası kesin, ama bazen insan onaya ve desteğe ihtiyaç duyar. Bu sorunların üstüne, eğitilmiş bir Katolikle gitmek insanı nasıl rahatlatır, hayal bile edemezsiniz Query!"

"Kendime Katolik demeye dilim varmıyor."

Rycker güldü: "Ne? O Querry mi? Beni aptal yerine koymayın. Fazla alçakgönüllüsünüz. Sizi Kutsal Roma İmparatorluğu Kontu ilan etmediklerine şaşıyorum; şu İrlandalı şarkıcı gibi, adı neydi onun?"

"Bilmem. Müzikle ilgim yoktur benim."

"Time'da hakkınızda yazılanları okumuş olmalısınız."

"Böyle konularda, Time'ın fazla bir şey bildiği söylenemez. Artık yatmamın bir sakıncası yok, değil mi? Hava kararmadan önce bir sonraki vapura yetişeceksem, sabah erken kalkmalıyım."

"Tabii. Yine de yarın nehri geçebileceğinizden şüpheliyim."

Rycker, onu verandadan odasına kadar geçirdi. Karanlık, kurbağaların sesleriyle doluydu. Ev sahibi iyi geceler deyip gittikten sonra uzun bir süre, kurbağaların sesleri Rycker'in söylediklerinin yankısıymış gibi geldi Querry'ye: şükran, kutsallık, görev, aşk, aşk, aşk.

3. Bölüm

1

"İşe yaramak istiyorsunuz, değil mi?" diye sordu doktor sertçe. "Sırf istediğiniz için böyle zor işleri yapmak istemiyorsunuz, değil mi? Bir mazoşist ya da aziz değilsiniz"

"Rycker, bana hiç kimseye söylemeyeceğine dair söz vermişti."

"Yaklaşık bir ay kadar sözünü tuttu. Bu Rycker için başarı sayılır. Önceki gün buraya geldiğinde, başrahibe hiç kimseye söylememesi şartıyla anlatmış."

"Başrahip ne demiş?"

"Günah çıkartma dışında, bu tür şartlar altında hiçbir şey dinlemeyeceğini..."

Doktor, sonunda Otraco gemisiyle gelen ağır, elektrikli cihazın sandığını açmaya devam etti. Dispanserin kapısındaki kilit, cihazı içeride açmak için fazla güvensizdi. Bu yüzden de, doktor cihazı kendi odasında, yerde açıyordu. İnsan, Afrikalılar'ın kendilerine yabancı olan nesnelere nasıl tepki göstereceğini asla bilemez. Altı ay önce Leopoldville'de ilk ayaklanmalar çıktığında saldırılar, Afrikalı hastalar için yeni inşa edilmiş, cam ve çelik karışımın binaya yöneltilmişti. Son derece korkunç süslentiler çıkarılmış ve çoklukla bunlara inanılmıştı. Burası, mesihlerin hapiste öldüğü ve sonra yeniden dirildiği bir ülkeydi; duvarların, azıcık kutsal tozla kutsanmış tınakların bir doku-nuşuyla yıkıldığı ülke. Doktorun iyileştirdiği cüzamlı bir adam her ay ona tehdit dolu mektuplar yazıyordu. Tedavi olduğu için değil, doktorun onun muz yetiştirdiği yarım dönümlük arazisine göz koyduğu için kendisini cüzamdan kurtardığına inanıyordu. Kötü kalpli ya da cahil birisinin ortaya çıkıp yeni cihazların hastalara işkence etmek için getirildiğini söylemesi yeterdi. Hemen bir sürü akılsız, dispansere girip cihazları paramparça ederdi. Yüzyılımızda bile, bunlara akılsız, demek pek kolay değildir. Hola Kampı, Sharpeville ve Cezayir; Avrupalılar'ın zulmüyle ilgili tüm olası inançları haklı çıkarmıştı.

İşte bu yüzden, yeni hastane bitene dek, cihazları, evde, gözlerden uzak tutmanın daha iyi olacağını söyleyerek durumu açıkladı doktor. Oturma odasının zemini, sandıktan çıkan samanlarla kaplanmıştı.

"Prizlerin yerini şimdiden ayarlamak gerekiyor. Bunun ne olduğunu biliyor musunuz?"

"Hayır."

"Bunu öyle uzun zamandır istiyordum ki" dedi doktor. Rodin'in bronz kadın heykellerinden birinin beline dokunmuş gibi, sevgiyle metal aksamı okşuyordu. "Bazen umutsuzluğa

kapılıyordum. Ne kâğıtlar doldurdum, ne yalanlar söyledim. Ve işte en sonunda burada."

"Ne işe yarıyor?"

"Saniyenin yirmibinde birinde sinirlerin verdiği tepkiyi ölçüyor. Bir gün gelecek bu cüzameviyle gurur duyacağız. Seninle de tabii ve oynadığın rolle."

"Size söyledim, ben emekli oldum."

"İnsan asla mesleğinden emekli olmaz."

"Oh, evet, şüphesiz ki insan emekli olur. Bitiş çizgisine gelir".

"Öyleyse neden buradasınız? Zenci bir kadınla sevişmek için mi?"

"Hayır, insan bunun da sonuna gelmiş olabilir. Seks ve meslek, birlikte doğar ve birlikte ölürler. Bırakın, bandajları sarıp, su kovaları taşıyayım. Tüm istediğim, zaman geçirmek."

"İşe yaramak istediğinizi düşünmüştüm."

"Dinleyin!" dedi Querry ve sustu.

"Dinliyorum."

"Bir zamanlar bana çok şey ifade eden kariyerimi inkâr etmiyorum. Ben resmi binalar ya da fabrikalar inşa etmedim. Bir şeyler yaptıysam bunu sırf kendi zevkim için yaptım."

"Kadınları da böyle mi seversiniz?" diye sordu doktor. Ama Querry onu duymadı bile. Aç bir adamın yemek yemesine benziyordu konuşması.

"Sizin mesleğiniz çok farklı, doktor. Sizin işiniz insanlarla. Ben inşa ettiğim binayı dolduran insanlarla ilgilenmem, sadece mekânın kendisiyle ilgilenirim."

"Sizin tasarladığınız bir boru tesisatına güvenmezdim öyleyse".

"Bir yazar, okuyucuları için yazmaz, öyle değil mi? Ama yine de onların rahatını sağlamak için bazı önlemler almak zorundadır. Beni ilgilendiren konular, mekân, ışık, oran. Yeni malze-

meler beni sadece bu üçüne yaptıkları etki çerçevesinde ilgilendirirler. Ahşap, tuğla, çelik, beton, cam... Mekân, içine kattıklarınızla değişir. Malzemeler, mimarın planıdır. Çalışması için bir itici güç değildir. Sadece mekân, ışık ve oran. Bir romanın konusu, plânı değildir. Lucien de Rupempré'ye sonunda ne olduğunu kim hatırlar ki?"

"İki kiliseniz çok ünlü. Onların içindeki insanlara ne olduğu sizi ilgilendirmiyor mu?"

"Akustik iyi olmalı, tabii ki. Mihrap, herkesin görebileceği yükseklikte olmalı. Ama insanlar, bunlardan nefret etti. Bunların dua etmek için tasarlanmamış olduğunu söylediler. Kastettikleri şey bunların Roma tarzında Gotik tarzda ya da Bizans tarzında olmadığı. Ve bir yıl içinde onları, kendi ucuz, alçıdan aziz heykelcikleriyle darmadağın ettiler. Benim sade camlarımı kaldırıp, yerine piskoposluk fonlarına bağışta bulunan domuz eti pazarlamacılarının anısına renkli camlar taktılar. Benim mekânımı ve benim ışığımı yerle bir ettikten sonra, tekrar dua etmeye başladılar. Hatta, harcadıklarıyla gurur bile duydular. Ben onların "Büyük Katolik Mimar" diye adlandırdıkları kişi oldum, ama bir daha asla kilise yapmadım, doktor."

"Dindar bir adam değilim, böyle şeylerden pek anlamam. Ama sanırım, ettikleri duanın bir sanat eserinden daha önemli olduğuna inanmaya hakları var."

"İnsanlar hapisanede dua ederler; gecekondularda ve toplama kamplarında dua ederler. Rahat ortamlarda dua etmek isteyenler yalnızca orta sınıftakilerdir. Bazen bu "dua" sözcüğü beni hasta ediyor. Rycker bu sözcüğü sık sık kullanıyor. Siz dua eder misiniz, doktor?"

"Sanırım en son, doktorluk sınavımdan önce dua etmiştim. Ya siz?"

"Ben uzun zaman önce vazgeçtim bundan. İncancım olduğu

zamanlarda bile nadiren dua ederdim. Çalışma tarzımı engellereyebilir diye uyumadan önce bir kadınla birlikte olsam da son düşündüğüm şey hep işim olurdu. Çözumsuz görünen sorunlar bile uykuda kendi kendine çözülürdü. Yatak odam, çalışma odama bitişikti, böylece uyumadan önceki son iki dakikamı çizim masamın önünde geçirebiliyordum. Yatak, bidey*, çizim masası ve sonra uyku."

"Kadınların zoruna gidiyordu herhalde."

"Dışavurum zor ve bencilce bir şey. Her şeyi yiyip bitiriyor, kendini bile. Sonunda, bir bakıyorsunuz, dışa vurulacak bir benliğiniz bile kalmamış. Artık hiçbir şey ilgimi çekmiyor doktor, ne bir kadınla yatmak ne de bir bina tasarlamak."

"Çocuğunuz yok mu?"

"Bir zamanlar vardı, ama uzun zaman önce dünyanın herhangi bir yerinde gözden yitip gittiler. Bağlantımız koptu. Dışavurum yapmaya çalışırken içinizdeki babayı da tüketiyorsunuz."

"Bu yüzden siz de buraya gelip ölebileceğinizi düşündünüz, öyle mi?"

"Evet. Aklımdaki buydu. Özellikle bomboş bir yerde olmak istiyordum. Öyle ki, hiçbir yeni bina ya da kadın, bana bir zamanlar bir meslek ve sevmeye yetisiyle yaşadığımı hatırlatmasın -eğer o sevgi idiyse- Felçliler acı çeker, sinirlerinde his vardır, ama ben kötürüm oldum doktor."

"Yirmi yıl önce olsa size ölümü sunardık, ama şimdi yalnızca tedavi etmekle uğraşıyoruz. D.D.S. senede üç şilin tutuyor. Bir tabuttan çok daha ucuz."

"Beni tedavi edebilir misiniz?"

"Belki de hastalığınız henüz çok ileri bir safhaya ulaşmamıştır. Bir insan buraya çok geç gelirse hastalık kendini yok

* Alafranga tuvalete benzeyen, vücudun alt kısımlarını yıkamak için kullanılan alçak küvet. (Ç.N.)

etmek zorunda kalır." Doktor, makinesinin üstünü şefkatle örttü. "Öbür hastalar bekliyor. Gelmek ister misiniz, yoksa burada oturup kendi durumunuzu mu düşüneceksiniz? Kötürümlüler genelde böyle davranır. Onlar da emekli olup gözlerden uzağa kaçarlar."

Hastanedeki hava tatlı bir ağırlık gibi çökmüştü üstlerine. Ne bir vantilatör, ne de hafif bir esinti bu havayı değiştirebiliyordu. Querry yatakların pisliğini fark ediyordu. Temizlik, cüzamlı için olmasa bile sağlıklı olanlar için önemliydi. Hastalar, belki de bir ömür boyu kullandıkları, yıpranmış yerlerinden samanların dö-küldüğü şiltelerini de yanlarında getiriyorlardı. Sargılı ayaklar, kötü paketlenmiş et gibi samanların içinde yatıyordu. Yürüye-bilen hastalar verandanın gölge yerlerinde oturuyorlardı. Tabii hareket ettiğinde, şişmiş kocaman testislerini iki eliyle taşımak zorunda kalan birine "yürüyen hasta," denilebilirse. Felçli göz-kapaklarıyla gözünü ne kapatabilen ne de kırpabilen bir kadın, acımasız güneş ışığının erişemediği gölge bir köşede oturu-yordu. Parmaksız bir adam, dizine oturttuğu bebeğe bakıcılık ediyordu. Kadın memesi gibi uzayıp sarkmış göğsüyle bir adam, verandada boylu boyunca uzanmış yatıyordu. Doktorun bunlar için yapabileceği fazla bir şey yoktu: Fil hastalığına yakalanmış adamın kalbi, ameliyat kaldırmayacak kadar zayıftı. Kadının gözkapaklarını dikebilirdi, ama zavallı korkusundan bunu red-detmişti. Bebeğe gelince, zamanla o da cüzamlı olup çıkacaktı. Ne birinci koğuştaki veremden can çekişen hastalara yardım edebilirdi, ne de çocuk felci yüzünden kurumuş bacaklarıyla yatakların arasında kendini çeke çeke ilerleyen kadına. Cüza-mın, diğer hastalıkları engellememesi doktora hep haksızlıkmiş gibi görünmüştü (Cüzama bin insan bünyesi ancak dayanabilirdi). Üstelik, hastalarının çoğu başka hastalıklardan ölüyordu. Doktor verandayı boylu boyunca geçti, Querry de hiçbir şey söylemeden onun peşisıra yürüdü.

Cüzamlılara ait evlerin birinin arkasındaki kerpiç mutfakta yaşlı bir adam, karanlıkta çok eski bir şezlongda oturuyordu. Doktor arka bahçeden geçerken adam ayağa kalkmaya çabaladı, ama bacakları hiç tutmuyordu. Nazıkçe özür dilediğini belirten bir hareket yaptı. "Yüksek kan basıncı" dedi doktor yavaş sesle. "Hiç umut yok. Ölmek için mutfağına geldi." Adamın bacakları bir çocuğunkiler kadar inceydi. Görgü kuralları yüzünden beline çocuk bezini andıran bir kumaş parçası dolamıştı. Querry, adama ait elbiselerin, yeni inşa edilmiş tuğladan kulübedeki Papa portresinin altında düzgünce katlanmış vaziyette durduğunu gördü. Göğüs çukurundaki seyrek kırılmış kolların arasında kutsal bir madalyon asılıydı. Yüzünde büyük bir şefkat ve asalet ifadesi vardı, hayatı tek bir şikâyet etmeden kabullenmiş bir yüzdü bu, bir azizin yüzü. Şimdi de sanki hasta olan kendisi değil de, doktormuş gibi, onun sağlığını soruyordu.

"Senin için yapabileceğim bir şey var mı?" diye sordu doktor. Yaşlı adamın cevabı "hayır", oldu. İhtiyacı olan her şeyin olduğunu söyledi. Doktorun son zamanlarda ailesinden haber alıp almadığını, annesinin sağlığını soruyordu.

"Bir süredir İsviçre'de, dağlarda. Karlar içinde bir tatil."

"Kar?"

"Unuttum. Sen hiç kar görmedin ki. Kar, donmuş buhardır, donmuş sis. Hava öyle soğuktur ki bu kar hiç erimez ve toprağın üstünde, güzel bir pike gibi bembeyaz ve yumuşacık durur. Göller buz tutar."

"Buzun ne olduğunu biliyorum" dedi yaşlı adam gururla. "Bir buzdolabında görmüştüm buzu. Anneniz benim kadar yaşlı mı?"

"Daha yaşlı."

"Öyleyse, evinden fazla uzağa yolculuk yapmamalı. İnsan, mümkünse, kendi köyünde ölmelidir." Üzüntüyle, kendi ince

bacaklarına baktı. "Artık beni taşıyorlar, yoksa ben de köyüme yürürdüm."

"Seni oraya götürmesi için bir kamyon ayarlayabilirim," dedi doktor. "Ama yolculuğa dayanabileceğini sanmıyorum."

"Size çok zahmet olur," dedi yaşlı adam "Ve her durumda zamanımız yok, çünkü yarın öleceğim ben."

"Başrahibe en kısa zamanda gelip seni görmesini söyleyeceğim."

"Ona zorluk çıkarmak istemem. Çok işi var. Akşam olmadan ölmem."

Eski şezlongun yanında Johnny Walker etiketli şişe duruyordu. İçinde kahverengi bir sıvı ve üstüne bazı kurumuş otlarla, tespîh boncuklarının geçirildiği bir ip vardı.

Yaşlı adamdan ayrıldıktan sonra Querry: "Oradaki şişede ne vardı?" diye sordu.

"İlaç. Büyü Tanrısı Nzambi'ye bir adak."

"Katolik olduğumu bilmiyordum."

"Form imzalarken ben de Katolik olduğumu yazıyorum. O da öyle. Çoğunlukla ben hiçbir şeye inanmıyorum. O ise bir yandan İsa'ya, diğer yandan Nzambi'ye inanıyor. Katoliklik söz konusu olunca aramızda pek fark yok. Yalnız onun kadar iyi bir insan olmayı isterdim."

"Gerçekten yarın ölecek mi?"

"Öyle sanıyorum. Altıncı hisleri çok kuvvetlidir."

Dispanserde, kucağında küçük bir erkek çocuğuyla ayağı sargılı bir cüzamlı ayakta dikilmiş, bekliyordu. Çocuğun kargaları sayılıyordu. Kaburgalar, sanki geceleyin içindeki kuşun rahatça uyuyabilmesi için üstüne koyu renkli bir kumaş parçası örtülmüş bir kafes gibiydi. Ve çocuğun soluğu, örtünün altında tıpkı bir kuş gibi kımıldıyordu. Doktorun sözüne baki-

İlrsa çocuk cüzamdan değil Sicklaemia denilen amansız bir kan hastalığından ölecekti. Hiç umut yoktu. Çocuk cüzama yakalanacak kadar bile yaşamayacaktı, ama bunu anneye anlatmanın hiç gereği yoktu. Doktor çocuğun küçük, oyuk göğsüne parmağıyla dokunur dokunmaz çocuk acıyla geriye çekildi. Doktor kadını onun dilinde azarlamaya başladı; kadın ikna olmaksızın karşı çıkıyor, çocuğu kendi sırtına bastırıyordu. Çocuk hiçbir şey yapmaksızın doktorun omuzlarının üstünden kurbağaları andıran gözleriyle üzgün üzgün bakıyordu. Sanki söylenenlerin hiçbiri onu bundan böyle ciddi olarak ilgilendiremezdi. Kadın gittiğinde Doktor Colin: "Bir daha olmayacağına söz verdi. Ona nasıl söyleyebilirim ki? dedi "

"Ne bir daha olmayacak?"

"Çocuğun göğsündeki küçük yarayı görmedin mi? Kendi yerli ilaçlarını koymak için derisinde bir cep açmışlar. Kadın bunu yapanın büyükanne olduğunu söylüyor. Zavallı çocuk. Huzur içinde, acı çekmeden ölmesine bile izin vermiyorlar. Ona, eğer bu olay tekrarlanırsa cüzam tedavisini yarım bırakacağımı söyledim; ama sanıyorum çocuğu ikinci bir defa göstermezler bana. Böyle bir yerde bir çocuğu saklamak bir iğneyi saklamak kadar kolaydır."

"Onu hastaneye alamaz mısınız?"

"Nasıl bir hastanem olduğunu gördünüz. Kendi çocuğunuzun orada ölmesini ister miydiniz? Sonraki!" diye seslendi doktor kızgınlıkla. "Sonraki!". Sonraki de bir çocuktu, altı yaşında bir oğlan. Babası da yanındaydı, parmaksız yumruğunu çocuğunu rahatlatmak için onun omzuna koymuştu. Doktor çocuğun etrafında dolandı ve elini genç tenin üstünde gezdirdi.

"Pekâlâ" dedi. "Bu kez olup biteni farkedebilirsiniz. Bu vaka hakkında ne düşünüyorsunuz?"

"Ayak parmaklarından biri çoktan gitmiş."

"Bu önemli değil. Derisinin altında, şu insan etine gömülen pirelerden var, onlar da bunu önemsememişler. alılkılarda sık rastlanan bir şeydir bu. Hayır, işte ilk leke burada. Cüzam daha yeni başlamış."

"ocukları korumanın bir yolu yok mu?"

"Brezilya'da onları doğar doğmaz alıp götürüyorlar, yine de bebeklerin yüzde otuzu ölüyor. Bir czamlıyı l bir çocuğa tercih ederim. Birkaç senede onu iyileştirebiliriz." Querry'e kaçamak bir bakış attı. "Bir gün -yeni hastanede- özel bir ocuk koğuşum ve dispanserim olacak. Lekeleri önceden teşhis edeceğim. Czamanın köşesine geri çekildiğini görmek için yaşayacağım. Biliyor musunuz, buradan birkaç mil uzakta bazı yerlerde her beş insandan biri cüzamlı. Taşınabilir prefabrik hastanelerin hayalini kuruyorum. Savaşlar bile değişti. 1914'te, generaller savaşları köy evlerinden idare ediyordu, ama 1944'te, Rommel ve Montgomery gezici karavanlardan savaştılar. İsteklerini Peder Joseph'e nasıl söyleyebilirim bilmiyorum. Çizim yapamam. Hatta, şöyle insanın işine en iyi yarayacak biçimde bir tek oda bile izemem. Ancak, hastane inşa edildikten sonra nelerin hatalı olduğunu söyleyebilirim. Peder Joseph bir müteahhit değil ki. Sadece tuğla yerleştirmeyi iyi becerir, o kadar. Manastırı inşa ettikleri zamanlardaki gibi bir tuğlayı diğerinin ştne: "Tanrı aşkına," diyerek koyar. Görüyorsunuz, size ihtiyacım var," dedi Doktor Colin. Çocuğun dört ayak parmağı beyaz adamlar arasındaki bu anlamsız tartışmanın sona ermesini beklerken sabırsızca kıpırdanıp duruyordu.

2

Querry günlüğüne şöyle yazdı: "İnsanlar için hissettiğim şeyler öylesine azaldı ki onlara sırf acıdığımdan bir şeyler yapamıyorum artık." Sonra, kendini zorlayarak, gelişmemiş ocuk göğsündeki yarayı ve dört ayak parmağını hatırladı, ama bundan

hiç etkilenmedi. Değişik zamanlarda batırılmış iğneler insana acı vermez ki. Fırtına geliyordu. Uçan karıncalar sürülerle odaya dalıp ışığa çarpıyorlardı. Querry pencereyi kapatana dek sürdürdü bu. Sonra çimento zemine düşmeye başladılar; kanatlarını kaybettiklerinden bir o yana bir bu yana gidip geliyorlardı. Birden-bire kendilerini havada değil de karada buluverdiklerinden kafaları karışmıştı. Pencerenin kapanmasıyla birlikte, nemli sıcak daha da arttı, Querry terin akmasını önlemek için bileğinin altına kurutma kâğıdı koydu.

Doktor Colin'e içinden geçenleri açıkça anlatabilmek için yazmaya başladı:

İş, bir sevgi olayıdır, para kazandıran bir meslek değil. İstek öldüğünde insan artık aşk yapamaz. Ben isteklerimin ve böylece işimin sonuna gelmiş bulunuyorum. Beni sevgisiz bir evlilikle bağlamaya ve bana bir zamanlar tutkuyla yapmış olduğum şeyleri taklit ettirmeye çalışmayın. Görevlerim konusunda benimle bir rahip gibi konuşmayın. Yetenek bunu daha çocukken el yazısı derslerinde öğrenmiştik -eğer hâlâ satın alma gücüne sahipse, yok edilmemelidir. Ama eğer para tedavülden kalkmış ve yerine başka bir para geçmişse, eldeki paranın bir parça gülmüşten başka bir değeri kalmamışsa, o zaman adamın onu saklamaya hakkı vardır. Tedavülden kalkmış paralar, tahıl gibi hep mezarlarda bulunur.*

Notları düzgün ve birbirleriyle bağlantılı değildi. Düşüncesini söze dökme yeteneği yoktu onda. Şöyle son verdi:

Şimdiye dek ne inşa ettiysem kendim için yaptım, bir müşterinin zevki ya da Tanrı'nın zaferi için değil. Bana insanlardan

* İngilizce'deki "yetenek" anlamına gelen "talent" sözcüğü aynı zamanda "eski İbrani veya Yunan altın, gümüş parası" anlamına da gelmektedir. Yazar kelime oyunu yapmıştır. (Ç.N.)

sözetmeyin Benim ülkemde insanlara yer yok. Hem zaten size onların kirli sargılarını yıkamayı teklif etmedim mi?

Günlüğünden bu sayfaları yırtıp onları Deo Gratias eliyle Doktor Colin'e gönderdi. En sondaki cümlelerin yarısı atılıp yerini boşluğa bırakmıştı. "Mantıklı olan tüm isteklerinizi yerine getiririm, ama benden canlandırmamı istemeyin". Sanki, geminin güvertesinde duran, üstünde kurbanın denize atıldığı bir ka- lastı bu boşluk.

Az sonra Doktor Colin, Query'nin odasına gelip, mektubu elinde buruşturarak masaya fırlattı. "Vicdansızlık" dedi doktor sabırsızca, "sadece vicdansızlık"

"Açıklamaya çalıştım, ben..."

"Kimin umrunda?" dedi doktor ve bu "kimin umrunda?" sorusu, Query'nin beyinde genç yaşlarda öğrenilmiş bir şiir dizesi gibi çınlamaya başladı.

O gece, dehşet içinde uyandığı bir rüya görmüştü. Karanlıkta, soğuk bir ülkede uzayıp giden bir demiryolunda yürüyordu. Acele ediyordu, çünkü bir rahibe yetişmek zorundaydı.

Ona, üstündeki giysilere rağmen kendisinin de bir rahip olduğunu, günah çıkartması gerektiğini söyleyecek ve ondan ayini düzenleyebilmek için şarap isteyecekti. Sanki, üstün bir gücün emri altındaydı. Ayini şimdi, bu gece yapmak zorundaydı. Yarın çok geç olacaktı, şansını sonsuza dek kaybetmiş olacaktı. Demiryolundan ayrılıp küçük bir köye geldi. (Küçük istasyon kapatılmış ve terkedilmişti: Belki de tüm hatlar uzun zamandır yetkili merciler tarafından kapatılmıştı). Birdenbire kendini rahibin kapısının önünde buldu. Kapı ortaçağ tarzında ağır bir kapıydı. Roma parası büyüklüğünde çivilerle kapatılmıştı. Kapıyı çaldı, içeri kabul edildi. Rahibin etrafı gevezelik eden bir sürü mübarek kadınla çevrilmişti. Rahip bu kadınlara rağmen

yakınlık gösterdi. Query: "Sizinle hemen ve yalnız görüşmek zorundayım!" dedi, "size söylemem gereken bir şey var." Daha şimdiden müthiş bir rahatlama hissetmiş, güven içinde günah çıkarabileceğini anlamıştı. Kendine ikinci bir ev bulmuş gibiydi. Rahip onu yandaki küçük odaya aldı. Odadaki masanın üstünde bir şişe şarap duruyordu. Query daha konuşmaya fırsat bulamadan, mübarek kadınlar, arkalarından perdeyi dalgalandırarak içeri girip sofuca şakalar ve gariplikler yapmaya başladılar. "Ama yalnız kalmalıyız" diye haykırdı Query, "sizinle konuşmam gerek." Bunun üstüne rahip kadınları perdenin arkasına itti. Kadınlar bir süre, dolapta askılara asılmış elbiseler gibi oraya buraya kıpırdadılar. Sonunda, ikisi yalnız kaldı. Artık rahatça konuşabilirlerdi. Query'nin gözleri şaraba dikilmişti. En sonunda söze başladı. "Peder..." dedi ve tam o anda, sorumluluk yükü ve korkusu tam hafiflemişken, ikinci bir rahip odaya girdi. Pederi bir köşeye çekip şarabı biten bu şişeyi ödünç alması gerektiğini anlatmaya başladı. Konuşurken, bir yandan da şişeyi kapmıştı. İşte Query o anda yıkıldı. Sanki yolun burasında "Umut"la randevusu vardı da, bu randevuya geç gelmişti. Acı çeken bir hayvan gibi haykırarak uyandı. Teneke damlara şakır şakır yağmur yağıyordu. Şimşek çaktığında, cibinliğinden ibaret küçük beyaz hücreyi görebiliyordu, bir tabut büyüklüğündeki hücreyi. Yanda, cüzamlılara ait evlerinden birinde, bir kadınla bir adam kavga etmeye başlamışlardı. "Çok geç kaldım", diye düşündü. Kafasına takılan o söz tekrar yankılanmaya başladı. Sualtındaki görünmez bir balık ağına takılmış bir ağaç kabuğu gibiydi. "Kimin umrunda? Kimin umrunda?"

Sabah olunca doğruca cüzam köyünün marangozuna gitti ve ona ne tür bir yazı ve çizim masası istediğini, bunların nasıl yapılacağını anlattı. Ancak bu iş bittikten sonra kararını açıklamak için Doktor Colin'i buldu.

"Memnun oldum," dedi Doktor Colin, "sizin adınıza."

"Neden benim adıma?"

"Hakkınızda hiçbir şey bilmiyorum," dedi Doktor Colin, "ama hepimiz benzer yaratılışlardayız. İmkânsız bir denemeye girişmişsiniz. Hiçbir şeyi olmasa da olur, ama insan kendisi olmadan yaşayamaz."

"Oh tabii ki yaşar."

"Er geç kendini öldürür."

"Eğer bundan yeterince menfaati varsa" diye tamamladı Querry.

4. Bölüm

1

İki ay sonra, Deo Gratias'la Querry arasında kendiliğinden bir güven meydana gelmişti. Başlangıçta, bu güvenin temelinde yalnızca Deo Gratias'ın yetersizliği yatıyordu. Suyu döktüğünde Querry kızmıyordu. Kırık şişeden akan mürekkeple çizimlerinden biri lekelendiğinde, sinirlerine hâkim oluyordu. Çok basit işleri bile öğrenmesi, ayak ve el parmakları olmadığından uzun zaman alıyordu. Zaten hiçbir şeyi umursamayan bir adam için sinirlenmek ya zor ya da saçmadır.

Bir keresinde, rahiplerin Querry'nin duvarına astıkları, İsa'yı çarmıha gerilmiş gösteren bir haç, kötürüm adamın beceriksizliğinden kırılmıştı. Adamın Querry'den beklediği tepki, kutsal bulunduğu şeylerden birisi kalpsizce ve dikkatsizce parçalandığında kendisinin vereceği tepkiydi. Onun için, umursamazlığı şefkatle karıştırmak çok kolaydı.

Dolunayın çıktığı bir gece, Querry, geçici olarak oturlan bir evde şimdiye dek farkedilmemiş bir eşyanın, şömine rafından kaybolduğu zaman farkedilmesi gibi adamın yokluğunu farkettti. İbriği doldurulmamış, cibinliği aşağı çekilmemişti. Daha sonra,

hastanenin inşasında masraftan yapılabilecek olası bir kesintiye konuşmak için Doktor'un evine giderken Deo Gratias'a rastladı. Adam koltuk değneklerine dayanarak cüzamevinden bu yana parmaksız ayaklarıyla gidebileceği maksimum hızda yürüyordu. Yüzü terden sıırıslılandı. Querry ona seslenince bir evin arka bahçesine daldı. Bir buçuk saat sonra Querry geri döndüğünde, hâlâ orada duruyordu. Sahibinin kaldırmak için zahmet etmediği bir ağaç kütüğü gibiydi. Yüzündeki ter, gece yağın yağmurun ağaç kütüğünde kalan su damlacıkları gibi gözücüyordu. Çok uzaklardan gelen bir sesi dinliyormuş gibiydi. Querry de dinledi, ama cırcır böceklerinden ve kurbağaların şişen gırtlaklarından çıkan vıraklamalardan başka bir şey duymuyordu. Sabahleyin Deo Gratias hâlâ dönmemişti. Querry hafif bir hayal kırıklığı hissetti, çünkü yardımcısı, ayrılmadan önce tek kelime etmemişti. Doktora adamın ayrıldığını söyledi: "Eğer yarına dek dönmezse bana başka birini bulur musunuz?" dedi.

"Anlamıyorum," dedi Doktor Colin, "sırf cüzamevinde kalabilsin diye ona bu işi bulmuştum. Gitmek istemiyordu." Aynı günün geç saatlerinde bir cüzamlı, ormanın en sık yerine giden patikada bir koltuk değneği buldu ve Querry'nin günün son ışıklarından yararlanarak çalıştığı odaya getirdi.

"Peki, bu koltuk değneğinin ona ait olduğunu nereden biliyorsun? Kötürüm cüzamlıların hepsi bunlardan kullanıyor" diye sordu Querry. Adam sadece bunun Deo Gratias'a ait olduğunu tekrarlamakla yetindi, ne bir düşünce, ne de bir sebep; sadece kendisinin değil de yalnızca onların bildiği bir başka şey daha.

"Sence bir kaza falan mı geçirdi?"

Adam berbat Fransızcasıyla bir şey olduğunu söyledi.

Querry, bir kaza olasılığının adamı en az korkutan şey olduğu izlenimine kapıldı.

"Öyleyse neden gidip onu aramıyorsun?" diye sordu Querry.

Ağaçların altında yeterince ışık kalmadığını söyledi adam. Yarın sabaha kadar beklemleri gerekirmiş.

"Ama yirmidört saattir ortalarda yok. Eğer bir kaza olmuşsa, zaten çok fazla beklemiş oluruz. Benim fenerimi alabilirsin."

"Sabah daha iyi olur," diye cevap verdi adam. Querry onun korktuğunu gördü.

"Seninle gelsem, gider misin?"

Adam kafasını salladı, Querry de tek başına yola koyuldu.

Bu insanları korkularından ötürü suçlayamazdı. Eğer gecele-yin kocaman bir çalılıkta olmaktan korkmuyorsa, o zaman insa-nın hiçbir şeye inanması gerekmez. Ormanda romantik gözüken pek az şey vardı. Etraf oldukça ıssızdı. Bu orman, Arvu-pa'dakiler gibi cadılarla, mangal yakanlarla, badem ezmesinden kulübelerle insan hâkimiyeti altına sokulmamıştı. Şimdiye dek hiç kimse bu ağaçların altında kayıp aşkına ağıtlar yakarak yü-rümemiş, kimse sessizliği dinleyip, yüreğiyle, bir göl şairi gibi sohbet etmemişti, çünkü burada sessizlik yoktu. İnsan eğer ge-celeyn sesini duyurmak istiyorsa böceklerin sürekli gevezelik-lerini bastırmak için bağırarak zorundaydı. Böceklerin sesleri, doğaüstü bir fabrikada binlerce terzi kadının zamana karşı kul-landığı binlerce dikiş makinesinden çıkan seslere benziyordu. Sadece bir saatliğine, gün ortasında sessizlik kaplıyordu ormanı: böceklerin ögle uykusuna yattığı zaman.

Ama eğer birisi bu Afrikalılar gibi kutsal bir varlığa inanı-yorsa, o zaman Tanrı'nın bu ıssız bölgede olması olasılığı, insanoğlunun çoktan işgal ettiği uzay boşluğunda olması olası-lığına eşit değil midir? Bu ormanlık bölge, öyle görünüyordu ki, gezegenlerden çok daha uzun bir süre keşfedilmemiş kalacaktı. Aydaki kraterler, daha şimdiden, insanın yürüyerek bile gidebi-leceği, kapımızın önündeki ormandan daha iyi biliniyor. Çürü-yen yeşil bitkilerden gelen sert, ekşimsi klorofil kokusu ve ba-taklık suyu, Querry'nin suratını bir dişçi maskesi gibi perdeli-yordu.

Boş yere yollara düşmüştü. Avcı değildi ki. Şehirde doğmuştu. Herhalde, gün ışığında bile bir insan izini bulamazdı. Koltuk değneğinin Deo Gratias'a ait olduğu düşüncesini çok kolay kabullenmişti. Feneriyle orayı burayı aydınlatıldığında, ağaç yaprakları arasında başıboş ışıklar ve parıltılar farkediyordu. Belki de bunlar göz yanılsamalarıydı, ama daha çok, ağaç yapraklarının kıvrımlarında oluşmuş yağmursuyu havuzcukları olmalıydılar. Yarım saattir yürüyor olmalıydı ve herhalde bu dar patikada bir millik yol tepmişti. Bir keresinde, parmağı fenerin düğmesinden kaydı ve Querry o bir anlık karanlıkta kıvrılarak giden patikadan ayrılıp ormanın duvarına çarptı. Pillerin beni eve dönene kadar idare edeceğini nereden biliyorum ki, diye düşündü.

Ormanın içlerine doğru ilerlerken, bu düşünce benliğini daha da fazla sarmaya başlamıştı. Doktor Colin'e neden burada kaldığını şöyle açıklamıştı: "Gemi daha ileriye gitmiyor." Ama yürüyerek biraz daha ileri gitmek mümkündür. Böceklerin sesini bastırarak: "Deo Gratias!" diye seslendi, ama bir kilise duasını andıran bu garip isme hiçbir cevap alamadı.

Şu an neden burada olduğu sorusunu cevaplamak, Deo Gratias'ın neden burada olduğunu cevaplamaktan daha zordu belki. Daha önceleri olsa, yardımcısının ormanda yaralı yatarak bir ayak sesi ya da herhangi bir insan sesi beklediği düşüncesi, kendini eyleme geçmek zorunda hissedene dek, tüm gece canını sıkmaya yeterdi. Ama şimdi, hiçbir şeyi umursamadığı şu anda, belki de entelektüel merak dürtüsünün tek tük kalıntıları onu harekete geçirmişti. Deo Gratias'ı cüzamevinin emniyetinden ve samimiyetinden koparıp buraya getiren şey neydi? Tabii ki, bu patika bir yerlere ulaşıyordu -belki de Deo Gratias'ın akrabalarının bulunduğu bir köye- ancak patikanın ilerde bir yerde kesilmesinin daha yüksek bir olasılık olduğunu bilecek kadar tanıyordu Afrika'yı. Bu yol, kızartmak için tırtıl arayan insanların bıraktıkları izlerin bir kalıntısı olabilirdi, belki de insanların et-

kilerini ulaştırabilecekleri en uç sınırđı. Adamın yüzünden akan terin anlamı neydi acaba? Korkudan ya da heyecandan, hatta bu ağır nehir sıcağında, düşüncelerinin baskısından olabilirdi. Merak, donmuş bir sinir gibi ona acı vererek kıpırđanmaya başlamıştı içinde. Öyle uzun süre hareketsiz kalmıştı ki bu sinir, şimdi Query bu "merakını" bilimsel bir gözle inceliyordu. Bir saatten fazla zamandır yürüyor olmalı diye düşündü. Nasıl olmuştu da Deo Gratias bu yolu koltuk değnekleri olmadan kötürüm ayaklarıyla yryebilmişti? Pillerin eve dönene kadar yeteceğinden daha fazla şüphe duymaya başlamıştı. Yine de yoluna devam etti. Doktora ya da rahiplerden birine nereye gittiğini söylememekle ne büyük aptallık ettiğini düşündü. Bir kaza olabilirdi, ama zaten aradığı da bu değıl miydi? Sivrisinekler saldırıya geçmişlerdi, her şeye rağmen yoluna devam edecekti. Elini sallayarak onları uzaklaştırmaya çalışmak anlamsızdı. Kendini boyun eğmeye alıştırıyordu.

Elli metre ilerleyince sinirli bir hayvan sesiyle irkildi. Vaşı bir yabandomuzunun ıkarabileceğı türden bir inlemeydi bu. Durdu ve gittikçe zayıflayan ışığıyla kendi etrafında bir daire çizdi. Bu patikanın yıllar önce bir yerlere ulaşması amacıyla yapıldığını anladı, çünkü tam önünde uzun zaman önce yıkılmış, ağaç kütüğünden yapılmış bir köprünün yıkıntıları belirdi. İki adım daha atmış olsa aşağıya düşecekti. Pek de büyük bir düşüş olamayacaktı bu, aşağısı birkaç adım vardı herhalde. Sığ, büyükçe bir bataklık. Ama elleri ve ayakları kötürüm biri için yeterince derin sayılırdı. Işık, Deo Gratias'ın yarısı suda, yarısı dışarıda olan gövdesinin üstünde parladı. Deo Gratias'ın boks eldivenlerine benzeyen ellerinin, bir yerlere tutunmaya çalışırken kaygan ve ıslak zeminde bıraktığı izleri görebiliyordu. Gövde tekrar inlemeye başlayınca Query, aşağıya onun yanına indi.

Deo Gratias'ın kendinde olup olmadığını bilmiyordu. Gövdesi kaldıramayacağı kadar ağırdı ve kendisine yardımcı olmak

için hiçbir çaba göstermiyordu. Toprak bir tepecik gibi sıcak ve ıslaktı. Yıllar önce yıkılan köprünün bir parçası gibiydi. On dakika uğraştıktan sonra Querry onun kollarını ve bacaklarını sudan çıkarmayı başardı. Tüm yapabileceği buydu. Çok açık olan bir şey varsa, o da, eğer feneri yeteri kadar dayanırsa gidip yardım getirmektir. Afrikalılar onunla gelmeyi reddetse bile rahiplerden ikisi kesinlikle yardım ederdi. Tam köprünün üstüne tırmanıyordu ki Deo Gratias, tıpkı bir köpek ya da bebek gibi inledi. Parmaksız elini kaldırdı ve inledi. İşte o an Querry, onun korkudan aklını kaçırmak üzere olduğunu anladı. Parmaksız el, Querry'in koluna bir çekiç gibi düştü ve onu olduğu yere mıhladı.

Sabahı beklemekten başka yapılacak bir şey yoktu. Adam korkudan ölebilirdi, ama hiçbir rutubetten veya sivrisinek sokmasından ölmezdi. En rahat edebileceği biçimde adamın yanına oturdu ve fenerinin son ışıklarıyla onun taşlaşmış bacağına baktı. Görebildiği kadarıyla Deo Gratias'ın ayak bileği kırılmıştı. Görünüşte hepsi bu kadardı. Bir süre sonra fenerin ışığı öyle zayıflamıştı ki, karanlıkta, fosforlu bir kurtçuğa benzeyen fitilin şeklini görebiliyordu. Sonunda tamamıyla söndü. Yanında olduğunu göstermek için Deo Gratias'ın elini tutuyor, daha doğrusu kendi elini onunkinin yanına koyuyordu. Parmaksız bir eli tutamazsınız. Deo Gratias iki defa inledi, sonra da bir kelime mırıldandı: "Pendélé" gibi bir şeydi. Karanlıkta parmaksız elindeki eklem yeri, insanda yıllardır havayla aşınmış bir taş izlenimi bırakıyordu.

2

"İkimizin de düşünmek için çok zamanı vardı" dedi Querry, Doktor Colin'e. "Saat altıda ortalık onu bırakmama yetecek kadar aydınlanmadı. Sanırım saat altıya geliyordu. Kol saatimi takmayı unutmuştum."

"Uzun ve berbat bir gece olmalı."

"İnsan daha kötülerini de yaşayabilir." Hafızasında bir örnek arıyor gibiydi." Bir şeylerin sona erdiği geceler. Öyle gecelerin sonu bir türlü gelmez. Biliyorsunuz, bir anlamda bu gece, bir şeyin başladığı bir gece gibi gözüküyor. Bedensel olarak rahatsız olmak benim için asla önemli olmamıştır. Yaklaşık bir saat sonra, elimi kımıldatmaya çalıştığımda, onu bırakmadı. Elimin üstündeki yumruğu kuş gibi hafifti. Bana ihtiyacı varmış gibi garip bir hisse kapıldım."

"Neden garip?" diye sordu Doktor Colin.

"Benim için garip. Hayatım boyunca sık sık insanlara ihtiyacım olmuştur. İnsanları sevmekten çok, onları kullandığım için beni suçlayabilirsiniz. Ama birinin bana ihtiyacı olması farklı bir duygu; yatıştırıcı bir şey, heyecan vermiyor. 'Pendélé' nin ne anlama geldiğini biliyor musunuz? Çünkü elimi kımıldattıktan sonra konuşmaya başladı. Daha önce hiçbir Afrikalı'nın konuşmasını doğru düzgün dinlememiştim. Bilirsiniz, bazen konuşulan bir kulaktan girer öbüründen çıkar ya, hani insanların çocukları dinlerken yaptığı gibi. Fransızca ile Deo Gratiyas'ın konuştuğu dil her ne ise, onun karışımını takip etmek hiç de kolay olmadı. Ve şu 'Pendélé' sözü ağzından hiç düşmüyordu. Bu kelimenin anlamı ne, doktor?"

"Sanırım, Bunkasi'yle aynı anlama geliyor. Gurur, kibir demek. Eğer iyi tarafından bakarsak bir çeşit asalet ve bağımsızlık ifade ediyor."

"Kastettiği bu değildi. Bir yeri kastettiğine eminim. Ormanda, suyun yanında, onun için çok önemli bir olayın meydana geldiği bir yer. Cüzamevindeki son gününde boğuluyormuş gibi hissediyordu, tabii o "boğulmak" lafını kullanmadı. Bana ortalığın havasız olduğunu, dansetmek, bağırmak, koşmak ve şarkı söylemek istediğini söylemişti. Ama zavallı adam ne koşabilir, ne de dansedebilirdi. Rahipler de onun söylediği türden şarkılara

pek iyi gözle bakmıyorlar. Bu yüzden suyun yanındaki bu yeri bulmak için yola koyuldu. Onu, oraya, çocukken annesi götürmüş, orada nasıl da şarkılar söylediklerini, dansettiklerini, oyun oynadıklarını, dualar ettiklerini hatırlayabiliyordu."

"Ama Deo Gratias yüzlerce mil uzaktan geliyor."

"Belki de dünyada birden fazla 'Pendélé, vardır." "Üç gece önce cüzamevinden bir sürü insan ayrıldı. Çoğu geri döndü. Sanırım ortada bir çeşit büyüclük olayları dönüyordu. Deo Gratias da çok geç yola koyuldu ve onlara ulaşamadı."

"Ona, kime dua ettiğini sordum. Bana, Yezu Klisto ve Simon adında birine dua ettiklerini söyledi. Simon Peter'le bu adam aynı kişi mi?"

"Hayır, pek sayılmaz. Rahipler sana Simon hakkında bilgi verebilir. Yaklaşık yirmi yıl önce hapisanede öldü. Tekrar dirileceğine inanıyorlar. Burada değişik bir Hıristiyanlık anlayışı var. Sanırım, İsa'nın havarilerinin bu çeşit bir Hıristiyanlığı anlaması, Thomas Aquinas'ın* toplu eserlerini anlamaktan çok daha zor olurdu."

"Eğer Peter tüm bunları anlamışsa, o zaman bu *Pentecost***tan daha büyük bir mucize olmaz mı?"

"Nicaean Creed*** bile, bana yüksek matematikten aldığım tadı veriyor."

"Şu 'Pendélé' kelimesini aklımdan çıkaramıyorum."

"Umudu hep gençliğe bağlarız," dedi Doktor Colin, "ama bazen, yaşlılık hastalıklardan biri olabiliyor. Çok ağır bir ameliyattan sonra hiç beklenmedik biçimde ölümü "yaklaştıran se-

* Ortaçağ'da yaşamış, skolastik felsefenin önde gelen düşünür ve dinbilimcisi.

** Tevrat'ın Musa'ya verilmesi (Ç.N.)

*** İznik'te M.S. 325 yılında kurulan kilise meclisinin kararlaştırdığı Hıristiyanlık ilkeleri ve bunun sonradan düzeltilmiş şekilleri (Ç.N.)

bebin, kanser gibi yayılan umut hastalığı olduğunu farkedersiniz. Bu insanların hepsi ölüyor. Oh, cüzamı kastetmiyorum. Demek istediğim, sebep biziz. Ve son hastalıkları umut oluyor."

"Öyleyse, beni nerede arayacağını biliyorsun" dedi Querry, "yani, eğer kaybolursam." Beklenmedik ses tonunu duyunca, doktor, başını kaldırıp Querry'ye baktı ve suratının kahkaha atmamak için kasıldığını farketti. Ve doktor hayretler içinde, Querry'nin şaka yapmış olduğunu farketti.

3. KISIM

1. Bölüm

1

Rycker ve karısı arabalarına binmiş kasabaya, Vali'nin verdiği kokteyle gidiyorlardı. Yolun kenarındaki bir köyde, sırkaların üstünde duran büyük, tahtadan bir kafes vardı. Senede bir defa, festivalde, bir adam bu kâfesin içinde aşağıda yakılan ateşin üstünde dansederdi. Otuz kilometre önce, çalılıklarda, palmiye kozalağından ve dokuma lifinden yapılmış bir iskemlede oturan kaba ve hayaletvari bir görünüşü olan insana benzeyen bir şeyin önünden geçmişlerdi. Açıklaması olmayan şeyler, Afrika'nın parmak izleriydi. Vücutlarına beyaz mezarlık çamuru süren çıplak kadınlar, yüzlerini saklayarak arabanın önünden kaçıyorlardı.

Rycker, "Mme Guelle sana ne içeceğini sorduğunda bir bardak *Perrier* dersin." dedi.

"*Orange pressée** değil mi?"

* (Fransızca) portakal suyu anlamındadır. (Ç.N.)

"Masada dolu bir sürahi portakal suyu görmezsen hayır. Onu zor bir duruma düşürmemeliyiz."

Marie Rycker bu öğüdü ciddiyetle dinledi, sonra gözlerini kocasından kaçırıp ormanın sık ağaçlardan oluşan duvarına baktı. İçerlere doğru giden tek patika da, hiçbir beyaz adamın görmemesi gereken bir törenden dolayı hasırlarla kapatılmıştı.

"Dediğimi duydun, sevgilim, değil mi."

"Evet. Bunu aklımda tutacağım."

"Bir de *canapés**. Sakın geçen sefer yaptığın gibi çok fazla yeme. Valiliğe yemek yemek için gitmiyoruz. Kötü bir izlenim yaratabilir."

"Hiçbir şeye dokunmayacağım."

"Bu da aynı derecede kötü olur. Kanepelerin bayat olduğunu anladın sanırlar. Genellikle öyledir."

Fetişe benzeyen küçük St. Christopher madalyonu, ön camın altında çingirdiyordu.

"Korkuyorum," dedi kız. "Her şey öylesine karışık ki; Mme Guelle benden hiç hoşlanmıyor."

"Hoşlanmadığından değil" diye açıkladı. Rycker nezaketle. "Sadece, hatırlarsın geçen sefer, komiserin karısından önce kalkmaya davranmıştın. Tabii ki, bu saçma sömürge kurallarına bağlı değiliz, ama itici görünmek de istemeyiz. Hem genel bir kural olarak önde gelen *commerçants*** olarak Kamu Hizmetleri'nden sonra geliriz biz. önce Mme Cassin'in ayrıldığını görmelisin."

"Hiçbirinin ismini hatırlamıyorum ki."

"Çok şişman olan. Onu gözden kaçırman imkânsız. Bu arada: Query de oradaysa, onu gece için davet etmeye utanma."

* (Fransızca) Genellikle çay ve kokteyllerde konuklara sunulan, üstünde peynir, salam, sucuk gibi şeyler bulunan, bir lokmalık, incecik ve küçük ekmek (Ç.N.)

** (Fransızca) İşadamları (Ç.N.)

Böyle bir yerde insan seviyeli bir sohbet etmek için can atıyor. Querry'nin hatırına şu ateist Doktor Colin'e bile tahammül edebilirim. Verandada bir yatak daha hazırlayabiliriz."

Ama ne Querry, ne de Colin oradaydı.

"Zahmet olmayacağına eminseniz bir *Perrier*" dedi Marie Rycker. Herkes bahçeden içeriye geçmişti, çünkü o saatte D.D.T. kamyonu şehrin üstüne kokulu, hijyenik bir duman salarak geçiyordu.

Mme Guelle zarif hareketlerle *Perrier*'i kendi eliyle getirdi. "Aramızda sizden başka Bay Querry'le tanışan kimse yok" dedi. "Belediye Başkanı şehrin şeref defterini imzalamasını istiyor-muş, ama görünüşe bakılırsa o bütün zamanını o üzücü yerde geçiriyor. Belki de siz hepimizin hatırına biraz casusluk yapabilirsiniz."

"Onu pek iyi tanımıyoruz" dedi Marie Rycker, "nehir taşıdığı zaman bizde bir gece geçirmişti, hepsi bu. Nehir taşmasaydı kalmazdı zaten. Onun insan görmekten hoşlandığını sanmıyorum. Kocam söylememeye söz verdi!..."

"Kocanız bize söylemekle çok iyi etti doğrusu. Querry burarlarda olacak da, bizim haberimiz olmayacak. Nasıl aptal durumuna düşerdik, o zaman! Size nasıl göründü, canım?"

"Onunla pek az konuştum."

"Bazı alanlarda pek kötü ün yapmış, öyle diyorlar. Time'daki makaleyi okudunuz mu? Oh, evet, tabii, bize onu kocanız göstermişti. Tabii ki, bundan bahsetmiyorlar. Avrupa'da öyle diyorlarmış yalnızca. İnsan aklından çıkarmamalı, Kilise'nin büyük azizleri de belli şey dönemlerinden nasıl desem ki..."

"Azizlerden mi bahsediyorsunuz Mme Guelle?" diye sordu Rycker. "Viskiniz her zamanki gibi mükemmel."

"Tam olarak azizlerden değil. Bay Querry'den bahsediyor-duk."

"Benim düşünceme göre," dedi Rycker. Gürültülü bir sınıftaki öğretmen gibi sesini yükseltmişti. "Shweizer'den beri Afrika'nın başına gelen en iyi şey o. Üstelik Schweitzer bir Protestan. Bizde kaldığında, çok ilgi çekici bir sohbet arkadaşı bulduğumu düşündüm. En son hikâyeyi duydunuz mu?" diye sordu Rycker; geniş odaya hitabederek bardağındaki buzu bir el çanı gibi sallıyordu. Dediklerine göre, iki hafta önce, kaçan bir cüzamlıyı bulmak için ormanın içerlerine gitmiş. Tüm geceyi onunla konuşup dua ederek ormanda geçirmiş ve adamı dönüp tedavisine devam etmeye ikna etmiş. Gece yağmur yağmış, adam ateşlenip hastalanmış, bu yüzden Querry de vücuduyla adamı örtmüştü."

"Ne kadar olağanüstü bir şey!" dedi Mme Guelle.

"Gerçekten de yapmış mı bunları?"

Vali, miyoplüğünün onda mazbut bir görünüş yarattığı ufak tefek minyon bir tipti. Dışarıdan bakıldığında, karısını koruyormuş havalarındaydı, ama kendi kültüründen gurur duyan küçük bir ulus için istenmeyen bir uydu idi. "Dünyada, Kilise'nin bildiğinden çok daha fazla aziz var" dedi. Üstüne resmi bir 'damga vurulmuş olan bu izlenim, başka türlü insana garip, hatta belirsiz bir fikir gibi görünebilirdi.

"Bu Querry denen adam da kim?" diye sordu Kamu Hizmetleri Müdürü Otraco'nun genel müdürüne.

"Dünyaca ünlü bir mimar olduğunu söylüyorlar. Bilmeniz gerekir. Sizin il sınırlarınız içinde."

"Burada görevli olarak bulunmuyor, değil mi?"

"Cüzamevindeki yeni hastanenin yapımına yardım ediyor."

"Ama binanın planları aylar önce elime geçmişti. Mimara ihtiyaçları yok. Basit bir inşaat işi o."

Rycker, onların sözünü kesip kendi çemberine doğru çekerek: "Hastane, bence ilk adım sadece " dedi, "modern bir Afrika Ki-

lisesi tasarlıyor. Bana bunu kendisi çıtlattı. Üstün görüşleri olan bir adam. Ne inşa etse ebedileştiriyor. Taştan bir mabet. İşte Monseigneur de geliyor. Şimdi Kilise'nin Querry hakkında ne düşündüğünü öğrenebiliriz."

Düzgünce taranıp yatırılmış bıyığıyla piskopos uzun boylu, gösterişli bir adamdı. Bulvarda dolaşan eski moda bir kavalyenin sürekli bakınan gözleri vardı. Diz çökmek zorunda kalmasınlar diye içerdeki elini sıkıkmaktan kaçındı.

Yine de kadınların yüzüğünü öpmesinden hoşlanıyordu. (Bir çeşit masum flörttü bu.) Buna hemencecik izin veriyordu.

"Demek ki aramızda bir aziz var Monseigneur" dedi Mme Guelle.

"Beni çok fazla onurlandırdınız. Valimiz nasıl? Onu burada görmüyorum."

"Biraz daha viski getirmeye gitti. Gerçeği söylemek gerekirse, Mouseigneur, aziz derken sizi kastetmemiştim. Bir azize dönüştüğünüzü görsem üzüldüm, şu an için, böyle düşünüyorum.

"*Ogüstçe** bir düşünüş," dedi piskopos belli belirsiz.

"Querry'den bahsediyorduk, O Querry'den" diye açıkladı Rycker. "O durumda bir adam, kendini cüzamevinde mahvediyor, geceyi bir cüzamlıyla ormanda dua ederek geçiriyor. Kabul etmelisiniz, Monseigneur, kendini böylesine feda etmek sık rastlanan bir şey değil."

"Briç oynamayı biliyor mu, acaba?" Valinin yorumu, Querry'nin davranışına idari bir onay anlamına geliyordu. Şimdi de piskoposun sorusu, Kilise'nin geleneksel ağırbaşlı havasında düşüncesini sakladığı anlamına geliyordu.

* 1. Anlamı; Roma İmparatorluğu'nun veya herhangi bir memleket edebiyatının altın çağına ait 2. Anlamı; Roma İmparatorluğu'nun Kral August tarafından yönetildiği dönem. (Ç.N.)

Piskopos, bir bardak portakal suyu teklifini kabul etti. Marie Rycker portakal suyuna üzüntüyle bakıyordu. *Perrier*'ini bırakmıştı ve ellerini nereye koyacağını bilemiyordu. Piskopos ona nazikçe: "Briç öğrenmelisiniz Mme Rycker" dedi. "Etrafta pek az briç oyuncusu var."

"İşkambilden çekiniyorum, Monseigneur."

"Bir desteyi kutsayıp size kendim öğreteceğim." Marie Rycker, piskoposun şaka yapıp yapmadığından emin değildi. Belli belirsiz gülümsemeye çalıştı.

Rycker: "Querry'nin kapasitesinde bir adam nasıl olur da şu ateist Colin'le beraber çalışır, anlamıyorum" dedi, "inanın bana, o adam, hayırseverlik kelimesinin anlamını bile bilmez. Hatırlıyor musunuz, geçen sene bir Cüzamlılar Günü organize etmeye çalışmıştım. Kendisinin hiçbir şey yapması gerekmecekti. Hayır, kabul etmek için çabalayamayacağını söyledi. Dört yüz elbise ve takım toplanmıştı, ama o bunları dağıtmayı reddetti. Sırf bu kadarının yeterli olmadığını düşündüğü için hem de. Kıskançlığı önlemek için eksik kalanın parasının kendi cebinden çıkacağını söylemişti. Bir cüzamlı neden kıskanç olsun ki? Onunla bir gün konuşmalısınız, Monseigneur, hayırseverliğin doğası üstüne."

Ama Monseigneur, Marie Rycker'in koluna girip uzaklaşmıştı bile.

"Kocanız şu Querry denilen adama kafayı takmış görünüyor" dedi.

"Onun konuşabileceği biri olduğunu düşünüyor."

"Siz o kadar sessiz misiniz?" diye sordu piskopos. Sanki onu bulvarın üstündeki kafelerin birinden alıp getirmiş gibi, nezaketle takılıyordu ona.

"Onun ilgilendiği konulardan konuşamam ben."

"Hangi konular?"

"Hür irade, zarafet ve aşk."

"Hadi, ama aşk; bu konuda bir şeyler biliyorsunuzdur, değil mi?"

"O tür aşk değil," dedi Marie Rycker.

2

Bu arada, Rycker'ler gitmeye davranmışlardı. Mme Cassin'in ayrılması için uzun zaman beklemişlerdi. Rycker tehlike noktasına kadar içmişti. Aşırı sevimlilikten tatminsizliğe geçiş. Marie Rycker, eğer onu bir uyku hapı alabilecek duruma getirebilirse her şeyin yola gireceğini biliyordu. Büyük olasılıkla; 'kırımızı ışık' bölgesine açılan bir kapı aralığı gibi şaşmaz bir şekilde sekse uzanan dindarlığa ulaşmadan bilincini yitirecekti.

"Bazen keşke daha ruhani bir piskoposumuz olsaydı diyorum" dedi Rycker.

"Bana karşı çok nazikti." dedi Marie Rycker.

"Sanırım, sana iskambilden bahsetmiştir."

"Bana briç öğretmeyi teklif etti."

"Sanırım, sana iskambil oynamayı yasakladığımı biliyordun."

"Bilemezdi ki. Hiç kimseye söylemedim."

"Karımın tipik bir 'sömürge sakinine' dönmesine izin veremeyeceğim."

"Çoktan öyle olduğumu düşünüyorum." Kız, alçak sesle ekledi; "farklı olmak istemiyorum."

Rycker sertçe, "Tüm zamanlarını basit konuşmalarla harcıyorlar..." dedi.

"Keşke ben de yapabilsem. Öyle çok isterdim ki! Keşke birisi bana bunu öğretebilseydi..."

Hep aynı şey oluyordu. Kız sadece *Perrier* içiyordu, ama

adammın nefesindeki alkol, sanki viski kendi kanına geçmiş gibi, konuşmasını etkiliyordu. Böyle zamanlarda söylediği şeyler gerçeğe çok yakın oluyordu.

Bir zamanlar birisinin yazdığı gibi bize özgürlüğümüzü veren gerçek, Rycker'ı en az kendi şeytan tırnakları kadar ürkütüyordu. "Ne saçmalık!" dedi, "beni etkilemek için böyle konuşma! Bazen bana Mme Guelle'i hatırlatıyorsun." Yolun her iki tarafından da gecenin uyumsuz şarkısı yükseliyor, ormandan gelen sesler motorun sesini basıtırıyor. Kız, Rue de Namur Caddesi boyunca, yukarı doğru dizilen bütün mağazaları görmek istiyordu. Arabanın ışıklı kontrol paneline bakarak orada ayakkabılarla dolu bir vitrin hayal etmeye çalıştı. Ayağını fren pedalının yanına doğru uzattı ve fısıltıyla, "Altı numara olanı alıyorum" dedi.

"Ne dedin?"

"Hiçbir şey."

Kız, yolun kenarında farların ışığında bir Marslı gibi caka satarak yürüyen bir siluet gördü.

"Kendi kendine konuşmak gibi bir alışkanlık ediniyorsun."

Kız hiçbir şey söylemedi. Ona söyleyemezdi ki. Ona, köşe-deki *patisserie*'den, Rahibe Thérésé'nin bileğini kırmasından anne babasıyla Aėustos'ta gittiği *plage**'dan konuşacak kimse yok, diyemezdi ki.

"Büyük kısmı benim kendi hatam," dedi Rycker. İkinci sayfaya gelmişti. "Bunu anlıyorum. Gerçekleri kendi gözümle gördüğüm gibi sana öğretmekle hata ettim. Bir hurmayaağı fabrikası müdüründen ne bekleyebilirsin ki? Böyle bir hayat istemiştim. Senin bile bunu görebileceğini düşünmem gerekirdi." Sapsarı kibirli suratı, Marie ile Afrika arasında bir maske gibiydi. "Gençken rahip olmayı istemiştim" dedi. Evlendiklerinden beri, ayda bir kez birkaç kadehten sonra, ona bunu söylüyordu ve

* (Fransızca) Plaj (.N.)

bunu her söylediğinde Marie, Antwerp'teki otelde geçirdikleri ilk geceyi hatırlıyordu. Rycker, gövdesini yarı dolu bir çuval gibi onun üstünden kaldırıp, hemen yanına indirmişti. Marie de, bir şekilde onu hayal kırıklığına uğrattığını düşünerek şefkatle omzuna dokunmuştu. (Rycker'in omzu çuvaldaki bir şalgam gibi sert ve yuvarlaklı.)

Rycker ise ona sertçe: "Tatmin olmadın mı? Bir erkek tekrar tekrar devam edemez ki!" diye sormuştu. Sonra da sırtını dönmüştü. Her zaman taktığı kutsal madalyon, kucaklaşmaları sırasında yer değiştirmişti. Şimdi, Rycker'in sırtında duruyor, ona sanki ayıplıyormuş gibi bakıyordu. Kendini korumak istedi: "Benimle evlenen sendin. Bekâretin ne olduğunu ben de biliyorum. Rahibeler öğretmişti bana." Ama kendisine öğretilen bekâreti kafasında temiz, beyaz giysilerle, aydınlık ve nezaketle bağdaştırmıştı. Oysa bu adamınkiler, çöldeki eski bir çuval bezi gibiydi.

"Ne dedin?"

"Hiçbir şey."

"Sana en derin duygularımı anlatıyorum. Sen ise ilgilenmiyorsun bile."

Kız zavallı bir halde: "Belki de bir hataydı bu," dedi.

"Hata mı?"

"Benimle evlenmek. Fazla gençtim."

"Seni tatmin etmek için fazla yaşlı olduğumu mu kastediyorsun"

"Hayır, hayır. Bunu demek istemedim..."

"Sen sadece bir çeşit aşkı tanıyorsun, değil mi? Bunun azizlerin hissettiği aşk olduğunu mu sanıyorsun."

"Ben hiçbir aziz tanı mıyorum," dedi kız ümitsizlikle.

"Benim, Ruh'un Karanlık Gece'sinden geçebilme yeteneğim olduğuna inanmıyorsun değil mi? Ben senin kocamın yalnızca, yatağını paylaşan..."

Kız fısıltıyla: "Anlamıyorum! Lütfen, anlamıyorum!" dedi.

"Neyi anlamıyorsun?"

"Aşkın seni mutlu edeceğini düşünmüştüm."

"Sana manastırda böyle mi öğretiler?"

"Evet"

Rycker, kıza bakıp suratını buruşturdu. Ağır ağır nefes alıyordu. Arabanın içi Vat 69 kokusuyla dolmuştu. İskemleye oturtulmuş o korkunç şeyin yanından geçtiler. Artık eve iyice yaklaşmışlardı.

"Ne düşünüyorsun?" diye sordu adam.

Kız, Rue de Namur Caddesi'ndeki dükkâna geri dönmüştü. Ayağını sivri topuklu ayakkabının içine rahatça yerleştirmesine yardım edecek kadar nazik, ortayaşlı adamı izliyordu. Bu yüzden de kız: "Hiçbir şey," dedi.

Rycker, birdenbire yumuşattığı ses tonuyla: "Bu dua etmek için iyi bir fırsat," dedi.

"Dua etmek mi?" Artık kavganın bittiğini biliyordu, ama bu onu rahatlatmamıştı. Tecrübelerinden çok iyi biliyordu ki, yağmur durduktan sonra şimşeklerin çakması her an biraz daha yakındır.

"Eğer düşünecek bir şeyim yoksa, yani düşünmek zorunda olduğum bir şey yoksa, hep *Pater Noster* ya da *Ave Maria*'yı söylerim. Hatta günah bile çıkarırım."

"Günah çıkarmak mı?"

"Sevdiğim bir çocuğa haksızca kızdığım için." Eli kızın bacaklarının üstüne kaydı. Parmakları ipekli eteğinin üstünde hafifçe dolaşıyordu. Sanki tutunacak bir kas arıyordu. Dışarıdaki paslanmaya terkedilmiş silindirler eve yaklaştıklarını gösteriyordu. Köşeyi dönünce yatak odalarının ışığını göreceklerdi.

Kız dosdoğru odasına gitmek istedi. Küçük, sıcak ve hiç de çekici olmayan bu odada ancak, Rycker ona aybaşı zamanların-

da ya da tehlikeli zamanlarda yalnız kalmasına izin verdiğinde kalabiliyordu. Ama bu sefer Rycker onu bir dokunuşla durdurdu. Marie de zaten bundan kurtulabileceğini düşünmemişti. Rycker, "Bana kızgın değilsin, değil mi Mawie?" dedi. Çocukluktan en az uzak olduğu zamanlarda, kızın adını çocukça, pelteleştirerek söylerdi.

"Hayır, sadece güvenli olmaz." Tek kaçış umudu, adamın çocuk korkusuydu.

"İki aydır çok düzensiz." Bir keresinde bir şırınga satın almıştı, ama adam onu bulup, çöpe atmıştı. Sonra da davranışının anormalliği ve yapmacıklığı üstüne nutuk atmıştı.

Hristiyan evliliği üstüne, öyle uzun ve heyecanlı konuşmuştu ki ders yataкта son bulmuştu.

Elini kızın belinin altına koydu ve onu kendi istediği yöne doğru hafifçe çekistirmeye çalıştı. "Bu gece," dedi, "riski göze alacağız."

"Ama en kötü zaman, yemin ederim..."

"Kilise tüm riskten kaçınmamızı istemiyor ki. Tehlikesiz zamanı boşa geçirmemeliyiz, Mawie."

Kız yalvardı. "Bırak da birkaç dakika için odama gideyim. Eşyalarımı orada bıraktım." Rycker'in dikkatle inceleyen bakışları önünde soyunmaktan nefret ediyordu. "Uzun sürmez. Söz veriyorum, uzun sürmez."

"Seni bekleyeceğim" dedi Rycker.

Kız, mümkün olduğu kadar yavaş soyundu ve yastığın altından pijamasının üstünü alıp giydi. Bu küçük odaya yalnızca, küçük, demirden bir yatak, bir iskemle, bir gardrop ve bir konsol sığıyordu. Konsolun üstünde anne ve babasının bir fotoğrafı vardı: geç evlenmiş, tek çocuklu iki orta yaşlı insan. Ayrıca kuzeninin yolladığı, üstünde Brugesk'in bir resmi bulunan bir kart ve Time'ın eski bir sayısı vardı. Konsolun altında bir anahtar

saklıyordu. Anahtarı alıp en alttaki çekmecenin kilidini açtı. Çekmecenin içinde gizli bir müzesi vardı.

İlk dini töreninde kendisine verilmiş olan temiz bir dua kitabı, bir deniz kabuğu, Brüksel'deki bir konserin programı. Ders kitabı olarak hazırlanmış, André Lejeune'un 'Avrupa Tarihi' adlı eserinin bir cildi ve içinde okuldaki son döneminde 'Din Savaşları' üstüne yazdığı bir kompozisyonun da bulunduğu (bununla en yüksek notu almıştı) bir alıştırma kitabı. Şimdi de koleksiyonuna Time'ın eski sayısını ekliyordu. Querry'nin suratı Lejeune'un tarih kitabını kapatmıştı. Bu yüz, çocukluğundan kalanlarla bir çelişki oluştuyordu. Mme Guelle'in söylediklerini kelimesi kelimesine hatırladı: 'Bazı alanlarda pek kötü ün yapmış'. Çekmeceyi kilitleyip anahtarı sakladı. Daha fazla gecikmek tehlikeli olabilirdi. Verandadan geçerek odalarına yürüdü. Rycker, çarmıha gerilmiş tahta vücudun altında duran, cibinlikle çevrelenmiş çift kişilik yatakta çıplak vücuduyla sere serpe yatıyordu. Balıkçı ağına takılan boğulmuş bir adam diriliverdi. Cibinliğin bir kenarını kaldırarak: "Gel, Mawie!" dedi. Manastırdaki öğretmenleri tarafından defalarca anlatılan Hristiyan evliliği, İsa'nın kilisesiyle evliliğini simgeliyordu.

2. Bölüm

Başrahip, eski moda bir incelik göstererek purosunu söndürdü. Ama Mme Rycker daha yerine oturmamıştı ki dalgınlıkla bir tane daha yaktı. Masası ekipman katalogları ve kâğıt parçaları ile doluydu. Bu müsveddeler, kötü bir matematikçi olduğundan sonuçları her seferinde farklı çıkan ince hesaplarla doluydu. Çarpma yerine ayrıntılı toplamalar, bölme yerine de bir seri çıkartma yapmıştı. Katalogun, üstünde bidey resmi olan bir sayfası açıktı. Başrahip, bideyi yanlışlıkla yeni çıkmış bir ayak küveti sanmıştı. Mme Rycker içeri girdiği sırada, bunlardan cü-

zamevine üç düzine alınabilir mi diye maliyet hesapları yapıyordu. Cüzamlı ayakları yıkamak için bunlar birebirdi.

"Ooh, Mme Rycker, beklenmedik bir ziyaret bu. Kocanız da..."

"Hayır"

"Yalnız biri için çok uzun bir yol."

"Perrin'lere kadar yalnız değildim. Geceyi orada geçirdim. Kocam size iki bidon yağ getirmemi istedi."

"Çok ince bir davranış".

"Korkarım, cüzamevi için pek az şey yapıyoruz."

Bir an için Başrahip, Rycker'lardan birkaç ayak küveti temin etmelerini isteyebileceğini düşündü, ama kaç tane alabilecek durumda olduklarını bilmiyordu. Hiçbir şeye sahip olmayan bir adama, parası olan herkes zengin görünür. Bir tane mi istemeliydi, yoksa üç düzinenin hepsini mi? Fotoğrafları Marie Rycker'a doğru çeviriyordu. Bunu da, sadece kâğıtları karıştırıyormuş gibi görünmek için dikkatle yapıyordu. Eğer kız: 'Ne kadar ilginç bir ayak küveti!' derse konuşmak çok daha kolay olacaktı. Böylece o da hemen ardından...

Ama bunun yerine, Mme Rycker konuyu değiştirerek aklını karıştırdı: "Yeni kilisenin planları nasıl gidiyor, peder?"

"Yeni kilise mi?"

"Kocam bana, sizin, Afrika stilinde, bir katedral kadar büyük, harika bir kilise inşa ettiğinizi söyledi."

"Ne kadar olağanüstü bir fikir! Eğer bunun için param olsaydı.." Ama bu müsvedde parçalarıyla katedral gibi bir kilisenin maliyetini hesaplayamazdı. "O zaman her birinde birer ayak küveti olan yüz tane ev yaptırırdım," dedi. Katalogu genç kadına doğru biraz daha çevirdi..." Parayı bir kiliseyle çarçur etsem Doktor Colin beni asla affetmezdi."

"Kocamın neden böyle...?"

Acaba bu, Rycker'ların kesenin ağzını açmaya hazır olduklarına dair bir ipucu olabilir mi, diye düşündü Başrahip. Bir hurma yağı fabrikası müdürünün böylesine zenginleşebilmesi inanılacak gibi değildi ama tabii ki Mme Rycker'a büyük bir miras kalmış olabilirdi. Bu miras belki de Luc'da dillerden düşmüyordu, ama o kasabaya ancak senede bir kez gidiyordu. "Biliyorsunuz, eski kilise bizi daha uzun zaman idare eder," dedi. "Burada yaşayan insanların ancak yarısı Katolik. Her neyse, insanlar hâlâ kerpiç evlerde otururken büyük bir kilise yaptırmamın hiçbir anlamı yok. Şimdi dostumuz Querry, kulübelerin maliyetini dörtte birine indirmeye çalışıyor. O buraya gelene dek çok amatördük."

"Kocam herkese Bay Querry'nin bir kilise inşa ettiğini söyledi."

"Yo hayır, bize çok daha iyi biçimde yararı olabilir. Yeni hastane henüz bitmekten çok uzak. Dilendiğimiz ya da biriktirdiğimiz her kuruş ekipmana gidiyor. Ben de, şu sıra bu kataloğlardaki..."

"Bay Querry nerede şimdi?"

"Oh, herhalde odasında çalışıyordur, tabii eğer doktorla beraber değilse."

"İki hafta önce Vali'nin evinde herkes ondan bahsediyordu."

"Zavallı Bay Querry."

Boyu altmış santimi geçmeyen küçük zenci bir çocuk kapıyı çalmadan odaya girdi. Dışarıdaki öğlen güneşinin bir parça gölgesi gibiydi. Neredeyse çıplaktı, küçük püsküllü kuşağı şiş göbeğinin altından fasulye kabuğu gibi sarkıyordu. Başrahip'in çekmecelerinden birini açtı ve içinden bir şeker alıp, tekrar dışarı çıktı.

"Hakkında herkes iyi şeyler söylüyordu," dedi Mme Rycker. "Şey doğru mu, yani adamının kaybolduğu...?"

"Bu tür bir şey oldu; onların ne söylediklerini bilmiyorum."

"Söyledikleri, onun bütün gece kalıp dua ettiği..."

"Bay Querry pek dua eden biri sayılmaz."

"Kocam onu çok düşünüyor. Kocamın konuşabileceği çok az insan var. Benden buraya gelip onu davet..."

"İki bidon yağ için çok minnettarız. Sizin biriktirdiklerinizi bizim harcamamız..." Bideyin fotoğrafını biraz daha Mme Rycker'e doğru çevirdi.

"Ne dersiniz, sizce onunla konuşabilir miyim?"

"Asıl sorun, Mme Rycker, şimdi onun çalışma saati olması."

Kız yalvarırcasına: "Ben sadece kocama, onu davet ettiğimi söyleyebilmeyi istiyorum" dedi, ama kısık sesinde hiçbir yalvarma belirtisi yoktu. Başrahip ise başka bir yana, tam olarak anlayamadığı ayak küveti resmine bakıyordu. "Bunun hakkında ne düşünüyorsunuz?" diye sordu.

"Ne?"

"Bu ayak küveti. Bundan hastane için üç düzine almak istiyorum."

Kız sessiz kalınca, başrahip başını kaldırdı ve onun kıpkırmızı kesildiğini görüp şaşırdı. Bir an için karşısındakinin aslında çok güzel bir çocuk olduğunu düşündü "Sizce...?" dedi.

Kız, manastırdaki afacan arkadaşlarının şakalarını hatırladı. Kafası karışmıştı. "Aslında o bir ayak küveti değil, peder."

"İyi ama, başka ne olabilir ki?"

Kız, şaka yollu: "Doktora ya da Bay Querry'e sorsanız daha iyi olur," dedi. Sandalyesinde biraz kıpırdanınca, başrahip bunu kalkma zamanının geldiğine yordu.

"Perrin'lere dek epey yolun var, evladım. Sana bir fincan kahve ya da bir bardak bira ikram edebilir miyim?"

"Hayır, hayır, teşekkürler."

"Veya biraz viski?" Başrahıp, uzun yıllardır süren perhizi boyunca viskinin öğlen güneşi altında fazla sert olduğunu bir türlü öğrenememişti.

"Hayır teşekkürler. Lütfen peder, meşgul olduğunuzu biliyorum. Canınızı sıkmak istemem ama, sadece Bay Querry'i görüp, ondan..."

"Ona mesajını ileteceğim, evladım. Unutmam, söz veriyorum. Bak, işte yazıyorum." 'Querry-Rycker' notunu, hangi top-
lamin üstüne yazayım diye, bir an tereddüt etti. Querry'e kesinlikle rahatsız edilmeyeceğine dair söz vermişti, özellikle de 'Şu dindar maskesi takan embesil Rycker' tarafından. Ama bunu kızı söylemesi olanaksızdı.

"Bu yeterli değil, peder. Yeterli değil. Onu bizzat göreceğime söz verdim. Denediğime inanmayacaktır." Birdenbire durdu.

Başrahıp: "Neredeyse benden, çocukların gerçekten hasta olduklarını ispatlamak için okula götürdükleri cinsten bir not isteyecek," diye düşündü.

"Nerede olduğundan bile emin değilim," dedi başrahıp. Yalandan kaçınmak için, 'emin' kelimesini üstüne basarak söylemişti.

"Keşke onu arayabilsem!"

"Bu güneşte ortalıkta dolaşmanıza izin veremeyiz. Sonra kocanız ne der?"

"Ben de bundan korkuyorum ya. Elimden geleni yaptığımı asla inanmayacaktır." Kız dokunsalar ağlayacak gibiydi; bu da olduğundan daha küçük göstermesine sebep oluyordu, öyle ki bu gözyaşları çocukluktaki manasız tutturmalardan kaynaklanıyor sanılabilirdi.

"Bakın ne diyeceğim," dedi başrahıp. "Eğer hat açıksa, ona telefon edeceğim."

"Kocamı sevmediğini biliyorum," dedi kız hüznü bir açık-sözlülükle.

"Güzel evladım, bunu da nereden çıkarıyorsun?" Artık söyleyecek bir şey bulamıyordu: "Querry garip bir insan. Hiçbirimiz onu gerçekten tanımıyoruz. Belki de hiçbirimizi sevmiyordur."

"Sizinle kalıyor. Sizden çekinmiyor."

Başrahip, bir an için Querry'e karşı öfke duydu. Bu insanlar iki varil yağ göndermişlerdi. Tabii ki, karşılığında biraz kibarlığı hakediyorlardı. "Sen burada kal," dedi. "Ben de Querry'nin odasında olup olmadığına bir bakayım. Tüm cüzam köyünde onu aramana göz yumamayız."

Çalışmasını yarıda kesip verandanın köşesinden dönerek Querry'nin odasına yollandı. Peder Thomas ile Peder Paul'a ait odaların önünden geçti. Bu iki oda, iki rahibin kendi zevklerine göre seçtikleri haç ve düzensizlik derecelerinin farklılığı dışında birbirinin tıpatıp aynısıydı. Sonra koro odası geliyordu. Sonra da Querry'nin odası. Bu odanın simgelerden ve hemen her şeyden arındırılmış haliyle cüzam köyünde bir eşi yoktu. Ne toplu bir resim ne bir aile fotoğrafı vardı. Başrahibe gündüz sıcaklığında bile soğuk ve sert geliyordu; haçsız bir mezar gibi. Başrahip içeri girdiğinde Querry masasında oturuyordu. Önünde bir mektup vardı. Başını kaldırıp bakmadı.

"Sizi rahatsız ettiğim için üzgünüm" dedi başrahip.

"Oturun, peder. Bir dakika, şunu bitireyim." Sayfayı çevirip: "Mektuplarınızı nasıl bitirirsiniz, peder?" dedi.

"Mektubuna bağlı. Örneğin 'din kardeşiniz' diye"

"*Toute á toi*. Hatırlıyorum, eskiden bu sözü kullanırdım. Şimdi kulağa ne kadar da kötü geliyor!"

"Bir ziyaretçiniz var. Ben sözümü tuttum ve sizi sonuna dek savundum. Daha fazla bir şey yapamadım. Yoksa sizi rahatsız etmezdim."

"Geldiğinize memnun oldum. Bununla yalnız kalmak hiç hoş değil. Görüyorsunuz posta beni burada da buldu. Burada olduğumu nasıl öğreniyorlar? Luc'taki şu kahrolası gazete Avrupa'ya da mı dağıtılıyor?"

"Mme Rycker burada, sizinle görüşmek istiyor."

"Neyse, en azından kocası değil."

Zarfı eline aldı. "Görüyor musunuz, posta kutusunun numarasını bile doğru öğrenmiş. Ne sabır! Kilise'ye yazmış olmalı."

"Kim bu?"

"Eskiden metresimdi. Üç ay önce terkettim onu, zavallı kadın, ama bu ikiyüzlülük hiç acıma duymuyorum ki. Üzgünüm, peder, sizi sıkmak istemezdim."

"Sıkmadınız. O işi Mme Rycker becerdi. İki varil yağ getirmiş ve sizinle konuşmak istiyor."

"Ben buna değer miyim?"

"Onu kocası göndermiş."

"Burada adet böyle mi? Kocasına ilgilenmediğimi söyleyin."

"Sadece sizi evlerine davet ediyor, zavallı genç kadın. Onu bir görüp teşekkür ederek, 'hayır' diyemez misiniz? Sizinle konuştuğunu söyleyemeyeceği sürece geri dönmek onu korkutuyor. Ondan korkmuyorsunuz, değer mi?"

"Belki. Bir anlamda."

"Bunu söylediğim için beni bağışlayın Bay Querry, ama benden kadınlardan korkan bir adam izlemimi yaratmadınız."

"Peder, siz hiç, artık acı vermediğini bildiği için parmaklarını duvara çarpmaktan korkan bir cüzamlı görmediniz mi?"

"Ben duygularını hatta acıyı tekrar kazandıklarında sevenen erkekler biliyorum. Ama önce acıya bir şans tanımalısınız."

"İnsan acının serabını görebilir. Uzunlarından birini kaybetmiş olanlara sorun bunu. Tamam, peder, onu içeri getirin. Neyse ki, sefil kocasıyla uğraşmaktan bin kat daha iyidir."

Başrahip kapıyı açtı. Kız orada, tam eşikte duruyordu.

Yüzüne çarpan güneşin altında, ağzı açık yakalanmıştı. Gece kulübünde bir fotoğraf makinesine yakalanınca çirkin bir şekilde suratını buruşturarak flaşa bakan biri gibiydi. Sertçe geriye dönüp arabasını parketmiş olduğu yere yürüdü. Başrahip peşinden gitti. Pazardan gelen birkaç kadın kıza zamanında ulaşmasını engelledi. Ağzında puroyla arabanın arkasından birkaç metre koşturdu. Koştururken beyaz şapkasının önü havaya kalkıyordu. Genç kadın ise üstünde cüzamevinin adı yazan kemerin altından geçip gitmişti bile. Yardımcısıolan adamise, yan camdan merakla başrahabin maskaralığını izliyordu. Ayağını bir yereçarptığından başrahip topallayarak geri döndü.

"Aptal çocuk," dedi. "Neden odamda beklemedi sanki? Geceyi rahibelerle geçirebilirdi. Karanlıkta Perrin'lere kadar gidemez. Umarım, adamı güvenilir biridir."

"Sizce duymuş mudur?"

"Tabii ki duymuştur. Rycker'den bahsederken sesinizi alçaltmadınız ki. Hiç hoş olmayan bir şey varsa, o da sevdiğiniz bir adamın, ne kadar sevimsiz..."

"Bir de, aslında onu hiç sevmiyorsanız... işte bu çok daha kötü, peder."

"Tabii ki, onu seviyor. Kocasısı o."

"Sevgi, her evlilikte ortak değildir, peder."

"İkisi de Katolik."

"Katolik evlilikleri için de geçerli bu."

"O çok iyi bir genç kadın" dedi başrahip inatla.

"Evet, peder. Kim bilir, o adamla orada tek başına nasıl bir çöl hayatı yaşıyordur." Masanın üstünde duran mektuba ve "*to-ute á toi*" sözüne baktı. Herkesin kullandığı, ama birkaç insanın gerçek anlamında kullandığı şu 'kendini adama' sözü. Bir an için kendi duygularından tamamıyla yoksun kalmış olsa bile insanın,

bir başkasının çektiği acının yansımasını hissedebileceğini düşündü. Mektubu cebine koydu. Hiç olmazsa kâğıdın sürtünmesini hissedebiliyordu. "Pendélé'den koparıldığından beri çok yol katetmiş," dedi.

"Pendélé de ne?"

"Bilmiyorum. Arkadaş evinde bir dans, parlak sade yüzlü genç bir adam, ailecek Pazar ayinine gitmek ve belki de tek kişilik yatakta uykuya dalmak."

"İnsanlar büyümek zorundadır. Bunlardan çok daha karmaşık şeyler yapmamız bekleniyor."

"Öyle mi?"

"Çocukken, çocuk gibi düşünürüz."

"İncil'den alıntılar söz konusu olunca sizinle aşık atamam, peder. Ama, eminim, bizim genlerimizi taşıdıkları için küçük çocuklar hakkında bir şeyler vardır. Biz oldukça kötü yetiştik. Karmaşıklıklar, fazla kompleks hale geldi. —Amiplerden ileriye evrimleşmemeliydik— hayır, bundan çok daha önce, silisitlerde durmalıydık. Eğer Tanrı'nız yetişkin dünyası istediye, o zaman bize yetişkin beyni vermeliydi."

"Çoğumuz karmaşayı kendimiz yaratırız. Bay Query."

"Her şeyi tüm çıplaklığıyla düşünmemizi istiyorsa o zaman bize neden cinsel organ verdi? Doktor hastasına net düşünebilsin diye marihuana verir mi hiç?"

"Hiçbir şeyle ilgilenmediğinizi söylemiştiniz, sanırım."

"İlgilenmiyorum. Öbür tarafa geçtim ben, hiçliğin tarafına. Benim için hepsi bir, arkaya bakmaktan hoşlanmam ben!" dedi. Hareket ettikçe cebindeki mektup hafifçe hışırdadı.

"Vicdan azabı da bir çeşit inançtır."

"Yoo, hayır, değildir. Siz her şeyi inancınızın ağına çekmek istiyorsunuz, peder, ama bütün meziyetleri böyle çalamazsınız. Nezaket Hristiyanlığa ait değil, fedakârlık Hristiyanlığa ait

değil, hayırseverlik de değil, vicdan azabı çekmek de. Mağara adamı, bir başkasının gözyaşlarını görünce ağlamıştır bence. Köpekler bile ağlar, hiç görmediniz mi? Dünya son buzul çağına girince inancınızın ne kadar boş olduğu nihayet ortaya çıkacaktır. O zaman bile kendi gövdesiyle bir başkasına sarılıp bir saat daha yaşatabilmek için o gövdeye kendi sıcaklığını verecek bazı şaşkın aptallar olacaktır."

"Buna inanıyor musunuz? Ama hatırlıyorum, bir defasında bana sevme yetiniz olmadığınızı söylemişsiniz."

"Yok zaten. İğrenç olan da şu ki, benim gövdem bir başkasının sarılıp ısıtacağı gövdelerden olacak, bunu biliyorum. Çok büyük olasılıkla bir kadın olacak bu. Ölümüne tutkuyla bağlıdır onlar, dua kitaplarının arası hatıra kartlarıyla doludur."

Başrahip purosunu söndürdü. Kapıya doğru giderken hemen bir tane daha yaktı. Querry arkasından seslendi:

"Yeterince açıkladım, değil mi? O kızı ve onun kahrolası gözyaşlarını benden uzak tutun!" Elini öfkeyle masanın üstüne vurdu, çünkü bir an için öyle geldi ki bu sözleri ancak bir sinir hastası söyleyebilirdi.

Başrahip gidince, Querry, Deo Gratias'a seslendi. Adam, üç parmağı eksik ayağına ağırlık vererek içeri girdi. Lavabonun tıkanıp tıkanmadığını görmek için o tarafa baktı.

"Sorun o değil," dedi Querry, "otur. Sana bir şey sormak istiyorum."

Adam, koltuk değneğini yere bıraktı, kendi de yere çömeldi. Bu oturma eylemini bile ayak veya el parmakları olmadan çok zor beceriyordu. Querry bir sigara yaktı ve onu adamın ağzına yerleştirdi. "Bir daha buradan ayrılmayı denediğinde beni de yanına alır mısın?"

Adam cevap vermedi. Querry: "Hayır, cevap vermene gerek yok", dedi, "cevap vermezsin, tabii. Söyle bana, Deo Gratias, su neye benziyordu? Dışarıdaki büyük nehir gibi miydi?"

Adam kafasını hayır anlamında salladı.

"Bikoro'daki göl gibi mi?"

"Hayır"

"Nasıl bir şeydi, Deo Gratias?"

"Gökten düşüyordu."

"Şelale mi?" Nehrin tamamıyla dümdüz olduğu, sık ormanlarla kaplı bu bölgede bu kelime Deo Gratias için hiçbir anlam taşımıyordu.

"Sen o günlerde, annenin sırtındaydın. Başka çocuklar da var mıydı?"

Adam kafasını hayır anlamında salladı.

"Söyle, ne oldu?"

"*Nous étions heureux**" dedi Deo Gratias.

* (Fransızca) "Biz mutluyduk." (Ç.N.)

4. KISIM

1. Bölüm

1

Querry ve Doktor Colin, sabalı serinliğinde hastanenin basamaklarına oturmuşlardı. Her sütunun bir gölgesi, her gölgenin de çömelmiş oturan bir hastası vardı. Yolun karşı tarafında başrahip mihrabın önünden ayini yönetiyordu, çünkü bugün Pazardı. Güneş ışıklarını engellemek için tuğladan örülmüş kafes sayılmazsa kilisenin yan duvarları yok denilebilirdi. Bu yüzden Querry ve Colin cemaati oyma testeresiyle kesilmiş gibi dikey aralıkların arasından izliyorlardı.

Ön sırada iskemlelerde oturan rahibeler, onların arkasında da cüzamlılar yerden yarım metre yükseklikteki uzun sıralarda oturuyorlardı. Sıralar taştan yapılmıştı, çünkü taş ahşaptan çok daha çabuk ve etkili dezenfekte ediliyordu. Bu uzaklıktan, rahibelerin beyaz uzun elbiselerine ve yerli kadınların canlı renkteki giysilerine vuran güneş ışığıyla, ortaya parlak, canlı bir manzara çıkıyordu. Kadınların kalçalarına taktıkları incik boncuklar

dua etmek için diz çöktüklerinde tesbih gibi şıngırdıyordu. Bacaklarını saklayan tuğlaların ardında duran kötürümler uzaktan kutsanıyorlardı. Doktorun arkasında, en üst basamakta fil hastalığı olan adam oturuyordu, şişmiş erbezleri bir alt basamağa değiyordu.

Yolun karşı tarafında devam eden ayini bozmamak için Querry ve doktor fısıltıyla konuşuyorlardı. Bir fısıltı, tıngırtı, şıkırtı, bir ayak sürmesi, anlamını çoktan unuttukları özel hareketler... İkisi de ayine katılmayalı öyle uzun zaman olmuştu ki.

"Ameliyat olanaksız mı gerçekten?" diye sordu Querry.

"Çok riskli. Kalbi anesteziye dayanamayabilir."

"Yani, bu şeyi ölene dek böyle taşıyacak mı?"

"Evet. Düşündüğün kadar ağır değil. Ama sana da haksızlık gibi geliyor, değil mi? Hem tüm bunlara katlanmak, hem de cüzama."

Cemaatin oturmasıyla beraber, kilisede bir hareketlenme ve bir uğultu oldu. Doktor: "Bir gün birinden biraz para yürütüp, durumu en kötü olanlar için birkaç tekerlekli iskemle alacağım. Tabii, onun özel bir iskemleye ihtiyacı var. Ünlü bir kilise mimarı şişmiş erbezleri için bir sandalye tasarlayabilir mi?"

"Eskizleri size veririm."

Yolun öte tarafından başrahibin sesi geliyordu. Fransızca ve Creole* karışımı bir dilde vaaz veriyordu. Arada bir Flemenkçe bir iki laf ediyordu, birkaç kelime de Querry'nin tahminine göre Mongo'dan veya nehir sakinlerinin konuştuğu başka bir dilden alınmaydı.

"Size gerçeği söyleyeceğim. Bu adam bana şunları söylediğinde çok utandım: 'Siz Hristiyanlar, hepiniz büyük hırsızlarsınız. Onu çalışıyorsunuz, bunu çalışıyorsunuz, her zaman çalışıyorsunuz. Oh, para çalmadığımızı biliyorum. Thomas Olo'nun evine girip onun yeni radyo setini alıyorsunuz, ama yine de hırsızsı-

* Bölge yerlilerine verilen ad. (Ç. N.)

nız işte. Bundan daha kötü hırsızlıklar yapıyorsunuz. Tek karıyla yaşayan, onu dövmeyen, hastanedeki ilaçlar karısının canını yakınca ona bakan bir adam görüyorsunuz ve buna Hristiyan aşkı diyorsunuz. Mahkemeye gidiyorsunuz, orada, iyi bir yargıcı dinliyorsunuz. Bu yargıç beyaz adamın dolabından şeker çalan zenci çocuğa, 'Sen çok yaramaz bir zenci çocuksun' der. 'Seni cezalandırmıyorum, ama sen, sen bir daha buraya gelme. Artık şeker yürütmek yok' diyor. Ve siz buna Hristiyan merhameti diyorsunuz. Ama bunu dediğinizde, çok daha büyük bir hırsız oluyorsunuz, çünkü siz onun bunun aşkını ve merhametini çaluyorsunuz. Peki, neden sırtından bıçaklanmış, kanlar içinde ölen bir adamı gördüğünüzde, bu da Hristiyan öfkesi demiyorsunuz?"

"Ona söylemiş olduğum bir şeyin cevabını veriyor, buna kesinlikle inanıyorum," dedi Querry. Bunu söylerken ağız kenarında beliren bir seğirmenin yarım kalmış bir gülümseme olduğunu farketti Colin. "Ama ben tam olarak böyle dememiştim."

"Henry Okapa yeni bisiklet aldığında ve birisi gelip, onun frenini bozduğunda, neden, işte, Hristiyan kıskançlığı demiyorsunuz? Sen sadece iyi meyveyi çalan ve kötüsünü de ağaçta çürümeye bırakan bir adamsın."

"Pekâlâ. Siz bana bir numaralı hırsız diyorsunuz, ama ben de size diyorum ki, büyük bir hata yapıyorsunuz. Herkes kendini yargıcın önünde savunabilir. Şimdi bu kilisede bulunan sizler benim yargıçlarımsınız ve bu da benim savunmam."

"Vaaz dinlemeyeli çok oldu," dedi Doktor Colin, "çocukluğun uzun, can sıkıcı saatlerini geri getiriyor, değil mi?"

"Sizler Yezu'ya tapıyorsunuz," dedi Başrahip. Purosu ağzındaymış da onu bir taraftan diğerine atıyormuş gibi dudaklarını oynatıyordu, "ama Yezu sadece kutsal bir adam değil. Yezu Tanrı'dır, Yezu dünyayı yaratmıştır. Bir şarkı yazdığınızda siz de şarkıdasınızdır, ekmek pişirdiğinizde ekmektesinizdir, bir bebek yaptığınızda bebektesinizdir, çünkü Yezu sizi yarattı, O

sizin içinizde. Sevdığınızde, asıl seven Yezu'dur, bağısladığınızda,bağıslayan Yezu'dur. Ama nefret ettiğinizde ya da kiskançlık duyduğunuzda bunu hisseden Yezu değildir, çünkü Yezu'nun yaptığı her şey iyidir. Orada kötü şeyler yoktur; onlar hiçbir şeydir. Nefret, sevgisizlik demektir. Kiskançlık, adaletsizlik demektir. Onlar sadece, Yezu'nun bulunması gereken boşluklardır."

"İddialarını ispatlanmış sayıyor," dedi Doktor Colin.

"Şimdi ben size diyorum ki, eğer bir insan severse, o kesinlikle Hıristiyandır. Bir insan merhametliyse, Hıristiyandır. Saniyor musunuz ki bu köyde sadece siz Hıristiyansınız, siz kiliseye gelenler? Marie Akimbu'nun evinin arkasındaki kuyunun yanında oturan bir doktor var. Nzambe'ye tapınıyor ve kötü ilaç yapıyor. Sahte bir Tanrı'ya tapıyor o, ama bir keresinde zenci bir çocuk hastaydı, babası ve annesi hastanede yatıyordu ve o hiç para almadı. Kötü ilaç verdi, ama hiç para almadı. Size söylüyorum, öyleyse o bir Hıristiyan. Ben onun iyiliğini Yezu'ya vermek için çalmıyorum. Ben sadece Yezu'nun yarattığını Yezu'ya geri veriyorum. Yezu aşkı yarattı, merhameti yarattı. Dünyadaki herkeste Yezu'nun yarattığı bir şeyler vardır. Dünyadaki herkes, bu oranda Hıristiyandır. Öyleyse, ben nasıl hırsız olabilirim? Hayatında bir kez olsun, kalbinde Yezu'nun yarattığı bir şeyleri göstermeyecek kadar zayıf olan kimse yoktur."

"Bu ikimizi de Hıristiyan yapıyor" dedi Querry. "Sen kendini Hıristiyan gibi hissediyor musun, Colin?"

"Beni hiç ilgilendirmiyor" dedi Colin. "Hıristiyanlığın kortizon fiyatlarını düşürmesini isterdim, hepsi bu. Hadi gidelim."

"Basitleştirmelerden nefret ederim." dedi Querry ve oturmaya devam etti.

Başrahip: "Ben size, Tanrı Aşkına iyi şeyler yapmanızı söylemiyorum. Bu çok zor bir şey. Çoğumuz için fazlasıyla zor. Bir çocuğun ağlaması karşısında merhamet göstermek ya da bir kız veya genç bir erkek gözünüze hoş görüldüğünde sevmek

çok daha kolay. Bu yanlış değil, iyi. Ancak hissettiğiniz sevginin ve gösterdiğiniz merhametin size Tanrı tarafından bağışlandığını hatırlayın. Onları kullanmaya devam etmek zorundasınız ve belki de, Hristiyan duaları etmeniz ikinci defa ve üçüncü defa merhamet göstermenizi kolaylaştıracaktır..."

"Ve ikinci bir kızı, üçüncü bir kızı sevmeyi de," dedi Querry.

"Neden olmasın?" dedi doktor.

"Merhamet... aşk..." dedi Querry. "Acaba insanların aşkla ve merhametle öldürebileceğini de biliyor mu bu adam? Bir rahibin ağzından çıkan bu tür sözler insana, kilise ve demek toplantıları dışında hiçbir şey ifade etmiyormuş gibi geliyor."

"Sanırım, bu, onun söylemeye çalıştığı şeyin tam tersi."

"Aşk için Tanrı'yı suçlamamızı mı istiyor? Ben insanı suçlamayı tercih ederim. Eğer bir Tanrı varsa bırakalım da en azından masum kalsın. Hadi gel Colin, yoksa fikrini değiştirip bilinçdışı bir Hristiyan olduğuna inanacaksınız."

Ayağa kalktılar ve kilisede fısıltıyla son duayı eden insanların önünden geçerek dispansere doğru yürüdüler. "Zavallı adam," dedi Colin, "zor bir hayat ve çok fazla teşekkür aldığı söylenemez. Herkes için elinden geleni yapıyor. Eğer benim gizli Hristiyan olduğuma inanıyorsa bu beni rahatsız etmez, değil mi? Ateist bir iş arkadaşıyla çalışmaktan hoşlanmayacak bir sürü rahip vardır."

"Akıllı bir adamın Tanrı olmadan da hayatını sürdürmesinin mümkün olduğunu senden öğrenmesi gerekirdi."

"Benim hayatım, onunkinden daha kolay. Benim bütün günümü dolduran belirli işlerim var. Deri tahlili negatif çıkınca bir adamın iyileştiğini anlarım. İyi bir davranışı anlamak için ise, bir deri tahlili yok. Adamını ormanın içinde takip etmeye seni iten şey neydi, Querry?"

"Merak. Gurur. Ama Hristiyan aşkı değil, seni temin ederim."

Colin, "Hep aynı, sevdiğin bir şeyi kaybetmiş gibi konuşuyorsun sen. Bense öyle değilim. Sanırım, ben bu insanları hep sevdim. Büyük bir uğraş aşktan çok daha fazla hoşnutluk veriyor bana. Kurban istemiyor. Senin kurbanın kim, Querry?"

"Artık yok. Güvencedeyim. İyileştim, Colin." Bunu söylerken aslında hiç de inanarak konuşmuyordu.

2

Peder Paul, peynir suflesi niyetine yapılan şeyden bir tabak yedi. Sonra da bunu daha kolay yutabilmek için bir bardak suyu mideye indirdi. "Querry bugün öğle yemeğini doktorla yemekle akıllılık etti," dedi. "Rahibeleri *plat du jour**'u değiştirmeye ikna edemez misin? Sonuçta pazar bir bayram günüdür."

"Bunu bize ikram olsun diye yapıyorlar," dedi Başrahip.

"Bütün hafta bunu beklediğimizi sanıyorlar. Zavallıları hayalkırıklığına uğratmak istemiyorum. Bir sürü yumurta kullanıyorlar."

Rahiplerin evinde tüm yemekler rahibeler tarafından pişiriliyor ve yemek güneş altında çeyrek millik bir yoldan geliyordu. Ama rahibeler bunun sufleleri, omletleri hatta akşam yemeğinden sonra verilen kahveyi rezil ettiğini hiç düşünmemişlerdi.

Peder Thomas: "Querry'nin yemeği dert ettiğini hiç sanmıyorum," dedi. Peder Thomas, tüm cüzam köyünde Başrahibin sinirine dokunan tek rahipti. Sanki üzerinde hâlâ rahip okulundaki stresi ve heyecanı taşıyormuş gibiydi. Diğerlerinden çok daha önce okuldan ayrılmıştı, ama hiç bitmeyecek mutsuz bir gençliğe mahkûm edilmiş gibi görünüyordu. Artık büyüyüp de ruhun peşinden gitmek yerine, elektrik santrali ya da kaliteli tuğla yapımı gibi sorunlara kafa yoran adamlar onu hasta ediyordu. Ruhlar bekleyebilir. Ruhlar ebedidir.

* (Fransızca) Menü

"Evet, yeterince iyi bir misafir o," dedi Başrahip. Peder Thomas'ın konuyu başka bir yere çekmek istediğini farketmiş, dümeni kırmıştı.

"Dikkat çekici bir adam," dedi Peder Thomas. Tartışmayı kendi istediği yere çekmek için ayak diretiyordu.

"Doğum odasına bir vantilatör alacak kadar paramız var artık," dedi Başrahip ortaya.

"Bir gün odalarımızda havalandırma olacak," dedi Peder Jean, "bir eczanemiz ve içinde Brigitte Bardot'nun resimleri olan sinema dergilerinin en son sayıları olacak." Peder Jean uzun boylu, solgun, kamburu çıkmış bir adamdı; gelişigüzel uzamış karmakarışık bir sakalı vardı. Kiliseye katılmadan önce, parlak bir ahlak teoloğu iken, şimdi bir sinema hastası karakterini özenle kendine giydirmeye çalışıyordu. Sanki bu, çirkin geçmişi ortadan kaldırmasına yardım edecekti.

"Bence, Pazar günleri öğle yemeğinde haşlanmış yumurta verilse daha iyi olur," dedi Peder Paul.

"Bozuk yumurtaların haşlanmışından hoşlanmazsın," dedi Peder Jean tabağına biraz daha sufle alırken. Ceset gibi solgun görünüşüne rağmen bir Flemenk iştahına sahipti.

Peder Joseph: "Tavukları doğru düzgün yetiştirmeyi öğrendilerdi, yumurtalar bozuk olmazdı," dedi. "Daha etkili bir üretim için adamlarımdan uygun kümesler yapmalarını isteyebilirim. Elektriği de rahibelerin evinden kolayca çekerdik..."

Brother Philippe ilk defa konuştu. Kendisinin yaşadığından çok daha dünyevi bir hayat sürdüklerini düşündüğü bu insanların sohbetlerine katılmakta her zaman isteksiz davranırdı. "Vantilatörler, kümesler, dikkatli olun peder, dinamoları aşırı yüklüyor-sunuz."

Başrahip, Peder Thomas'ın nefesini ensesinde hissediyordu. İncelikle: "Eee, yeni sınıftan ne haber, Peder? İhtiyacınız olan her şey var mı?" diye sordu.

"İmanın abc'sini bilen bir kateşist * hariç her şeyim var."

"Oh, yani alfabeyi öğretebilecek birini arıyorsunuz. İlk, ilktir."

"Din kurallarının alfabeden daha önemli olduğunu düşünüyorum."

Peder Jean Başrahibin imdadına yetişerek, "Rycker bu sabah telefon etti," dedi.

"Ne istiyormuş?"

"Querry'yi tabii. Bir İngiliz adam hakkında mesajı varmış, ama ne olduğunu söylemek istemedi. Vapurlar çalışmaya başlar başlamaz ziyaretimize geleceğini söyledi. Ondan, bana birkaç tane sinema dergisi getirmesini istedim, ama öyle şeyler okumadığını söyledi. Bir de, Peder Garrigou'nun yazdığı, '*Lagrange on Predestination*' adlı kitabı istiyormuş."

Başrahip ılımlı olmaya çalışarak, "Bazen," dedi. "Bay Querry'nin geldiğine neredeyse pişman oluyorum."

"Bence bize vereceği ufak rahatsızlıklardan mutlu olmalıyız," dedi Peder Thomas. "Çok sorunlu bir hayatımız yok." Ta-bağındaki sufleye hiç dokunmamıştı. Bir parça ekmeği elinde sıkıştırarak, suyla beraber hap içer gibi yuttu. "O buradayken insanların bizi rahat bırakmasını bekleyemeyiz. Yalnızca ünlü bir adam değil aynı zamanda da derin bir iman sahibi."

"Bunu hiç farketmemiştim," dedi Peder Paul. "Bu sabah ayinde yoktu." Başrahip bir puro daha yaktı.

"Evet, oradaydı. Size gözlerini mihraptan hiç ayırmadığını söyleyebilirim. Hastalarla beraber yolun karşı tarafında oturuyordu. En ön sırada oturup da sırtını cüzamlılara dönerek izlemekten daha iyi bir yol bu, değil mi?"

Peder Paul cevap vermek için ağzını açtı, ama Başrahip bir kaşgöz işaretiyle onu durdurdu. "Ne olursa olsun, inancını belli

* Kateşizm: Özellikle erken dönem Hristiyan kilisesinde kullanılan, soru cevap temeline dayalı bir öğretim metodu.

ederken bile merhametli davranmayı ihmal etmiyor," dedi Başrahîp. Purosunu tabağının kenarına koydu ve şükretmek için ayağa kalktı. Sonra istavroz çıkardı ve puroyu tekrar aldı. "Peder Thomas," dedi. "bana bir dakikanızı ayırabilir misiniz?"

Peder Thomas'ı odasına götürüp bir koltuğa oturttu. Dosyaların bulunduğu dolabın yanında duran bu koltuğu ziyaretçilerine ayırmıştı. Peder Thomas koltuğa dimdik oturmuş, gergin bir halde, firavun faresini* izleyen kobra gibi Başrahîbi izliyordu.

"Bir puro yakın, peder?"

"Biliyorsunuz ki ben böyle şeyler kullanmam."

"Tabii. Affedersiniz. Başka biriyle karıştırdım. O koltuk rahatsız mı acaba? Yaylarının kopmuş olmasından korkuyorum. Tropik bir bölgede yaylı koltuk kullanmak aptallık, ama ne yapalım ki bunlar bize bir sürü hurdayla beraber verildi, hem..."

"Oldukça rahat, teşekkür ederim."

"Din öğretmeninizden memnun olmadığınıza üzıldüm. Üç sınıf çocuğa hâkim olabilecek kadar iyi birini bulmak hiç kolay değil. Öyle gözüküyor ki rahibeler durumu bizden daha iyi idare ediyorlar."

"Eğer siz Marie Akimbu'yu öğretmenliğe uygun görüyorsanız..."

"Agnes Ana'nın dediğine bakılırsa, çok sıkı çalışıyormuş."

"Kesinlikle, her sene başka bir adamdan çocuk peydah etmek sıkı çalışmaksa tabii. Kundaktaki bebeğiyle sınıfta ders vermesi ne kadar doğru bir davranış, bilemiyorum. Yine hamile kalmış. Böyle biri çocuklara nasıl örnek olabilir ki?"

"Evet, ama biliyorsun ki, *autres pays autres mœurs*.** Biz yardım etmek için buradayız, peder, lanetlemek için değil. Ben-

* Daha çok İspanya, Afrika ve Güney Amerika'da rastlanan, küçük, gelinciğe benzeyen, etobur bir memeli hayvan. Özellikle zehirli yılanları ve bit, pire gibi bitki ve zarar veren böcekleri yokedebiliyorlar. (Ç.N.)

** (Fransızca) "Her ülkenin kendi gelenekleri vardır." (Ç.N.)

ce, hemşirelere işlerini öğretmeye kalkışmamız hiç doğru olmaz. Onlar genç kadınları bizden daha iyi tanıyorlar. Hatırlamanız gereken bir şey var, o da burada kendi babasını tanıyan pek az insan olduğu. Çocuklar anneye ait. Belki de bu yüzden bizi ve Meryem Ana'yı Protestanlara tercih ediyorlar." Başrahip uygun kelimeleri arıyordu. "Eğer yanılmıyorsam, iki seneden uzun bir zamandır bizimle berabersiniz peder?"

"Önümüzdeki ay iki sene olacak."

"Yeteri kadar yemek yemiyorsunuz. Şu sufle pek iştah açıcı sayılmazdı ama..."

"Sufleye hiç bir itirazım yok. Özel bir sebepten dolayı oruç tutuyorum."

"Tabii günah çıkarttığınız rahibin rızasını aldınız, değil mi?"

"Sadece bir gün için buna gerek yoktu, peder."

"Öyleyse, sufle günü iyi bir seçim, ama siz de bilirsiniz ki bu iklim Avrupalılar için çok zor, özellikle başlangıçta. Bu arada altı yıl geçip de gitme vaktimiz geldiğinde, iklime alışmış oluyoruz. Bazen, eve dönmek fikri beni neredeyse dehşete düşürüyor. Hele o ilk yıllar...insan kendini fazla sıkmamalı."

"Kendimi aşırı derecede zorladığımı sanmıyorum, peder."

"Siz de bilirsiniz ki, ilk görevimiz hayatta kalmak, bu bazı şeyleri hafife almak anlamına gelse bile. Siz çok fedakâr bir ruha sahipsiniz peder. Mükemmel bir özellik, ama savaş meydanında her zaman istenen bir şey değil. İyi bir asker ölümle flört etmez."

"Pek farkında değilim..."

"Bazen hepimiz yabancılaştığımızı hissederiz. Zavallı Marie Akimbu! Elimizdeki her şeyi kullanmalıyız. Liege'deki cemaat arasında daha iyi yardımcıları bulabileceğinizden emin değilim, yine de bazen acaba orada daha mı mutlu olurdunuz diye düşünüyorum. Afrika misyonu herkese göre değil. Eğer bir adam

kendini buraya adapte edememişse başka bir yere atanmayı istemekle ayıp etmiş sayılmaz. İyi uyuyor musunuz, peder?"

"Yeterince uyuyorum."

"Belki de Doktor Colin sizi bir muayene etse iyi olur. Doğru zamanda alınan tek bir hap harikalar yaratıyor."

"Peder, neden Bay Querry'e bu kadar karşısınız?"

"Olmadığımı umarım. Böyle bir şeyi hiç farketmemiştim."

"Onun durumundaki hangi adam -gerçi Peder Paul bile onun adını hiç duymamış, ama o dünyaca ünlü peder- kendini, böyle bir yerde, hastaneye yardım ederek harap eder?"

"Ben, onu buna iten sebepleri aramıyorum, Peder Thomas. Yaptıklarını minnetle kabullendiğimi umuyorum."

"Ama ben bu sebeplerle ilgileniyorum. Deo Gratias'la konuştum. Onun yaptığını yapabilmeyi isterdim, geceleyin ormana gidip bir uşağı aramak, ama korkarım ki..."

"Karanlıktan korkuyor musunuz?"

"Korktuğumu söylemekten utanmıyorum."

"Öyleyse, sizin biraz daha cesarete ihtiyacınız olurdu. Hâlâ Bay Querry'i neyin korkuttuğunu bulmaya çalışıyorum"

"İyi ama bu kahramanca bir davranış değil mi?"

"Yok, hayır. Korkusuz bir adam beni en az kalpsiz bir adam kadar rahatsız eder. Korku bizi çok şeyden korur. Söylemeye çalıştığım şey, tabii ki, Bay Querry'nin..."

"Bütün geceyi adamının yanında, onunla dua ederek geçirmesi kalpsizliğini mi gösteriyor yani?"

"Şehirde herkes bu hikâyeyi anlatıyor, biliyorum, ama acaba Querry dua etti mi? Doktora böyle bir şey söylememiş."

"Deo Gratias'a sordum. Evet, dedi. Ona, 'Hangi duaları etti? Ave Maria'yı mı?' dedim. 'Evet' dedi."

"Peder Thomas, Afrika'da biraz daha fazla kalmış olsaydınız bir Afrikalıya cevabı evet olabilecek türden sorular sorulmaya-

cağını bilirdiniz. Söyleneni kabul etmek, onlar için bir çeşit nezaket ifadesi. Bundan başka hiçbir anlam taşıyor."

"Sanırım, iki seneden sonra bir Afrikalının ne zaman yalan söylediğini anlayabilecek duruma gelmişimdir."

"Bunlar yalan değil. Peder Thomas, Querry'nin sizi neden cezbettığını çok iyi anlıyorum. İkinci de aşırılıkların insanıdır. Ama, bizim yaşam biçimimizde, kahramanların olmaması daha iyi, yaşayan kahramanların yani. Azizler bize yetiyor."

"Yaşayan azizlerin varlığını inkâr etmiyorsunuz öyleyse?"

"Tabii ki, hayır. Ama Kilise onları kabullenmeden, bizim kabullenmemiz doğru olmaz. Böylece pek çok hayalkırlılığın dan sakınmış oluruz."

3

Peder Thomas, odasındaki telli kapıda durmuş, cüzam köyünün yarı karanlık yoluna bakıyordu. Arkasındaki masaya bir mum yakıp koymuştu. Çıplak elektrik ampulünün altında mumun alevi sönük kalıyordu. Beş dakika içinde tüm ışıklar sönecekti. İşte o zaman korkmaya başlıyordu.. Duaları karanlığı uzaklaştırmaya yaramıyordu. Başrahibin sözleri Avrupa'ya olan özlemine yeniden uyandırmıştı. Liege çirkin ve yabani bir şehir olabilirdi, ama orada gecenin hangi saatinde olursa olsun insan perdesini açtığında sokağın karşı tarafında bir ışık ya da yoldan geçip evine giden birini görebilirdi. Burada ise, saat on'da, dinamolar devre dışı kalınca, ormanın kapıya dayanmadığına emin olmak için insanın inanca ihtiyacı oluyordu. Bazen neredeyse, yaprakların kapıdaki tele çarptıklarını duyar gibi oluyordu.

Saatine baktı: Dört dakika kalmıştı.

Başrahibe karanlıktan korktuğunu itiraf etmişti, ama Başrahip, bunu hiç önemsemeden bir kenara itmişti. Birilerine sırrını açmak için olağanüstü bir istek duyuyordu, ama kendi kilisesinden olan adamlara sır vermek neredeyse olanaksızdı. Bir askerin, korkaklığını başka bir askere itiraf etmesinden farksızdı bu.

Başrahibe, 'Hastanede ya da evinin arka bahçesinde ölmekte olan birinin yanına çağrılmayayım, karanlığın içinde bisikletin lambasıyla yetinerek, pedal çevirmeyeyim diye her gece dua ediyorum,' diyemezdi ki. Birkaç hafta önce, yaşlı bir adam bu zamanda ölmüştü. Ama cesedi bulmak için giden Peder Joseph olmuştu. Ceset eğreti bir şezlongda, kucağında Nzambi'ye adanmış birkaç fetiş ve boynunda kutsal bir madalyonla beraber bulunmuştu. Rahip, günah çıkartma işini mum bulunamadığından, bisiklet farının ışığında yapmıştı.

Peder Thomas, Querry'e duyduğu hayranlığı Başrahibin çekemediğine inanıyordu. Öyle geliyordu ki, arkadaşları hayatlarını rahatça tartışabildikleri basit şeylerle geçiriyorlardı: Ayak kuvvetlerinin maliyeti, dinamodaki aksaklıklar, tuğla fırınındaki gecikmeler... Ama kendisini endişelendiren şeyleri kimseyle tartışamazdı. Yatakta ve sofrada gerçekten güvenebileceği birine sahip olan mutlu evli adamları kıskanıyordu. Peder Thomas Kilise'yle evliydi ve Kilise onun güvenine ancak günah çıkartırken söylenen birtakım klişeleşmiş sözlerle karşılık veriyordu. Rahip okulunda bile, günah çıkartırken, alışlagelmiş sorunlarının dışına taşıyor mu diye, papazın onu nasıl kontrol ettiğini hatırlıyordu. 'Tereddüt' kelimesi, aklın herhangi bir yöne çekebileceği bir trafik işareti gibiydi. 'Konuşmak istiyorum. Konuşmak istiyorum.' Peder Thomas tüm ışıklar sönüp de, dinamolar sustuğu zaman sessizce kendi kendine ağlamaya başladı. Karanlıkta, birisi verandadan aşağı geliyordu; adımlar Peder Paul'un odasının önünden geçti, tam kendi odasının önünden de geçecekti ki Peder Thomas:

"Siz misiniz, Bay Querry?" diye seslendi.

"Evet."

"Bir dakikalığına içeri gelmez misiniz?"

Querry kapıyı açtı ve mum ışığının küçük çemberinden içeri daldı. "Başrahibe, bideyle ayak küveti arasındaki farkı açıklıyordum," dedi.

"Lütfen, oturmaz mısınız? Bu kadar erken uyuyamıyorum, çünkü gözlerim mum ışığında okuyacak kadar iyi değil." Daha şimdiden, tek bir cümlede, Query'e Başrahibe söylediğinden çok daha fazlasını itiraf etmiş, çünkü biliyordu ki bunu söylese, Başrahip ona hemencecik bir fener ve ışıklar söndükten sonra dilediği kadar okuma izni verirdi, ama bu izin tüm dikkatleri kendi zayıflığına çekerdı. Query bir iskemle arandı. Odada tek bir iskemle vardı, bu yüzden de Peder Thomas yatağın üstündeki cibinliği kaldırmaya başlamıştı.

"Neden benim odama gitmiyoruz?" diye sordu Query.

"Biraz viskim var."

"Bugün oruçluyum," dedi Peder Thomas. "Lütfen iskemleyi alın, ben burada otururum." Dumanı dosdoğru yukarı giden mum, pastel boya kalemlerini andırıyordu. "Umarım burada mutlusunuzdur." dedi Peder Thomas.

"Bana karşı herkes çok nazik."

"Ben geldiğimden beri, burada kalan ilk ziyaretçisiniz."

"Öyle mi?"

Peder Thomas'ın uzun, ince burnu ucuna doğru garip bir şekilde kıvrıktı. Sanki zor duyulan kokuları bile kaçırmamak için, her yanı kokluyormuş gibiydi. "Böyle bir yere uyum sağlamak zaman ister." Sinirli sinirli güldü : "Ben kendim bile uyum sağlayabildiğimden emin değilim."

"Anlıyorum," dedi Query mekanik bir sesle, "olabilir." Söyleyebileceği daha iyi bir şey yoktu. Ama Peder Thomas bu tatsız söz şarap gibi yudumladı.

"Evet, üstün bir anlayış gücünüz var. Bazen düşünüyorum da, halktan biri bir rahipten çok daha anlayışlı oluyor. Bazen de" diye ekledi, "daha inançlı."

"Benim durumum söz konusuysa bu kesinlikle doğru değil." dedi Query.

"Bunu hiç kimseye söylememiştim" dedi Peder Thomas, sanki Querry'i sonsuza dek kendisine borçlu bırakacak bazı değerli taşlar verir gibi. "Rahip okulunu bitirdiğimde düşündüm ki beni ancak şehit olmak kurtarabilir. Her şeyimi yitirmeden önce ölebilseydim!"

"İnsan öyle ölmüyor," dedi Querry.

"Çin'e gönderilmeyi istemiştin, ama beni kabul etmezlerdi."

"Buradaki işiniz de çok değerli," dedi Querry. Cevaplarını iskambil kâğıdı dağıtır gibi, çabuk ve mekanik olarak veriyordu.

"Alfabe öğretmek mi?"

Peder Thomas yatağın üstünde kıpırdanınca cibinliğin tülü yüzüne düştü. Bu haliyle tül, bir gelin duvağı ya da arıcıların taktığı koruyucu maskeyi andırıyordu. Peder tülü yüzünden çekti. Sanki cansız, basit bir eşya bile işkence etmek için en uygun zamanı kollayacak bir akla sahipti.

"Evet, yatma vakti geldi," dedi Querry.

"Üzgünüm. Sizi tuttuğumu biliyorum. Yordum Sizi."

"Hiç de değil," dedi Querry. "Zaten pek uyuyamıyorum."

"Siz de mi? Sıcaktan. Ben birkaç saatten fazla uyuyamıyorum."

"Size birkaç tane uyku hapı bırakabilirim."

"Oh, yok, yok hayır, teşekkür ederim. Bir şekilde uyumayı öğrenmeliyim. Burası Tanrı'nın beni yolladığı yer."

"Gerçekten de gönüllü mü geldiniz?"

"Tabii, ama bu O'nun isteği olmasaydı..."

"Belki O da sizin bir uyku hapı almanızı istiyor. İzin verin, size bir tane vereyim."

"Sizinle biraz konuşmak bana çok daha iyi geliyor. Biliyorsunuz böyle bir toplulukta insan konuşamaz, yani önemli şeyler hakkında. Sizi işinizden alıkoymuyorum, değil mi?"

"Mum ışığında çalışamam ben."

"Sizi birazdan rahat bırakacağım," dedi Peder Thomas belli belirsiz gülümseyerek ve sonra yeniden sustu. Orman yaklaşıyor olabilirdi, ama ilk kez yanında biri vardı. Querry, elleri dizlerinin arasında oturmuş, bekliyordu. Bir sivrisinek, mum alevinden vızıldayarak geçti. Birisine sırrını açma yolundaki tehlikeli istek, Peder Thomas'ın kafasında orgazm türünde bir gerilim yaratıyordu. "Bazen insan inancını, bir başka inanan insanla konuşarak sağlamlaştırmak ihtiyacı duyuyor." dedi.

Querry: "Rahiplerle konuşabilirsiniz," dedi.

"Sadece dinamolar ve okullar üstüne konuşuyoruz," dedi Peder Thomas. "Bazen düşünüyorum da, eğer burada kalırsam inancımı bütünüyle yitireceğim. Bunu anlayabiliyor musunuz?"

"Oh evet, bunu anlayabiliyorum. Ama sanırım, konuşmanız gereken kişi günah çıkarttığınız rahip, ben değil."

"Deo Gratias sizinle konuştu, değil mi?"

"Evet. Biraz."

"İnsanları konuşturuyorsunuz. Rycker..."

"Tanrı saklasın." Querry sert iskemlede durmaksızın kıpırdanıyordu. "Size ne söylersem söyleyeyim, yardımı olmayacaktır. Buna inanmalısınız. Ben inançlı biri değilim."

"Siz alçakgönüllü bir insansınız," dedi Peder Thomas. "Hepimiz bunun farkındayız."

"Ne kadar kibirli bir insan olduğumu bilseniz..."

"Kiliseler ve hastaneler inşa eden bir kibir hiç de kötü bir ki-bir sayılmaz."

"İnancınızı desteklemek için beni kullanmamalısınız, Peder. Çok zayıf bir dayanak olurum. Sizi daha fazla rahatsız edebilecek bir şey söylemek istemiyorum, hem size söyleyecek hiçbir şeyim yok, hiçbir şey orduda ya da hapiste olmadıkça kendime Katolik demem bile? Ben sadece kâğıt üstünde Katoliğim, hepsi bu."

"İkimizin de şüpheleri var," dedi Peder Thomas. "Belki benim sizden de fazla. Hatta bazen mihrapta kutsal ekmeği elimde tutarken bile bu şüpheleri duyuyorum."

"Uzun zamandır hiçbir şeyden şüphe duymuyorum, peder. Açıkça konuşmak gerekirse benim hiç inancım yok. Hem de hiç. Bunu sistemimden çıkardım, kadınları çıkarmış bulunduğum gibi. Başkalarının inancını yok etmek gibi bir isteğim yok, hatta onları şüpheyne düşürmek bile istemiyorum. Çenemi sımsıkı kapatmak istiyorum, eğer buna izin verirsiniz."

"Bu sohbetin bana ne kadar yararı olduğunu anlayamazsınız," dedi Peder Thomas heyecanla. "Burada sizinle konuştuğum gibi konuşabileceğim tek bir rahip bile yok. İnsan bazen kendi yaşadığı zayıflıkları yaşamış biriyle konuşmaya çaresiz bir ihtiyaç duyuyor."

"Ama beni yanlış anladınız, peder."

"Görmüyor musunuz, belki de size kurak, kıraç kalma lütfu bahşedildi? Belki de bu karanlık gecede bile Yahya peygamberin izinden gidiyorsunuz, *noche oscura*.*"

"Gerçeklerden öyle uzaksınız ki," dedi Querry. Elleriyle hayretini ya da itirazını belirten bir hareket yaptı.

"Sizi burada izledim." dedi Peder Thomas. "Ben bir adamın davranışlarını yargılamayı becerebilirim." Yüzünü Querry'ninkine iyice yaklaştıracak kadar eğildi, öyle ki Querry onun sivri-sinek ısırtıklarına karşı sürdüğü losyonun kokusunu duyabiliyordu. "Buraya geldiğimden beri ilk defa bir işe yaradığımı hissediyorum. Ne zaman günah çıkarmak isterseniz bana gelebilirsiniz, bunu unutmayın."

"Günah çıkarabileceğim tek insan ancak bir sorgu hâkimi olur," dedi Querry.

"Hah, hah." Peder Thomas şakayı havada kaptı ve bu şaka, sanki bir ilkokul çocuğunun topuymuş gibi gizlice cübbesinin

* (İspanyolca)"karanlık gecede" (Ç.N.)

altına koydu. "Şu şüpheleriniz var ya sizi temin ederim, onları ben de yaşıyorum. Ama acaba felsefi bir tartışmaya ne dersiniz. İkimize de yardımcı olabilir değil mi?

"Bana yardımı olmaz, Peder. Onaltı yaşındaki herhangi bir öğrenci bile bunları çürütebilir, üstelik yardıma ihtiyacım yok benim. Kabalaşmak istemem ama, inanmak gibi bir dileğim yok. İyileştim ben."

"Öyleyse niçin sizde buradaki herkesten daha fazla inanç konusu alıyorum?"

"Bu sizin düşünceniz, peder. Siz inancı arıyorsunuz ve öyle sanıyorum ki buluyorsunuz. Oysa ben aramıyorum. Bir zamanlar bildiğim, ama kaybettiğim şeylerin hiçbirini istemiyorum. Eğer inanç bir caddenin sonunda yükselen bir ağaç olsaydı, size söz veriyorum asla o yoldan gitmezdim. Sizi yaralayacak hiçbir şey söylemek istemiyorum, Peder. Becerebilsem, size yardım ederdim. Şüphelendiğiniz için acı çekiyorsanız, bu acıyı aslında inandığınız için duyduğunuz besbelli. Ben de size iyi şanslar diliyorum."

"Gerçekten de anlıyorsunuz, değil mi?" dedi Peder Thomas. Querry bıkkınlığını ve umutsuzluğunu belli eden bir hareket yapmaktan kendini alamadı. "Hiç rahatsız olmayın. Belki de, ben sizi, kendinizi tanıdığınızdan çok daha iyi tanıyorum. Tüm İsrail'de bile-eğer bu topluluğa böyle denebilirse- bundan daha derin bir anlayış bulamamıştım. Öyle büyük bir iyilik yaptınız ki! Belki de -bir başka gece- tekrar konuşabiliriz. Sorunlarımız üstüne yani, sizinkiler ve benimkiler."

"Belki, ama"

"Ve benim için dua edin, Bay Querry. Sizin dualarınıza değer veriyorum."

"Ben dua etmem."

"Deo Gratias'tan farklı şeyler duymuştum" dedi Peder Thomas. Dudaklarında meyan kökü gibi hem koyu, hem de tatlı ve

sokulgan bir gülümseyiş belirdi. "İçinden dua edenler de vardır, susarak dua edenler de. İyi kalpli insanlar aslında farkında olmadan dua ederler. Sizin bir düşünceniz, Tanrı'nın gözünde bir dua olabilir. Ara sıra beni düşünün, Bay Querry."

"Tabii."

"Sizin bana ettiğiniz kadar ben de size yardım etmek isterdim." Sanki böyle bir davet bekliyormuş gibi duraksadı, ama Querry yalnızca elini yüzüne koyup bir örümceğin kendisiyle kapı arasında saldığı yapışkan ağ ipliklerini kenara itti. "Bu gece uyuyabileceğim," dedi Peder Thomas, Querry'i büsbütün yıldırarak.

2. Bölüm

1

Hemen hemen iki ayda bir Piskoposluk gemisi cüzam köyü için gerekli erzakla beraber geliyordu, ama bazen haftalarca hiç uğramadığı da oluyordu. Gemiye artan bir sabırsızlıkla bekliyorlardı; belki de postayı getiren Otraco gemisinin kaptanı, küçük rakibiyle ilgili haber de getirirdi: Nehrin içindeki bir ağaç kütüğü geminin altını parçalamış olabilirdi. Balçıklı bir kıyıda karaya oturmuş olabilirdi. Belki de dümen, üstüne yıkılan bir ağaç yüzünden eğrilmişti, ya da kaptan ateşler içinde yatıyordu. Belki de hâlâ onun yerini alacak bir rahip bulamayan piskopos kaptanı, Yunan Dili profesörlüğüne atamıştı. Kilise çalışanları arasında pek popüler bir iş sayılmazdı kaptanlık. Denizcilik bilgisi gerekmiyordu, makine bilgisi bile gerekmiyordu, çünkü köprüyü ve makineleri asıl idare eden Afrikalı tayfaydı. Her yolculukta nehrin üstünde dört hafta süren yalnızlık, o kadar. Her demir atıldığında, Otraco'nun kapmadığı bir kargo yakalayabilmek için atağa kalkma... Böylesi bir hayat Luc katedralindeki herhangi bir görevle, hatta çalılıklardaki rahip okulundaki bir işle bile kıyaslanamazdı.

Cüzam köyü sakinleri uzun zamandır gecikmiş geminin düdüğünü duyduklarında akşam karanlığı bastırmıştı. Ses, doktorun verandasında oturup akşamın ilk içkisini yudumlayan Querry ve Colin'e kadar geldi. "Sonunda," dedi Colin, viskisinin sonunu yudumlayarak:, "keşke benim yeni röntgen cihazımı getirmiş olsalar..."

Alacakaranlıkta, geniş düzlükte beyaz çiçekler açmış, akşam yemeği için ateşler yakılmıştı. Sonunda karanlığın merhameti çirkinlerin ve kötürümlerin üstüne çökmüştü. Gece kavgaları henüz başlamamıştı. Etrafta bir taç yaprağına dokunur gibi dokunabileceğiniz, odun yanığı gibi koklayabileceğiniz bir huzur vardı. Querry, Colin'e "Biliyor musun, burada mutluyum." dedi. Çenesini tutmakta çok geç kalmıştı. Tatlı akşam havasında, bu cümle bir teslimiyet bildirisi gibi ağzından kaçırılmıştı. "Geldiğin günü hatırlıyorum," dedi Colin. "Bu yoldan yukarı doğru yürüyordun ve ben de sana ne kadar kalacağını sormuştum. Sen de... hatırlıyor musun?"

Ne var ki Querry susuyordu. Colin onun hiç konuşmamış olmayı yeğlediğini farkettti.

Beyaz gemi, yavaşça kıyıya doğru geliyordu. Baş tarafında bir fener yanıyordu, salondaki lambayı da yakmışlardı. Belindeki kuşaktan başka üstünde hiçbir şey olmayan kara bir gövde, dubaların üstünde, elinde atmaya hazırlandığı bir iple bekliyordu. Beyaz cübbeleri içinde rahipler, pekmez kavanozunun etrafındaki güveler gibi verandaya toplanmışlardı. Colin arkasına baktığında başrahibin onları takip eden purosunun kıvılcımını gördü.

Colin ve Querry kıynın üstündeki dik bir kayanın tepesinde durdular. Bir Afrikalı dubalardan atlayıp suya daldı ve kıyıya doğru yüzmeye başladı. Artık motorlar stop etmişti. Afrikalı ipi yakaladı ve bir kayanın etrafına dolayıp, ağır gemiyi sağlama aldı. Gemicinin biri, kafasında iki canlı hindi taşıyarak kıyıya gelen bir kadına, gemiye geçmesi için bir kalas uzattı. Kadın

üstündeki elbise için çok titizleniyor, hiç durmadan kalçasındaki kırışıkları elbiseyi çekiştirerek düzeltiyordu.

"Büyük dünya bize geliyor" dedi Colin.

"Ne demek istedin?"

Kaptan salonun penceresinden el salladı. Piskoposa ait, dar güvertedeki kamaranın kapısı kapalıydı, ama sinek telinden dışarıya donuk bir ışık süzülüyordu.

"Oh, geminin ne getireceğini asla bilemezsin. Hem sonra, seni de o getirdi."

"Galiba bir yolcusu var," dedi Query.

Kaptan, pencereden onlara doğru el kol hareketleri yapıyordu; koluyla işaret ederek onları gemiye davet ediyordu. "Sesi mi kısılmış?" dedi Başrahip. Kayanın tepesine gelerek onlara katılmıştı. Avuçlarını ağzına dayayarak gücü yettiğinde: "Çok geç kaldınız, kaptan!" dedi. Beyaz cübbenin kolu, alacakaranlığın içinde kııldı. Kaptan, bir parmağını dudağına götürdü. "Tanrı Aşkına!" dedi Başrahip. "Yoksa Piskopos da mı gemide?" Tepeden aşağı inip iskeleden gemiye geçti.

Colin, "Arkadayım," dedi. Query'nin duraksadığını farketmişti. "Bir bardak bira içeriz." dedi. "Âdet böyle." Ama Query hiç kıpırdamadı. "Kaptan seni tekrar gördüğüne memnun olacaktır." Colin, Query'nin koluna girip onun aşağı inmesine yardımcı oldu. Başrahip, kendine kadınların, keçilerin ve çömlleklerin arasından yol açarak ilerliyordu. Tüm bunlar, dubalardan makine dairesinin yanına doğru uzanan demir merdiveni karmakarışık doldurmuştu.

"Dünyayla ilgili ne dedin sen?" dedi Query. "Gerçekten bunu düşünmüyorsun, değil mi?...". Gözlerini bir zamanlar kalmış olduğu kamaraya çevirmiş, bağıırıyordu. Kamaradaki mum alevi nehrin üstünde yakamozlar yapıyordu.

"Şakaydı," dedi Colin. "Sorarım sana büyük dünyaya benziyor mu?" Afrika'nın üstüne çöken gece, kocaman gemiyi çabu-

cak içine çekivermişti. Görünen yalnızca, Piskopos'un kamarasındaki mum, beyazlar giymiş iki gövdenin sessizce birbirini selamladığı salondaki lamba ve basamağında oturan bir kadının kocasına akşam yemeği hazırladığı merdivenin dibindeki lambaydı.

"Gidelim," dedi Query.

Merdivenin başında kaptan onları selamladı. "Demek hâlâ buradasınız Query," dedi. "Sizi tekrar görmek çok güzel." Sır veriyormuş gibi kısık sesle konuşuyordu. Salonda biralar çoktan hazırlanmış onları bekliyordu. Kaptan kapıyı kapattı ve ilk kez sesini yükseltti. "Çabuk için Doktor Colin," dedi. "Size bir hasta getirdim."

"Tayfadan biri mi?"

"Hayır, tayfadan değil," dedi kaptan bardağını kaldırırken. "Gerçek bir yolcu. İki sene içinde sadece iki tane gerçek yolcum oldu. İlki Bay Query idi ve şimdi de bu adam. Para ödeyen bir yolcu, bir rahip değil."

"Kim bu?"

"Büyük dünyadan geliyor," dedi kaptan, Colin'in sözünü tekrarlayarak. "Benim için zor oldu. Flemenkçeyi hiç bilmiyor, Fransızca'yı da çok az. Ateşlenip yatınca her şey daha da beter oldu. Buraya ulaştığıma çok sevindim." dedi. Yeniden, her zamanki alışılmış sesizliğine geri dönüşü gibi.

"Neden gelmiş?" dedi başrahip.

"Nasıl bilebilirim ki? Size söyledim. Fransızca bilmiyor."

"Doktor mu?"

"Kesinlikle doktor olamaz, yoksa azıcık ateşten bu kadar korkmazdı."

"Belki de onu hemen görmeliyim," dedi Colin. "Hangi dili konuşuyor?"

"İngilizce. Latince anlamaya çalıştım," dedi kaptan. "Yunanca'yı bile denedim, ama hiçbir işe yaramadı."

"Ben İngilizce konuşabilirim," dedi Querry isteksizce.

"Ateşi nasıl?" dedi Colin.

"Bu en kötü günü. Yarın daha iyi olacak. Ona, Finitum est"* dedim, ama sanırım öleceğini kastettiğimi sandı."

"Onu nereden aldınız?"

"Luc'dan. Başrahibe bir çeşit referans mektubu getirmiş; Rycker'dan, sanırım Otraco gemisini kaçırmış."

Colin ve Querry, daracık güverteden geçip Piskopos odasına gittiler. Güvertenin sonunda, kurumuş bir yılanbalığına benzeyen, biçimini yitirmiş bir cankurtaran simidi, her tarafından buhar çıkan bir duş, kapısı kırık bir tuvalet vardı. Tuvaletin yanında bir mutfak masası ve karanlıkta iki tavşanın bir şeyler kemirdiği bir tavşan kafesi duruyordu. Görünüşte, tavşanların dışında her şey aynıydı. Colin kamaranın kapısını açar açmaz, karlar altındaki bir kilisenin fotoğrafıyla karşılaştılar. Querry'nin hâlâ, kendisini yabani bir tavşan gibi yatarken hayal ettiği, karmakarışık yatakta bayağı şişman bir adamın çıplak gövdesi uzanmıştı. Adam sırtüstü yattığından, boynunda su oluşuna benzeyen üç boğum olmuştu. Bu boğumlara dolan ter, onun yuvarlak kafasından aşağı, yastığın üstüne akıyordu.

"Sanırım, onu kıyıya çıkarmamız gerekecek." dedi Colin. "Tabii, rahiplerin boş bir odası varsa." Masada Rolleiflex marka bir fotoğraf makinesi ve portatif bir Remington duruyordu. Daktiloya, adamın bir şeyler yazmaya başladığı bir kâğıt takılmıştı. Querry mumu yaklaştırdığında, İngilizce yazılmış cümleyi okuyabildi: "Stanley ve küçük ekibinden** hiç değişmemiş olan kıyı boyunca uzanan sonsuz orman hala kuluçkada-" Cümle hiç bir noktalama işareti olmadan sona ermişti. Colin adamın

* (Latince) "Yakında bitecek." (Ç.N.)

** Sir Henry Morton Stanley: 1841-1904 yılları arasında yaşamış bir İngiliz kâşifi. Congo Nehri'ni boydan boya geçmiş, 1979'da Congo Serbest Eyaleti'nin kurulmasına yardımcı olmuştur. Afrikayı baştan sona geçen ilk kişidir. (Ç.N.)

bi'şğini kaldırıp, nabzına baktı. "Kaptan haklı," dedi. "Birkaç gün içinde ayağa kalkar. Bu uyku, hastalığın sonuna geldiğini gösteriyor."

"Öyleyse, onu neden burada bırakmıyoruz?" dedi Query.

"Onu tanıyor musun?"

"Daha önce hiç görmedim."

"Sesinde korku varmış gibi geldi," dedi Colin. "Biletinin parasını ödediyse, onu geriye yollamamız çok güç."

Colin bileğini kaldırınca, adam uyandı. "Siz doktor musunuz?" diye sordu İngilizce.

"Evet. Adım Doktor Colin."

"Benimki Parkinson," diye kestirip attı adam. Sanki Parkinson sülalesinden hayatta kalmayı başaran tek insandı. "Ölüyor muyum?"

"Ölüp ölmediğini bilmek istiyor," diye çevirdi Query. Colin, "Birkaç günde iyileşirsiniz," dedi.

"Kahrolası sıcak," dedi Parkinson. Query'e baktı. "Tanrı'ya şükür, sonunda İngilizce konuşan biri çıktı." Başını Remington'a çevirip: "Beyaz adamın mezarı,"* dedi.

Query onu kupkuru bir hoşnutsuzlukla düzeltti : "Coğrafya bilginiz yanlış. Burası Batı Afrika değil."

"Onlar kahrolası farkı bilmezler," dedi Parkinson.

"Ve Stanley buraya hiç gelmedi," diye devam etti Query. Hoşnutsuzluğunu saklamak için hiçbir çaba göstermiyordu.

"Oh, evet, geldi. Bu Congo Nehri, değil mi?"

"Hayır. Congo'yu bir hafta önce Luc'tan sonra geride bıraktınız."

Adam, aynı şüphecilikle, "Kahrolası farkı bilmez onlar," dedi. "Başım çatlayacak gibi."

"Başından şikâyetçi," dedi Query Colin'e.

* Batı Afrika anlamında (Ç.N.)

"Karaya çıktığımız zaman ona bir şey vereceğimi söyle. Rahiplerin evine kadar yürüyebilir mi, onu da sor. Onu taşımaya kalkışmak korkunç zor olur."

"Gidin!" diye haykırdı Parkinson. Başını yaslayınca, yastığın üstüne boğumlarından boşanan terler aktı. "Beni öldürmek mi istiyorsunuz? Kahrolası, benim için ne hoş bir hikâye olurdu değil mi? Parkinson geberdi, Stanley'in bir zamanlar..."

"Stanley buraya hiç gelmedi," dedi Querry.

"Benim için hiç farketmez, ister gelmiş olsun, ister olmasın. Neden bunu söyleyip duruyorsun? Kahrolası sıcak. Bir vantilatör olmalı. Şu herif doktora, beni neden uygun bir hastaneye götürmüyor?"

"Hastanemizden hoşlanacağını sanmıyorum" dedi Querry. "Cüzamlılardan dolayı."

"Öyleyse olduğum yerde kalıyorum."

"Gemi yarın Luc'a dönüyor."

"Doktor'un ne dediğini anlamıyorum. İyi bir doktor mu? Ona güvenebilir miyim," dedi Parkinson.

"Evet. İyi bir doktordur."

"Ama hastaya gerçeği hiç söylemezler, değil mi? İhtiyar yardımcım sadece oniki parmak bağırsağı ülseri olduğunu sanarak, öldü."

"Ölmüyorsun. Biraz sıtma dokunmuş, o kadar. En kötü devreyi atlatmışsın. Kıyıya yürürsen hepimiz için işler çok daha kolay olacak. Tabii eğer Luc'a dönmek istemiyorsan."

"Ben bir işe başladığım zaman," dedi Parkinson, belli belirsiz, "her zaman bitiririm." Parmaklarıyla boynundaki teri sildi. "Bacaklarım tereyağı gibi," dedi. "Birkaç böbrek taşı düşürmüş olmalıyım. Kalbimi zora koşmak istemiyorum."

"Yararı yok," dedi Querry Colin'e. "Onu taşımamız gerekecek."

"Bakalım, ne yapabiliriz," dedi Colin ve onlardan ayrıldı.

Yalnız kaldıklarında Parkinson, "Fotoğraf makinesi kullanabilir misin?" dedi.

"Tabii."

"Flaşlı olanları?"

"Evet."

"Bana bir iyilik yapıp, beni kıyıya taşırlarken birkaç poz çekebilir misin?" dedi Parkinson. "Becerebildiğince atmosferi yakalamaya çalış. Bu işleri bilirsin işte, etraftaki endişeli ve sempatik görünen zenci yüzler..."

"Neden endişeli olsunlar?"

"Bunu kolayca tahmin edebilirsin," dedi Parkinson. "Beni düşürürlerse diye endişelenecekler. Nasılsa, farkı anlamaz."

"Resmi neden istiyorsun?"

"Onların hoşuna gidecek bir şey bu. Bir resimden şüphelenmezsin, yani insanlar böyle düşünür işte. Biliyorsun, sen kama-rayaya gelip de benimle konuştuğundan beri, kendimi daha iyi hissediyorum. O kadar fazla terlemiyorum, değil mi? ama başım..." Başını yavaşça salladı ve tekrar inledi.

"Ah, bu sıtmaya yakalanmamış olsaydım öyle tahmin ediyordum ki, o zaman uyduruktan yakalanmış gibi yapardım. İnsana iyi geliyor."

"Senin yerinde olsam bu kadar çok konuşmazdım."

"Şu gemi yolculuğu bittiği için kahrolası bir sevinç duyuyorum."

"Buraya neden geldin?"

"Querry diye birini tanıyor musun?" dedi Parkinson.

Adam, Querry'den yana dönmek için çabalıyordu. Mum ışığı ter damlalarından ve havuzcuklarından öyle bir yansıyor ki adamın suratı yağmur yedikten sonra üstünden çok geçilmiş bir yola benziyordu. Querry, bu adamı daha önce hiç görmediğine kesinlikle emindi. O anda, Doktor Colin'in kendisine etmiş olduğu lafı hatırladı: 'Büyük dünya bize geliyor.'

"Querry'yi neden istiyorsun?" diye sordu.

"Onu istemek benim işim," dedi Parkinson. Tekrar inledi. "Kahrolası bir piknik değil bu. Bana yalan söylemedin, değil mi, doktor hakkında yani? Ne dedi?"

"Hayır."

"Sana dediğim gibi, kalbim yüzünden. Bir haftada iki mesane taşı. Taş gibi sert olan etim resmen eriyor. Sana bir sır vereyim mi? Bu koca dev Parkinson'ın bazen ölümden ödü patlıyor."

"Kimsin sen?" diye sordu Querry. Adam yüzünü sinir bozucu bir umursamazlıkla öteki tarafa çevirip gözlerini kapadı. Az sonra uyuyakalmıştı bile.

Denizin dibine yollanacak bir ceset gibi kauçuk bir beze sarılmış gövdesini gemiden kıyıya taşıdıklarında hâlâ uyuyordu. Onu kaldırmak için altı adam gerekmişti. Her biri önündekinin ayağına basıyordu, bu yüzden bir ara tam kıyıya çıkarlarken, bir adam kayıp düştü. Querry, koca gövdenin düşmesini tam zamanında engelledi. Kafa, Querry'nin göğsünü sıkıştırıyordu, yağlı saçların kokusu havayı zehirliyordu. Querry böylesi bir ağırlığı kaldırmaya alışkın değildi, nefessiz kalmış gövdeyi düzlüğe çıkartıp Peder Thomas'ın elinde bir gemici feneriyle durduğu yere geldiklerinde terden sıırılsıklam olmuştu. Başka bir Afrikalı, Querry'nin yerini aldı. Querry de arkadan Peder Thomas'ın yanında yürümeye başladı. Peder Thomas, "Bunu yapmanız hiç doğru değil." dedi. "Böyle bir ağırlık, bu sıcakta, sizin yaşınızda büyük cesaret. Kim bu?"

"Bilmiyorum. Bir yabancı."

Peder Thomas: "Belki bir adam cesaretinden ötürü de yargılanabilir," dedi. Başrahibin purosunun parıltısı karanlıkta onlara doğru yaklaşıyordu. "Burada fazla cesaret bulamazsınız," diye devam etti Peder Thomas kızgınlıkla. "Tuğlalar, ölümler, aylık faturalar bizim düşündüklerimiz bundan ibaret. Jericho'ya giden yoldaki Samaria* değil."

* İncil'de adı geçen, zor durumdaki hastalara yardım eden aziz. (Ç.N.)

"Ben de onu düşünmemiştim. Beş dakikalığına omuz verdim, o kadar."

"Sizden öğreneceğimiz çok şey var," dedi Peder Thomas. Yardıma ihtiyacı olan yaşlı bir adammış gibi Querry'nin koluna girdi.

Başrahip onlara yetişmişti:" Onu nereye yerleştirebilirim, bilmiyorum. Boş odamız yok ki."

"Benimkini paylaşabilir. İkimize de yeter bu oda," dedi. Peder Thomas. Dikkatini çekmek istercesine Querry'nin kolunu sıktı : "En sonunda sizden aldığım dersi öğrendim. Ben buradaki kardeşlerim gibi değilim."

3. Bölüm

1

Doktor Colin'in önünde, üstünde bir insan figürünün taslak halindeki çizimi bulunan bir kart duruyordu. Çizimi kendisi yapmıştı. Kartları ise Luc'tan getirtmişti, çünkü böyle bir şeyi kendi ülkesinden getirme konusunda tamamiyle umutsuzdu. Sorun, maliyetlerinin çok düşük oluşuydu, çünkü yardım isteklerini eleyen resmi makamların kalburundan, bu düşük miktardaki faturalar ince toz gibi elenip gidiyordu. Ülkesindeki Bakanlığın alt kademelerinde altı yüz franklık bir harcamayı onaylama yetkisine sahip ve böylesine önemsiz taleple üstünün canını sıkma-yı göze alabilecek cesarete hiç kimse yoktu. Ve şimdi de bu taslakları ne zaman eline alsa çizimlerinin berbatlığından ötürü siniri bozuluyordu. Parmaklarını bir hastanın sırtında gezdirdi ve sağ kürek kemiğinin altında sertleşmeye başlamış deriyi farkettil. Kartın üstünde sertleşmiş derinin şeklini çizip, "Sonraki!" diye seslendi. Yeni hastanenin yapımı bitip de, içine vücut sıcaklığını ölçen yeni aletler de konunca, belki de şişlikleri ön-

ceden teşhis edebilecekti. "Önemli olan ne yaptığım değil, ne yapacağım."

Bu iyimser sözün Doktor Colin için çok başka bir anlamı vardı.

Bu ülkeye ilk geldiğinde Luc'da yaşayan yaşlı, Yunan asıllı bir dükkân sahibi vardı. Ağzının sıklığıyla ünlü seksenine merdiven dayamış bir adam. Birkaç yıl önce, okuma-yazma bilmeyen Afrikalı bir kadınla evlenmişti. İnsanlar, bu yaşta böyle ağzı sıkı bir adamla, bu kadar cahil bir kadın arasında nasıl bir ilişki kurulabildiğine hayret etmişlerdi. Bir gün adam Afrikalı tezgâhtarının ambarın arka tarafındaki kahve çuvalları arasında karısıyla seviştiğini görmüş. Hiçbir şey dememiş, ama ertesi gün bankaya gidip hesabındaki tüm parayı çekmiş. Parasının büyük bölümünü bir zarfa koyup istenmeyen melez çocuklarla dolup taşan bir yerel yetimevine yollamış. Geri kalanını da yanına alıp tepedeki hükümet binasının arkasındaki elden düşme eski arabaların satıldığı garaja gitmiş. Oradaki en ucuz arabayı satın almış. Araba öyle eski ve öyle ucuzmuş ki, garaj müdürü bile belki o da Yunanlı olduğundan adamın bu arabayı almasına itiraz etmiş. Araba sadece yokuş aşağı itilirse çalışıyormuş, ama yaşlı adam bunun sorun olmadığını belirtmiş. Tek isteği ölmeden önce bir kez olsun araba kullanmakmış. İşte böylece oradakiler adama nasıl vites değiştireceğini, nasıl hızlanacağını göstermişler. Arkadan iterek de iyi bir start almasını sağlamışlar. Adam arabayı tepeden aşağı kendi dükkânının da bulunduğu Luc'taki meydana doğru sürmüş ve oraya gelir gelmez korna çalmaya başlamış.

İnsanlar durup hayatında ilk kez araba kullanan bu yaşlı adamın yüzündeki garip ifadeye bakmışlar. Adam kendi dükkânının önünden geçerken tezgâhtarı eğlenceyi kaçırmamak için dışarı çıkmış. Yaşlı adam meydana ikinci bir defa dönmüş. Düz yolda tekrar çalışmayacağı için arabasını durduramıyor-

muş. Dönerken, kendisini cesaretlendirmek için el sallayan tezgâhtarına doğru yaklaşmış, sonra direksiyonu kırmış, gazı köklemiş ve dükkânın içine, uşağının tam üstüne sürmüş arabayı. Araba, bir daha hiç çalışmamak üzere, tam kasanın önünde durmuş. Sonra adam dışarı çıkmış, her şeyi olduğu gibi bırakıp bürosuna gitmiş ve polisin gelmesini beklemiş. Tezgâhtar ölmemiş, ama iki bacağı ve kalça kemiği kırılmış, bundan böyle hiç bir kadınla beraber olamayacakmış. Birazdan içeri polis komiseri girmiş. Komiser genç bir adammış, bu da onun ilk işiymiş, üstelik bu Yunanlı Luc'ta çok saygıdeğer biriymiş. Komiser büroya girince, "Ne yaptınız?" diye sormuş. Yaşlı adam da, "Önemli olan ne yaptığım değil, ne yapacağım," demiş. Minderin altından bir silah almış ve beynine bir kurşun sıkmış.

İşte Doktor Colin de o günlerden beri bu yaşlı Yunanlı dükkân sahibinin bilgece sözünde müthiş bir rahatlama buluyordu.

Yeniden: "Sonraki!" diye seslendi. Sıcak ve rutubet aşırı boyutlardaydı, hastalar halsizdi, sayıları da oldukça azdı. İnsanların, yaşadıkları ülkenin iklimine asla alışamamaları doktoru her seferinde şaşırtıyordu. Bir Afrikalı sıcaktan aynı bir Avrupalı kadar rahatsız oluyordu, tıpkı bir zamanlar tanıdığı, güneşli ülkelerinde doğmuş olmasına rağmen uzun kış gecelerinden rahatsız olan bir İsveçli gibi. Önünde duran adam gözlerinin içine bakmıyordu. Elindeki karta "Dikkat!" diye yazılmıştı, ama şimdi en ufak bir dikkati varsa bile kesinlikle başka bir yerdeydi.

"Gene geçen geceki gibi sorunlar mı?" diye sordu doktor. Adam doktorun omuzlarının üstünden bakıp, sanki korktuğu biri ona yaklaşıyormuş gibi: "Evet" dedi. Gözleri uykusuz ve kanlıydı. Doktor, hastanın omuzlarını çökmüş çenesinin iki yanına doğru itti, sanki bu omuzlar kapatmaya çalıştığı bir kitabın iki köşesiydi.

"Hemen bitecek" dedi doktor. "Sabırlı olmalısın."

"Korkuyorum," dedi adam kendi dilinde. "Lütfen, gece olduğunda ellerimi bağlasınlar."

"O kadar kötü mü?"

"Evet. Oğlum için korkuyorum. Yanımda yatıyor."

D.D.S. hapları hiç de basit bir tedavi sayılmazdı. Hapın yan etkileri bazen korkunç oluyordu. Sorun sadece sinirlerdeyse o zaman hastayı kortizonla tedavi edebilirsiniz, ama bazı vakalarda, hava karardığı zaman hasta cinnet geçirme durumuna gelebilir. Adam: "Çocuğumu öldürmekten korkuyorum," dedi.

Doktor: "Bu da geçecek," dedi. "Bir gece daha, hepsi bu. Dayanman gerektiğini unutma. Saat okuyabiliyor musun?"

"Evet".

"Sana karanlıkta parlayan bir saat vereceğim böylece gecele-
yin de zamanı okuyabileceksin. Sorun saat sekizde başlayacak.
Saat onbirde kendini daha kötü hissedeceksin.. Karşı koyma.
Ellerini bağlarsak karşı koyarsın. Sadece saate bak. Saat birde
çok kötü olacaksın, ama ondan sonra hafiflemeye başlayacak.
Saat üçte kendini şu anki halinden daha kötü hissetmeyeceksin,
sonra da nöbet gitgide azalacak ve cinnet geçecek. Sadece saate
bak ve söylediklerimi hatırla. Bunu yapacak mısın?"

"Evet."

"Karanlıktan önce sana saati getiririm."

"Çocuğum..."

"Çocuğun için endişelenme. Hemşirelere nöbetin geçene dek
ona bakmalarını söyleyeceğim. Sen sadece saati izle. Ellerin ha-
reketlenmeye başladığında nöbet geliyor demektir. Saat beşte
saat çalacak. Ondan sonra uyuyabilirsin. Cinnet geçmiş olacak.
Bir daha geri gelmez artık."

Doktor konuşurken adamı ikna etmeğe çalışıyordu, ama sı-
cağın ses tonunu etkilediğinin farkındaydı. Adam gittiğinde,
sanki içinden bir şey koparılıp atılmış gibi hissetti. Yardımcı-
sına: "Bugün başka kimseyi görmeyeceğim." dedi.

"Sadece altı kişi kaldı."

"Sıcağı hissetmemesi gereken bir ben miyim?" Yine de savaş alanına benzeyen bu dünyada kendi küçük bölümünden ayrılırken bir asker kaçacağının utançını duyuyordu.

Belki de adımlarını bir başka hastaya yöneltmesine sebep, duyduğu bu utançtı. Querry'nin odasına geldi. Peder Thomas da o sabahı "tatil" ilan etmişti. Okul da dispanser gibi sıcak yüzünden boşaltılmıştı. Parkinson odadaki tek iskemleye oturmuş pijamasının altını giyiyordu. Kuşak, sanki bir yumurtanın etrafına bağlanmış gibi duruyordu. Colin içeri girdiğinde Peder Thomas heyecanlı heyecanlı konuşuyordu. İngilizcesinin pek garip olduğunu doktor bile farketmişti. Colin, orada Querry adının geçtiğini duydu. İki yatağın arasında o kadar az yer vardı ki ayakta zor duruyordu.

"Evet," dedi Colin. "Görüyorsunuz ya, Bay Parkinson, ölmediniz. İnsan birazcık ateşten ölmez."

"Ne diyor?" diye sordu Parkinson Peder Thomas'a. "Anlayamamaktan yoruldum. Şimdi aynı dili konuşmuyorsak Norman'diya zaferinin yararı ne?"

"Neden buraya gelmiş, Peder Thomas? Bunu öğrenebildiniz mi?"

"Bana Querry hakkında bir sürü şey sordu."

"Neden? Onunla ne işi var?"

"Bana, buraya sırf onunla konuşmak için geldiğini söyledi."

"Öyleyse gemiyle gerisin geri gitse iyi olur, çünkü Querry konuşmaz."

"Querry, tamam işte, Querry!" dedi Parkinson. "Saklanıyormuş gibi yapması aptalca. Kimse gerçekten Montagu Parkinson'dan saklanmak istemez. Ben her insanın en çok istediği şey değil miyim?"

"Ona ne söylediniz, Peder?"

Peder Thomas savunmaya geçerek: "Ben Rycker'ın ona anlattıklarını onaylamaktan başka bir şey yapmadım." dedi.

"Rycker! Öyleyse bir sürü yalan dinlemiş."

"Deo Gratias hikâyesi yalan mı? Yeni hastane yalan mı? Ben bu hikâyeye doğru bir bakış açısı kazandırmayı becerdiğimi umuyorum, hepsi bu."

"Neymiş bu doğru bakış açısı?"

"Katolizm," diye cevap verdi Peder Thomas.

Portatif daktilo, Peder Thomas'ın masasının üstüne haçın tam yanına kurulmuştu. Haçın öbür tarafında, ikinci bir hırsız olarak bir Rolleiflex çiviye asılı duruyordu. Doktor Colin masanın üstünde duran, daktilo edilmiş bir sayfaya baktı. İngilizceyi konuştuğundan daha kolay okuyordu. Başlığı okudu: "Büyük Nehirde İnziva." Bakışlarını suçlayıcı bir tavırla Peder Thomas'a çevirdi. "Bunun ne anlama geldiğini biliyor musunuz?"

"Querry'nin hikâyesi," dedi Peder Thomas.

"Saçmalık bu!"

Colin bir kez daha daktilo sayfasına baktı. "Yerliler, bunu, Afrika'nın en karanlık köşesine gelen yabancılar için söylerler," dedi Colin. "*Qui etes-vous?**"

"Parkinson." dedi adam. "Size daha önce de söyledim. Montagu Parkinson." Sonra hayalkırıklığıyla ekledi: "Bu isim size hiçbir şey ifade etmiyor mu?"

Colin, sayfanın aşağı kısmını okumaya başladı:

Bu vahşi bölgeye ulaşmak gemiyle üç hafta aldı. Yedi gün sonra çeçe sineklerinin ve sivrisineklerin ısırtıklarından yatağa düştüm. Beni kıyıya taşıdıklarında kendimde değildim. Bir zamanlar Stanley'in Maxim silahlarıyla yolunu açarak ilerlediği yerde, bir başka savaş sürüp gidiyordu, -bu sefer Afrikalı içincüzamın öldürücü bulaşıcılığına karşı...ateşler içinde uyandığımda kendimi bir cüzam hastanesinde hasta yatarken buldum...

* (Fransızca) Kimsiniz? (Ç.N.)

"Ama bunlar yalan." dedi Colin Peder Thomas'a.

"Ne diye homurdanıyor bu?" diye sordu Parkinson.

"Orada yazdığınız şeylerin gerçekleri pek yansıtmadığını söylüyor."

"Söyleyin ona, oradakiler gerçekten de öte." dedi Parkinson.

"Bu, modern tarihten bir yaprak. Sezar'ın gerçekten '*Et tu, Brute*'* dediğine inanıyor musunuz?"

Bu söylenmesi gereken bir şeydi ve ordaki biri, yaşlı Herodotus, hayır, o Yunanlı'ydı, değil mi? O zaman başka biri olmalı, herhalde Suetonis söylenmesi gerekeni söyleyiverdi. Gerçek tamamiyle unutuldu. Pitt, ölüm döşeginde Bellamy'nin etli böreğinden istemişti, ama tarih bunu değiştirdi. Peder Thomas bile Parkinson'un daldan dala atlayan sözlerini zorlukla takip edebiliyordu. "Benim makalelerim tarih gibi hatırlanır. En azından bir Pazardan diğerine. Gelecek Pazar'ın manşeti de şöyle olacak: Aziz'in Karanlık Geçmişi."

"Tüm bunlardan bir şey anlayabildiniz mi, peder?" diye sordu Colin.

"Pek fazla değil." dedi Peder Thomas.

"Buraya sorun çıkarmaya mı gelmiş?"

"Hayır, hayır. Öyle bir şey değil. Görünüşe bakılırsa, gazetesini onu, İngiliz bölgesindeki bazı karışıklıkları yazsın, diye yollamış. Çok geç gelmiş, hem tam o sırada bizim de başkentte kendi dertlerimiz vardı, bu yüzden o da yoluna devam etmiş."

"Fransızca bile bilmeden mi?"

"Nairobi'ye birinci sınıf dönüş bileti var. Bana söylediğine göre, gazetenin, en iyi iki muhabirini Afrika'ya göndermeye gücü yetmemiş, bu yüzden onlar da onu bizim bölgeye göndermişler. Gene çok geç ulaşmış, ondan sonra da Querry hakkındaki dedikoduları duymuş. *Bir şeyleri* geri getirmek istediğini söyledi. Luc'a geldiğinde Vali'nin evinde Rycker ile karşılaşmış."

* (Fransızca) "Sen de mi Brütüs?" (Ç.N.)

"Querry'nin gemişı hakkında neler biliyor ki? Biz bile..." Parkinson tartışmayı yakından takip ediyordu. Gözleri bir yüzden diğeriine gidip geliyordu. Arada bir, kendisine yabancı olmayan bir kelime duyuyor ve bundan hemencecik yanlış sonuçlar çıkartıyordu.

"yle görünüyor ki" dedi Peder Thomas. "İngiliz gazeteleri *"morgue"** diye adlandırdıkları bir şeye sahip. Parkinson'ın onlara bir telgraf çekmesi yeterli, bu zamana dek Querry hakkında basılmış her şeyi gnderebilirlermiş."

"Polis işkencesi gibi bir şey bu."

"Ah, ben eminim ki onun zararına olan hiçbir şey bulamazlar."

Parkinson zntyle, "İkiniz de Montagu Parkinson adını hiç duymadınız mı yani?" diye sordu. "Kesinlikle hatırda kalan bir isim." Kendi haline gülüyormuş gibi gözüküyordu.

Peder Thomas, ona cevap vermeye başladı : "Gerçeği söylemek gerekirse, siz gelene dek..."

"Adımı uçan kuş bile bilir. Shelley'den." dedi. Parkinson.

"Querry tüm bunları biliyor mu? diye sordu Colin Peder Thomas'a.

"Henüz değil."

"Burada kendini mutlu hissetmeye başlamıştı."

"Acele hüküm vermeyin." dedi Peder Thomas, "Tüm bunların başka bir yanı da var. Cüzam köyümüz ünlü olabilir, Schweitzer'in hastanesi kadar nl. Birisi demiş ya, İngilizler cömert insanlardır."

Belki de Schweitzer adı, Parkinson'un, Peder Thomas'ın söylediklerini anlaması için bir ipucu olmuştu. Hemen söze karıştı: "Yazılarım, Amerika Birleşik Devletleri'ne, Fransa'ya, Almanya'ya, Japonya'ya ve Güney Amerika'ya satıldı. Yaşayan başka hiçbir gazeteci..."

* "Arşiv" anlamında (.N.)

"Şimdiye kadar basın olmadan da idare ettik, Peder." Dedi Colin.

"Basın sadece propagandanın diğer adı. Bunun için, Roma'da bir büromuz var."

"Belki de tüm bunlar, Orta Afrika'dan çok Roma'ya uygundur, peder."

"Basın, meziyetleri ölçmek için bir asit testi gibidir. Şahsen ben eminim ki Querry..."

"Kanlı sporlardan asla hoşlanmadım peder, hele insan avından hiç."

"Abartıyorsunuz doktor. Tüm bunlar işimize fazlasıyla yarayabilir. Hem paraya ihtiyacımız var, biliyorsunuz. Misyon bunu karşılayamıyor. Devlet de öyle. Hastalarınız farkedilmeyi hak ediyorlar."

"Querry de bir hasta sayılabilir" dedi Colin.

"Saçmalık bu. Ben cüzamlıları kastetmiştim. Her zaman bir rehabilitasyon okulunun hayalini kurmuştunuz, değil mi, yani elinize para geçseydi, sizin şu zavallı, cüzamı atlatmış ama her şeyini kaybetmiş hastalarınız için..."

"Querry de onlardan biri sayılır" dedi doktor. İskemledeki şişman adama baktı. "Şimdi *terapi* olanağını nasıl bulacak ki? Projektöre tutulmak kötürümlere hiç de iyi gelmez."

Gündüz sıcağı ve birbirine karşı o an duydukları öfke, hepsinin dikkatini azaltmıştı. Bu yüzden, hakkında konuştukları adamın aslında çoktandır Peder Thomas'a ait odanın eşliğinde durduğunu tek farkedenden Parkinson oldu.

"Nasılsınız, Querry?" dedi Parkinson. "Gemide karşılaştığımızda sizi tanıyamadım."

Querry: "Ben de," dedi.

"Tanrı'ya şükür," dedi Parkinson. "Ayaklanmaları kaçırdım, ama sizi buldum. Sonunda bir hikâye yakaladım. Konuşmamız gerekiyor, siz ve ben."

"Demek ki yeni hastane bu," dedi Parkinson." Tabii, ben böyle şeylerden pek anlamam, ama bana burada pek orijinal bir şey varmış gibi gözüküyor..." Planların üstüne eğildi ve açıkça belli olan bir tahrik etme isteğiyle: "Bana yeni uydu kentlerimizin birinden bir şeyler hatırlatıyor. Galiba Hemel Hempstead olacak veya Stevenage."

"Bu mimarlık değil," dedi Querry. "Sadece ucuz bir inşaat işi. Daha fazlası değil. Ne kadar ucuz olursa o kadar iyi. Yeter ki sıcağa, yağmura ve rutubete dayansın."

"Bunun için sizin gibi bir adama mı ihtiyaçları var ?"

"Evet. Burada inşaattan anlayan kimse yok."

"Bu iş bitene kadar kalacak mısınız?"

"Daha da uzun."

"Öyleyse Rycker'ın bana anlattıkları kısmen doğru olmalı."

"O adamın söylediği bir şeyin doğruluğundan şüphe ederim ben."

"Kendinizi burada harcadığınıza göre bir çeşit aziz olmanız gerekir, değil mi?"

"Hayır. Aziz değilim ben."

"Öyleyse nesiniz? Sizi buraya getiren şey ne? Hakkınızda çok şey biliyorum. Kendimden biraz bahsetmiştim," dedi Parkinson. Kocaman ağır gövdesiyle yatağa oturup bir sır verirmişçesine: "Aslında etrafındaki insanları seven biri sayılmazsın, değil mi? Kadınları saymazsak, tabii."

Kötülüğün, güçlü bir cazibesi vardır, şüphesiz ki Parkinson için de geçerliydi. O, kötülüğü derisinin üstünde fosfor gibi taşıyordu : Farketmemek imkânsızdı. İyilik uzun zaman önce bu et yığınının arasında sıkışıp, havasızlıktan ölmüştü. Bir rahip insanların kötü yönleri karşısında şaşırılmaz, ama üzülebilir ya da hayalkırıklığına uğrayabilir. Parkinson'a gelince, her türlü kötülüğün başının üstünde yeri vardı. Onu hiçbir şey üzmez ya

da hayalkırıklığına uğratmazdı, bir tek şeyin dışında : Aldığı çekin miktarı.

"Doktor Bey'in biraz önce benim için ne dediğini duydunuz: Hastalığı atlatmış ama tükenmişlerden biri. İyileşmeden önce hastalığın zarar verebileceği tüm uzuvlarını, her şeylerini kaybeden cüzamlılar gibi."

"Herkesin de görebileceği gibi siz tam bir adamsınız," dedi Parkinson, Query'nin çizim masasının üstünde duran ellerine bakarak.

"Bir sona ulaştım. Sizin de görebileceğiniz gibi bu yer benim için bir son. Ne yol, ne de gemi daha ileri gitmiyor. Siz de buradan ileri gidemediniz, değil mi?"

"Oh, hayır, ben buraya amaçlı geldim."

"Gemideyken sizden korkmuştum, ama artık korkmuyorum."

"Anlayamadım, korkacak ne vardı ki! Benim diğerlerinden hiç farkım yok ki!"

"Hayır," dedi Query. "Siz benim gibisiniz. Mesleğini seven insanlar, diğerlerinden farklıdır. Kaybedecek şeyleri daha fazladır. Hepimizin içinde değişik biçimlerde harcanmış, tükenmiş bir rahip vardır. Bir zamanlar sizin de sevdiğiniz bir işiniz vardı; sadece yazmak da olsa sevdiğiniz bir işti, kabul edin."

"Bu önemli değil. Pek çok gazeteci işe böyle başlar." Çuval gibi kalçalarını kımıldatınca yatak Parkinson'un ağırlığı altında biraz daha çöktü.

"Ve sizin gibi bitirir."

"Konuyu nereye götürmek istiyorsunuz. Beni aşağılamaya mı çalışıyorsunuz? Aşağılanmak bana dokunmaz, Bay Query..."

"Sizi neden aşağılayayım ki? İkimiz de aynı türdeniz. Ben mimar olarak başladım, inşaatçı olarak bitiriyorum. Bu tür bir ilerlemede biraz da olsa zevk vardır. *Sizin* son durumunuz da zevkli mi, Parkinson?" Peder Thomas'ın odasından alıp içeriye getirdiği daktilo sayfasına baktı.

"Bu bir iş."

"Tabii."

"Geçimimi sağlıyor," dedi Parkinson.

"Evet."

"Sizin gibi olduğumu söylemek anlamsız. En azından ben hayatı seviyorum."

"Oh, evet, maddi zevkler... Örneğin yemek, Parkinson?"

"Dikkatli olmalıyım." Alnındaki teri silmek için cibinliğin sallanan ucunu yakaladı. "Yüzonbeş kiloyum."

"Kadınlar mı, Parkinson?"

"Bana neden bu soruları sorduğunuzu bilmiyorum. Sizinle görüşmek için gelen benim. Tabii ki, şimdi biraz sıkıntıdayım, ama her insanın hayatında bir zaman gelir..."

"Benden daha gençsiniz."

"Kalbim o tür işlere yetecek kadar güçlü değil."

"Gerçekten de benim gibi sonuna geldiniz, değil mi Parkinson ve burada birbirimizi bulduk. İki bitmiş, tükenmiş insan. Dünyada bizim gibilerden çok fazla olmalı. Birbirimizi tanımak için masonlar gibi özel bir işaretimiz olmalı."

"Ben tükenmiş değilim? Bir işim var. Yazıları en fazla kapışılan..." Querry'e benzemediğini ispatlamaya kararlı gözüküyordu. Derisini doktoruna sergileyerek hiçbir sertleşme, hiçbir yumru belirtisi ya da onu cüzamlılarla aynı sınıfa sokacak herhangi bir şey olmadığını ispatlamaya çalışan bir adama benziyordu.

"Eskiden olsa," dedi Querry, "Stanley'le ilgili bu cümleyi yazmazdınız."

"Küçük bir coğrafya hatası, o kadar. İnsanın biraz dramatize etmesi gerekiyor. Post'taki her muhabire ilk öğretilen şey budur: Hikâyelerini canlı tutması. Zaten kimse farkına varmayacaktır."

"Hakkımdaki gerçeği yazacak mısınız?"

"Yalan haber üstüne basın yasaları var."

"Olay çıkartmam. Sana söz veriyorum." Başlığı yüksek sesle okudu. 'Bir Azizin Karanlık Geçmişi.' "Ne aziz ama!"

"Rycker'ın hakkınızda söylediklerinin doğru olmadığını nereden biliyorsunuz? Aslında hiçbirimiz kendimizi tam olarak tanımayız."

"İyileşmek istiyorsak tanımamız gerekir. En uç noktaya eriştiğimiz zaman artık yanlış anlamalar olmaz. Ayak ve el parmaklarını kaybettiğimizde ve tüm leke tahlilleri negatif çıktığında daha fazla zarar veremeyiz. Benim ağzımdan duysan da gerçeği yazacak mısın, Parkinson? Yazmayacağını biliyorum. Her şeyden önce sen hastalığını henüz atlatmadın. Hâlâ bulaşıcısın."

Parkinson, Querry'e kızarmış gözlerle baktı. Üçüncü perdenin sınırına gelmiş bir adam gibi gözüküyordu. Bu perdede insanın her şeyi kabullenmekten başka seçeneği yoktur. "Denemeye kalksam bana yol verirler," dedi. "Gençken riske atılmak kolaydır. Cennetten uzakta olduğunu düşünmek, vb. Edgar Allan Poe'dan."

"Bu söz Poe'nun değil."

"Böyle şeyleri kimse farketmez."

"Bana yakıştırdığın geçmiş ne?"

"Pekâlâ, bir kere şu Anne Morel olayı var, değil mi? İngiliz gazetelerine bile geçti. Ne de olsa anneniz İngiliz. Ve Bruges'deki modern katedrali yeni yaptırınız."

"Bruges değildi. Sana bununla ilgili ne hikâyeler anlattılar?"

"Onun kendini sizin aşkınızdan öldürdüğünü. Onsekiz yaşındayken, kırkında bir adam için."

"Onbeş sene önceydi bu. Gazetelerin hafızası bu kadar keskin mi?"

"Hayır. Ama bu hizmeti *morgue* veriyor. Pazar gazetesinde en güzel üslubumu kullanarak buraya kefaretinin bedelini ödemek için nasıl geldiğini anlatacağım ve..."

"Seninkisi gibi gazeteler her zaman küçük hatalar yaparlar. Kadının adı Marie'ydi, Anna değil. Yirmi beş yaşındaydı, onsekiz değil. Kendini de benim aşkımdan öldürmedi. Benden kaçmak istemişti. Hepsi bu. Görüyorsun ki hiçbir şeyin kefareti çekmiyorum."

"Yani sevdiği adamdan mı kaçmak istedi?"

"Kesinlikle öyle. Bir gecelik aşk yapmak bir kadın için müt-hiş bir şey olmalı. Onu asla yarı yolda bırakmadım. Beni pek çok defa terketmeye çalıştı, ben de onun her defasında geri gelmesini sağladım. Anlarsın işte, bir kadın tarafından terkedilmek gururuma dokunuyordu. Her zaman terkedip giden ben olmak isterdim?"

"Onu nasıl geri getiriyordun."

"Bizim gibi bir sanatla uğraşanlar diğer sanatlara da kolay uyum sağlarlar. Bir ressam hikâye de yazar. Bir şair beste yapar. O günlerde bir amatör olarak oldukça iyi bir oyuncu sayılırdım. Bir seferinde gözyaşlarını kullandım. Başka bir sefer yüksek dozda nembutal aldım tehlikeli bir doz değildi tabii. Sonra beni terkederse neler kaçıracağını görsün diye başka bir kadınla yat-tım. Hatta işimi onsuz yapamayacağıma bile ikna ettim onu. İnancıma destek vermezse Kilise'yi terkedeceğimi düşünmesini sağladım. İyi bir Katolikti, yatakta bile. Tabii ki yüreğimden yıllar önce söküp atmıştım Kilise'yi, ama o bunu asla farketme-di. Pek çokları gibi büyük bayramlar, Noel ve Paskalya gibi ço-cukluk anılarının bizi yolumuzdan bir parça saptırdıkları za-manlarda ben de biraz inanç gösterirdim tabii. Oysa o bunu hep Tanrı sevgisi sandı."

"Ne olursa olsun, buraya cüzamlıların arasına gelmeniz bir sebebi olmalı..."

"Suçlarımın kefareti değil bu, Mr. Parkinson. Marie Mo-rel'den sonra da pek çok kadın girdi hayatıma, tıpkı ondan ön-ceki bir sürü kadın gibi. Belki de on sene daha kendi coşkula-

rıma inanmaya devam ettim : 'En sevgili aşkım', 'Toute a toi'* ve diğerleri, insan daima aynı sözleri tekrar etmemeye çalışıyor. Aynı şekilde seks yaparken de bazı özel pozisyonları tekrarlamaya uğraşiyor. Hem Aretine'e göre yalnızca otuziki pozisyon var, ama aşk sözcüklerinin sayısı bundan daha az. Sonuçta kadınların çoğu, en sıradan pozisyonlar ve dildeki en bilinen sözcüklerle, kolayca doruğa ulaşıyor. Aslında hiç sevmemiş olduğumu anlamam sadece bir zaman meselesiydi. Gerçekte hiç âşık olmadım. Sadece aşkı kabul ettim. Bundan sonra sıkıntıların en kötüsü yüreğime çöktü. Çünkü eğer kendimi kadınlarla aldatmışsam mesleğimle de aldatmış oluyordum."

"Kimse sizin ününüzü sorgulamaya kalkışmadı şimdiye dek."

"İleride bu da olacak. Brüksel'in arka sokaklarında bir yerde, şu an bir çizim masasında oturan bir çocuk var, işte o benim eserlerimi gözler önüne serecek, onun inşa edeceği katedrali görmeyi isterdim. Hayır, istemem. Yoksa burada olmazdım. O harcanmış bir rahip olmayacak, ustasını aşacak."

"Neden bahsettiğini bilmiyorum, Querry. Bazen Rycker gibi konuşuyorsun."

"Öyle mi? Belki onda da şu masonlarınkine benzeyen özel işaretten vardır..."

"O kadar sıkıldysan, neden rahatlık içinde sıkılmayı istemedin? Brüksel'de küçük bir apartman katında ya da Capri'de bir villada. Ne de olsa zengin bir adamsın, Querry."

"Konforun içinde sıkılmak çok daha kötüdür. Düşündüm de, belki de burada insanın ilgisini başka bir yere çekmeye yetecek kadar acı ve korku..." Parkinson'a baktı. "Eminim, beni anlayabilecek biri varsa o da *sensin*."

"Tek bir kelime bile anlamıyorum."

"Ben öyle bir canavar mıyım ki, seni bile..."

* Tümüyle senin.

"Mesleğine gelelim Querry. Ne dersen de, sen öyle bir işten sıkılamazsın. Müthiş bir başarı gösterdin."

"Parayı mı kastediyorsun? Sana eserlerimin yeterince iyi olmadığını söylemedim mi? Benim kiliselerimin hangisi Chartres'deki katedralle karşılaştırılabilir? Hepsi benim imzama taşıyorlar, tabii kimse bir Querry yapıtını bir Corbusier yapıtıyla karıştırmaz. Ama hangimiz Chartres'ın mimarını biliriz ki? Onun için bunun önemi yoktu. O sevgiyle çalıştı, gururla değil ve de inançla, sanırım. Eğer Tanrı'ya inanmıyorsan, bir kilise inşa etmek biraz saygısızlık değil mi? Bunu yaptığımı farkettiğim anda bir şehir meclisi binası yapmam için sunulan öneriyi kabul ettim. Ama ben politikaya da inanmam. O zavallı şehir meydanına oturttuğum şey kadar cam ve betondan saçmasapan bir kutuyu başka hiçbir yerde göremezsın. Görüyorsun ya, keşfettiğim şey, ceketimdeki sökükle bir iplik gibiydi : Onu çektim ve bütün ceket sökülmeye başladı. Belki de, Tanrı'ya inanmadan bir insanı sevmeyeceğin doğrudur, ya da bir insanı sevmeden Tanrı'ya inanamayacağın. İnsanlar 'aşk yapmak' deyip dururlar, değil mi? Ama hangimiz aşk 'yapmaya' yetecek kadar yaratıcıyız? Sadece sevebiliriz, tabii eğer şanslıysak."

"Doğru da olsa, bana bunu neden anlatıyorsunuz, Bay Querry?"

"Çünkü en azından gerçekler sizi rahatsız etmiyor, yine de bir kez olsun doğruları yazacağından şüphe ediyorum. Kim bilir, belki seni Rycker'ın hakkımda anlattığı o dindarlık safsatalarını gözardı etmeye ikna ederim. Ben Schweitzer değilim. Tanrım, neredeyse, karısını baştan çıkartayım diye beni ayartıyor. Böyle bir şey, en azından benimle başka türlü konuşmaya başlamasına olanak sağlar."

"Bunu yapabilir misin?"

"Çok iğrenç bir şey ama, insana gururu değil de deneyimleri 'evet' dedirtiyor."

Parkinson, acizliğini gösteren tuhaf bir hareket yaptı. "Bırakın da, üstümdekiler şişman adamlar olsun. Shakespeare'den," dedi. "Sonunda bir şeyi doğrudüzgün anladım. Bana gelince, ben nasıl başlayacağımı bile bilmiyorum."

"*Post* okuyucularıyla başla. Okuyucularının arasında ünlü birisin ve şöhret, cinsel istek uyandıran etkili bir ilaçtır. Evli kadınlar en kolaylarıdır, Parkinson. Genç kızların çoğu, emniyette olmak için gözlerini dört açar, ama evli bir kadın zaten emniyettedir. Kocasını ofiste, çocukları kreşte, prezervatifi çantasındadır. Diyelim ki yirmisinde evlendi, otuzuna gelmeden sınırlı bir maceraya hazırdır. Eğer kocası da gençse hiç korkma; kadın gençlikten nasibini fazlasıyla almış demektir. Benim ya da senin yaşında bir adamla beraber olan bir kadının kıskançlık krizleri görmeye ihtiyacı yoktur."

"Bahsettiğiniz şeylerin aşkla pek ilgisi yok, değil mi? Seviştiğinizi söylediniz. Doğru hatırlıyorsam bundan şikâyet etmişsiniz, belki de yanlış hatırlıyorum. Sizin de iyice anladığınız gibi ben sadece kahrolası bir gazeteciyim."

"Minnet duygusu aşkı da çabucak beraberinde getirir, yalnız fazla çabuk. En güzel kadınlar bile minnet duyar, benim gibi yaşlı bir adama bile, tabii eğer yeniden zevk almayı öğrenirlerse. Aynı yatakta on yıl küçük tomurcuğu soldurur ve o an bir kez daha açar. Kocasını, kadının değiştiğini farkeder. Çocukları ona yük olmaktan çıkar. Eskiden olduğu gibi yine ev işleriyle ilgilenir. Yakın arkadaşlarına durumunu biraz çitlatır, çünkü ünlü bir adamın metresi olmak kendine olan saygısını artırmıştır. Macera bitmiş romantizm başlamıştır."

Parkinson derin bir saygıyla, *Post*'un sahibiyle konuşuyormuş gibi : "Soğukkanlı alçak herifin tekisin sen!" dedi.

"Neden yazmayı planladığın o dindarlık safsataları yerine bunu yazmıyorsun?"

"Yapamam. Gazetem ailelere hitabediyor. Yine de bu 'Karanlık Geçmiş' kelimesinin özel bir anlamı var, tabii. Ama ter-

kedilmiş kusurlar anlamına geliyor, terkedilmiş erdemler değil, sanırım. Bayan Morel konusuna değineceğiz, özen göstererek tabii. Biri daha vardı galiba, öyle değil mi? Adı Grison."

Querry cevap vermedi.

"Şu anda bazı şeyleri inkâr etmenin faydası yok," dedi Parkinson. "Grison da *morgue*'da mumyalanmış durumda."

"Evet, onu hatırlıyorum. Onu hiç umursamıyorum, çünkü komedilerden hoşlanmam. Postahanede kıdemli bir memurdu. Karısını terketmemden sonra beni düelloya davet etti. Kimsenin dosdoğru ateş etmediği şu sahte, modern düellolardan biriydi. Geleneklere boş verip onu yaralamak istedim, ama karısı bunu ona olan tutkum yüzünden yaptığımı sanabilirdi. Zavallı adam, biz birlikte olduğumuz sürece halinden oldukça memnundu. Ama ben kadını terkedince karısıyla insan içine çıkamaz oldu... Karısının ona gösterdiği merhamet, benimkinden çok daha azdı."

"Benim önümde bunların hepsini kabullenmeniz akıl almaz bir şey doğrusu," dedi Parkinson. "Kural olarak insanlar benimle konuşurken daha dikkatlidir. Yalnız şunu hatırlıyorum ki, bir keresinde bir katille görüşmüştüm o da senin kadar çok konuşmuştu."

"Belki de konuşkanlık katillere özgü bir şey."

"Herifi asmadılar, ben de onun ağabeyiymişim gibi ayda iki defa ziyaretine gittim. Her neyse, davranışın beni şaşırttı. Seni ilk gördüğümde bana hiç de konuşkan bir adam gibi gelmemiştin."

"Seni bekliyordum Parkinson, ya da senin gibi birini. Ama senden korkmadım desem yalan olur."

"İyi ama, neden?"

"Sen benim aynamsın. Bir aynaya karşı konuşabilirim, ama insan biraz da korkuyor. Görüntü öylesine dosdoğru yansıyor ki. Seninle konuştuğum gibi Peder Thomas'la konuşsaydım, sözlerimi çarpıttırdı."

"Hakkımdaki olumlu düşüncelerine minnettarım."

"Olumlu düşünce mi? Senden de kendimden ettiğim kadar nefret ediyorum. Geldiğine hiç de mutlu olmadım, Parkinson. Seninle şimdi konuştum, çünkü burada daha fazla kalmak için mazeretin olsun istemedim. Görüşme bitmiştir, bundan daha iyisini de asla yapamazsın. Gropius hakkındaki görüşlerimi istemezsin, değil mi? Senin okuyucuların Gropius'un adını duymamıştır."

"Her neyse, birkaç soru karalamıştım," dedi Parkinson. "Madem ki bir kere işe giretik onların da üstünden bir geçebiliriz."

"Görüşmenin bittiğini söyledim."

Parkinson, yatağının üstünde öne doğru eğildi ve tekrar doğruldu. Böyle yapınca, Çinliler'in şişman Bolluk Tanrısına benzeterek yaptıkları yaylı oyuncaklara benzemişti. "Sizi buraya getiren asıl güç sizce Tanrı sevgisi mi, yoksa insanlık sevgisi mi?" dedi. "Hristiyanlığın geleceği hakkındaki görüşünüz ne? Mount'taki vaaz, hayatınızı cüzamlılara adamak yolundaki kararınızı etkiledi mi? En sevdiğiniz aziz hangisi? Dua etmenin işe yaradığına inanıyor musunuz?" Kahkahayla gülmeye başladı, kara göbeği yunus balığı gibi sallanıyordu. "Hala mucizeler oluyor mu? Hz. Fatma'yı ziyaret ettiniz mi?"

Parkinson yataktan kalktı. "Gerisi fasa fiso. 'Kara kıtanın kalbindeki çıplak hücrelerinde yaşayan modern mimarının ve Katolizmin en ünlü, en büyük isimlerinden biri Post'un muhabirine içini döktü. Geçen ay Güney Kore'de dikkatleri üstüne çeken Montagu Parkinson bu kez yine zirvede. Gelecek seferki yazısında Parkinson, okuyucularına, geçmişinden duyduğu vicdan azabının Querry'i nerelere sürüklediğini anlatacak. Querry kayıtsız gençliğinin kefareti başkalarına hizmet ederek ödüyor. St. Francis eski Firenze şehrindeki-sizin ve benim için Floransa- tüm havalı gençlerin arasında en gözde olanıydı."

Parkinson dışarıya, göz kamaştıran Kongo güneşinin altına çıktı, ama yeterince laf etmemişti. Geri döndü, yüzünü cibinliğin

tülüne iyice yaklaştırdı ve tülün öbür tarafına doğru nefes nefese konuşmaya başladı: "Gelecek Pazarın manşeti: Aşkı uğruna ölen kız. Seni, senin beni sevdiğinden daha fazla sevmiyorum Querry, ama yine de seni göklere çıkaracağım. Seni öyle yükseğe çıkaracağım ki nehrin yanına bir heykelini dikecekler. En kötüsü de ne biliyor musun? Bunu engelleyemeyeceksin, çünkü ölmüş ve yakılmış olacaksın. Heykelin şöyle olacak: Sen dizlerinin üstündesin, etrafını saran kahrolası cüzamlılarına, inanmadığın Tanrı'ya dua etmesini öğretiliyorsun ve kuşlar saçlarına pisliyor. Sahte bir sofı olman umrumda bile değil, Querry, ama kanayan vicdanı rahatlatmak için beni kullanamayacağımı göstereceğim sana. Yirmi yıl sonra mezarına hacılar doluşmazsa, şaşırımam. İşte tarih böyle yazılacak, inan bana. *Exegi monumentum aere perennius*:* Virgilius'tan alıntı."

Querry, cebinden o bildik sözlerle dolu anlamsız mektubu çıkardı, bu sözler gerçek de olabilirdi tabii. Mektup, Parkinson'un bahsettiği kadınların birinden değildi : Post'un *morgue*'ü tüm vücutları içine sığdıracabilecek kadar geniş değildi. Mektubu, Parkinson'un üstünde yarattığı ruh hali içinde okudu. "Hatırlıyor musun?" Bu kadın, bir duygu ölüp gitiği zaman, yaşananlara dair anıların da ölüp gideceğini bir türlü kabullenmeyen insanlardandı. Onunla ilgili anılarına güvenebilirdi, çünkü bu kadın her zaman dürüst davranmıştı. Querry'e, bir yığın kırık kibrit kutusu içinde, kendine ait özel bir kutuyu çekip alan bir misafiri hatırlatıyordu.

Yatağına gidip yattı. Ensesinin altındaki yastık ateş gibi yanıyordu ve bu öğle sıcağında rahiplerle yemek yemek gibi sosyal şeyleri kaldıracabilecek durumda değildi. "Yapabileceğim tek şey vardı" diye düşündü. "Bu da burada olmam için yeterli bir sebep. Sana söz verebilirim, Marie, *toute a toi*, tümüyle senin; bir daha

* "Exegi monumentum aere perennius. "Virgilius'un değil, Horatius'un sözüdür. Sözcük anlamı, Bronzdan daha dayanıklı bir anıt yaratımı'dır. Horatius, 'Odes' adlı eserini bu sözlerle bitirerek, ölümsüzlüğe ulaştığını ifade etmek istemiştir. (Ç.N.)

asla bir insanı can sıkıntısını ya da gururumdan ötürü sevgisizliğime ortak etmeyeceğim. Bundan böyle zarar vermeyeceğim", diye düşündü. O an hissettiği mutluluk, hastalığını başkasına geçirme korkusu yüzünden karantinada yaşamaktan en sonunda kurtulan bir cüzamlının mutluluğuna benziyordu. Yıllardır Marie Morel'i aklına hiç getirmemişti. Şimdi, onun adını ilk duyduğu zamanı hatırlıyordu. Bu adı, çalışmalarında yardımcı olduğu genç bir mimarlık öğrencisinden duymuştu. Bruges'teki bir günden sonra, neon ışıklarıyla süslü Brüksel akşamına geri döndükleri bir gün, bu kıza kuzey istasyonlarının birinde rastlamışlardı. Querry, kızın lambaların altında ışıldayan yüzünü gördüğünde yanındaki toy ve silik delikanlıyı biraz kıskanmıştı. Acaba, bir kadının sevdiği erkeğe gülümsediği gibi, bir kadına gülümseyen erkek var mıdır dünyada? Kadın, bir otobüs durağında, bir tren garında, evine yiyecek aldığı herhangi bir markette bile sevdiğine rastladığı zaman öylesine hazırlıksız ve teklifsiz gülümser ki! Bunun tersi de doğru olabilir tabii. Bir erkek asla, genelev salonundaki bir kız gibi yapmacıklı gülümseyemez. Ama genelevdeki kadın, bir gerçeği taklit eder diye düşündü. Erkeğin taklit edecek bir şeyi yok ki.

O gecenin üstünden kısa bir zaman geçtikten sonra, artık o çocuğu kıskanması için bir sebep kalmamıştı. Daha gençlik yıllarında bile, bir kadının aşka olan ihtiyacının yönünü nasıl değiştireceğini biliyordu. Ya kadın? Kız, ismini hatırlayamadığı -Hoghe gibi çirkin bir isimdi- mimarlık öğrencisinden yaşça daha küçüktü. Marie Morel'in tersine, o öğrenci büyük olasılıkla yaşıyordu. Kasabaların birinde burjuva villaları inşa ediyor olmalıydı, içinde yaşanacak "malikâneler". Querry ona yatağından seslendi : "Özür dilerim. Gerçekten sana zarar vermek istememiştim. Gerçekten o günlerde her şeyi aşk uğruna yaptığımı düşünüyordum." İnsan yaşamında öyle bir zaman olur ki, bir parça rol yapma yeteneği, kişinin kendisini bile aldatmasına yerter.

5. KISIM

1. Bölüm

İnsanların gelip gidişleri Afrika'nın kendine özgü bir yanıdır. Sanki bu gelişmemiş kıtadaki bomboş alanlar ve gökyüzü, oradan oraya sürüklenmeye davetiye çıkarmaktadır. Sular, yükselirken bir sürü ıvır zıvırı kıyıya yığar ve geri çekilirken onları yine başka bir yere bırakmak için yeniden süpürüp alır. Parkinson'u kimse beklememişti, adam davetsiz gelmişti. Ve birkaç gün sonra da, elinde taşıdığı Rolleiflex ve Remington'ıyla aşağıya, Otraco gemisine doğru, başka bir yere gitti. İki hafta sonraki bir akşamın geç saatinde bir motor yanaştı kıyıya. İçinde genç bir idareci vardı. Bu adam rahiplerle zar oyunu oynadı, yatmadan önce bir kadeh viski içti ve arkasında, sanki yolculuğunun tek amacı buymuş gibi bir '*Architectural Review*'* adlı bir İngiliz dergisinin bir sayısını bıraktı. Kahvaltıda fazlaca bir şey yemeden gri ve yeşil sonsuzlukta gözden kayboldu. (Dergide, yeni yapılan bir anayolla ilgili eleştirilerden başka- İngiliz ko-

* (İngilizce) "Mimari"ye Bakış". (Ç.N.)

lonilerinin birinde yeni tamamlanmış gizli bir katedralin resimleri vardı. Belki de genç adam bunun Querry'e bir uyarı olacağını düşünmüştü.) Sonraki birkaç haftada kayda değer bir şey olmadı: Veremden birkaç kişi öldü, hastane temelden bir iki metre yükseldi. Otraco gemisinden gelen iki polis başkentte aranan bir Kurtuluş Ordusu lideri hakkında soruşturma yaptı. Söylenenlere göre adam komşu bir kabiledeki insanları battaniyeleri kendisine satmaya ikna etmiş, çünkü bu battaniyeler ölümden sonraki dirilişte giymek için fazla ağırmış. Sonra verdiği parayı, hiçbir hırsızın girip çalamayacağı, emin bir yerde saklamak üzere geri almış. Bunun karşılığında da, Katolik ve Protestan misyonerler tarafından kaçırılma tehlikesine karşı kendilerini sigortalayan belgeler dağıtmış. Kabileye, bu misyonerlerin onları büyü yardımıyla tüm Avrupa'da satışa çıkarmak için, mühürlenmiş yük vagonlarıyla üstünde "Afrika Tonbalığının En İyisi" yazılı konservelere çevirip dışarı ihraç edeceklerini söylemiş. Polisler cüzam köyünde kaçakla ilgili hiçbir şey öğrenemediler ve iki saat sonra geldikleri botla geri döndüler. Sanki doğanın bir parçasıymışlar gibi nehirle aynı hızla ve aynı yönde, nilüfer adacıklarıyla birlikte suyun üstünde süzülüp gittiler.

Zamanla Querry, Parkinson'u unutmaya başladı. Büyük dünya yapabileceğinin en kötüsünü yapmış ve gitmişti. Ortaliğa bir çeşit huzur çökmüştü. Rycker uzak duruyordu. Avrupa'daki gazete yazarlarından Querry'i rahatsız edecek türden bir ses çıkmıyordu. Peder Thomas bile yeni sınıfı için bir öğretmen bulma umuduyla, cüzam köyünden ayrılıp, bir süre için ormanın içindeki rahip okuluna gitmişti. Querry'nin ayakları, odasıyla hastane arasında uzayıp giden kızıl topraklı yola alışmıştı. Akşam olup da sıcaklığın en beter saatleri sona erdiğinde, kızıl toprak tıpkı gece açan bir çiçek gibi güllerin ve kırmızının gölgesinde ateş gibi parladı.

Rahipler, insanların özel hayatlarına karşı ilgisizdiler. Bir adam iyileştikten sonra cüzam köyünü terketmiş, karısı da başka bir adamın kulübesine taşınmıştı, ama rahipler tek bir

soru bile sormadılar. Burnunu, ayak ve el parmaklarını kaybederek, (adam çakıyla kesilip, yontulmuş ve düzeltmeleri yapılmış bir tahta parçası gibiydi) kötürüm olma sınırına dayanan bir öğretmen, çocuk felci sonucu kötürüm olup bir deri bir kemik kalmış bacaklarını arkasında sürüyerek hareket edebilen bir kadından çocuk sahibi olmuştu. Adam, çocuğu vaftiz ettirmek için kiliseye getirdi ve çocuğun vaftiz adı Emanuel oldu. Ne tek bir soru soruldu, ne de vaaz verildi. Rahipler, Kilise'nin günah saydığı şeylerle (Din ahlakı en az ilgilendikleri konuydu) canlarını sıkmayacak kadar meşguldüler. Peder Thomas'a gelince, bazı içgüdüleri bu duruma karşı çıkıyor ve dolambaçlı yollardan işe karışabiliyordu. Ama vicdani rahatsızlıkları ve endişeleriyle sorun yaratan bu peder de şu anda köyde değildi.

Doktor, zor anlaşılır bir karaktere sahipti. Rahiplerin tersine, bu zor işte onu destekleyecek bir Tanrı'ya inanmıyordu. Bir keresinde Querry doktorun hayatı konusunda yorumda bulunmuştu: Acınacak durumda zavallı bir hastayı görünce aklında bir soru belirmişti. İşte o zaman Colin, ona, hastalarını muayene eden bir doktor gözüyle bakmıştı. "Belki de şimdi derini test etsem, ikinci kez negatif tepki alabilirim," demişti doktor.

"Ne demek istiyorsun?"

"İkinci kez başka bir insanı merak ettiğim oldu da"

"İlki kimdi?" diye sordu Querry.

"Deo Gratias. Biliyor musun, mesleklerimiz söz konusu olduğunda ben senden daha şanslıyım."

Querry aşağıya, battaniyelere sarınmış sargılı hastaların gelişigüzel yatarak oluşturdukları uzun sıraya baktı. Havada kabuk bağlamış derinin tatlımsı bir kokusu vardı. "Şanslı mı?" dedi.

"Yalnızlığa ve kendi ruh tahliline dayalı bir mesleğe göğüs gerebilmek için insanın çok güçlü olması gerekir. Senin yeterince güçlü olduğunu sanmıyorum. Ben senin hayatına dayanamazdım, bunu biliyorum."

"İnsan neden böyle bir meslek seçer?" diye sordu Queryry.

"O yaptı. Oh, Tanrı'yı kastetmiyorum. Tesadüfen oldu. Hâlâ ortalıklarda dolaşan yaşlı Danimarkalı bir doktor var. Yaşamının sonlarına doğru leprologist* oldu, tesadüfen. Çok eski bir mezarlığı incelerken, parmak kemikleri olmayan iskeletlere rastlamış. Meğer mezarlık ondördüncü yüzyılda cüzamlıların gömüldüğü bir mezarlıkmış. Bu doktor iskeletleri gün ışığında incelemiş ve kemiklerde, özellikle de hepimize tamamen yabancı olan burun bölgesinde bazı keşiflerde bulunmuş. Senin de görebileceğin gibi çoğumuzun iskeletler üstünde çalışmak gibi bir şansı yok. Bundan sonra da doktor bir leprologist oldu. Onu cüzamla ilgili her uluslararası konferansta, yanında herhangi bir havayoluna ait gecelik bir çantanın içinde taşıdığı kafatasıyla görebilirsin. Bir sürü *douanier***'in elinden geçiyor. Onlar için tam bir şok olmalı, şu kafatası yani. Ama ondan gümrük almıyorlardır eminim."

"Ya sen, Doktor Colin? Senin tesadüfün neydi?"

"Sadece yaradılışım herhalde" şeklinde baştan savma bir cevap verdi Doktor. Birlikte, dışarıya nemli, ağırlaşmış havaya çıktılar. "Oh, beni yanlış anlama. Ben, Damien gibi ölmeyi dilemiyorum. Şimdi cüzamı iyileştirebildiğimize göre çok daha az meslektaşımızda bu kötü kaderin kurbanı olacak; eskiden sayıları hiç de az değildi." Yolun karşı tarafına, basamaklarında cüzamlıların oturduğu dispanserin gölgesine doğru yürüdüler. Doktor, sıcak toprak yolun tam ortasında durdu. "Leprologistler arasında intihar oranı oldukça yüksekti. Sanırım, ara sıra kendi üstlerinde de uyguladıkları testin pozitif sonuç vermesini beklemiyorlardı. Garip bir mesleğin garip intiharları oluyor. Çok yakından tanıdığım bir adam vardı, kendine bir doz yılan zehiri enjekte etti. Bir başkası, mobilyaları ve giysilerinin üstüne petrol döküp kendini ateşe verdi. Senin de farkına varabileceğin gibi,

* Cüzam uzmanı (Ç.N.)

** (Fransızca) Gümrükçü (Ç.N.)

iki olayda da ortak bir özellik var: Boş yere çekilen acı. Bu da bir tür meslek sayılabilir.

"Seni anlamıyorum."

"Kendini sıkıntılı hissetmektense acı çekmeyi yeğlemez misin? Sıkıntı, egomuzu sivrisinek ısırıkları gibi çılgına çevirir. Ne kadar sıkıntılı olursak kendimizin o kadar farkına varırız, ama acı çekmek oldukça farklı bir mesele. Bazen düşünüyorum da acıyı incelemek ve hatırlamak, kendimizi, insan doğasını tüm durumlarıyla ilişkiye sokmak için tek yol. Acı çekerek, Hristiyan mitinin bir parçası oluyoruz."

"Öyleyse, dilerim, bana nasıl acı çekebileceğimi öğretirsin." dedi Querry. "Ben sadece sivrisinek ısırıklarını biliyorum."

"Burada daha uzun kalırsak yeterince acı çekersin," dedi Doktor Colin. Querry'i kızıl topraktan, gölgeye doğru çekti. "Bu gün sana bazı ilginç göz vakalarını göstereceğim." Colin ameliyat masasının yanına oturdu, Querry de bir iskemle alıp onun yanına yerleşti. Bu kadar kırmızı gözleri sadece Noel'de çocukların taktığı bez maskelerde görmüştü. Şimdi üstlerine dikilmiş olan bu gözler ya hırsı, ya da bunaklığı simgeliyordu. "Sadece biraz sabırlı olman gerekiyor," dedi Doktor Colin. "Acı, zor bulunan bir şey değildir." Querry, aylar önce kendisine buna çok benzeyen bir şey söyleyenin kim olduğunu hatırlamaya çalıştı. Hafızasının böyle bir zayıflık göstermesi sinirlerini bozmuştu.

"Acı çekme konusundaki sözlerini düşünerek mi söyledin?" diye sordu. "Geçen hafta ölen şu kadın..."

"Biraz acı çektikten sonra ölenlere üzülme. Acı, onları gitmeye hazırlıyor. Düşünsene, sağlığın kuvvetin yerindeyken öleceğini öğrenmek nasıl olurdu!" Doktor Colin, gözkapakları felç olduğundan ötürü gözünü asla gölgeleyemeyen yaşlı bir kadınla yerli dilinde konuşmak için başını öbür yana çevirdi.

O gece, rahiplerle yemek yedikten sonra Querry, doktorun evine doğru yürümeye koyuldu. Karanlıkla birlikte gelen serin havadan yararlanabilmek için cüzamlılar, kulübelerinin önünde

oturuyorlardı. Küçük bir ahırda, bir gemici feneri ışığında bir adam, ormanda topladığı tırtılların bir avuç dolusunu beş franga satıyordu. Bir iki sokak ötede bir adam şarkı söylüyordu. Bir atışın yanında, Querry, etrafında bir grup dansçıyla yardımcısı Deo Gratias'a rastladı. Deo Gratias yere çökmüş, yumruklarını bateri sopaları gibi eski bir gaz tenekesinin üstüne vurarak ritm tutuyordu. Yarasa kulaklı köpekler bile mezar taşına oyulmuş hayvan figürleriymiş gibi sessizce yatıyorlardı. Çıplak göğüslü genç bir kadın, ormanın içlerine doğru giden bir patikada randevulaştığı adamı bekliyordu. Ayışığında yüzündeki şişlikler bir süre için yokolmuş gibi görünüyordu, teninde hiç bir leke yoktu. Erkeğini bekleyen herhangi bir genç kızdı o.

Querry'e öyle geliyordu ki, o İngiliz'e içindekini boşalttıktan sonra vücudundaki o kalıcı zehir de dışarı dökülmüştü. Hayatı boyunca kendini bu akşamki kadar huzurlu hissettiği tek bir akşam olmuştu: o da ilk mimari çizimlerine son rötuşlarını yaptığı akşamdı, belki de bunlar onu tamamiyle tatmin eden tek çizimlerdi. Tabii ki sahipleri her şeyi olduğu gibi binayı da mahvetmişti. Hiçbir yapı, mobilyalara, resimlere, içinde oturacak insanlara karşı kendini koruyamazdı. Ama ilk zamanlarında, orada da, şu anki gibi bir huzur vardı. *Consummatum est* :* Acı bitmişti ve huzur küçük bir ölüm gibi üstüne yağıyordu.

İkinci viskisini içtikten sonra doktora: "Diyelim ki, bir leke testi negatif çıktı. Ondan sonra hep böyle mi kalır?" dedi.

"Hep değil. Testleri negatif çıkana dek, hastayı dünyaya bırakmak için çok erkendir -oh, altı ay sürer bu- şu anki haplarımız bile hastalığın yeniden nüksetmesini bazen önleyemiyor."

"Yeniden dünyaya dönmenin onlara zor geldiği oluyor mu?"

"Çoğu zaman. Görüyorsun, kulübelerine, azıcık topraklarına bağlanıyorlar ve tabii ki hastalığı atlatmış olanlar için dışarıdaki hayat hiç de kolay değil. Cüzamın izini taşıyorlar. İnsanlar, bir kere cüzama yakalanan hep öyle kalır diye düşünüyorlar."

* *Consummatum est*: "Her şey bitti" anlamına gelir. Hz. İsa'nın çarmıha gerili olarak söylediği son sözlerdir. (Ç.N.)

"Mesleğin benim için biraz daha anlaşılır bir hale gelmeye başladı. Demek istediğim, rahipler arkalarında Hristiyanlık gerçeği olduğuna inanıyorlar ve bu onlara böyle bir yerde yardımcı oluyor. Senin ve benim içinse böyle bir gerçek yok. Bahsettiğin Hristiyan miti sana yetiyor mu?"

"Ben değişimden yana olmak istiyorum," dedi doktor.

"Eğer bir amip olarak doğmuş olsaydım, kim bilir, belki de o zaman primatların ortaya çıkacağı günü düşlerdim. Yaptığım her şeyin bugüne dek ulaşmasını isterdim. Evrim, görebildiğimiz kadarıyla, kendini insan beynine teslim etmiş. Karıncalar, balıklar, hatta maymunlar bile gidebilecekleri yere gittiler, ama beyinlerimizde evrim devam ediyor, Tanrım, hem de ne hızla! Primatlardan dinazorlara dek kaç yüz milyon yıl geçmişti, unuttum, ama kendi yaşamımız boyunca dizelin yerini jetin aldığını gördük."

"Değişim o kadar iyi mi?"

"Bunu önleyemeyiz ki! Evrimin dokuzuncu büyük dalgasının üstüne binmiş gidiyoruz. Hristiyan efsanesi bile bu dalganın bir parçası ve belki de, kimbilir, en değerli parçası. Ya aşk da, beyinlerimizde, teknik yeteneklerimiz kadar hızlı evrimleşip gelişseydi o zaman ne olurdu? Tabii bazı istisnalar olabilir, örneğin azizler...ya da İsa, tabii eğer gerçekten yaşıdıysa."

"Gerçekten de bütün bunlarla kendini rahatlatabiliyor musun?" diye sordu Querry. "Kulağa eski devrim şarkıları gibi geliyor."

"Ondokuzuncu yüzyıl, inanmaktan hoşlandığımız gibi yanlışlarla dolu bir süreç değildi. İlerlemeleri hor gördük, çünkü son kırk yıl içinde, insanların korkunç şeyler yaptıklarını gördük. Sonuçta, deneme-yanılma yoluyla amip maymun oldu. Ondan sonra bile körlemesine başlangıçlar ve hatalı dönüşler oldu sanırım. Evrim bugün Hitler'ler üretebildiği gibi, St. John'lar da yaratıyor. Küçük bir umudum var, hepsi bu, çok küçük bir umut;

o da şu İsa dedikleri adamın, tohumunu ekmek için duvarda çıplak arayan doğurgan bir yaratık olduğu. Ben, İsa'yı doğru zamanı seçmiş bir amip olarak görüyorum. Ben ayakta kalmayı tercih edebilen gelişimlerden yanayım. Soyu tükenmiş kanatlı sürüngenlerin dostu değilim."

"Peki, ya sevmeyi beceremiyorsak."

"Böyle bir insanın var olduğunu sanmıyorum. Sevgi insanın içine ekilmiştir, bazılarının işine yaramasa bile ilişkide bulunana bir ek gibi yine de herkeste vardır. Tabii, bazen insanlar buna nefret adını verir."

"Kendimde sevginin izini bile bulamadım."

"Belki de fazla büyük ya da fazla önemli bir şey arıyorsundur. Ya da fazla aktıfsın."

"Bu söylediğin bana rahiplerin inançları kadar batıl geliyor."

"Kimin umrunda? Ben bu batıl inançla yaşıyorum. Başka bir batıl inanç daha vardı -tam ispatlanamadı- Kopernik'in dünyanın güneşin etrafında döndüğüne olan inancı. Böyle bir boş inanç olmasa şu anda aya roket fırlatacak durumda olmazdık. İnsan kendi boş inançları üstüne kumar oynamak zorunda. Tıpkı Pascal'ın kendi boş inançları üstüne oynadığı gibi." Viskisini bir dikişte bitirdi.

"Mutlu musun?" diye sordu Querry.

"Sanırım evet. Kendime hiç sormadığım bir şey bu. Mutlu bir adam hiç 'Ben mutlu muyum?' diye düşünür mü? Günler geçip gidiyor, hayatıma devam ediyorum."

"Kendi yarattığın dalgada yüzyüyorsun," dedi Querry imrenecek. "Bir kadına ihtiyacın olmuyor mu hiç? "

"İhtiyacım olan tek kadın," dedi doktor: "Öldü."

"Demek ki, bu yüzden buraya geldin."

"Yanlış tahmin," dedi Colin. "Buradan yüz metre ötede gömülü. Benim karımdı o."

2. Bölüm

Son üç ay içinde hastane epey ilerleme kaydetmişti. Artık bir Roma köyü kazısında rastlanan bina kalıntıları gibi gözükmüyordu. Duvarlar yükselmişti, pencere boşlukları tel ağırları bekliyordu. Çatının tamamlanacağı zamanı tahmin etmek bile mümkündü. İşin sonu görünür bir hal alınca cüzamlılar daha hızlı çalışmaya başlamışlardı. Querry, Peder Joseph'le birlikte binanın içinde geziniyordu. Yerinde olmayan sözde kapılardan geçerek henüz varolmayan odalara, geleceğin ameliyathanesine, röntgen odasına, içinde gazyağı dolu fiçılar bulunan ateşe dayanıklı odaya, dispansere, iki ana koğuşa girdiler.

"Bu iş bittiğinde ne yapacaksın?" dedi Peder Joseph.

"Siz ne yapacaksınız, peder?"

"Tabii başrahip ve doktor, buna karar verecek ama ben kötürüm kalanların çalışmayı öğrenebilecekleri bir yer yapmak isterdim. Avrupa'da buna rehabilitasyon diyorlar. Rahibeler ellerinden geldiğince hepsiyle teker teker ilgileniyorlar, özellikle de kötürümlerle. Ama kimse özel bir vaka olmak istemiyor. Biraz eğlenebilecekleri bir yerde çok daha kolay öğrenirlerdi."

"Peki, bundan sonra?"

"Önümüzdeki yirmi yıl içinde yapılacak çok bina olacak, sadece tuvalet bile olsa."

"Öyleyse daima, benim için yapacak bir şeyler olacak peder."

"Sizin gibi bir mimar bizim buradaki işlerimizle harcanmış olur. Bunlar sadece inşaatçıların işi."

"Ben de bir inşaatçı olmak üzereyim."

"Avrupa'yı bir daha hiç görmek istemiyor musun?"

"Ya siz, peder?"

"İkimizin arasında büyük fark var. Bizim Kilise'den olanlar için Avrupa'yla burası arasında pek fark yok. Bir sürü bina, aynı buradakiler gibi, odalarımız da aynı. Dua odası aynı, (görevle-

rimiz bile aynı) aynı sınıflar, aynı yemek, aynı giysiler, aynı tür yüzler. Ama eminim Avrupa size bundan çok daha fazla şey ifade ediyor: Tiyatrolar, dostlar, lokantalar, barlar, kitaplar, dükkânlar, denginiz arkadaşlar. Şöhretin her türlü meyvesi."

Querry: "Burası bana yetiyor," dedi.

Öğle yemeği saati gelmek üzereydi. Bu yüzden beraberce geri dönüp misyona doğru yürümeye başladılar. Rahibelerin ve doktorun evlerinin, küçük, bakımsız mezarlığın önünden geçtiler. Mezarlıkla pek ilgilenilmiyordu. Hayati hizmetler, rahiplerin çok fazla zamanını alıyordu. Sadece "Bütün ruhlar*" gecesinde mezarlık gereği gibi hatırlanıyor, Paganların olsun, Hristiyanların olsun her bir mezarın üstünde bir lamba ya da bir mum yakılıyordu. Mezarların yarısından fazlasında haç vardı; bu haçlar savaş mezarlıklarındaki gibi basit ve sadeydiler. Querry şimdi hangi mezarın Mme Colin'e ait olduğunu anlayabiliyordu. Üstünde haç yoktu ve diğer mezarlardan biraz ayrı duruyordu, ama böyle olmasının tek sebebi, yanına gömülebilmesi için Doktor Colin'e de yer bırakılmış olmasıydı.

"Umarım burada bana da bir yer ayarlarsınız," dedi Querry. "Ben haç istemem."

"Peder Thomas buna itiraz edecektir. Onun düşüncesine göre bir kez vaftiz edilmiş olanlar hep Hristiyan olarak kalır."

"Öyleyse o dönmeden ölsem iyi olacak."

"Elinizi çabuk tutsanız iyi olur. Düşündüğümüzden de çabuk geri dönecektir." Rahip kardeşleri bile Peder Thomas olmayınca daha mutluydular. Böylesine itici bir adama acımamak imkânsızdı.

Peder Joseph'in uyarısında neden haklı olduğu çok geçmeden ortaya çıktı. Yeni hastaneyi incelemeye öylesine dalmışlardı ki Otraco gemisinin çanını duyamamışlardı. Peder Thomas, içinde şahsi eşyalarının bulunduğu bir karton kutuyla kıyıya çıkmıştı

* Hristiyanlık dininde Kasım'ın 2'sine denk gelen, ölmüş olanları anma niteliği taşıyan bir gündür. (Ç.N.)

bile. Odasının kapısında durup geçerken onlara selam verdi. Onlara karşı misafir kabul edermiş gibi meraklı ve sıkıntı verici bir tavır takınmıştı.

"Evet, Peder Joseph, görüyorsun: Vaktinden önce döndüm."

"Görüyoruz," dedi Peder Joseph.

"Ah, Bay Querry, sizinle konuşmam gereken çok önemli bir konu var."

"Evet?"

"Daha iyi bir zamanda anlatırım. Sabredin. Ben uzaktayken çok şey oldu."

"Bizi merakta bırakma," dedi Peder Joseph.

"Yemekte, yemekte", diye cevap verdi Peder Thomas.

Canavar taşıyormuşçasına yukarı kaldırdığı karton kutusuyla beraber odasına girdi.

Bir sonraki pencerenin önünden geçerken başrahibi yatağının yanında gördüler. Saç fırçasını, içinde sabun, diş fırçası gibi şeyler bulunan küçük, plastik çantasını ve bir kutu puroyu haki renkli sırt çantasına tıktırıyordu. Bu çanta, onunla beraber dünyayı bir baştan bir başa bir hatıra gibi dolaşmış olan en son savaştan kalma bir şeydi. Masasından haçını alıp birkaç tane mendile sardı ve sonra onu da çantaya yerleştirdi Peder Joseph: "Korktuğum başıma geliyor galiba." dedi.

Öğle yemeğinde başrahip sessiz ve düşünceliydi. Peder Thomas onun sağında oturuyordu. Önemli bir iş yapıyormuş ifadesi takınarak ekmeğini parçalıyordu. Başrahip ancak yemek sona erdikten sonra konuşmaya başladı:

"Peder Thomas bana bir mektup getirdi. Piskopos beni Luc'da istiyormuş. Birkaç hafta süreyle belki de aylarca orada kalabilirim ve bu yüzden de Peder Thomas'tan yokluğumda işlerimi devralmasını istedim." "Hesaplarla ilgilenmeye zamanı olan tek insan sensin, peder," diye devam etti. Bu son cümleyle hem diğer rahiplerden bir anlamda af dilemiş oluyor, hem de Peder Tho

mas'ın daha şimdiden takındığı kibirli tavra karşılık onu paylaşmış oluyordu. Peder Thomas'ın, insanda, şüpheyle karışık acıma uyandıran bir ay önceki halinden eser kalmamıştı. Belki de geçici bir terfi bile kötü giden bir meslek yaşamını iyileştirebilirdi.

"Bana güvenebileceğinizi biliyorsunuz," dedi Peder Thomas.

"Ben buradaki herkese güvenebilirim. Benim işim bu yerdeki işler arasında en az öneme sahip olanı. Ben Peder Joseph gibi inşaatçılık yapamam ya da Peder Philippe gibi dinamolarla ilgilenemem."

"Okuldaki işlerin kötü gitmesine izin vermem," dedi Peder Thomas.

"Başaracağınıza eminim, peder. Göreceksiniz, işim zamanınızın çok az bir bölümünü alacak. Bir başrahibin yerini her zaman bir başkası alabilir."

Yaşam ne kadar yalın olursa değişiklikler de o denli korkutucu olur. Rahip şükran duasını etti ve etrafına bakınıp purolarını aradı, oysa çoktan çantasına koymuştu onları. Querry'nin sigara teklifini geri çevirmedi, ama sigara ağzında, üstüne halkın giydiği türden bir takım elbise geçirmiş gibi eğreti duruyordu. Ayrılıklara alışık olmayan rahipler mutsuz bir ifadeyle ortalıkta dikiliyorlardı. Querry kendini kederli ev halkı içindeki bir yabancı gibi hissediyordu.

"Belki de ben dönmeden hastane bitmiş olur," dedi başrahip belirgin bir üzüntüyle.

"Siz dönmeden çatının en tepesindeki tahtayı koymayız," diye cevapladı Peder Joseph.

"Hayır, hayır, bana hiçbir şeyi geciktirmeyeceğinize dair söz vermelisiniz, Peder Thomas, bunlar benim son talimatlarım : Çatının tepe tahtası en kısa zamanda konulacak ve bol şampanyayla kutlama yapılacak tabii birisi çıkıp da şampanya bağışlarsa."

Yıllardır bu sessiz, değışmez yaşamları içinde emir altında yaşayan insanlar olduklarını akıllarından iyice çıkarmışlardı. Ama şimdi, birdenbire, bunu tekrar hatırlamışlardı. Başrahip için neler planlandığını, Piskoposla Avrupa'dakiler arasında ne tür yazışmaların yapıldığını kim bilebilirdi ki? Başrahip, birkaç hafta içinde dönmekten bahsediyordu. (Yaptığı açıklamaya göre Piskopos onu bir şey danışmak için çağırmıştı.) Ama hepsi de onun belki de hiçbir zaman dönmeyeceğinin farkındaydılar. Kararlar çok önceden başka bir yerde alınmış olabilirdi. Şimdi rahipler onu rahatsız etmeksizin sevgiyle izliyorlardı, tıpkı bir insanın ölmekte olan birini izlemesi gibi. (Sadece Peder Thomas orada değildi: Daha şimdiden kâğıtlarını başrahibin odasına taşımaya gitmişti.) Başrahip ise onlara ve içinde en güzel yıllarını geçirdiğı manastır yemekhanesine bakıyordu. Peder Joseph'in söyledikleri gerçektir. Nereye giderse gitsin binalar hep birbirinin benzeri olacaktı. Sömürgelerdeki havayolları hep birbirlerine benzerler, manastır yemekhaneleri de öyledir. İşte belki de sırf bu yüzden insan küçük küçük ayrıntılara çok daha fazla alışıyor. Her zaman Papa'nın portresinin renkli tıpkıbasımı yerli yerinde olacaktı. Ama buradakinin köşesinde bir leke vardı çerçeveyi yapan cüzamlının ceviz rengi boyanın birazını damlatmasıyla oluşmuş bir leke. İskemleler de cüzamlılar tarafından yapılmıştı, model olarak da devletin düşük dereceli memurlara verdiği, her misyonda rastlanabilecek türden iskemleler örnek alınmıştı. Ama sandalyelerden biri biraz tehlikeli oluşuyla içlerinde tekti. Onu hep duvara dayarlardı. Ziyaretlerine gelen bir rahibin, Peder Henri'nin, sandalyeyi sırtında dengelemeye çalışarak bir sirk numarası yapmaya kalkışması yüzünden kırılmıştı. Kitap dolabının bile kendine özgü bir zayıflığı vardı; raflardan biri yamuktu, duvarda da herkese ayrı bir şey çağrıştıran lekeler vardı: her bir duvardaki leke akılda farklı resimler çiziyordu. İnsan nereye giderse gitsin, etrafındakilerin isimleri neredeyse hep aynı oluyordu. (İsim babası olarak seçilebilecek, herkesin

tanıdığı azizlerin sayısı pek fazla değildi.) Ama tabii ki yeni Peder Joseph eskisine pek fazla benzemiyordu.

Nehir tarafından geminin kalkış düdüğü duyuldu. Başrahip ağzından çıkardığı sigaraya "Bu da buraya nereden gelmiş?" der gibi baktı. Peder Joseph "Sanırım bir kadeh şarap içmeliyiz..." dedi. Bir şişe almak için rafın altını üstüne getirdikten sonra ancak son büyük yortuda üçte ikisi bitmiş bir şişe bulabildi. Gene de herkese bir parça yetecek kadar vardı. "*Bon voyage**, Peder!" Geminin düdüğü tekrar duyuldu. Peder Thomas kapıya gelip: "Sanırım artık gitme zamanınız geldi, Peder!" dedi.

"Evet. Sırt çantamı almalıyım."

"Ben getirdim," dedi Peder Thomas.

"Peki, öyleyse..." Başrahip odaya bir kez daha kaçamak bir bakış attı : lekeli resim, kırık sandalye, yamuk raf.

"Sağlıcakla dönün," dedi Peder Paul. "Ben Doktor Colin'i alıp geleyim."

"Hayır, hayır, şimdi öğle uykusuna yatmıştır. Bay Querry ona olanları açıklar."

Onu son kez görebilmek için hepsi aşağıya, nehir kıyısına yürüdüler; Peder Thomas sırt çantasını taşıyordu. İskelede, başrahip çantasını alıp, askerlere özgü bir tavırla omuzlarına geçirdi. Peder Thomas'ın koluna dokundu: "Sanırım, hesapları düzenli bulacaksınız. Gelecek ayınkileri olabildiği kadar geciktir...Geri dönersem diye." Bir an durakladı ve küçümser bir gülümsemeye: "Kendine dikkat et Peder Thomas." dedi. "Çok fazla heyecan yok." Sonra, gemi ve nehir başrahibi onlardan ayırdı.

Peder Joseph ve Querry birlikte eve döndüler. Querry: "Neden Peder Thomas'ı seçti ki?" dedi. "O hepinizden daha az zamandır burada."

* (Fransızca) "İyi yolculuklar!" (Ç.N.)

"Başrahibin dediği gibi. Hepimizin kendimize ait işleri var ve gerçeği söylemek gerekirse defter tutmayı en az bilen kişi Peder Thomas."

Querry yatağına uzandı. Günün bu saatinde sıcak, çalışmayı olanaksız kılıyordu, tıpkı birkaç şekerleme dışında uyumayı da olanaksız kıldığı gibi. Başrahible birlikte, geminin de, buradan uzaklaşıyor olduğunu düşündü, ama rüyasında, gemi Luc'un tam tersi yöne gidiyordu. Daralan nehirden aşağı, sık ormana dalıyordu ve şimdi de piskoposun gemisi olmuştu. Piskoposun kamarasında bir ceset vardı; ikisi, cesedi, gömülmek üzere Pendele'ye götürüyorlardı. Gemi cüzam köyüne geldiğinde buranın yolculuğun en uç noktası olduğuna inanacak kadar yanlış bir düşünceye nasıl kapıldığına şaşırıp kalmıştı. Şimdi yine harekete geçmişti, daha içlere doğru.

Bir sandalye gıcirtısıyla uyandı. Geminin altının içerden yükselen bir kütüğe sürtündüğünü düşündü. Gözlerini açınca, Peder Thomas'ın yatağının yanında oturduğunu gördü.

"Sizi uyandırmak istememiştım," dedi Peder Thomas.

"Tam dalmış sayılmazdım."

"Size bir arkadaşınızdan mesaj getirdim," dedi Peder Thomas.

"Burada edindiklerim dışında Afrika'da hiç arkadaşım yok ki."

"Sandığınızdan daha fazla arkadaşınız var. Benim mesajım Bay Rycker'dan."

"Rycker benim arkadaşım değil."

"Biraz patavatsızdır, biliyorum ama o size büyük hayranlık duyuyor. Karısının söylediği bir şey üstüne, İngiliz gazeteciye sizden bahsetmekle hatalı davranmış olabileceğini düşünmeye başlamış."

"Demek ki karısı ondan daha anlayışlıymış."

"Şansımıza her şey en iyi şekilde sonuçlandı," dedi Peder Thomas. "Ve bunu Bay Rycker'a borçluyuz."

"En iyi şekilde mi?"

"Gazeteci sizin ve buradaki herkesin hakkında çok harika şeyler yazmış."

"Bu kadar çabuk mu?"

"İlk yazısını Luc'dan telgraf çekerek yollamış. Bay Rycker ona postanede yardım etmiş. Yazıyı önce kendisinin okumasını da şart koşmuş. Tabii ki, Bay Rycker bize zarar verecek herhangi bir şeyin basılmasına asla izin vermez. Yaptığınız işler hakkında gerçekten de övgü dolu sözler yazmış. *Paris Dimanche*'da çevrilip yayımlanmış bile."

"O paçavrada mı."

"Çok geniş bir okuyucu kitlesine sahip," dedi Peder Thomas

"Bir skandal gazetesi."

"Öyleyse mesajınızın orada çıkması çok daha iyi."

"Neden bahsettiğinizi bilmiyorum. Benim mesajım falan yok." Peder Thomas'ın araştırmacı, sinsî bakışlarına sabırsızlıkla sırtını döndü. Şimdi yüzü duvara dönük yatıyordu. Bir kâğıt hışırtısı duydu : Peder Thomas cübbesinin cebinden bir şey çıkartıyordu. "Size birazını okuyayım. Sizi temin ederim ki, duyduklarınız çok hoşunuza gidecek. Yazının başlığı: 'Ruhların Mimarı. Congo'nun Dervîşi.'"

"Ne kadar iğrenç ve aptalca. Size söylüyorum, peder, bu adamın yazdığı hiçbir şey beni ilgilendirmiyor."

"Gerçekten de biraz fazla sert davranıyorsunuz. Ben yalnızca başrahibe göstermeye zamanım olmadığına yanıyorum. Kili-se'nin isminde küçük bir hata yapılmış, ama bir İngiliz'den başka türlü beklenemez zaten. Dinleyin, bakın, nasıl bitirmiş? 'Ünlü bir Fransız devlet adamı, devlet işlerinin yükünden kurtulmak için emekli olup ülkenin ücra bir köşesine yerleştiğinde şöyle demişler: Dünya onun kapısına taşındı.'"

"Hiçbir şeyi doğru öğrenemiyor," dedi Querry. "Hiçbir şey. Bir kere o bir yazardı, devlet adamı değil. Üstelik yazar Amerikalıydı, Fransız değil."

"Bunlar önemsiz ayrıntılar." dedi Peder Thomas azarlar gibi. "Şunu dinleyin : 'Tüm Katolik dünyası büyük mimar Querry'nin gizemli biçimde ortadan kayboluşunu konuşuyor. Başarısının sınırları, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki cam ve çelikten bir saray olan katedralden, Cote d'Azur'daki Dominik kilisesine kadar uzanan Querry..."

"Şimdi de beni o amatörle karıştırıyor, Matisse'le," dedi Querry.

"Küçük ayrıntıları kafanıza takmayın."

"Sizin hatırıma, İncildeki ayrıntıların Parkinson'ununkinden daha doğru olduğunu umarım."

" 'Querry uzun bir süredir her zaman takıldığı yerlerde gözükmüyordu. En sevdiği lokanta olan *l'Epaule de Mouton*'dan çıkıp katettiği tüm yol boyunca onun izini sürdüm..' Bu çok saçma. Beni boğazına düşkün turistlerden biri mi sanıyor bu?"

" 'Afrika'nın kalbine doğru. Stanley'in bir zamanlar vahşi kabileler arasında kamp kurduğu yerde Querry'e rastladım..' " Peder Thomas başını kaldırıp baktı. "İşte bundan sonra, çalışmalarımız hakkında bir sürü nazik, zarif sözler yazmış : 'Özverili... kendini adanmış... günahsız hayatlarının beyaz cübbeleri içinde.' Biliyor musunuz, gerçekten de bu adamın kendine özgü bir stili var."

" 'Muhteşem Querry'yi kendisine onur ve zenginlik kazandıran bir meslek hayatından vazgeçip hayatını dünyadaki dokunulmazlara hizmet etmeye yöneltti şey neydi? Uzun takibim birdenbire bittiğinde ona soru sorabilecek durumda değildim. Beni, ateşler içinde kendimden geçmiş bir halde, ağaç kütüğünden oyulmuş kanomdan kıyıya taşıdılar. Bu kanoyla Joseph Conrad'ın *Karanlığın Kalbi* dediği yeri delip geçmiştim. Kano, kolay kırılabilir ağaç kabuğundan yapılmıştı. Beni kıyıya taşı-

yanlar, büyükbabalarının Stanley'e gösterdiği vefanın aynısını göstererek büyük nehir boyunca peşimden ayrılmayan birkaç inançlı yerliydi." "

"Stanley'i işe karıştırmasa olmaz," dedi Query. " Orta Afrika'ya gelen daha bir sürü insan var, ama sanırım bu İngiliz hiçbirinin ismini duymamış."

'Uyandığımda Query'nin elini nabzımda buldum, gözleri benimkilerin üstüne dikilmişti. İşte o zaman büyük gizemi hissettim.'

"Bu saçmalıklar gerçekten de hoşunuza gidiyor mu?" diye sordu Query. Sabırsızlıkla yatağında doğruldu.

"Azizlere ait bundan çok daha kötü yazılmış hayat hikâyelerini de okudum ben," dedi Peder Thomas.

"Stil her şey değildir. Adamın niyeti açık. Belki de siz onu yargılamaya uygun biri değilsiniz." Peder devam etti: 'Query'nin dudaklarından gizemin anlamını öğrendim. Query, belki de şimdiye dek kimseyle benimle konuştuğu gibi konuşmamıştı. Tıpkı bir zamanlar Arno yakınlarındaki şehrin karanlık sokaklarında St. Francis'in yaşadığı gibi renkli ve kibirli geçmişinden alev alev yanan bir pişmanlıkla bahsediyordu...' Ben de orada olmayı isterdim," dedi Peder Thomas özenerek, "yani siz bunları anlattığınızda. Bundan sonraki bölüm daha çok cüzamlılardan bahsediyor. Onu atlıyorum. Görünüşe bakılırsa, sadece kötürüm olanlarla ilgilenmiş. Bu çok yazık, çünkü buradaki evimiz hakkında fazla can sıkıcı bir izlenim yaratıyor." Başrahip rolüne bürünen Peder Thomas, bir ay öncesine oranla, misyona çok daha büyük bir sempatiyle bakıyordu.

"Sonunda buraya sorunun özü, dediği yere gelmiş. 'Sırrı öğrendiğim insan, Query'in en yakın arkadaşı, bir hurma yağı fabrikasının müdürü olan Andre Rycker'di. Belki de hizmet verdiği rahiplerden böylesine sakladığı bir sırrı, bir fabrika müdürüne açması Query'nin tipik bir özelliği idi. Bir fabrika müdürü; büyük mimarın yakın arkadaşı olmasını bekleyebileceğiniz en

son insan. Bay Rycker bana; 'Böyle çile doldurmasının sebebini öğrenmek ister misiniz?' dedi. 'Bu, kesinlikle aşk; sınıf ve renk farkı tanımayan, bütünüyle özverili bir aşk. İnancılarına daha derinden bağlı birini tanımadım ben. İşte şu masada oturup gecenin geç saatlerine dek muhteşem Querry'le ilahi aşkın doğasını konuştum.' İşte burada da Querry'in birbirine yabancı iki yarısı biraraya geliyor: Bana, dünyada, Avrupa'da âşık olduğu kadınlardan bahsetmişti. Ormandaki fabrikasında yaşayan, tanınmayan arkadaşına ise Tanrı'ya olan aşkını anlatmıştı. Atom çağına giren dünyanın azizlere ihtiyacı var. Ünlü bir Fransız devlet adamı, devlet işlerinin yükünden kurtulmak için emekli olup, ülkenin ücra bir köşesine yerleştiğinde şöyle demişler: Dünya onun kapısına taşındı. Lambarene'de, Schweitzer'e giden yolu bulan dünyanın, Congo dervişini gözden kaçırmaması olanaksızdı elbette. St. Francis'le ilgili benzetmeyi çıkarsa iyi olur sanırım," dedi Peder Thomas. "Yanlış anlaşılabilir."

"Ne yalanlar atıyor bu adam?" diye haykırdı Querry.

Yatağından kalkıp üstünde taslakların durduğu çizim masasının yanına dikildi. "Buna izin vermeyeceğim." dedi. "Bu adamın..."

"O bir gazeteci tabii," dedi Peder Thomas. "Bunlar sadece meslek gereği yapılan abartmalar."

"Parkinson'u kastetmiyorum. Bu onun işi. Ben Rycker'dan bahsediyorum. Ben, Rycker'a, aşk ya da Tanrı hakkında hiç bir şey söylemedim."

"Bana bir keresinde sizinle çok ilginç bir tartışmada bulunduğunu söylemişti."

"Asla. Tartışma falan olmadı. Tüm konuşma, sizi temin ederim onun tarafından yapıldı."

Peder Thomas, gazeteden kesilmiş, habere baktı.

"Öyle görünüyor ki bir hafta içinde ikinci bir yazı çıkacak. Burada öyle diyor: 'Gelecek Pazar. Bir Azizin Karanlık Geçmişi.

Acıyla Ödenen Kefaret. Ormanda Kaybolan Cüzamlı.' Sanırım, bu Deo Gratias," dedi Peder Thomas. "İngiliz'in Rycker'la konuşurken çekilmiş fotoğrafı da var."

" Şunu bana versenize."

Querry kâğıdı küçük parçalara ayırdı ve onları yere fırlattı. "Yol açık mı?" dedi.

"Ben Luc'dan ayrılırken açtı. Niçin?"

"Öyleyse hemen bir kamyon bulacağım."

"Nereye gidiyorsunuz?"

"Rycker'a bir çift laf etmeye. Görmüyor musunuz, peder, onu susturmam gerek. Böyle devam edemez. Hayatım için savaşıyorum."

"Hayatınız mı?"

"Buradaki hayatım. Sahip olduğum tek şey bu." Yatağın üstüne üzüntüyle çöktü. "Uzun bir yoldan geldim. Buradan ayrılırsam gidecek başka hiçbir yerim yok."

Peder Thomas: "İyi bir adam için şöhret her zaman sorun yaratır." dedi.

"Ama, peder, ben iyi bir adam değilim. Bana inanamaz mısınız? Siz de Rycker ve o adam gibi her şeyi çarpıtmak zorunda mısınız? Buraya gelmemin iyilik yapmak istememle hiçbir ilgisi yok. Her zaman yaptığım gibi sadece kendimi düşünüyordum, ama eminim bencil bir adamın bile biraz mutlu olmaya hakkı vardır, değil mi?"

"Gerçekten de öyle, yüksek düzeyde bir alçakgönüllülüğe sahipsiniz siz."

6. KISIM

1. Bölüm

1

Marie Rycker, kocasının uyuduğunu görür görmez *The Imitation of Christ**'i okumayı bıraktı, ama onu uyandırırım diye kımıldamaktan korkuyordu. Tabii ki her zaman için tuzağa düşme olasılığı da vardı. Kocasının onu nasıl azarlayacağını hayal edebiliyordu: "Bir saat yanımda duramıyor musun?" Çünkü kocası, her fırsatta *'Imitation of Christ'*i, işine alet etmekten korkmuyordu. Adam beti benzi atmış suratını, genç kadın gözlerini görmesin diye öte tarafa çevirmişti. Kocasını hasta olduğu sürece ona haberlerini anlatması gerekmediğini düşündü, çünkü kimsenin hasta bir adama kendisinininkiler gibi rahatsızlık veren haberler iletmek gibi bir görevi yoktur. Pencerenin telinden gelen esintiyle birlikte içeriye bayat margarin kokusu dolmuştu. Bu kokuyu nedense evlilikle bağdaştırmıştı kafasında. Oturduğu

* "İsa'ya benzemek" (Ç.N.)

yerden makine dairesinin köşesini görebiliyordu; buradaki fırınlarda yakıt olarak mısır küspesi kullanılıyordu.

Can sıkıntısından, korkusundan ve sinir bozukluğundan utanç duyuyordu. Bir '*Kolon*'* olarak yetişmişti ve çok iyi biliyordu ki, bir kolon asla böyle davranmazdı. Babasının arkadaşları, görüştüğü insanlar kocasınıninkilerin benzeriydi, tek fark sayılarının değişken olmasıydı. Annesinin bünyesi zayıf olduğu için doğumdan önce, kocası onu Avrupa'ya yollamıştı. Annesi babasıyla kalmak için ayak diretmişti çünkü gerçek bir kolondur, aynı zamanda bir *kolonun* kızıydı. Avrupa'da öylesine küçümsemeyle ağza alınan bu söz, onlar için bir şeref nişanı gibiydi. Ayrılıp, Avrupa'ya gittikleri zamanlarda bile gruplar halinde yaşıyorlardı. Eski *kolonlar* tarafından işletilen aynı restoran ve cafe-barlara gidiyorlar, aynı yazlık yerlerde mevsimlik villalar tutuyorlardı. Kadınlar, saksıya dikilmiş palmyelerin arasında kocalarının palmye ülkesinden dönmesini bekliyorlardı. Briç oynayıp, birbirlerine, yüksek sesle, kocalarından gelen sömürge dedikodularını anlatan mektuplar okurlardı. Mektupların üstünde hayvan, kuş, çiçek desenli posta pulları ve egzotik ülkelerin damgaları vardı. Marie bunları biriktirmeye altı yaşında başlamıştı. Ama zarfları ve damgaları da saklamak istediğinden bunları bir albüm yerine bir kutu içinde biriktiriyordu. Posta damgalarından biri Luc'a aitti. Bir gün gelip de Luc'u, Rue de Namur'dan daha iyi tanıyacağını bilemezdi ki.

Suçluluk duygusunun getirdiği bir sevecenlikle Rycker'ın yüzünü kolonyaya batırılmış bir mendille sildi, onu uyandırma riskini bile göze almıştı. Sahte bir *kolon* olduğunu biliyordu. İnsanın ülkesine ihanet etmesi gibi bir şeydi bu. Hele bu ülke böyle yabancı ve böyle kötü durumdaysa yaşam daha da beter oluyordu.

* Sömürge sakinlerine verilen ad.

İşçilerden biri duvara işemek için hangardan dışarı çıkmıştı. Arkasına döndüğünde genç kadının kendisini izlemekte olduğunu gördü. Birkaç metrelik mesafeden birbirlerine baktılar, yine de sonsuz uzaklıktan teleskoplarla bakan insanlar gibiydiler. Birkaç kişinin erken denize girmeye gittiği, dışarıda soluk Avrupa güneşinin suya vurduğu bir zamanda, etmiş olduğu bir kahvaltıyı hatırladı. Babası ona Mongo dilinde 'ekmek', 'kahve' ve 'reçel' sözcüklerini öğretmişti. Bunlar, hâlâ Mongo dilinde bildiği tek kelimelerdi. Ama dışarıdaki adama kahve, ekmek ya da reçel demek yeterli olmazdı. İletişim kurabilecekleri hiçbir yol yoktu. Babasının ya da kocasının böyle bir durumda yapabileceği gibi, adamı onun anlayabileceği kelimelerle azarlayamazdı bile. Adam geriye dönüp hangara girdi ve genç kadın bir kez daha *kolonların* ülkesine ihanet etmenin yalnızlığını hissetti. Avrupa'daki yaşlı babasından özür dilemek istedi; posta damgaları ve pullar için onu suçlayamazdı. Annesi tüm içtenliğiyle kocasının yanında kalmak istemişti. Annesinin zayıflığının ne kadar acınacak bir durumda olduğunu anlayamamıştı. Rycker gözlerini açıp: "Saat kaç?" dedi.

"Sanırım, üçe geliyor."

Daha karısının cevabını duymadan yine uykuya dalmıştı, arka bahçede bir kamyon geri geri hangara giriyordu. Önce ezilip sonra fırına atılacak kabuklu yemişlerle tepeleme doldurulmuştu. Yemişler, vahşi bir katliamdan geriye kalan kurumuş ve rengi kaçmış kafatasları gibi gözüküyordu. Okumaya çalıştı, ama *'Imitation of Chirst'* hiç ilgisini çekmiyordu. Ayda bir kez *Marie-Chantal*'ın bir sayısı postayla geliyordu, ama bu dizi romanı Ryker meşgul olduğu zamanlar gizlice okumak zorundaydı. Çünkü Rycker 'kadın uydurması' dediği bu tip şeyleri hor görür ve hayal kurmayı her zaman eleştirirdi. Oysa kendisinin hayallerinden başka neyi vardı ki? Hayaller umudun başka bir şeklidir, ama Marie hayallerini, siyanür haplarını saklamayı

alışkanlık haline getiren bir direniş örgütü üyesi gibi Rycker'dan saklıyordu. Bunun bir son olduğuna inanmayı reddediyordu: Kocasıyla, margarin kokusu, kara yüzler ve hurda metal arasında sıcaklık ve rutubet içinde yaşlanmak. Her gün, özgürlük saatinin geldiğini etrafa duyuracak o radyo sinyali bekliyordu. Bazen de özgürlüğü için gidemeyeceği hiçbir uzaklığın olmadığını düşünüyordu. *Marie-Chantal* deniz yoluyla geliyordu; üstündeki tarih her zaman iki ay öncesine ait olurdu. Ama bu pek bir sorun yaratmıyordu, çünkü bu dizi roman herhangi bir edebiyat eseri gibi zamandan bağımsız bir değere sahipti. Şu sıralar Monte Carlo'daki Salle Privee'de, sahip olduğu son para olan 12.000 Frangı 17 numaraya yatıran bir kızın hikâyesini okuyordu. Ancak top dönerken, kızın arkasından uzanan bir el fişleri 19 numaraya itmişti ve top 19 numarada kalmıştı. Kız, kendisine para kazandıranın kim olduğunu görmek için geriye dönmüş...ama kızın adamın kimliğini öğrenmesinden önce Marie'nin üç hafta daha beklemesi gerekiyordu. Adam şimdi ona Batı Afrika kıyısı boyunca bir posta gemisiyle yaklaşıyordu, ama Matadi'ye ulaştığında bile, önünde hâlâ uzun bir nehir yolculuğu olacaktı. Avluda, köpekler havlamaya başlayınca Rycker uyandı.

"Kim olduğuna bak," dedi. "Ama benden uzak tut." Marie, bir arabanın durduğunu duydu. İki rakip bira fabrikasından birinin temsilcisi olmalıydı gelen. Bu adamların her biri yılda üç kez Luc'un dışındaki yerleşim bölgelerinde tura çıkar, bölge sorumlusuna ve sakinlerine kendi biralarını bedava dağıttıkları bir parti verirlerdi. Bunun gizemli bir şekilde, tüketimin artmasına yardımcı olacağı düşünülüyordu.

Marie avluya çıktığında adamlar kurumuş yemişleri *camion*'dan dışarı küreklerle boşaltıyorlardı. İki adam Peugeot marka bir kamyonetin içinde oturuyordu. Biri Afrikalıydı, ancak ön cama vuran güneş gözlerini kamaştırdığından diğerini göremi-

yordu. Sadece adamın şöyle dediğini duydu: "Burada yapacağım şey hemen hemen hiç zamanımızı almayacak. Saat ona kadar Luc'a varmış oluruz." Arabanın kapısına gelince onun Query olduğunu gördü. Haftalar önce gözyaşları içinde arabasına doğru koştuğu o utanç verici sahneyi hatırladı. O olaydan sonra geceyi yol kenarında, sivrisinek ısırtıklarına maruz kalarak geçirmişti. Kocasını aşağılayacak başka birine daha rastlamak-tansa böyle olmasını tercih etmişti.

Mutlulukla: "Kendi isteğiyle geldi," diye düşündü. "Söyledikleri gelip geçici bir şeydi. Konuşan "cafard"*ıydı, kendi değil." İçeri girip, kocasına Query'nin geldiğine haber vermek istedi, ama sonra kocasının: "Benden uzak tut," dediğini hatırladı.

Query kamyonetten aşağı inince Marie, yanındaki yardımcının cüzam köyündeki kötürümlerden biri olduğunu gördü. Query'e: "Bizi görmeye mi geldiniz?" dedi. "Kocam çok memnun olacak..."

"Luc'a gidiyordum." dedi Query, "ama önce Bay Rycker'la bir çift laf etmek istedim." Query'nin ses tonunda öyle bir şey vardı ki Marie belli zamanlarda kocasının da böyle konuştuğunu hatırladı. Query're kocası hakkındaki o küçümseyen sözleri söyleten, 'cafard' idiyse, bu 'cafard' 'ın onun ruhuna hâlâ sahip olduğunu söyleyebilirdi.

"Kendisi hasta." dedi. "Korkarım, onu göremezsiniz."

"Mecburum. Cüzam köyünden beri üç gündür yoldayım.."

"Beni anlamalısınız." Query kamyonetin kapısının yanında duruyordu. Marie: "Mesajınızı bana veremez misiniz?" dedi.

"Bir kadına asla vurmam." dedi Query. Birdenbire öfkeyle açılan ağız, Marie'yi ürkütmüştü. Belki de adam bu sözü bir gülümsemeyle yumuşatmak istemişti, ama bu, yüzünü daha da çirkinleştirmişti.

* (İngilizce) Kötü cin (Ç.N)

"Mesajınız bu mu?"

"Aşağı yukarı bu," dedi Querry.

"Öyleyse içeri girseniz daha iyi olur." Marie arkasına bakmadan yavaşça yürümeye başladı. Querry, ona korkusunu saklaması gereken silahlı bir vahşi gibi görünüyordu. Eve vardığında güvenlikte olacaktı. Kendi sınıfındaki insanlar arasında şiddet hep açık havada durdu. Koltuklar ve antikalar şiddeti sınırlıyordu. Kapıdan geçerken bir an için, hasta adamı Querry'nin merhametine terkedip odasına kaçmak istedi. Ama Querry gittikten sonra Rycker'ın kendisine neler diyebileceği düşüncesi onu engelledi. Holün aşağısındaki emniyetli odasına bir göz atmakla yetindi, Querry'nin adımlarını arkasında duyuyordu.

Verandaya gelince, temiz bir başlangıç yapmak istercesine, bir evsahibi sesi takınarak: "Size bir içki ikram edebilir miyim?" dedi.

"Biraz erken. Kocanız gerçekten hasta mı?"

"Tabii ki öyle. Size söyledim. Burada sivrisinekler çok kötü. Suya çok yakınız. Paludrin'ini alıyordu. Neden, bilmiyorum. Bilirsiniz işte, bazen esiyor."

"Sanıyorum, onun ateşini çıkartan şu Parkinson oldu."

"Parkinson?"

"İngiliz gazeteci."

"Şu adam," dedi Marie hoşnutsuzlukla. "Hâlâ ortalıklarda mı o?"

"Bilmiyorum. Siz onu gören son insanlarsınız. Kocanız onu benim başıma sardı."

"Size sorun çıkardıysa üzgünüm. Bilsem, sorularının hiçbirine cevap vermezdim."

Querry "Buraya kafa dinlemeye geldiğimi kocanıza söylemiştim. Luc'da beni kendisi zorladı. Cüzam köyüne, peşime sizi gönderdi. Parkinson'u yolladı. Kasabada hakkımda bir sürü saç-

ma hikâyeler uydurdu. Şimdi de şu gazete haberi; yakında da bir yazı daha basılacak. Kocanıza, bu işkenceye bir son vermesini söylemeye geldim."

"İşkence mi?"

"Daha iyi bir isim verebilir misiniz buna?"

"Anlamıyorsunuz. Kocam buraya gelmenize çok sevindi. Sizi bulduğuna yani. Onun ilgilendiği şeylerden bahsedecek fazla insan yok burda. Çok yalnız o." Genç kadın, nehre, vapurun dönen çarkına ve üst taraftaki ormana doğru bakıyordu. "Bir şey hoşuna gittiği zaman ona sahip olmak ister. Çocuk gibi."

"Çocuklar hiçbir zaman beni ilgilendirmemiştir."

"Bu, onun gençliğinden kalan tek huyu," dedi Marie. Bir yarıdan fıskıran cerahat gibi, çabuk ve kendiliğinden çıkıyordu sözler.

"Hakkımda konuşmaktan vazgeçmeye ikna edemez misiniz onu?" dedi Querry.

"Benim hiç etkim yok ki. Beni dinlemez. Hem sonra niye dinlesin ki?"

"Eğer sizi seviyorsa..."

"Seviyor mu, sevmiyor mu bilmiyorum. Bazen yalnızca Tanrı'yı sevdiğini söylüyor."

"Öyleyse onunla kendim konuşmalıyım. Birazcık ateş söylediklerimi duymasına engel olmaz. Odasının hangisi olduğunu bilmiyorum, ama bu evde pek fazla oda yok. Onu bulabilirim."

"Hayır! Lütfen, hayır! Benim hatam olduğunu düşünecek. Kızacak. Onu kızdırmak istemiyorum. Ona söylemem gereken bir şey var. Yeterince korkunç bir şey zaten."

"Korkunç olan ne?"

Genç kadın adama çaresiz bir ifadeyle baktı. Gözlerinde biriken yaşlar, ter damlaları gibi akmaya başlamıştı.

"Sanırım, bir bebeğim olacak."

"Oysa ben kadınların bundan hoşlandığını düşünürdüm."

"O istemiyor. Ama bebekten kurtulmama da izin vermez."

"Doktora göründünüz mü?"

"Hayır. Luc'a gitmek için hiçbir bahanem yoktu. Bizim yalnız bir arabamız var. Şüphelenmesini istemiyorum. Genellikle belli bir süre geçtikten sonra, her şeyin yolunda olup olmadığını sorar."

"Peki, bu sefer sormadı mı?"

"Sanırım son sefer ileri gittiğimizi unuttu."

Querry istemeden de olsa kızın bu zavallı halinden etkilenmişti. Kız çok genç ve yeterince güzeldi; görünüşe bakılırsa, bir erkeğin böyle bir şeyi asla unutmaması gerektiğini bilmiyordu. Kız sanki bu her şeyi açıklıyormuş gibi: "Vali'nin evindeki kokteylden sonraydı," dedi.

"Bundan emin misin?"

"İki sefer gelmedi."

"Tatlım, bu iklimde sık sık olur bu," dedi Querry. "Sana tavsiyem adın neydi"

"Marie." Tüm kadın isimlerinin arasından en sık rastlanan isimdi bu, ama Querry'e bir uyarı gibi geldi.

Marie hevesle: "Evet." dedi. "Tavsiyeniz...?"

"Kocana şimdilik hiçbir şey söylememen. Luc'a gidip, doktora görünmen için bir bahane bulmalıyız. Ama fazla endişelenme. Çocuğu istemiyor musun?"

"O istemedikten sonra benim istemem neye yarar ki?"

"Şimdi seni yanıma alacağım tabii sana bir bahane bulabilirsek."

"Eğer birisi onu ikna edebilirse, bu ancak siz olursunuz. Size öyle hayran ki."

"Hastaneden, Doktor Colin'e bazı ilaçlar almam gerek. Rahipler için de sürpriz olarak birkaç şişe içki alacağım; çatının tahtası konunca kutlama yapmak için şampanya. Yarın akşamdan önce seni geri getiremem."

"Oh!" dedi kız. "Yardımcısı ona benden çok daha iyi bakabilir. Çok uzun zamandır onunla birlikte."

"Benim kastettiğim, yani belki de bana güvenemeyebilir..."

"Günlerdir yağmur yağmadı. Yollar oldukça iyi durumda."

"Öyleyse onunla konuşayım mı?"

"Ama aslında bunun için gelmediniz, değil mi?"

"Ona elimden geldiğince nazik davranacağım. Sen iğnemi çekip çıkardın."

"Luc'a yalnız gitmek eğlenceli olacak. Yani, sizinle demek istedim," dedi Marie. Elinin tersiyle gözyaşlarını sildi. Artık bir çocuk gibi gözyaşlarından utanç duymuyordu.

"Belki de doktor sana korkacak bir şey olmadığını söyleyecektir. Rycker'ın odası hangisi?"

"Şu kapıdan geçin, koridorun sonundaki oda. Gerçekten de ona sert davranmayacaksınız, değil mi?"

"Hayır."

İçeri girdiğinde Rycker yatakta oturuyordu. Halinden şikâyetçi bir yüz ifadesi takınmıştı, ama ziyaretçiyi görür görmez bu maskeyi hemen çıkartıp, yerine "hoşgeldin" anlamına gelen bir başkasını taktı. "Ne, Querry? Sen miydin?"

"Luc'a giderken seni de görmeye geldim."

"Hasta yatağında beni ziyaret etmen büyük incelik."

Querry: "İngiliz'in yazdığı o aptal yazı hakkında konuşmak için seni görmek istedim," dedi.

"Sana iletmesi için onu Peder Thomas'a vermiştim."

Rycker'ın gözleri ateşten ya da zevkten parlıyordu.

"*Paris-Dimanche*, Luc'da hiç böyle bir satış yapmamıştı, bunu sana söyleyebilirim. Kitapçılar, fazladan sayılarını getirdiler. Gelecek baskıdan yüz tane ısmarladıklarını söylediler."

"Bunun benim için ne kadar iğrenç olabileceğini hiç düşünmedin mi?"

"Biliyorum, gazete birinci sınıf sayılmaz, ama yazı bir sürü övgüyle dolu. İtalya'da bile bir baskısının yapıldığını biliyor musunuz? Bana söylendiğine göre piskoposa Roma'dan bile sipariş gelmiş."

"Beni dinler misin, Rycker? Nazik konuşmaya çalışıyorum, çünkü hastasın. Ama bütün bunların sona ermesi gerekiyor. Ben Katolik değilim, Hristiyan bile değilim. Ne senden ne de kilisenden kabul görmek istemiyorum."

Rycker yüzüne anlayışlı bir gülümseme takınmış, altında oturuyordu.

"Hiçbir Tanrı'ya inancım yok, Rycker. Ne ruha, ne de sonsuzluğa. Bununla ilgilenmiyorum bile."

"Evet. Peder Thomas bana buradaki yavanlığın sana nasıl korkunç geldiğinden bahsetmişti."

"Peder Thomas sofı bir aptal ve ben de buraya aptallardan kaçmak için geldim, Rycker. Beni rahat bırakacağına söz veriyor musun, yoksa geldiğim yoldan geri gitmek zorunda mıyım? Bunlar başlamadan önce mutluydum. Çalışma olanağı bulmuştum. Bir şeylerle ilgilendiğimi, bir şeylere ait olduğumu hissediyordum..."

"Dünyaya ait olmak dahilere verilen bir ceza."

Eğer kendisine işkence edecek birini seçmek zorunda kalsa hiç olmazsa alaycı Parkinson'u seçerdi; temelinden çatırdamış bu karakterdeki boşluklara belki de gerçekler yerleşmiş olabilirdi. Oysa Rycker kilise vaazlarıyla öylesine sıvanmış bir duvardı ki, ardındaki tuğla işini bile göremezdiniz. Querry, "Ben

dahi değilim, Rycker." dedi. "Ben belli bir yeteneğe sahip biriyim. Öyle çok büyük bir yetenek de değil. Ama şimdi bunun da sonuna geldim. Yapabileceğim yeni bir şey yoktu. Sadece kendimi tekrar edebiliyordum. Bu yüzden de vazgeçtim. Bu kadar basit ve sıradan bir durum işte. Tıpkı kadınlardan vazgeçmem gibi. Hem zaten çiviye deliğine sokmanın sadece otuz iki yolu var."

"Parkinson bana, duyduğun pişmanlıktan bahsetti..."

"Ben asla pişmanlık duymadım. Asla. Sen her şeyi fazla dramatize ediyorsun. Tıpkı bir işten emekli olduğumuz gibi, hissetmekten de emekliye ayrılabiliriz. Hâlâ bir şeyler hissettiğine, hissedermiş gibi yapmadığına emin misin, Rycker? Yarın fabrikan, bir ayaklanmada yansa, cılgına dönmez misin?"

"Kalbimde böyle bir şeye yer yok."

"Kalbinde karına da yer yok. Daha ilk karşılaştığımız zaman bunu bana açıkça söylemiştin. Birinin seni St. Paul'un cehennem ateşi tehdidinden kurtarmasını istedin o kadar."

"Hıristiyan evliliğinde yanlış olan hiçbir şey yoktur," dedi Rycker. "Tutku evliliğinden çok daha iyi. Ama gerçeği bilmek istiyorsan: Kalbimde her zaman sadece inancım yeraldı."

"O kadar farklı olmadığımızı düşünmeye başladım, sen ve ben. Sevginin ne olduğunu bilmiyoruz. Sen bir tanrıyı seviyor-muş gibi yapıyorsun, çünkü başka hiç kimseyi sevmiyorsun. Ama ben rol yapmıyorum. Benden geriye sadece gerçeklere duyduğum saygı kaldı. Bu benim sahip olduğum küçük yeteneğin en iyi yanı. Sen her zaman uyduruyorsun, Rycker, değil mi? Fahişelere aşk sözcükleri söyleyen insanlar var. Kendilerini temize çıkarmak için biraz romatizm uydurmadan bir kadınla yatamazlar bile. Benimle ilgili bu fikri kendini mazur göstermek için uydurdun. Ama ben oyun oynamıyorum, Rycker."

"Sana baktığım zaman," dedi Rycker, "İşkence edilmiş bir adam görüyorum."

"Yok, hayır, göremezsin. Yirmi yıldır hiç acı çekmiyorum ben. Acı çekmem için senden çok daha önemli bir şeye ihtiyaç var."

"İstesen de, istemesen de, hepimiz için bir örnek oldun."

"Ne örneği?"

"Özveri ve alçakgönüllülük örneği," dedi Rycker.

"Seni uyarıyorum, Rycker, hakkımda böyle saçmalıklar uydurmaktan vazgeçmezsen..."

Ama kendi güçsüzlüğünü hissetti. Sözcüklerin tuzağına düşmüştü. Bir yumruk çok daha basit ve iyi olurdu, ama artık yumruklar için çok geçti.

Rycker: "Azizler çoğunluğun alkışlarıyla ortaya çıkar," dedi. "Bunun, Roma'da sınanmaktan daha iyi bir yol olmadığından emin değilim. Seni göklere çıkardık, Querry. Artık kendine ait değilsin. O cüzamlıyla ormanda dua ettiğinde kendini kaybettin sen."

"Ben dua etmedim. Sadece..." Durdu. Ne yararı, vardı ki?

Rycker, son sözünü çalmıştı. Ancak kapıyı çarpıp çıktıktan sonra Maire Rycker ve Luc'a yolculuğu hakkında hiçbir laf etmediğini hatırladı.

Ve tabii, orada, koridorun öbür ucunda genç kadın Querry'i sabırsızlık ve mutlulukla bekliyordu. Querry genç kadına, onu rahatlatmak için bir çanta dolusu tatlı getirmiş olmayı diledi. Marie heyecanla: "Kabul etti mi?" dedi.

"Ona sormadım ki."

"Söz vermiştiniz."

"Sinirlenince unuttum. Çok üzgünüm."

"Yine de sizinle Luc'a geleceğim."

"Gelmesen daha iyi olur."

"Ona çok mu kızdınız?"

"Çok değil. Öfkemin çoğunu kendime sakladım."

"Öyleyse geliyorum." Querry daha karşı çıkacak zamanı bulamadan Marie yanından ayrıldı. Birkaç dakika sonra, yanına yolculuk için sadece Sabena marka bir gece çantası almış olarak geri döndü.

Querry: "Yanına fazla şey almamışsın," dedi. Kamyonete geldiklerinde Marie'ye: "Geri dönüp onunla konuşsam daha iyi olmaz mı?" diye sordu.

"Hayır diyebilir. O zaman ne yapabilirim ki?"

Margarin kokusunu, eski kazan mezarlığını ve ormanın öte tarafa düşen gölgesini arkalarında bıraktılar. Genç kadın, bir ev sahibesinin nazik sesiyle: "Hastane iyi gidiyor mu?" dedi.

"Evet."

"Başrahip nasıl."

"Gitti."

"Geçen cumartesi sizin orada da şiddetli fırtına oldu mu? Bizim burada oldu."

Querry: "Benimle konuşmak zorunda değilsin." dedi.

"Kocam, fazla sessiz olduğumu söylüyor."

"Sessizlik kötü bir şey değildir."

"Mutsuzsanız, öyledir."

"Üzgünüm. Unutmuştum..."

Birkaç kilometre daha hiç konuşmadan gittiler. Sonra kız: "Neden başka bir yere değil de, buraya geldiniz?" dedi.

"Çünkü burası yaşadığım yerden uzak."

"Uzak olan bir sürü yer var. Örneğin, Güney Kutbu."

"Ben havaalanındayken Güney Kutbu'na giden hiçbir uçak yoktu." Kız kıkırdadı. Gençken neşelenmek kolaydır, mutsuz olursa bile. "Biri Tokyo'ya gidiyordu," diye ekledi Querry. "Ama nedense burası bana daha uzak göründü. Ayrıca geyşalar ya da kiraz çiçekleri beni hiç ilgilendirmiyordu."

"Gerçekten de, nereye gideceğinizi bilmediğinizi kastetmiyorsunuz, değil mi?"

"Kredi kartına sahip olmanın avantajlarından biri de budur: Nereye gideceğine son dakikadan önce karar vermene gerek kalmaz."

"Arkanızda bırakacağınız bir aileniz yok muydu?"

"Aile sayılmaz. Biri vardı, ama benim gitmem onun için çok daha iyi olacaktı."

"Zavallı kadın."

"Oh hayır. O değerinden hiçbir şey yitirmedi. Bir kadın için kendisini sevmeyen bir erkekle yaşamak daha zordur."

"Evet."

"Günün bazı zamanlarında insan rol yapamaz."

"Evet."

Hava kararmaya yüz tutup Query farları yakıncaya dek hiç konuşmadılar. Kırık bir sandalyede oturan, kafası hindistancevizini andıran bir insan silüetinin yanından geçtiler. Kız, korkudan hafif bir çığlık attı ve Query'nin omzuna yaslandı. "Anlamadığım şeylerden korkuyorum." dedi.

"Öyleyse pek çok şeyden korkuyor olmalısın."

"Evet."

Query, onu yatıştırmak için kolunu Marie'nin omzuna attı. Marie: "Ona veda ettiniz mi?" dedi.

"Hayır."

"Ama herhalde toplandığınızı görmüştür."

"Hayır. Ben de yolculuğa çıkarken yanıma az şey alırım"

"Yanınıza hiçbir şey almadan mı buralara dek geldiniz."

"Bir traş makinesi, diş fırçası ve bir Amerikan bankasından kredi mektubu vardı."

"Gerçekten de nereye gideceğinizi bilmediğinizi mi söylüyorsunuz?"

"Hiçbir fikrim yoktu. Bu yüzden de giyecek bir şeyler almanın bir faydası olmazdı."

Yol bozuk olduğundan direksiyonu iki eliyle tutması gerekiyordu. Daha önceleri kendi davranışını hiç irdelememişti. O zaman bu ona yapılacak tek mantıklı şey gibi gelmişti. Her zamankinden daha kuvvetli bir kahvaltı etmişti, çünkü bir sonraki yemeğin saatinden emin değildi. Sonra da bir taksiye atlamıştı. Yolculuğu, uzun zaman önce kapanmış, dünya çapında bir sergi için inşa edilmiş büyük, ama boş bir havaalanında başlamıştı. İnsan koridorlardan geçerek bir mil yürüse bile birkaç insandan fazlasını göremezdi. İnanılmaz genişlikte bir salonda insanlar birbirlerinden ayrı oturmuş Tokyo uçağını bekliyorlardı. Bir sanat galerisindeki heykeller gibi görünüyorlardı. Panoda Afrika isimlerini farketmeden önce Tokyo uçağından bir yer istemişti.

Sonra: "Şu uçaқта da yer var mı?" demişti.

"Evet, ama Roma'dan sonra Tokyo bağlantısı yok."

"Ben yolun sonuna dek gideceğim." Adama kredi kartını vermişti.

"Bagajım yok."

Şimdi, davranışının biraz garip göründüğünü düşünüyordu. Görevliye: "Biletime yalnızca soyadımı yazın lütfen," demişti. "Yolcu listesine de öyle. Basın tarafından rahatsız edilmek istemiyorum." Sıradışı hareketler yaptığında otomatikman şüpheli damgası yememek, ünlü olmanın az sayıdaki avantajlarından biriydi. Bu yüzden de hemen izlerini kapatacağını düşünmüştü, ama pek başarılı olamamıştı; aksi halde o *toute a toi* imzalı mektup hiçbir zaman eline geçemezdi. Belki de kadın şahsen kalkıp havaalanına gitmiş, araştırmalar yapmıştı. Oradaki adam tüm hikâyeyi ona anlatmak zorunda kalmıştı belki de. Böyle bile olsa o kadar uzağa gelmişti ki, burada onu kimse ta-

nımiyordu. Havalandırması olmayan, duşu çalışmayan o küçük otelde de kimse adını bilmiyordu. Bu yüzden onun nerede olduğunu ortaya çıkararak kendisine ihanet eden kimse Rycker'dan başkası olamazdı. Rycker'ın merak dalgaları radyo dalgaları gibi dünyanın yarısına yayılmıştı. Damdan düşercesine: "Kocana hiç rastlamamış olmayı ne kadar isterdim," dedi.

"Ben de öyle."

"Bu laf seni gerçekten yaralamadı ya."

"Benim demek istediğim, şey... Ben de ona hiç rastlamamış olmayı isterdim" Farlar, havada asılı bir kafesin tahtadan sırtıklarını yakalamıştı. Marie, "Bu yerden nefret ediyorum. Eve gitmek istiyorum," dedi.

"Geri dönemeyecek kadar uzağa geldik."

"O ev değil," dedi kız. "O fabrika."

Querry, kızın kendisinden bir şeyler söylemesini beklediğini biliyordu, ama yine de konuşmadı. Birkaç sahte ve sıradan alışılmış laf edebilirdi, ama geçirdiği deneyimler ona genellikle bunun arkasından neler geleceğini öğretmişti. Mutsuzluk, aç bir hayvan gibi yolun kenarında pusuya yatmış, herhangi bir kurban bekliyordu. "Luc'da yanlarında kalabileceğin arkadaşların var mı?" dedi Querry.

"Orada hiç arkadaşımız yok. Sizinle otele geleceğim."

"Kocana bir not bıraktın mı?"

"Hayır."

"Bıraksan daha iyi olurdu."

"Siz uçağa binmeden önce arkanızda bir not bırakmış mıydınız?"

"O farklıydı. Ben geri dönmeyecektim."

Marie: "Eve dönmem için bana dönüş bileti parasını verebilir misiniz? Yani, Avrupa'ya," dedi.

"Hayır."

"Ben de bundan korkuyordum." Sanki bu, tüm meseleyi kapatmış ve artık bu konuda yapılacak hiçbir şey kalmamış gibi uykuya daldı genç kadın. Querry birdenbire: Zavallı ürkek yaratık, diye düşündü. Büyük bir tehlike olamayacak kadar genç. Ancak tamamıyla büyüdüğü zaman ona güvenmek için acıma yeterli olmayacaktı.

2

Küçük nehir limanının yanından geçip Luc'a girdiklerinde saat gecenin onbirine geliyordu. Piskoposluk gemisi lengere demirlemişti. İskeleye giden yolun ortasında bir kedi durmuş, onlara bakıyordu. Querry, yolun üstünde yatan, sabah gelecek akbabaları bekleyen bir sokak köpeği ölüsünü ezmek için direksiyonu kırdı. Otel, Vali Konağı'nın önündeki meydanın tam karşısındaydı ve bitmiş bir eğlencenin henüz çıkarılmamış süsleriyle donanmıştı. Belki de yerli bira fabrikasının müdürleri senelik partilerini vermişlerdi, ya da kendilerini şanslı sayan bazı devlet memurları Avrupa'ya geri dönüşlerini kutlamışlardı. Bardaki, çelik borulardan yapılmış sandalyeler etrafta bir makine dairesinin sevimsiz ve işlevsel havasını yaratmıştı. Onların üstünde mor ve pembe renkli kâğıt zincirler asılıydı. Köşelerdeki ışıklar, aydaki adamın temsili gölgesini yere vurduruyordu.

Üst kattaki odalarda havalandırma yoktu. Duvarlar, tavana ulaşmadan kesildiğinden odalarda, 'kişisellik' diye bir şey düşünülemezdi. Yapılan her hareket yan odadan duyuluyordu. Querry de kızın yatağa yatmadan önce yaptığı her şeyi adım adım takip edebiliyordu: Gece çantasının fermuarının açılışı, palto askılığının sallanışı, porselen lavabodaki cam şişenin tıktırması. Ayakkabılar çıplak zemine atılmış ve su akmaya başlamıştı. Querry oturup, yarın eğer doktor kıza hamile olduğunu

söylerse onu nasıl rahatlatması gerektiğini düşünmeye başladı. Deo Gratiass'la birlikte tuttuğu o uzun gece nöbetini hatırladı. O zaman da korkuyla mücadele etmişti. Yatağın gıcirtısını duydu.

Sırt çantasından bir şişe viski alıp kendine bir bardak doldurdu. Şimdi tıkırtı yapma, suyu akıtma, askılığı sallandırma sırası ondaydı. Yan hücredeki arkadaşına şifreli sinyaller yollayan hücreye kapatılmış bir mahkûm gibiydi. Duvarın öte tarafından kulağına garip bir ses geldi. Sanki kız ağlıyormuş gibiydi. Hiçbir acıma hissetmedi, sadece sınırları bozuldu. Kız onu kendisine yardım etmeye zorlamıştı, şimdi de gece uykusunu mahvetmekle tehdit ediyordu. Henüz soyunmamıştı. Viski şişesini alıp, onun kapısını vurdu.

Odaya girer girmez yanılmış olduğunu anladı. Maire yatağın içinde oturmuş karton kapaklı bir kitap okuyordu. Sabena marka çantasına bunu da tıkmaya zaman bulmuştu demek. Query: "Affedersin," dedi. "Ağlıyorsun sandım."

"Oh, hayır," dedi kız. "Gülüyordum." Kitap, bir İngiliz belediye başkanının Paris'teki hayatıyla ilgili popüler bir romandı. "Korkunç derecede komik."

"Rahatlamaya ihtiyacın olursa diye bunu da getirmişt看."

"Viski. Hiç içmedim."

"Başlayabilirsin. Ama herhalde pek sevmezsin." Query, Marie'nin diş fırçasını koyduğu bardağı yıkayıp içine biraz viski koydu ve üstüne de bol su ekledi.

"Hoşlanmadın mı?"

Genç kadın: "Bu fikirden hoşlandım," dedi. "Geceyarısı kendime ait bir odada viski içmek."

"Daha geceyarısı olmadı."

"Ne demek istediğimi biliyorsun. Hem de yatakta kitap okuyorum. Kocam, yatakta kitap okumamdan hoşlanmaz. Özellikle böyle bir kitabı."

"Bu kitabın nesi var?"

"Ciddi değil. Tanrı'yla ilgili değil tabii," dedi kız. "Kendine göre sebepleri var. Ben tam bir eğitim görmedim. Rahibeler ellerinden geleni yaptılar, ama i e yaramadı i te."

"Yarın için endi elenmediğine memnun oldum".

"Haberler iyi olabilir. Şu an biraz karnım ağrıyor. Viski hemen etkisini göstermiş olamaz, değil mi? Belki de regl yüzündendir." Evsahibi konuşmaları, rahibelerin öğretileriyle beraber, ho lanmadığı şeyleri kafasında hapsettiği o hücreye gönderilmişti. Okul yatakhanesine geri d nm  ti. Bu kadar saf birinin herhangi bir tehlike yaratabileceğini düşünmek doğrusu çok aptalca olurdu.

Querry: "Okuldayken mutlu muydun?" diye sordu.

"Eğlenceliydi." Marie dizlerini yukarı kaldırıp birleştirdi ve "Neden oturmuyorsun?" dedi.

"Uyku zamanın yaklaşıyor." Querry, ona  ocukmu  gibi davranmanın kaçınılmaz olduğunu düşündü. Rycker, bakireliğini bozmak yerine onu ilk ve son kez olmak üzere emniyetle m h rlemi ti.

Marie: "Ne yapacaksın?" dedi. "Yani, hastane inşaatı bitince, demek istiyorum." Bu soruyu ona herkes soruyordu, ama bu sefer baştan savma bir yanıt vermedi. İnsanın kendinden geç olana daima salt gerçeği söylemesi gerektiğini savunan bir kuram vardır.

Querry: "Kalacağım," dedi. "Asla geri dönmeyeceğim."

"Ama bir gün gelecek, gitmek zorunda kalacaksın."

"Diğerleri belki, ama ben değil."

"Kalırsan, sonunda hasta olursun."

"Ben çok g  l y m. Hem sonra umrumda da değil. Hepimiz ergeç aynı hastalığa yakalanıyoruz: Ya lanma hastalığı. Elleri-

min üzerindeki şu kahverengi noktaları görüyor musun? Annem bunlara mezar noktaları derdi."

"Onlar sadece çil," dedi kız.

"Oh hayır, çiller güneş ışığından olur. Bunlar karanlıktan oluyor."

"Sen hastalık hastasıydın," dedi kız. Okulun müdürü gibi konuşmaya başlamıştı. "Seni gerçekten anlamıyorum. Ben burada kalmaya mecburum; ama, Tanrım, eğer senin gibi serbest olsaydım..."

"Sana bir hikâye anlatacağım," dedi Querry ve kendine ikinci bir viski koydu.

"Bu viski çok büyük. Çok içenlerden değilsin, değil mi? Kocam öyledir."

"Ben hep orta karar içerim. Bu kadarı hikâyeyi anlatmama yardımcı olur. Hikâyeye anlatmaya alışık değilim. Nasıl başlanırdı?" İçkisinden bir yudum aldı. "Bir zamanlar..."

"Aslında," dedi kız, "sen ve ben peri masalları için fazla yaşıyız."

"Evet. Ama senin de göreceğin gibi bu, bir anlamda bir öykü. Bir zamanlar uçsuz bucaksız kırlarda yaşayan bir çocuk varmış."

"O çocuk sen misin?"

"Hayır, benzerlikler aramamalısın. Derler ki bir romancı, öznel gerçekler yerine hep genel hayat deneyimlerinden konular seçermiş. Ben şimdiye dek hiç şehir dışına çıkmadım."

"Devam et."

"Bu çocuk, anne ve babasıyla birlikte bir çiftlikte yaşıyor-muş. Öyle çok büyük bir çiftlik değilmiş, ama yine de onlara, iki hizmetçilerine, altı işçilerine, bir köpeğe, bir kediye, bir ine-ge...yetecek kadar büyükmüş. Sanırım bir de domuz varmış. Çiftlikler hakkında fazla şey bilmem."

"Bir sürü karakter var galiba. Hepsini aklımda tutmaya çalışsam uyuyakalırım."

"İşte bu, tam yapmaya çalıştığım şey. Anne ve babası, bu çocuğa, en ötedeki yıldız kadar uzakta, yani yüz mil ilerdeki şehirde yaşayan Kral hakkında öyküler anlatırlarmış."

"Bu çok saçma. Bir yıldız trilyon defa trilyon kadar..."

"Evet, ama çocuk, yıldızın yüz mil ötede olduğunu *düşünü-yormuş*. Işıkyılı diye bir şey bilmiyormuş ki. Seyretmekte olduğu yıldızın, belki de dünya ortaya çıkmadan önce ölüp sönmüş olabileceği hakkında hiçbir fikri yokmuş. Ona Kralın ne kadar uzakta olursa olsun her yerde olup biteni izlediğini söylemişler. Bir domuz yavrusa ya da bir güve lambaya çarpıp ölse, O bunu bilirmiş. Bir adam ve bir kadın evlense, O bunu da bilirmiş. Ve Kral evliliklerden hoşnut olurmuş, çünkü bu çiftin çocuğu olduğunda Kral'ın ilgileneyeceği şeylerin sayısı artarmış. Bu yüzden de o çifti ödüllendirirmiş, bu ödülü açıkça görmek olası değildir. Çünkü sık sık, kadınlar çocuk doğururken ölür ve çocuk ise bazen kör veya sağır doğar. Ancak havayı da göremezsin, gene de bilenler için vardır. Bir hizmetçi, bir başka hizmetçiyle samanlıkta yattığında Kral onları cezalandırmış. Cezayı da her zaman açıkça göremezsin: Adam daha iyi bir iş bulur. Kız bakireliği bozulunca daha güzelleşir ve sonra da us-tabasıyla evlenir. Ama bunlar sadece ceza ertelendiği içindir. Bazen yaşamın sonuna dek ertelenir, ama bu bir şeyi değiştirmez. Çünkü Kral ölümlerin de Kral'dır ve onlara mezarda ne korkunç şeyler yaptığını kimse bilemez".

"Çocuk büyür. Uygun bir evlilik yapar ve Kral tarafından ödüllendirilir. Buna rağmen tek çocuğu da ölür ve mesleğinde hiçbir ilerleme kaydedemez. Hep sfenksler kadar büyük ve önemli heykeller yapmak ister. Çocuğunun ölümünden sonra karısıyla kavgı eder ve bu yüzden Kral onu cezalandırır, ama tabii verilen cezayı da ödülü olduğu gibi pek göremezsin. Yine

de ikisinin varlığına güvenmen gerekir. Adam zamanla ünlü bir kuyumcu olur. Çünkü tatmin ettiği kadınlardan biri ona bu işte ilerlemesi için para verir. O da metresinin ve tabii Kral'ın onuruna bir sürü güzel şey yapar. Önüne bir sürü ödül yığarlar. Para da. Herkes bunların Kral'dan geldiği konusunda hemfikirdir. Karısını ve metresini terkeder, birçok kadını terkeder, ama hepsiyle de başlangıçta çok eğlenir. Onlar buna aşk derler, o da öyle kabul eder. Aklına gelen her türlü kuralın dışına çıkar. Ve tabii bu kuralların dışına çıktığı için cezalandırılması gerekir. Ama bu cezayı ne sen görebilirsin ne de o. Gitgide zenginleşir, daha iyi mücevherler yapmaya başlar ve kadınlar ona gitgide daha fazla yaklaşırlar.

Zamanla herkes onun çok müthiş bir yaşam sürdüğünü düşünür olmuş. Tek sorun, canının sıkılmasıymış, gitgide daha fazla sıkılır olmuş. Ona hayır diyebilecek kimse yok gibiymiş. Hiç kimse ona acı çektiremiyormuş. Acı çekenler hep diğer insanlar oluyormuş. Bazen sadece değişiklik olsun diye Kral'ın ona vermesi gereken cezayı sevinerek bekliyormuş. Nereye istese gidebiliyormuş, ama bir süre sonra kendisini Kral'dan ayıran o yüz milden çok daha ileriye gittiğini farketmiş. En uzak yıldızdan da uzağa gitmiş. Ama nereye giderse gitsin hep aynı şeylerin olduğu aynı yere geliyormuş. Gazetelerdeki makaleler mücevherlerini göklere çıkartıyor, kadınlar kocalarını aldatıp onunla yatıyor ve Kral'ın hizmetkârları onu sadık ve inancı bütün biri olarak ilân ediyorlarmış".

"Çünkü insanlar sadece ödülü görüyorlarmış, ceza görünmezmiş. Çok iyi bir adam olarak ün salmış. Bazen insanlar bu kadar iyi bir adamın böylesine çok kadınla gönül eğlendirmesine biraz şaşırıyorlarmış. Yüzeysel de olsa bu, kuralları koyan Krala bir ihanet sayılırmış. Ama zamanla bunu açıklamanın bir yolunu bulmuşlar. Onun yüksek bir sevme kapasitesine sahip olduğunu söylemişler, sevgi onların gözünde en yüksek meziyetmiş çünkü. Gerçekten de sevgi Kral'ın bile verebileceği en

büyük ödölmüş. Görünmez olduğu için, küçük maddi ödöllerden, örneğın para, başarı ya da Akademi üyeliğı gibi ödöllerden çok daha büyükmüş. Adamın kendisi bile, iyi denilen insanlardan çok daha fazla sevmek kapasitesine sahip olduğuna inanmaya başlamış. O insanların hepsini tanısan, o kadar iyi olmadıklarını açıkça görebilirsin. (Sadece onlara verilen cezalara bakmak bunu anlamaya yeter: Yoksulluk, çocuk ölümleri, demiryolunda iki bacağııı birden kaybetmek ve bunun gibi şeyler.) Günün birinde aslında hiç sevmemiş olduğunu keşfettiğinde bu onun için tam bir şok olmuş."

"Bunu nasıl keşfetmiş?"

"Bu, onun hayatıyla ilgili yaptığı pek çok keşfin ilkiymiş. Sana onun çok akıllı bir adam olduğunu söylemedim mi? Daha küçük bir çocukken bile Kral'la ilgili her şeyi kendi başına keşfetmiş. Tabii, anne ve babasının anlattığı öyküler varmış, ama bunlar hiçbir şeyi kanıtlamıyormuş. Bunların hepsi onun gözünde kocakarı masallarıymış. Onlar Kral'ı sevdiklerini söylüyorlarmış, ama o bir adım daha ileri gitmiş. Kral'ın varlığını; tarihi, mantıklı, felsefi ve etimolojik metodlarla ispatlamış. Anne ve babası ona, bunun zaman kaybı olduğunu söylemişler. Onlar biliyorlarmış. Onlar Kral'ı görmüşler.

'Nerede?' 'Kalplerimizde tabii.' Adam ise onların basitliğine, boş inançlarına gülmüş. O, Kral'ın yüz mil ötedeki şehirden bir adım bile atmadığını kanıtlayabilirken Kral nasıl olup da onların kalplerine girebilirmiş? Ona göre Kral'ın varlığı nesnelmiş, onunkinden başka bir Kral yokmuş."

"Böyle gerçeğey yakın öyküleri sevmem, bu yüzden kahramanını da pek sevmedim."

"O da kendini pek fazla sevmiyor, işte bu yüzden de daha önce hiç bu şekilde konuşmamış."

" 'Onunkinden başka hiçbir Kral' deyişin bana biraz kocamı hatırlattı."

"Öykü anlatan birini gerçek karakterlerden bahsediyor diye suçlamamalısın."

"Düğüm ne zaman çözülecek. Sonu mutlu mu bitecek? Öyle değilse, uyanık kalmak istemem doğrusu. Neden kadınlardan birkaçını tasvir etmiyorsun?"

"Senin de pek çok eleştirmenden farkın yok. Öyküyü senin hoşlandığın şekilde yazmamı istiyorsun."

"*Manon Lescaut*'u okudun mu?"

"Yıllar önce."

"Manastırdarken onu hepimiz çok sevmiştik. Tabii, kesinlikle yasaklanmıştı. Elden ele dolaşmıştı. Ben de üstüne Lejeune'un Din Savaşları Tarihi kitabının kabını geçirmiştim. Hâlâ bende duruyor."

"Bırak da öykümü bitireyim."

"Ah tabii!" Kız yastıklara sırtını yaslayarak geri çekildi. "Eğer mecbursan..."

"Sana kahramanımın ilk keşfinden bahsetmiştim. İkincisi, çok daha sonra, aslında hiç de bir sanatçı olarak doğmadığını anlamasıyla ortaya çıkmış: O sadece çok akıllı bir kuyumcuymuş. Devekuşu yumurtası biçiminde altın bir mücevher yapmış. Mücevherin tamamı mineden ve altındanmış ve bu yumurta açıldığında içinde; masada oturan altından küçük bir insan figürü ve masanın üstünde de yine altından ve mineden bir yumurta olduğu görülüyormuş. Onu da açınca, içinden yine masada oturan küçük, altından bir insan figürü ve masanın üstünde de altından ve mineden küçük bir yumurta çıkıyormuş. Onu da açınca..."

Devam etmem gereksiz. Herkes onun teknik açıdan en üst düzeyde olduğuna inanıyormuş. Yaptığı bu mücevherin önemi göklere çıkarılmış, çünkü her bir yumurtanın tepesinde küçücük değerli taşlarla süslenmiş altın bir haç varmış. Bu taşları Kral'ın onuruna koymuş. Sorun, kendini bu mücevher tasarımı

için çok fazla yormasındaymış ve bir anda, son yumurtanın içindekileri optik bir camla yaparken- bu hikâyenin geçtiği eski günlerde bu tür camlara sihirli camlar diyorlardı- tabii bu öykünün bizim zamanımızla ve yaşayan herhangi bir karakterle hiçbir ilgisi yok..."

Querry viskisinden uzun bir yudum daha aldı. Şu an hissettiği bu garip mutluluğu son kez, ne kadar zaman önce hissettiğini hatırlayamıyordu. "Ne diyordum ben?" dedi. "Sanırım, içkiyi biraz fazla kaçırdım. Aslında viski beni genelde böyle etkilemez ama."

"Bir yumurtadan bahsediyordun." Kızın uykulu sesi çarşafın altından cevap vermişti.

"Oh, evet, ikinci keşif." Acıklı bir ökü, diye geçirdi içinden. Bu özgürlük ve rahatlık hissini anlamak zordu. Sorgu hâkiminin önünde her şeyi itiraf edip, sonunda 'temize çıkan' bir mahkûm gibiydi. "Her şeyi anlattım şimdi beni asabilirsiniz." Acaba bu, yazarların arasına elde ettiği bir ödül müydü? "Ne demiştin?"

"Son yumurta."

"Oh, evet, tamam. Kahramanımız birdenbire ne kadar sıkıldığını anlamış. Bundan böyle mücevher yapmak için elini kıpırdatmak istemez olmuş. Meslek yaşamı bitmiş onun için bu, bir sonmuş artık. Dünyadaki hiçbir şey, şu an yaptığından daha gösterişli ya da daha yararsız olamazmış. Bundan böyle şimdiye dek almış olduğu övgülerden daha yükseğini alamayacakmış. O kahrolası salakların övgüleriyle ne yapacağını iyi biliyormuş."

"Peki sonra?"

"Rue des Remparts denilen caddedeki 49 numaralı eve gitmiş. Burası kocasından ayrılınca metresinin tuttuğu bir apartman dairesiymiş. Onun adı da seninki gibi Marie'miş. Dışarıda bir kalabalık varmış. Doktor ve polis de oradaymış. Çünkü kadın kendini öldürelili bir saat olmuş."

"Ne korkunç!"

"Adam için ise hiç de öyle değilmiş. Uzun zaman önce hayattan aldığı tüm zevklerin sonuna gelmiş, tıpkı şimdi meslek yaşamının sonuna geldiği gibi. Gerçek şu ki, adam aslında emekliye ayrılmış bir dansçının bara tutunarak her gün prova yapması gibi zevk egzersizlerine devam ediyormuş, çünkü bütün sabahlarını öyle geçirmiş ve bu hiç bitmeyecek gibi geliyormuş. İşte bu yüzden kahramanımız yalnızca rahatlama hissetmiş: Bar artık kırılmış ve adam, başka birini bulmak için canını sıkmayacağına diye düşünmüş. Yine de, tabii, bir iki ay sonra canı sıkılmaya başlamış. Ancak o zaman da artık çok geçmiş. Sabah alışkanlığını bir kere kaybettikten sonra bir daha aynı hevesi duymamış."

"Çok sevimsiz bir masal bu," dedi ses. Query, yüzüne çarşafı çektiği için kızın yüzünü göremiyordu. Bu eleştirisine de hiç kulak asmadı.

"Sana söyleyeyim, bir mesleği bırakmak senin kocanı terketmen kadar zordur. Her iki durumda da insanlar sana görev üstüne nutuklar çekerler. İnsanlar ondan haçlı yumurtalar yapmasını istiyorlarmış. (Bu onun Kral'a ve Kral'ın yandaşlarına karşı göreviymiş.) Adamı öylesine göklere çıkartıyorlarmış ki, başka kimsenin yumurta ya da haç yapamayacağına inanır gibiymişler. Onların cesaretini kırmak ve fikirlerinin nasıl değiştiğini göstermek için, birkaç taşı da aklına estiği gibi kesmiş. Bunlar, kadınların göbek çukurlarına koyması için yapılmış küçük zarif kurbağalarmış. Bir süre sonra göbek taşları neredeyse moda olmuş. Hatta yumuşak altından küçük posta armaları bile moda haline gelmiş? Bu armaların tepesinde tıpkı bir tepegöz gibi, erkeklerin özel yerlerine takabilecekleri içi oyuk bir taş varmış. Bazı sebeplerden ötürü bu armalar *Margue'in Mektupları** diye

* Savaş sırasında özel bir şahsa, düşmana karşı kendi başına bir saldırı düzenlemesi için hükümet tarafında verilen bir çeşit resmi lisans (Ç.N.)

bilinir olmuş. Ve bir süre için bunlar da hediyelikler gibi moda olmuş. (Bir kadının, bir erkeğe Noel için verecek bir şey bulması ne kadar zordur, bilirsin.) Böylece kahramanımız, daha fazla para ve övgü almış. Ama onu en fazla üzen şey, yumurtalar ve haçlar karşısında olduğu gibi bu ıvır zıvırın da ciddiye alınmasıymış. O, Kral'ın kuyumcusuymuş ve hiçbir şey bunu değiştiremezmiş. İnsanlar onun bir ahlakçı olduğunu, bu yaptıklarının da çağın ciddi hicivlerinden biri olduğunu ilan etmişler. Sonuçta, senin de tahmin edebileceğin gibi bu fikir, Mektupların satışını mahvetmiş. Bir adam orasına ahlakçı bir hiciv takmak istemez. Kadınlar ise yumuşak mücevherli hassas bir armaya dokunmaktan hoşlandıkları halde ahlakçı bir hicive dokunmak konusunda kararsız kalmışlar."

"Ancak yaptığı mücevherlerin insanlar tarafından pek fazla ilgi görmemesi gerçeği, onun, popüler başarıya inanmayan eleştirmenler arasında popüler olmasına sebep olmuş. Onun sanatı üstüne kitaplar yazmaya başlamışlar. Özellikle de Kral'ı tanıyan ve sevenler, onun hakkında yazılar yazmışlar. Kitaplar aşağı yukarı aynı şeyden bahsediyorlarmış ve kahramanımız birini okuduğunda hepsini okumuş gibi olmuş: Hemen hepsinde, 'Çukurdaki Kurbağa: Düşmüş Adamın Sanatı' ya da 'Paskalya yumurtasından Margue'ın Mektuplarına' isimli bir bölüm varmış."

"Neden ona kuyumcu demekten vazgeçmiyorsun?" dedi ses çarşafın altından." Çok iyi biliyorsun ki o bir mimar."

"Gerçek karakterlerle hikâyem arasında bağlantı kurmaman konusunda seni uyarmıştım. Bundan sonra kendini de Marie'nin yerine koyarsın herhalde, Üstelik sen kendini öldürecek tipte biri değilsin, Tanrı'ya şükür."

"Neler yapabileceğimi bilsen şaşardın," dedi kız." "Hikâyen Manon Lescaut'a hiç benzemiyor, ama en az onun kadar acıklı."

"Bu insanların hiçbirinin bilmediği bir şey varmış: Kahra-

manımız günün birinde şaşırtıcı bir keşif yapmış. Kral'ın varlığı konusunda ortaya çıkarmış olduğu tüm o tarihi, felsefi, mantıksal ve etimolojik açıklamalara artık inanmıyormuş. Geriye yalnızca anne babasının kalbinden başka hiçbir yerde yaşamamış olan Kral'ın anısı kalmış. Ne yazık ki onun kalbi anne ve babasının paylaştığı kalbe pek benzemiyormuş. Onun kalbi, kibir ve başarıdan nasır bağlamış. Kalbi sadece kibirle çarpmayı öğrenmiş, ne zaman bir bina..."

"Bina dedin."

"Bir mücevheri tamamlasa ya da bir kadın altında 'Devam et, devam et' diye inlese, gururla çarparmış kalbi." Şişedeki viskiye baktı. Kalan viski, bırakmaya değmeyecek kadar azdı. Viskiye bardağına boşalttı, ama üstüne su ekleme zahmetine girişmedi.

"Anlarsın ya," dedi. "Başkalarını ne kadar çok aldattıysa, kendini de o kadar çok aldatmış. İşini sevdiği zamanlar, Kral'ı da sevmiş olduğuna inanmış ve bir kadınla sevişirken, en azından, Kral'ın kullarına hissettiği sevgiyi taklit etmeye çalışmış. Hepsinden öte, Kral dünyayı öylesine çok seviyormuş ki dünyaya boğalar, altın yağmuru ve bir oğul göndermiş..."

"Her şeyi birbirine karıştırıyorsun," dedi kız.

"Ancak kendisinin inandığı gibi bir Kralın varolmadığını keşfedince şimdiye dek yapmış olduğu her şeyi sırf kendini sevdiği için yapmış olması gerektiğini de anlamış. Bundan sonra mücevher yapmanın ya da salt kendi zevki için sevişmenin nasıl bir anlamı olabilir mi? Belki de, Kral hakkındaki o keşfi yapmadan önce seks ve meslek yaşamının sonuna gelmişti, belki de bu keşif her şeyin sonunu getirmişti. Kesin olarak bilmiyorum, ama bana söylendiğine göre bazı anlarda, inançsızlığının, Kral'ın varolduğuna dair son ve kesin bir kanıt olup olmadığını düşünürmüş. Belki de, bütünüyle içine düştüğü bu boşluk, kuralları bilerek çiğnediği için kendisine verilmiş bir

cezaydı. Hatta, belki de bu, insanların acı dedikleri şeydi. Sorun içinden çıkılmaz bir hale gelmişti, anne ve babasının basit, karmaşadan uzak yüreklerini kıskanmaya başlamıştı. Onlar yüreklerinde daima Kral'ın yaşadığına, hem de yüz mil ötedeki St. Peter Kilisesi kadar büyük ve soğuk bir sarayda değil kendi yüreklerinde yaşadığına inanmışlardı."

"Ya sonra?"

"Sana, bir mesleği bırakmanın bir kocayı bırakmak kadar zor olduğunu söylememiş miydim? Kocanı terkettiğin zaman nasıl aşacağını bilmediğin dönümlerce günışığı ve dönümlerce karanlık olacaktır ve tabii her zaman için telefon konuşmaları, dostların nazik soruları, gazetelerde tesadüfen çıkan paragraflar olacaktır. Ama öykünün bu kısmı bizi ilgilendirmez."

"Ve böylece kuyumcu kredi kartını almış ve..." dedi kız.

Viski bitmişti. "Seni de uyutmadım," dedi Query.

"Keşke romantik bir öykü anlatsaydın. Yine de düşüncelerimi dağıtmayı başardın." Çarşafın altından kıkırdadı. "Ona geceyi beraber geçirdiğimizi söyleyebilirim, değil mi? Sence, o zaman benden boşanır mı? Hiç sanmam. Kilise boşanmaya izin vermez. Kilise der ki, kilise emreder ki..."

"Gerçekten bu kadar mutsuz musun?"

Cevap alamadı Query. Uyku; gençlere, tropik bir kasabaya inen bir gün gibi çabuk gelir. Sessizce kapıyı açtı ve gece boyunca yanan tek bir lambanın solgun ışığıyla aydınlanan koridora çıktı. Beş oda ötede geç yatan ya da fazla erken kalkan biri kapısını kapattı. Bir anda yüzüne kan hücum etti ve sessizliğin içinde yeniden normale döndü. Yatağına oturdu. Günün en serin saatiydi. Kral öldü, diye düşündü: Yaşasın Kral! Belki de burada kendine bir ülke ve bir yaşam bulmuştu.

2. Bölüm

1

Querry, sıcak bastırmadan doktorun ufak tefek işlerini elinden geldiğince halledebilmek için erkenden dışarı çıktı. Kahvaltısını ederken Marie Rycker'dan çıt çıkmadı. Odalarını ayıran bölmenin öte tarafından hiçbir ses gelmiyordu. Katedrale gidip bir sonraki gemiyi bekleyen mektupları topladı. İçlerinden hiçbirinin kendisine gönderilmediğini görünce memnun oldu. *Tümüyle senin*, kendi bilinmeyen bölgesine doğru belli belirsiz bir hareket yapmıştı. Querry bu hareketin yalnızca şartlar öyle gerektirdiğinden, bir görev bilinciyle yapılmış olduğunu umuyordu. Çünkü durum böyleyse, suskunluğu o kadına daha fazla zarar vermeyecekti.

Öğleye doğru boğazının kuruduğunu hissetmeye başladı. Limandan fazla uzakta olmadığını farkedince nehre yürüyüp iskeleden geçerek kaptanın orada olup olmadığını görmek için piskoposluk gemisine doğru ilerledi. Merdivenin başında bir an için duraksadı. Kendi davranışı onu şaşkına çevirmişti. Uzun zamandan beri ilk defa birine arkadaşlık etmek için gönüllü oluyordu. Son defa, adımını güverteye atıp kamarada ışığın yandığını gördüğünde ne kadar da korktuğunu hatırladı. Tayfalar bir başka yolculuk için dubaların yanına ağaç kütükleri yığmışlardı ve kadının biri, kazan dairesiyle kamaranın arasına çamaşırlarını asıyordu. Querry, merdiveni tırmanırken: "Kaptan!" diye seslendi. Ama salondaki masanın başında oturan rahibin yüzü yabancıydı?

"İçeri girebilir miyim?"

"Sanırım kim olduğunuzu biliyorum. Siz Bay Querry olmalısınız. Bir şişe bira açayım mı?"

Querry eski kaptana ne olduğunu sordu. "Ahlak teolojisi öğretmeye gönderildi," dedi yeni kaptan. "Wakonga'ya."

"Gittiğine üzülüyor muyuz?"

"Çok memnun oldu. Nehir hayatı ona uygun değildi."

"Peki ya size uygun mu?"

"Henüz bilmiyorum. Bu benim ilk yolculuğum. Kilise kanunlarının gerektirdiği bir değişim bu. Yarın yola çıkıyoruz."

"Cüzam köyüne doğru mu?"

"Yolculuk orada bitecek. Bir hafta. On gün. Şu an kargodan pek emin değilim."

Querry, gemiden ayrıldığında adamda, hiçbir merak uyandırmadığını farketti. Kaptan ona yeni hastaneye dair bir şey bile sormamıştı. Belki de *Paris Dimanche* yapabileceği en kötü şeyi yapmıştı. Artık Rycker'ın ya Parkinson'un ona verebileceği bir zarar kalmamıştı. Yeni bir ülkeye kabul edilmenin tam sınırına gelmişti. Bir mülteci gibi elçilik görevlisinin kalemini kaldırıp vizesindeki son ayrıntıları doldurmasını bekliyordu. Ama mültecinin yüreği son ana dek korku doludur. Birdenbire değişen düşünceler konusunda çok fazla deneyimi vardır. Yepyeni sorular ya da istekler, odaya elinde başka bir dosyayla giren, daha önce ortalıkta hiç görülmeyen, bir memur...Böyle şeyleri çok yaşamıştır mülteci. Otelin barında bir adam aydaki insanı gösteren bir resmin ve leylak rengi kâğıttan zincirlerin altında durmuş, içkisini yudumluyordu. Bu Parkinson'du.

Parkinson, pembe cinle dolu bardağını havaya kaldırıp: "İçkiler benden!" dedi.

"Gittiğini sanıyordum."

"Yalnızca Stanleyville'e kadar gittim. Ayaklanmaları görmek için. Artık hikâyeyi hazırladım, yeni bir şey ortaya çıkana dek yine serbest bir adamım. Senden ne haber?"

"Burada ne kadar zaman kalacaksın?"

"Avrupa'dan telgraf alana dek. Senin hikâyen çok iyi iş yaptı. Üçüncü bir yazı isteyebilirler."

"Sana verdiklerimi kullanmamışsın."

"Bazen şansın ne kadar yaver gittiğini bilsen şaşarsın!" dedi Parkinson. İçkisindeki buzu bardağın kenarına çarptırdı. "İlk yazı oldukça başarılıydı. Yazıyı dünyanın her yerine sattım, öte taraftakilere bile, demir perdenin arkasındakiler hariç tabii. Amerikalılar üstüne atladı. Anti-sömürgeci bir bakış açısı ve din. Bu ikisi için, daha iyi bir karışım bulunamazdı. Üzüldüğüm tek şey var, o da ateşler içinde kıyıya taşınırken fotoğrafımı çekmemiş olman. Mme Rycker'ın çektiğiyle idare etmek zorunda kaldım. Ama şimdi, Stanleyville'de yanmış bir arabanın yanında çekilmiş güzel, bir resmim var. Benimle, Stanley konusunda zıtlaşan sendin değil mi? Oraya gitmiş olmalı, yoksa kasabaya onun adını vermezlerdi. Nereye gidiyorsun"

"Odama."

"Ah evet, 6 numaradasın, değil mi, benim katta?"

"7 numara."

Parkinson, buzu parmağıyla karıştırdı. "Oh, tamam. 7 Numara. Bana kızgın değilsin, değil mi? Seni temin ederim ki, geçen gün söylediğim o sözlerin hiçbir anlamı yok. O sadece seni konuşturmak için yapılmış bir şeydi. Benim gibi bir adamın öfkelenmeye gücü yetmez. Matadorun boğaya sapladığı kargılar gerçek değildir."

"Bu da ne demek?"

"Gelecek yazı. Okuyana dek bekle."

"Tek bir gerçek kırıntısı bile bulabileceğimi sanmıyorum."

"Taşlama," dedi Parkinson. "Mecazların zevkli yanı da budur işte. Ne zaman ortaya çıkacakları belli olmaz. Belki de bana inanmayacaksın, ama bir zamanlar ben de üslûpla ilgilenirdim." Bir kuyunun içine bakarmış gibi cinle dolu bardağına baktı. "Kahrolası, yaşam ne kadar da uzun, değil mi?"

"Daha bir gün önce, onu kaybetmekten korkuyor gibiydin."

"Sahip olduğum tek şey o," dedi Parkinson.

Kapı açıldı ve göz kamaştıran sokaktan içeriye Marie Rycker girdi. Parkinson keyifli bir sesle, "Oh, harika, bakın kim gelmiş?" dedi.

"Mme Rycker'ı çiftlikten ben getirdim."

"Bir cin daha," dedi Parkinson barmene.

Marie Rycker: "İngilizce ifadeler" dağarcığından seçtiği bir cümleyle. "Ben cin içmem," dedi..

"Ne içersiniz? Tabii ya, şimdi aklıma geldi, sizinle kaldığım tüm o zaman içinde elinizde bir kez bile cin bardağı görmedim. Portakal suyu içer misiniz, çocuğum."

"Viskiyi tercih ederdim," dedi Marie Rycker gururla.

"Senin adına sevindim. Çabuk büyüyorsun." Parkinson barın öbür ucuna yöneldi. Yürürken, kendisi kadar şişman bir adamdan beklenmeyecek bir çeviklikle küçük bir sıçrayış yaptı ve eliyle vurarak kâğıt zincirleri salladı.

"Haberler nasıl?" diye sordu Queryy.

"İki günden önce bir şey söyleyemezmiş. Tahminine göre..."

"Evet."

"Yakaladığımı düşünüyor," dedi Marie Rycker ümitsizlikle. Tam o sırada, Parkinson elinde bardakla yanlarında bitiverdi. "Duyduğuma göre senin ihtiyarın ateşi varmış."

"Evet."

"Nasıl olduğunu bilmez miyim?" dedi Parkinson. "Kendisine bakacak genç bir karısı olduğu için şanslı."

"Hemşirelik yapmam için bana ihtiyacı yok."

"Burada uzun mu kalacaksın?"

"Bilmiyorum. Herhalde iki gün."

"Öyleyse, benimle bir yemek yemeye zamanın vardır?"

"Oh, hayır, buna zamanım yok," dedi genç kadın hiç duraksamadan.

Parkinson sinirli sinirli sırttı. "Bir taşlama daha."

Genç kadın içkisini bitirip, Querry'e döndü: "Öğle yemeğinde beraberiz, değil mi, sen ve ben? Elimi yıkamam için bana bir dakika ver. Anahtarımı alayım."

"İzin ver," dedi Parkinson. Genç kadın henüz karşı çıkmaya zaman bulamadan küçük parmağında anahtarı sallayarak geri geldi. "Altı numara:" dedi. "Demek ki, üçümüz de aynı kattayız."

Querry: "Ben de seninle yukarı geleyim," dedi. Marie odasına şöyle bir baktıktan sonra Querry'nin odasına geri geldi. "İçeri girebilir miyim?" diye sordu.

"Odamın ne kadar karışık olduğunu bilemezsin. Çok geç kalktım. Bu yüzden de yatağımı henüz yapmamışlar." Yüzünü Querry'nin havlusuna sildi, sonra da üzüntüyle pudrasının havluda bıraktığı izlere baktı. "Affedersin. Nasıl da pislettim şunu. Böyle olmasını istemezdim."

"Dert değil."

"Kadınlar sinir bozucu oluyor, değil mi?"

"Bu uzun ömrümde onları hiç böyle düşünmemiştim."

"Başına açtığım şu işe bak. Böyle bir delikte yirmidört saat daha."

"Doktor sonucu mektupla bildiremez mi sana?"

"Emin olana dek geri gidemem. Bunun ne kadar olanaksız olduğunu görmüyor musun? Sonuç eğer evetse, ona bunu hemen söylemeliyim. Ne de olsa bu, buraya gelmemi açıklayacak tek özrüm."

"Ya sonuç olumsuz çıkarsa?"

"O zaman hiçbir şeyi umursamayacak kadar mutlu olurum. Belki de geri dönmem bile." Genç kadın Querry'e: "Tavşan testi ne demek?" diye sordu.

"Tam olarak bilmiyorum. Sanırım, senin idrarını alıp, bir tavşanı kesiyorlar ve..."

"*Bunu* yapıyorlar mı?" diye sordu Marie dehşetle.

"Tavşanı tekrar dikeyorlar. Sanırım öbür test için hayatta kalması gerekiyor."

"Bu kadar kötü bir şeyi neden çabucak öğrenmemiz gerekiyor, bilmiyorum. Üstelik de zavallı bir hayvanın canı pahasına."

"Hiç çocuğun olmasını dilediğin olmadı mı?"

"Küçük bir Rycker mı? Hayır." Tarağı Querry'nin fırçasından çıkarıp hiç bakmadan saçını taramaya başladı.

"Öğle yemeği için seni alıkoymuş sayılmam, değil mi? Başka birisiyle çıkmıyordun ya?"

"Hayır."

"O dışarıdaki adama dayanamadığımdan öyle söyledim."

Ama Luc'da ondan uzak kalmak imkânsızdı. Kasabada sadece iki lokanta vardı ve hepsi de aynısını seçmişti. Restoranda yalnızca üçü vardı. Parkinson kapıya yakın oturmuş lokmalarının arasından onları izliyordu. Rolleiflex'ini yanındaki sandalyenin arkasına asmıştı. Tıpkı sivillerin, bu belirsiz günlerde tabancalarını astıkları gibi. En azından, yalnızca bir fotoğraf makinesiyle avlandığını söylenebilirdi onun için..

Marie Rycker kendine bir porsiyon patates daha ısmarlamıştı. "Sakın bana iki kişilik yediğimi söyleme," dedi.

"Söylemem."

"Bilirsin işte, midesinde kurt olanlar için söylenen basma kalıp bir *sömürge* şakası bu."

"Mide ağrın ne alemde?"

"Ne yazık ki geçti. Doktor bunun olayla hiçbir ilgisi olmadığını düşünüyor."

"Kocana telefon etsen iyi olmaz mı? Bugün de geri dönmezsen, kesinlikle meraklanacaktır."

"Büyük olasılıkla hatlar kesiktir. Genellikle öyle olur."

"Fırtına olmadı ki."

"Afrikalılar telleri çalıyorlar." Tekrar konuşmaya başlamadan önce mor renkli berbat tatlının son lokmasını da ağzına attı. "Sanırım haklısın. Telefon edeyim." Marie, onu kahvesiyle yalnız bıraktı. Kendi fincanıyla Parkinson'un ki boş masaların üstünde aynı anda çingirdiyordu.

Parkinson öte yana doğru seslendi. "Posta gelmemiş. İkinci yazımın bir kopyasını bekliyordum. Gelince odana bırakırım. Bir bakayım: Altı mıydı, yedi mi? Yanlış odaya gitse de fark etmez, değil mi?"

"Bunun için canını sıkmana gerek yok."

"Bana bir fotoğraf borcun var. Belki de sen ve Mme Rycker bana bir lütufta bulunursunuz."

"Benden tek bir fotoğraf bile koparamayacaksın, Parkinson."

Querry hesabı ödedi ve telefonu bulmaya gitti. Telefon mavi saçlı ve mavi gözlüklü bir kadının turuncu bir kalemle hesapları tuttuğu bir masada duruyordu. "Çalıyor," dedi Marie Rycker. "Ama o cevap vermiyor."

"Umarım ateşi yükselmemiştir."

"Büyük olasılıkla karşıya, fabrikaya gitmiştir." Ahizeyi yerine koyup: "Ben elimden geleni yaptım, değil mi?" dedi.

"Bu gece akşam yemeğinden önce bir kez daha deneyebilirsin."

"Senin başına da dert oldum, değil mi?"

"Benim sana olduğumdan daha fazla değil."

"Anlatacak daha başka öykülerin var mı?"

"Hayır. Yalnız bir tane biliyorum."

Marie: "Yarına kadar çok zaman var, ne yazık ki. Emin olana dek ne yapacağımı bilmiyorum," dedi.

"Biraz uzanabilirsin."

"Yapamam. Eğer katedrale gidip dua edersem, çok mu aptalca bir iş yapmış olurum?"

"Zaman geçirten hiçbir şey aptalca değildir."

"Ama o şey burada, içimdeyse," dedi genç kadın. "dua ettiğimde birdenbire yokolmaz, değil mi?"

"Pek sanmam." Query isteksizce: "Rahipler bile senden buna inanmanı istemezler. Sanırım sana Tanrı'nın gerekeni yapması için dua etmeni söylerler. Yalnız, benden dua etmek üstüne seninle konuşmamı bekleme," dedi.

"Böyle bir şey için dua etmeden önce Tanrı'nın niyetinin ne olduğunu bilmek isterdim," dedi genç kadın. "Her neyse. Sanırım, gidip dua edeceğim. Mutlu olmak için dua edebilirim, değil mi?"

"Sanırım evet."

"Bu neredeyse her şeyi hallederdi."

2

Query için de saatler geçmek bilmiyordu. Bir kez daha nehirde aşağı yürüdü. Piskoposluk gemisinde tüm işler durmuştu, güvertede hiç kimsecikler yoktu. Küçük meydandaki dükkânlar kepenklerini indirmişlerdi. Sanki, kendisi ve hâlâ dua ediyor olduğunu tahmin ettiği kız dışında tüm dünya uyuyor gibiydi. Ancak otele geri döndüğünde en azından Parkinson'un uyanık olduğunu gördü. Mor, pembe renkli kâğıtların altında durmuş, kapıya bakıyordu. Query eşikten geçtikten sonra, ayaklarının ucuna basarak öne doğru geldi ve gözlerini dört açarak çok acil ve önemli bir şey anlatıyormuş tavrı takınarak:

"Odana gitmeden önce, seninle sessizce bir çift laf etmek istiyorum," dedi.

"Ne hakkında?"

"Genel durum," dedi Parkinson. "Luc'un üstündeki fırtına. Yukarıya kim geldi, biliyor musun?"

"Hangi yukarıya?"

"Birinci kata."

"Bana söylemek için can atıyor gibisin. Devam et."

"Koca," dedi Parkinson ağır ağır.

"Ne kocası?"

"Rycker. Karısını arıyor."

"Sanırım, onu katedralde bulacak."

"Bu kadar basit değil. Senin de onunla olduğunu biliyor."

"Tabii ki biliyor. Dün evindeydim."

"Her neyse, ikinizi bitişik odalarda bulmayı beklemiyordu, sanırım."

"Dedikodu yazarı gibi konuşuyorsun," dedi Querry. "Odaların bitişik olup olmaması ne farkedebilir ki? Koridorun iki ucunda kalıyor olsanız bile, ikiniz birlikte aynı rahatlıkla yatabilirdiniz."

"Dedikodu yazarlarını hafife alma. Onlar tarihi yazıyorlar. Fair Rosamund'dan, Eva Braun'a dek."

"Tarihin, Ryckerlar'la bir ilgisi olduğunu pek sanmıyorum." Masaya gidip: "Faturam, lütfen," dedi. Querry. "Ayrılıyorum."

"Kaçmak ha?" diye sordu Parkinson.

"Neden kaçmak olsun? Ben burada sadece Mme Rycker'a destek olmak için kalıyordum. Şimdi onu kocasıyla bırakabiliyim. Ondan kocası sorumlu."

"Sen soğukkanlı bir şeytansın," dedi Parkinson. "Bana anlattığın bazı şeylere inanmaya başlıyorum."

"Dindarlık safsatalarının yerine onları yaz. Bir kez olsun gerçeği anlatmak ilginç olabilir."

"Ama hangi gerçeği? Bana anlattığın kadar yalın düşünen biri değilsin. Yazdıklarımın hiçbirisi yalan değildi. Stanley hariç, tabii."

"Bir de kayığın ve inançlı uşakların."

"Her neyse, *senin* hakkında yazdıklarım doğruydu."

"Hayır."

"Kendini diri diri buraya gömdün, değil mi? Cüzamlılar için çalışıyorsun. O adamı ormanın içinde izledin... Bilirsin, bunlar insanların 'iyilik' dediği şeylere giriyor."

"Kendime göre sebeplerim var."

"Öyle mi? Azizlerin de mi vardı? Peki ya, 'en sefil günahlar' ve tüm bu çeşit saçmalıklara ne demeli?"

"Sen, neredeyse tıpkı Peder Thomas gibi konuşuyorsun. Tıpatıp değil, tabii."

"Tarih, benim yorumumu da en az seninki kadar kabullenmeye eğilimlidir. Seni göklere çıkaracağımı söylemiştim, Querry. Tabii, şu an görüldüğü gibi seni aşağı çekmemi sağlayabilecek daha iyi bir hikâye bulana dek."

"Gerçekten de bu kadar güçlü olduğuna inanıyor musun?"

"Montagu Parkinson'un yazıları çok geniş okuyucu kitlesine sahiptir."

Mavi saçlı kadın: "Faturanız, Bay Querry!" dedi. Querry hesabını ödemek için döndü. "Şu an içinde bulunduğun durum benden bir iyilik istemene değmez mi, sence?"

"Anlamadım."

"Ömrüm boyunca sık sık tehdit edildim. İki defa fotoğraf makinemi parçaladılar. Bir geceyi hücrede geçirdim. Üç defa, bir lokantada birilerinden yumruk yedim." Bir anda sesi Aziz Paul gibi çıkmaya başladı. "Üç defa sopalarla dövüldüm, bir defasında taşlandım. Üç defa deniz kazası geçirdim." İşin garip tarafı," dedi, "kimse benden kendisine yardım etmemi, iyilik yap-

mamı istemedi. Oysa bunu yapabilirdim. Orada olmalı, orada bir yerde..." Gerçekten üzölmüş gibiydi. Query nazikçe, "Durumu önemsiyor olsaydım belki de isterdim," dedi.

Parkinson: "Senin şu kahrolası umursamazlığına dayanamıyorum." dedi. "Yukarıda ne buldu, biliyor musun? Ama sen asla bir gazeteciden bilgi istemezsin, değil mi? Odanda bir havlu var. Ona havluyu kendim gösterdim. Üstünde uzun saç telleri olan bir de tarak var." Bir an için, Parkinson olmanın sefilliği yaralı gözlerinden kendini gösteriverdi. "Beni hayalkırıklığına uğrattın, Query. Senin hakkında kendi uydurduğum hikâyeye inanmaya başlamıştım."

"Üzgünüm," dedi Query.

"Bir insan ya biraz inançlı olmalı ya da her şeyi tamamiyle reddetmeli."

Merdivenden birisinin ayak seslerini duydular. Rycker aşağı geliyordu. Elinde kırmızı ciltli kitap gibi bir şey tutuyordu. Onlara doğru gelirken trabzanı tutan elleri ya yüksek ateşten ya da sinirden titriyordu. Duvardaki eğreti bir çiviye asılı aydaki adamın şişman, çocuksu maskının kendisine sırtıttığını görünce durdu. "Query," dedi.

"Merhaba, Rycker, biraz iyileştin mi?"

"Anlamıyorum," dedi Rycker. "Dünyadaki tüm erkeklerin içinde bir tek sen..." Çaresizlik içinde basmakalıp bir şeyler arıyordu. Teoloji çalışmaları sırasında okumuş olduğu basmakalıp sözlerden çok, *Marie-Chantal* serilerindekine ihtiyacı vardı. "Dostum olduğunu düşünmüştüm, Query."

Masanın ardındaki turuncu kalemin gerçekten meşgul olduğu süpheliydi. Mavi kafanın öne eğilmiş hali hiç de inandırıcı değildi. "Neden bahsettiğini bilmiyorum, Rycker," dedi Query. "Bara gelsen iyi olur. Orada daha yalnız oluruz."

Parkinson, onları takip etmeye kalkmıştı ki, Query kapının

önünü kapadı: "Hayır!" dedi. "Bu, *Post*'a yollayabileceğin bir hikâye değil!"

"Bay Parkinson'dan saklayacak bir şeyim yok," dedi Rycker İngilizce.

"Nasıl istersen!" Öğle sonrasının sıcaklığı barmeni bile çarpmış olmalıydı ki adam ortalarda gözükmüyordu. Kâğıt zincirler, yaşlı bir adamın sakalı gibi sarkıyordu. "Karın öğle yemeği sırasında sana telefon etti, ama açan olmadı," dedi Querry.

"Ne sanıyordun yani? Sabah altıda yola düşmüştüm bile."

"Geldiğine memnun oldum. Bu durumda, ben de gidebilirim artık."

Rycker: "Her şeyi, bütünüyle her şeyi inkâr etmenin hiçbir faydası olmaz, Querry," dedi. "Karımın odasındaydım, altı numarada ve senin cebinde de yedi numaranın anahtarı var."

"Aptalca çıkarımlara varman gerekmez, Rycker. Havlular ve tarak hakkında bile. Bu sabah yüzünü benim odamda yıkamış olamaz mı? Odalara gelince, buraya geldiğimizde sadece onlar hazırlanmıştı."

"Neden onu, tek bir kelime bile etmeden...?"

"Şana söylemek istedim, ama başka şeylerden konuştuk."

Bara yaslanmış duran Parkinson'a baktı. Parkinson, sanki kullandıkları dili anlamak istermiş gibi gözlerini ikisinin ağızlarından hiç ayırmıyordu.

"Çekip gitti ve beni yüksek ateşle hasta bıraktı..."

"Uşağın var. Kasabada yapması gereken işler vardı."

"Ne işi?"

"Bunu, sana onun anlatması gerekir Rycker. Bir kadının kendi sırları vardır."

"Sen bu sırları pekâlâ paylaşmış görünüyorsun. Bir kocanın böyle bir hakkı yok mu?"

"Haklarına fazla düşkünsün, Rycker. Onun da kendi hakları var. Burada durup seninle bunu tartışmayacağım..."

"Nereye gidiyorsun?"

"Adamımı bulmaya. Eve dönüş hazırlığına başlamak istiyorum. Karanlık basmadan dört saat yol alabiliriz."

"Seninle daha konuşacak çok şeyim var."

"Ne? Tanrı sevgisi mi?"

"Hayır." dedi Rycker. "Bunun hakkında!" Kitabın, üstünde tarih bulunan bir sayfasını açmış, tutuyordu. Querry bunun düzgün çizgileriyle ve kızların okulda öğrendikleri özenli elyazısıyla yazılmış bir günlük olduğunu gördü. "Devam et!" dedi Rycker. "Oku!"

"Başka insanların günlüklerini okumam."

"Öyleyse, sana ben okuyacağım." Geceyi Q. ile geçirdim." Querry gülümsedi: "Bu doğru; bir anlamda. Oturup viski içtik ve ona uzun bir öykü anlattım."

"Söylediklerinin tek bir kelimesine bile inanmıyorum."

"Sersem bir ihtiyar olmayı hakediyorsun, Rycker, ama çocukları baştan çıkarmak beni asla ilgilendirmedir."

"Mahkemenin buna ne diyebileceğini tahmin edebiliyorum."

"Dikkat et, Rycker. Beni tehdit etme. Fikrimi değiştirebilirim."

"Sana bunu ödetebilirim," dedi Rycker. "Hem de ağır ödetirim."

"Dünya üstündeki herhangi bir mahkeme senin sözünü benimkine ve onunkine yeğ tutarsa şaşarım. Elveda Rycker!"

"Hiçbir şey olmamış gibi çekip gidemezsin buradan."

"Seni şüphe içinde bırakmak isterdim, ama bu ona haksızlık olurdu. Hiçbir şey olmadı, Rycker. Karını öpmedim bile. Beni o anlamda çekmiyor."

"Bizi böyle hor görmeye ne hakkın var?"

"Mantıklı ol biraz. Şu günlüğü nerede bulduysan oraya koy ve hiçbir şey söyleme."

"Geceyi Q. ile geçirdim.' ve hiçbir şey demeyeyim ha?"

Querry, Parkinson'a döndü. "Arkadaşına bir içki ver ve onunla biraz mantıktan konuş. Ne de olsa ona bir yazı borcun var."

"Bir düello iyi hikâye olurdu," dedi Parkinson hevesle.

"Şiddet düşkünü bir adam olmamam onun için bir şans." dedi Rycker. "İyi bir dayak..."

"Bu da Hıristiyan evliliğinin bir parçası mı?"

Kendini olağanüstü zayıf hissediyordu. Böyle sahnelerin tam ortasında geçirmişti ömrünü, böyle seslere doymuştu ve eğer dikkatli olmasaydı kulaklarında bu seslerle ölebilirdi. İkisinin yanından geçip dışarı doğru yürüdü. Rycker'in neredeyse çığlı-ğa benzeyen sesine hiç bir tepki vermedi: "Benim de hakkım var..." Kamyonette, Deo Gratias'ın yanına oturduğunda, huzura yeniden kavuşmuştu: "Bir daha geri gitmedin, değil mi, ormana yani? Biliyorum, beni oraya asla götürmezsin... Yine de, isterdim ki...Pendele çok uzak mı?"

Deo Gratias başını önüne eğip oturdu, hiçbir şey söylemedi.

"Boş ver."

Katedralin dışında Querry arabayı durdurdu ve dışarı çıktı. Genç kadını uyarmak akıllıca olacaktı. Katedralin kapıları, içeri havalansın diye açılmıştı. Çirkin pencerelerden içeri yansıyan kuvvetli güneş ışığı, kırmızı ve mavi renklerde parlarken dışarıdakinden çok daha fazla göze batıyordu. Çinili zeminin üstünde yürüyerek kutsal odaya giden bir rahibin ayak sesleri etrafta yankılanıyor, Afrikalı bir kadının tesbih sesleri çınılıyordu. Burası insanın derinlere dalıp gidebileceği bir kilise değildi. Bir pazaryeri kadar sıcak ve kalabalıktı. Yan taraftaki bölmeler-

de alçıdan figürler kanayan bir kalbi ya da bir bebeği tutuyorlardı. Marie Rycker, Lisieux Azizesi Therese'nin heykelinin altında oturmuştu. Pek uygun bir seçim gibi gözüküyordu. Azizayle ikisinin tek ortak yanı, gençlikleriydi.

Query: "Hâlâ dua mı ediyorsun?" diye sordu.

"Pek sayılmaz. Geldiğini duymadım."

"Kocan otelde."

"Ah" dedi genç kadın, dosdoğru kendisini hayalkırıklığına uğratan azizeye bakarak.

"Odanda bıraktığın bir günlüğü okumuş. 'Geceyi Q. ile geçirdim' sözünü yazmamalıydın."

"Doğru ama, değil mi? Üstelik yanına bir de ünlem işareti koydum, göstermek için."

"Neyi göstermek için?"

"Ciddi olmadığımı. Eğer ünlem işareti koyarsan, rahibeler bunu hiç önemsemezlerdi.' Başrahibe anne sulu gözlü!' Onlar buna abartma işareti derlerdi."

"Kocanın bu gizli şifreyi bildiğini sanmıyorum."

"Öyleyse gerçekten inanıyor ha...?" diye sordu genç kadın ve kıkırdadı.

"Onu durumun böyle olmadığına inandırmaya çalıştım."

"Eğer buna inanıyorsa, gerçekten de zamanımızı boşa harcamış oluruz, değil mi? Pekâlâ bunu yapabildik de. Şimdi nereye gidiyorsun?"

"Arabayla eve gidiyorum."

"İstesen ben de seninle gelirdim. Yalnız, istemeyeceğini biliyorum."

Query başını kaldırıp, saf, kutsal gülümsemesiyle alçıdan yüze baktı. "O ne derdi bu işe?"

"Ona her şeyi danışmıyorum. Sadece *aşırı* önemli olanları.

Gerçi bu da tam bir *aşırılık*, sanırım, değil mi? Neyse, bunu bir yana bırakalım. Ona bebekten bahsetmeli miyim?"

"Kendi öğrenmeden anlatsan daha iyi olurdu."

Marie, heykeli küçümsercesine: "Ona mutluluk için nasıl da dua etmişim" dedi. "Ne umut ama! Sen dua etmeye inandın mı hiç?"

"Hayır."

"Hiç mi?"

"Sanırım, bir zamanlar inanmıştım. Devlere inandığım zamanlarda..."

Querry kilisenin içine şöyle bir göz gezdirdi; mihraba, diz çökülen yere, piriñ mumluklara ve bu kara kıtada albino hastalığına yakalanmış gibi soluk görünen Avrupalı azizlere baktı. Arasa, gönlünde azıcık da olsa geçmişe karşı nostaljik duygular bulabilirdi, ama öyle sanıyordu ki orta yaşa gelmiş herkes, geçmişî acıyla dolu olsa bile bunu daima hisseder. Çünkü bu yaşta acı gençlikle bağdaştırılır. Eğer Pendele diye bir yer gerçekten varsa diye düşündü, oradan geri dönmeyi asla düşünmezdim.

"Dua etmekle zamanımı boşa harcadığımı düşünüyorsun, değil mi?"

"Yatağına uzanıp kara kara düşünmenden daha iyidir."

"Sen dua etmeye ya da Tanrı'ya hiç inanmıyorsun, değil mi?"

"Hayır," dedi Querry nazikçe. "Tabii ki, yanılıyor olabiliyim."

"Ama Rycker inanıyor," dedi genç kadın. Sanki Rycker bundan böyle kocası değilmiş gibi onu soyadıyla çağırıyordu.

"Keşke hep yanlış insanlar inanıyor olmasaydı..."

"Eminim ki rahibeler..."

"Oh, onlar profesyonel. Onlar her şeye inanırlar. Hatta Loretto'nun Kutsal Evine bile. Bizden ne kadar çok inanmamızı is-

tedilerse biz de o kadar az inandık." Belki de Marie dönüş zamanını geciktirmek için konuşuyordu. "Bir keresinde Kutsal Evi jet motorlarıyla havada uçarken çizdim diye başım belâya girmişti. İnandığın zamanlarda ne kadar inanmıştın?"

"Sanırım, sana anlattığım o hikâyedeki çocuk gibi ben de kendimi geçerli sebeplerini bulduğum her şeye inandırmayı başarmıştım. İstedğin her konuda kendi beynini yıkayabilirsin. Evlilik ve meslek konusunda bile. Sonra yıllar geçer ve evliliğin ya da meslek hayatın sona erer. Bunlardan kurtulmak gerektiği anlaşılır. İnanç olayında da böyle bu. İnsanlar evliliğe, yalnızca ihtiyarlardan korktukları için dört elle sarılırlar, mesleklerine de yoksul düşmekten korktukları için. Bu iyi bir sebep değildir oysa. Aynı şekilde; ölüm zamanı geldiğinde Tanrı korkusu yüzünden Kilise'ye inanmak da doğru değil."

"Peki ya doğumdaki Tanrı korkusu?" diye sordu Marie. "Şu an içimde bir bebek varsa onu vaftiz ettirmem gerekir, değil mi? Bunu yapmazsam mutlu olabileceğimi sanmıyorum. Bu ikiyüzlülük mü? Keşke babası o olmasaydı."

"Tabii ki bu ikiyüzlülük değil. Evliliğinin sona erdiğini düşünmemelisin."

"Oh, ama öyle."

"Ben Rycker'ı kastetmiyorum, benim kastettiğim..." Querry kestirip attı. "Tanrı Aşkına, bir de beni örnek almaya başlama!"

3. Bölüm

1

Querry'nin Luc'da bulabildiği en iyi şampanya fazlasıyla tatlıydı. Kamyonla gidilen üç günlük yol ve ilk vapurdaki arıza da şampanyayı daha güzel bir hale getirmeye yetmedi. Rahibeler, konserve bezelye, dört kızarmış tavuk ve *guava* reçeliyle yapılan acayıp, tatlı bir omlet hazırlamışlardı. Omlet, rahibelerin

evleriyle pederlerin evleri arasındaki yolun yarısında kabarıklığını yitirip sönüvermişti. Yine de çatıya son tahtanın konulduğu o gün tören sona erdiğinde, kimse şikâyet etme havasında değildi. Dispanserin dışına bir tente kurulmuştu. Tahta ayaklıklar üzerinde duran uzun masalarda, rahipler ve rahibeler, hastanenin yapımında çalışan cüzamlılar ile onların meşru ve gayrimeşru aileleri için bir ziyafet sofrası hazırlamışlardı. Masada erkekler için bira, kadınlar ve çocuklar içinse meyveli gazozlar ve çörekler hazırlanmıştı. Rahibelerin kendi özel kutlamaları ise katı bir gizlilik içinde geçmişti, ama dedikodulara bakılırsa bu şölen daha çok ekstra sert kahvelerden ve geçen Noel'den kalan, büyük olasılıkla da bu zamana dek bozulmuş olan birkaç kutu bisküviden ibaretti.

Ziyafetten önce bir ayin yapıldı. Peder Thomas, Peder Joseph ve Peder Paul ile birlikte yeni hastanenin etrafında dolaşıp duvarlara kutsal su serpiştirdi. Mongo dilinde ilahiler söylendi. Dualar edildi ve Peder Thomas çok uzun süren bir vaaz verdi. Yerlilerin onu anlamasını sağlayacak kadar iyi bilmiyordu yerli dilini. Genç cüzamlılardan bazıları sabredemeyip uzaklaştılar. Peder Philippe, yeni duvarları kendine özgü bir yöntemle ıslatan bir çocuk buldu.

Yerel kabileyle hiçbir ilişkisi olmayan, ayrı bir köşede kendi ilahilerini söyleyen, küçük, muhalif bir grup kimsenin gözüne çarpmamıştı. Sadece bir zamanlar Aşağı Kongo'da çalışmış olan doktor kim olduklarını farketmişti: Bin kilometre uzaktaki kıyıdan gelen belalılar. Cüzamlılardan herhangi birinin onları anlaması olanaksızdı. Bu yüzden doktor onları kendi haline bıraktı. Patikalarda, suda, yolda geçirdikleri bu uzun yolculuğun tek işareti, sabah ormanın içindeki bir patikadan giderken rastladığı bir yığın yabancı bisikletti.

"Eku Kinshasa ka bazeyi ko.

Eku Luozi ka bazeyi ko..."

"Kinshasa'da hiçbir şey bilmiyorlar."

"Luozi'de hiçbir şey bilmiyorlar."

Bu kibirli, üstünlük taslayan şarkı sürüp gidiyordu. Kendi insanların; beyaz adama, Hristiyan Tanrı'sına, üstünde Polo birasının reklamını taşıyan köşeli şapkalarıyla altı kişilik çemberlerinin dışında kalan herkese karşı üstün olduklarını anlatıyorlardı.

"Yukarı Kongo'da hiçbir şey bilmiyorlar."

"Cennettekiler hiçbir şey bilmiyor.

"Ruh'a küfredenler hiçbir şey bilmiyor.

"Şefler hiçbir şey bilmiyor.

"Beyazlar hiçbir şey bilmiyor."

Nzambi asla bir suçlu yerine konulup hakaret görmüyordu: O sıradışı bir Tanrı'ydı. Sadece Deo Gratias, onlara doğru hareketlendi. Onlarla hastane arasında bir yere çömeldi. O zaman doktor, onun da, küçük bir çocukken Aşağı Kongo'dan batıya geldiğini hatırladı.

"Gelecek bu mu?" dedi Querry. Şarkının sözlerini anlamıyordu, sadece Polo birası şapkalarının saldırganca bir ifadeyle çarpıtıldığını görüyordu.

"Evet."

"Bundan korkuyor musun?"

"Elbette. Ama bir başkasının özgürlüğü pahasına olacaksa kendi özgürlüğümü istemem."

"Onlar öylesini istiyorlar ama."

"Onlara bunu biz öğrettik."

Bir iki gecikmeyle birlikte son tahta da nihayet çatıya yerleştirilip, ziyafet başladığında, güneş neredeyse batmaya yüz tutmuştu. O zaman da, işçileri sıcaktan korumak için dispanse-

rin dışına kurulan tenteye gerek kalmamıştı. Ama Peder Joseph, nehrin öte tarafında yoğunlaşan kara bulutlara bakarak tentenin şimdi de işçileri yağmurdan koruyacağına karar verdi.

Peder Thomas'ın çatının son tahtasını koyma yolundaki kararı tartışmalı olmuştu. Peder Joseph, başrahibin dönme ihtimaline karşılık bir ay daha beklenmesini istemişti. Peder Paul de başlangıçta onu desteklemişti. Ancak Doktor Colin Peder Thomas'dan yana çıkınca onlar da karşı çıkmaktan vazgeçmişlerdi. "Bırakalım, Peder Thomas ziyafet verip, ilahiler söylesin," demişti Doktor Colin onlara. "Ben hastaneyi istiyorum."

Doktor Colin ve Querry, doğudan gelen grubu bırakıp, törenin sonuna geri döndüler. "Haklıydık, ama bunun önemi yok," dedi doktor. "Başrahibin burada olmasını isterdim. Gösteri onun hoşuna giderdi ve en azından bu insanlarla onların anlayabildiği dilde konuştu." "

"Çok daha kısa konuştu üstelik," dedi Querry. Afrikalıların boğuk sesleri şimdi bir başka ilahi söylemeye başlamıştı.

"Ve sen hâlâ burada durmuş, seyrediyorsun," dedi doktor.

"Oh evet, buradayım."

"Nedenini merak ettim."

"Ataların sesleri. Hatıralar. Sen hiç küçük bir çocukken yatağına uzanıp aşağıdakilerin konuşmalarını dinlemedin mi? Ne söylediklerini anlayamazsın, ama duydukların nedense rahatlatıcı seslerdir. İşte şu an ben de böyle hissediyorum. Hiçbir şey söylemeden öylece dinlemekten mutluyum. Ev yanmıyor, yan odada gizlenmiş bir hırsız yok. Anlamak ya da inanmak istemiyorum. İnansaydım, düşünmem gerekirdi. Daha fazla düşünmek istemiyorum. Sana, istediğin o tavşan kafeslerini hiç düşünmeden yapabilirim."

Bir süre sonra, misyonda şampanya ile ilgili bir kahkaha tufanı koptu: Peder Paul, sırası olmadığı halde kendine bir bardak doldu-

rukken yakalanmıştı. Birisi -hiç beklenmedik bir şekilde, suçlu Peder Philippe gözüküyordu- boş bir şişeyi sodalı suyla doldurmuştu ve şişe masada elden ele dolaşırken hiç kimsenin dikkatini çekmeden yarılanmıştı. Querry aylar önceki bir olayı anımsadı: Nehirdeki papaz okulunda rahiplerin iskambil oynarken hile yaptıkları geceyi. Onların kahkahalarına ve çocukça hallerine dayanamayıp dışarı çıkmış, ormanda yürümüşü. Şimdi nasıl oluyor da, burada oturup onlarla gülümseyebiliyordu? Hatta masanın sonunda neşesiz neşesiz oturan Peder Thomas'ın asık yüzü onu sınırlendirmiyordu.

Doktor, Peder Joseph'in şerefine kadeh kaldırdı, Peder Joseph de doktorun şerefine. Peder Paul, Peder Philippe'in şerefine içti, Peder Philippe'in kafası karışmıştı, sesi çıkmıyordu. Peder Jean, Peder Thomas'ın şerefine içti. Peder Thomas hiçbir cevap vermedi. Şampanya neredeyse sonuna gelmişti ki, birisi dolabın arkalarından bir yerden yarısı bitmiş Sandeman marka bir porto şarabını masaya sürdü. Uzun süre bitmesin diye, rahipler bunu likör bardağından içtiler. "Ne de olsa İngilizler Porto'yu yemeğin sonunda içiyorlar," dedi Peder Jean. "Sıradışı bir gelenek, belki de Protestanca, ama yine de..."

"Ahlâki teoloji'de buna karşı bir şey olmadığına emin misin?" diye sordu Peder Paul.

"Sadece din hukukunda böyle bir şey var. *Lex contra Sandemanium*, ama bu bile, tabii ki, şu ünlü Benedictine tarafından yorumlanmış, Dom..."

"Peder Thomas, bir kadeh Porto istemez misiniz?"

"Hayır, teşekkürler peder. Yeterince içtim."

Açık kapının ötesinde karanlık geri çekildi ve bir an için eskimiş fotoğraflardaki gibi garip sarı renkli bir ışıkla aydınlanan hurma ağaçlarının kıvrımlı gövdelerini gördüler. Sonra her şey yeniden karanlığa gömüldü ve içeriye giren rüzgâr Peder Jean'ın sinema dergilerinin sayfalarını uçurdu. Querry yaklaşan fırtına-

ya karşı kapıyı kapatmak için ayağa kalktı, ama bir saniye düşündükten sonra dışarıya yürüdü ve kapıyı arkasından kapattı. Gökyüzünün kuzeyinde nehir boyunca uzun bir şerit yeniden aydınlandı. Cüzamlıların kutlama yaptıkları yerden, davul sesleri geliyordu. Gökğürültüsü de kurtarıcı bir gücün cevabı gibiydi. Verandada birisi kımıldadı.

Şimşek çaktığında Querry bunun Deo Gratias olduğunu gördü.

"Neden şölende değilsin, Deo Gratias?" Sonra şölenin yalnızca kötürüm olmayanlar için olduğunu, sıvacılar, marangozlar ve duvarcılar için olduğunu anımsadı. "Gerçekten de hastanede iyi bir iş çıkardılar," dedi. Adam cevap vermiyordu. Querry "Tekrar kaçmayı düşünmüyorsun, değil mi?" dedi. Sonra bir sigara yaktı ve bunu adamın dudaklarının arasına yerleştirdi.

"Hayır," dedi Deo Gratias.

Karanlıkta, adamın parmaksız eli kendisini dürtüyormuş gibi geldi Querry'e. "Seni üzen ne, Deo Gratias?" dedi.

"Gideceksin," dedi Deo Gratias. "Artık yeni hastanenin inşası bittiğine göre."

"Yo, hayır, gitmeyeceğim. Yaşamımın sona ereceği yer burası. Geldiğim yere geri dönemem Deo Gratias. Artık oraya ait değilim."

"Bir adam mı öldürdün?"

"Her şeyi öldürdüm." Gök gürültüsü gittikçe yaklaşıyordu, onun ardından da yağmur. İlk başta yağmur, otların arasında sürünen, palmiye ağaçlarının yelpazeleri arasında gizli, hışırtilı bir çatışmaya giren kavgacı bir topluluk gibiydi. Sonra kendinden emin bir su kalabalığı, nehrin öte tarafından verandanın basamaklarına doğru yürüyüşe geçti. Cüzamlıların davul sesleri ayırdeedilemez olmuştu, gök gürültüsü bile sağanak yağmurun ardından zorlukla işitiliyordu.

Deo Gratias ayaklarını sürüye sürüye biraz daha yaklaştı;
"Seninle gitmek istiyorum." dedi.

"Sana söyledim. Ben burada kalacağım. Neden buna inanmıyorsun? Hayatımın geri kalanında burada olacağım. Buraya gömülebilirim."

Belki de yağmur yüzünden kendi sesini duyuramıyordu. Çünkü Deo Gratias bir kez daha: "Seninle geleceğim," dedi. Bir yerde, bir telefon çalmaya başlamıştı. Yağmurun ortasında ısrarlı bir bebek ağlaması gibi zırlayan insan yapısı bir ses.

2

Querry odadan çıkınca, Peder Thomas: "En fazla borçlu olduğumuz insan dışında herkesin şerefine kadeh kaldırdık galiba," dedi.

Peder Joseph: "Ne kadar minnettar olduğumuzu iyi biliyor," dedi. "Bu kadeh kaldırmalar pek ciddi sayılmaz, Peder Thomas."

"Bence, geri geldiğinde, misyonun ona olan minnettarlığını resmen ifade etmeliyim."

"Onu yalnızca rahatsız etmiş olursunuz," dedi Doktor Colin. "Onun hepimizden istediği tek şey yalnız bırakılmak." Yağmur çatıyı dövüyordu. Peder Philippe elektriğin kesilmesi ihtimaline karşı masadaki mumları yakmaya başlamıştı.

"Onun buraya geldiği gün hepimiz için mutlu bir gündü," dedi Peder Thomas. "Kim bunu aklına getirebilirdi ki! Büyük Querry."

"Onun için daha da mutlu bir gün" diye karşılık verdi doktor. "Kafayı tedavi etmek, vücudu tedavi etmekten çok daha zordur ve sanırım, tedavi neredeyse tamamlanmış durumda."

"Bir adam ne kadar iyiye monoton bir hayat da ona o kadar zor gelir," dedi Peder Thomas.

Peder Joseph, suçlu bir ifadeyle önce şampanyasına, sonra da diğer rahiplere baktı. Peder Thomas, hepsinin sanki kilisede içiyorlarmış gibi hissetmesine sebep olmuştu: "Az inancı olan biri, onu geçici olarak kaybederse farkına varmaz bile." Kendi düşünceleri mükemmeldi. Peder Paul, Peder Jean'a göz kırptı.

"Kesinlikle fazla abartıyorsunuz," dedi Doktor. "Onun durumu bundan çok daha basit. Bir adam ömrünün yarısına dek yetersiz sebeplere dayanarak inanabilir ve sonra da hatasını keşfeder."

"Siz de, tüm diğer ateistler gibi konuşuyorsunuz, doktor. Sanki merhamet denilen bir şey yokmuş gibi. Merhametsiz iman düşünülemez ve Tanrı, bir insanı asla merhametten yoksun bırakmaz. İnsan bunu yalnızca kendi yapabilir, kendi davranışlarıyla. Burada Querry'nin davranışlarını gördük, onlar kendilerini anlatıyorlardı."

"Umarım, hayalkırıklığına uğramazsınız," dedi doktor. "Muayeneler sırasında da, böyle hastalık tarafından harap edilmiş ama tehlikeyi atlattmış hastalar gördük. Ama onların monotonluk yüzünden acı çektiğini söylemedik. Sadece hastalık kendi rotasını izlemiş," dedik.

"Siz çok iyi bir doktorsunuz, ama yine de ben, bizlerin, bir insanın ruhsal durumunu daha iyi yargılayabileceğimizi düşünüyorum."

"Belki de öyledir; eğer böyle bir şey varsa."

"Biz hiçbir şey göremezken, siz deride oluşan bir lekeyi keşfedebiliyorsunuz. İzin verin de ki biz de, şey..." Peder Thomas bir an duraksadı ve sonra "kahramanca meziyetlerin kokusunu alabilelim," dedi. Fırtına yüzünden seslerini yükseltmişlerdi. Telefon çalmaya başladı.

Doktor Colin: "Herhalde hastanedir." dedi. "Bu gece bir ölüm bekliyordum." Telefonun durduğu rafa gitti ve ahizeyi kaldırdı. "Kim o?" dedi. "Rahibe Clare mi?" Peder Thomas'a: "Rahibele-

rinizden biri galiba." dedi. "Siz alabilir misiniz? Ben ne dediğini duyamıyorum."

Peder Joseph: "Belki de şampanyamızı haber aldılar." dedi.

Doktor Colin, ahizeyi Peder Thomas'a iletip, masaya geri döndü. "Her kim ise, çok ateşli konuşuyordu." dedi.

"Lütfen, daha yavaş konuşun." dedi Peder Thomas.

"Kimsiniz? Rahibe Helene? Sizi duyamıyorum. Fırtına çok gürültü yapıyor. Tekrar söyleyin, anlamıyorum."

Peder Joseph, "Rahibelerin her gün ziyafet vermemesi hepimiz için büyük şans," dedi.

Peder Thomas, telefonda öfke içinde döndü. "Sessiz olun, peder." dedi. "Konuşursanız telefonu duyamam ki. Şakanın sırası değil. Korkunç bir şey olmuş gibi görünüyor."

"Birisi mi hasta?" diye sordu doktor.

Peder Thomas: "Agnes Ana'ya elimden geldiğince çabuk orada olacağımı söyleyin," dedi. "Onu bulup getirsem iyi olacak." Ahizeyi yerine koydu ve telefonun üstüne soru işareti gibi eğildi.

"Ne olmuş, peder?" dedi doktor. "Yapabileceğim bir şey var mı?"

"Querry'nin nereye gittiğini bilen var mı?"

"Birkaç dakika önce dışarı çıktı."

"Başrahabin burada olmasını ne kadar isterdim!" Rahipler, Peder Thomas'a hayretle baktılar. Rahatsızlığını bundan daha etkili bir biçimde ifade edemezdi.

"Ne olup bittiğini bize anlatsanız iyi olur," dedi Peder Paul.

Peder Thomas: "Sizin şu deri testinize imreniyorum, Doktor," dedi. "Beni hayalkırıklığına uğramak konusunda uyarmakta haklıydınız. Başrahip de öyle. O da sizin söylediklerinizin aynısını söylemişti. Ben görünüşe çok fazla güveniyorum."

"Querry bir şey mi yapmış?"

"Tanrı tüm gerçekleri duymadan birini cezalandırmaktan bizi korusun."

Kapı açıldı ve Querry içeri girdi. Yağmur arkasından boşaldığından kapamak için kapıyla boğuşmak zorunda kaldı. Dışarıda su kalınlığı çoktan yarım santimetreye ulaşmıştı bile.

Kimse konuşmadı. Peder Thomas ona doğru birkaç adım attı.

"Bay Querry, Luc'a Mme Rycker ile beraber gittiğiniz doğru mu?"

"Onu götürdüm. Evet."

"Bizim kamyonetimizi kullanarak mı?"

"Elbette."

"Kocasını hastayken."

"Evet."

"Tüm bunlar ne demek?" diye sordu Peder Joseph.

"Bay Querry'e sorun," diye cevapladı Peder Thomas.

"Bana neyi soracaksınız!"

Peder Thomas lastik botlarını ayağına geçirdi ve askıdan şemsiyesini aldı.

"Ne yapmış olabilirim ki?" dedi Querry ve önce Peder Joseph'e, sonra da Peder Paul'e baktı. Peder Paul eliyle hiçbir şey anlamadığını belirten bir hareket yaptı.

"Bize ortada neler döndüğünü anlatsanız iyi olur, Peder," dedi Doktor Colin.

"Sizden benimle gelmenizi istemek zorundayım, Bay Querry. Rahibelerle birlikte ne yapılması gerektiğini tartışacağız. Bir yanlışlık olması ihtimalini umut etmiştim. Yalan söylemeyi denemenizi bile dilerdim. Utanmazlığınızı azaltabilirdi bu. Bura geldiğinde Rycker'ın sizi bulmasını istemiyorum."

"Rycker'ın burada ne işi var?" dedi Peder Jean.

"Karısını geri istemesini beklememiz yanlış olmaz, değil mi?"

"Karısı şu an rahibelerle birlikte. Yarım saat önce gelmiş. Üç gün tek başına yolculuk ettikten sonra. Üstelik de hamileyken," dedi Peder Thomas. Telefon tekrar çalmaya başlamıştı.

"Sizin çocuğunuza."

Querry, "Saçmalık bu," dedi. "Böyle bir şey söylemiş olmaz."

"Zavallı kız. Sanırım, bunu onun yüzüne söylemeye sinirleri dayanmalı. Luc'dan buraya sizi bulmaya gelmiş."

Telefon tekrar çaldı.

"Sanırım bu sefer cevap verme sırası benim," dedi Peder Joseph. Ürkerek telefona yaklaştı.

"Sizi burada sıcak karşıladık, değil mi? Size hiçbir soru sormadık. Geçmişinizi araştırmadık. Ve karşılığında bize bunu sunuyorsunuz; bir skandal. Avrupa'daki kadınlar size yetmemiş miydi?" dedi Peder Thomas. "Bizim buradaki küçük cemaatimizi kendi işlerinize alet etmek zorunda mıydınız?" Birdenbire yine, karanlıktan korkup uyuyamayan o sinirli ve çaresiz rahip oluvermişti. Totem sırtığına dayanan bir Afrikalı gibi şemsiyesine dayanarak ağlamaya başladı. Bütün gece dışarıda bırakılmış bir bostan korkuluğu gibi görünüyordu.

"Alo, alo!" Peder Joseph telefonun içine seslenip duruyordu. "Tüm bilinen azizler adına, her kim isen biraz bağıramaz mısın?"

"Hemen seninle gelip, onu göreceğim," dedi Querry.

"Bu senin hakkın," dedi Peder Thomas. "Gerçi kız karşı çıkacak durumda değil ya. Son üç gündür, yanında, yiyecek olarak bir paket çikolatadan başka hiçbir şey yokmuş. Buraya geldiğinde, yanında yardımcısı bile yokmuş. Keşke başrahip... Üs-

telik de Mme Rycker misyona karşı öylesine nazikti ki. Tanrı Aşkına, şimdi neymiş, Peder Joseph?"

"Yalnızca hastane," dedi Peder Joseph rahatlayarak. Ahizeyi Doktor Colin'e verdi. "Beklediğim ölüm," dedi Doktor Colin. "Tanrıya şükür, bu gece normal yolunda giden bir şey oldu."

3

Peder Thomas, büyük şemsiyenin altında sessizce, önden gidiyordu. Yağmur bir süre için durmuştu, ama şemsiyenin üstünde biriken sular kenarlarından damlıyordu. Peder Thomas ancak şimşek çaktığı zamanlar görülebiliyordu. Feneri yoktu, ama karanlıkta yolunu kalbiyle buluyordu. Pek çok omlet ve sufle bu uzun yolda heba olmuştu. Rahibelerin beyaz evi gökgürültüsü ve şimşegin beraberce ortaya çıktığı bir anda birdenbire yakınlarında gözüküyordu. Yakınlardaki bir ağaca yıldırım düşmüş ve misyonun tüm ışıkları birdenbire gidivermişti.

Rahibelerden biri, elinde bir mumla onları karşıladı. Peder Thomas'ın omzunun üstünden Query'e, şeytanın kendisini görmüş gibi baktı : Korku, hoşnutsuzluk ve merakla.

"Anamız, Mme Rycker'in yanında"

"Öyleyse, içeri girelim," dedi Peder Thomas sıkıntıyla.

Rahibe onları beyaz boyalı bir odaya götürdü. Odada Marie Rycker, üstünde bir haç asılı olan beyaz boyalı bir yatakta yatıyordu. Yanında bir gece lambası vardı. Agnes Ana, elini Marie Rycker'in yanağına koymuş, yatağın kenarında oturuyordu. Query'e, sanki ailenin uzun zamandır yabancı bir ülkede olan kızları yuvasına sağ salim geri dönmüş gibi geldi.

Peder Thomas, vaazlarda kullandığı fısıltı halindeki bir sesle: "O nasıl?" dedi.

"Bir zarar görmemiş," dedi Agnes Ana; "..bedenen, demek istedim."

Marie Rycker yatakta dönüp onlara baktı. Gözlerinde okkale bir yalan atmaya hazırlanan bir çocuğun şeffaf dürüstlüğü vardı. Querry'e gülümseyerek: "Üzgünüm. Gelmek zorundaydım. Korkmuştum," dedi.

Agnes Ana elini çekip, dikkatle Querry'i izlemeye başlamıştı. Sanki genç kadına yardım ettiği için saldırgan bir tavırla karşılaşmaktan korkuyordu.

Querry nazikçe: "Korkman yersiz" dedi. "Seni korkutan uzun yolculuk olmuş, hepsi bu. Şimdi dostlar arasında emniyette olduğuna göre her şeyi açıklayacaksın, değil mi?..." dedi. Sonra bir an için durdu.

"Oh evet!" dedi genç kadın fısıltıyla, "Her şeyi."

"Onlara anlattıklarını anlamamışlar. Luc'a beraber yaptığımız yolculuk hakkındakileri. Ve de bebek. Bir bebeğin olacak, değil mi?"

"Evet."

"Öyleyse, onlara kimin bebeği olduğunu söyle."

"Onlara söyledim," dedi genç kadın. "Senin bebeğin. Ve de benim tabii," diye ekledi. Sanki bunu eklemekle her şeyi çok açık seçik, kuşku götürmeyecek şekilde ortaya dökmüş oluyordu.

Peder Thomas: "Görüyorsun ya!" dedi.

"Neden onlara böyle diyorsun? Bunun doğru olmadığını sen de biliyorsun. Luc'dan başka hiçbir yerde görüşmedik ki biz."

"Kocamın seni eve getirdiği o ilk gece," dedi kız.

Öfkelenirse, her şey daha kolay olacaktı, ama hiçbir şey hissetmiyordu: Yalan söylemek belli bir yaşta ateşle oynamak gibi bir şeydir. "Bu söylediklerinin anlamsız olduğunu sen de biliyorsun. Bana zarar vermek istemeyeceğine eminim."

"Yo, hayır!" dedi kız. "Asla. *Je t'aime, chéri. Je suis toute a toi.*"*

* "Seni seviyorum, canım. Tümüyle seninim.(Fransızca) (Ç.N.)

Agnes Ana, suratını ekşitti.

"Bu yüzden sana geldim," dedi Marie Rycker.

"Şimdi dinlenmesi gerekiyor," dedi Agnes Ana. "Bütün bunlar sabah konuşulabilir."

"Onunla yalnız konuşmağa izin verin."

"Kesinlikle hayır," dedi Agnes Ana. "Bu doğru olmaz. Peder Thomas, ona izin veremezsiniz..."

"Mübarek kadın, ona vuracağımı mı sanıyorsun? İlk çılgılıkta onu kurtarmaya gelebilirsin."

Peder Thomas: "Eğer Mme Rycker da bunun isterse o zaman hayır diyemeyiz," dedi.

"Tabii ki istiyorum," dedi kız. "Ben buraya yalnızca bunun için geldim." Elini Querry'nin koluna koydu. Hüzünlü gülümseyişi ve çekingen bakışlarıyla, Bernhardt'ın, Marguerite Gauthier'in ölüm yatağındaki halinden aşağı kalır yanı yoktu.

Yalnız kaldıklarında, kız mutlulukla iç geçirdi. "İşte böyle."

"Neden onlara tüm bu yalanları söyledin?"

"Bunlar yalan değil," dedi kız. "Seni seviyorum."

"Ne zamandan beri?"

"Seninle bir gece geçirdiğimden beri."

"Çok iyi biliyorsun ki o gece hiçbir şey olmadı. Biraz viski içtik. Uyuman için de sana bir hikâye anlattım."

"Evet. İşte o zaman âşık oldum. Hayır, değil. Korkarım, yine yalan söylüyorum." Hiç de inandırıcı olmayan alçakgönüllü bir hava takınmıştı. "Eve ilk geldiğin zamandı. *Un coup de foudre*."*

"Onlara, o gece yattığımızı mı söyledin?"

"Bu da bir yalan aslında. Seninle gerçekten yattığım gece, Vali'nin kokteyl verdiği geceydi."

* (Fransızca) "Yıldırım aşkı" (Ç.N.)

"Tanrı Aşkına, neden bahsediyorsun sen?"

"Onu istemedim. Yapabileceğim tek şey, gözlerimi kapayıp onun sen olduğunu düşünmekti."

"Sanırım, sana teşekkür etmem gerekiyor," dedi Querry. "Komplimanın için."

"Herhalde bebeğim ondan sonra ortaya çıktı. Görüyorsun ya, söylediklerim yalan değildi."

"Yalan değil mi?"

"Sadece yarısı yalan; her an seni düşünmemiş olsaydım tamamıyla kurumuş olurdu. O zaman da bebekler kolayca ortaya çıkmaz, değil mi? Yani, bir anlamda bu senin çocuğun."

Querry, genç kadına bir çeşit saygıyla baktı. Onun öne sürdüğü bu yorumun karmaşık mantığını ancak bir din bilimci değerlendirebilirdi. Ancak şimdi, bu kadar basit ve genç birinin de tehlikeli olabileceğini düşünüyordu. Kız, Querry'e çekici bir biçimde gülümsüyordu. Belki de uyku saatini ertelemek için onu bir hikâye daha anlatmak konusunda kandırabileceğini düşünüyordu. "En iyisi, sen bana Luc'da kocanı gördüğünde neler olduğunu anlat."

"Korkunçtu. Gerçekten korkunç. Bir ara, beni öldüreceğini düşündüm. Günlüğe inanmıyordu. Bütün gece söylendi durdu. En sonunda ben de yorgun düştüm ve 'pekâlâ' dedim. 'Senin dediğin gibi olsun. Onunla yattım. Orada, burada, her yerde.' Bunun üstüne bana vurdu. M. Parkinson onu uzaklaştırmasaydı sanırım gene vururdu."

"Parkinson da orada mıydı, yani?"

"Çılgılığımı iştince geldi."

"Birkaç resim çekmek için herhalde."

"Fotoğraf çektiğini sanmıyorum."

"Peki, sonra ne oldu?"

"Şey, tabii ki, genel olarak pek çok şeyi ortaya çıkardı. Anlarsın işte, o hemen eve dönmek istedi. Ben de, hayır dedim. Öğrenene kadar Luc'da kalacağımı söyledim. O da, 'Neyi öğrenene kadar?' dedi. Sonra da her şey ortaya çıktı. Sabahleyin gidip doktoru gördüm. Kötü haberi alınca da, otele dönmeden dosdoğru geldim."

"Rycker, bebeğin benim olduğunu mu düşünüyor?"

"Onu, bebeğin kendisinden olduğunu inandırmak için çok uğraştım. Çünkü, ne de olsa bir yerde bu doğru."

Kız, artık rahata kavuşmuş gibi iç geçirerek gerindi: "Tanrım, burada olduğuma öyle memnunum ki. Bütün o yolu tek başıma gelmek gerçekten korkunçtu. Evde yemek alacak kadar duramadım. Yatak almayı da unuttuğumdan arabada uyudum."

"Onun arabasında yani?"

"Evet. Ama bence M. Parkinson onu eve bırakacaktır."

"Peder Thomas'a gerçeği söylemeni istememin bir faydası var mı?"

"Şey, ben aslında gemilerimi yaktım, değil mi?"

"Sen benim sahip olduğum tek evi yaktın," dedi Querry.

"Kaçmak zorundaydım," diye açıkladı kız özür dilercesine.

İlk kez kendisinininki kadar katı bir bencillikle karşı karşıya gelmişti Querry. Öbür Marie'nin öcü en uygun şekilde alınmıştı: *Toute a toi*'ya gelince, gülme sırası şimdi öbür taraftaydı.

"Ne yapmamı bekliyorsun?" dedi Querry. "Karşılığında seni sevmemi mi?"

"Bunu yapabilsen çok hoş olurdu, ama, eğer beceremezsen beni eve gönderecekler, değil mi?"

Querry gidip kapıyı açtı. Agnes Ana koridorun öte tarafında pusuya yatmıştı. "Elimden geleni yaptım," dedi Querry.

"Herhalde, zavallı kızı seni koruması için ikna etmeye çalıştın."

"Oh, benim yanımda yalan söylediğini kabul ediyor, tabii, ama benim bir kayıt cihazım yok ki. Kilise'nin gizli alıcıları kabul etmemesi ne şanssızlık!"

"Şu andan itibaren, Bay Querry, sizden evimizden uzak durmanızı isteyebilir miyim?"

"Benden bunu istemenize gerek yok. Siz kendinizi oradaki küçük dinamit paketinden koruyun."

"O zavallı, masum, genç bir..."

"Oh, masum...Sanırım haklısınız. Tanrı bizi tüm masumlardan korusun. En azından, suçlular ne olduklarını bilirler."

Elektrik sigortaları henüz tamir edilmemişti. Misyon binalarının olduğu tarafa doğru yürürken kendisine yol gösteren tek şey, ayağının altındaki patikaydı. Yağmur güneye kaymıştı, ancak şimşek seyrek de olsa ormanın ve nehrin üstünde çakmaya devam ediyordu. Misyona varmadan önce Doktora ait evin önünden geçmek zorundaydı. Pencerenin ardında bir gaz lambası yanıyordu, doktor da lambanın yanında durmuş, dışarısını seçmeye çalışıyordu.

Querry kapıya vurdu.

Colin: "Ne oldu?" diye sordu.

"Yalanlarından vazgeçmiyor. Yalanları, onun için tek kaçış yolu."

"Kaçış?"

"Rycker'dan ve Afrika'dan."

"Peder Thomas şu sıra diğerleriyle konuşuyor. Beni ilgilendirmedikinden ben de kalkıp eve geldim."

"Gitmemi istiyorlar, sanırım."

"Tanrım, keşke başrahip burada olsaydı. Peder Thomas pek dengeli bir adam değil."

Querry masanın üstüne oturdu. Cüzam Atlası'nın açık sayfa-

sı, iç içe geçmiş renkleriyle süslü bir görüntü oluşturunuyordu. Query: "Bu da ne?" dedi.

"Buna, 'Nehrin yukarısına yüzen balık,' diyoruz. Basiller - işte şuradaki renkli noktalar; sınırlar boyunca ilerliyorlar."

"Buraya vardığımda", dedi Query, "yeterince uzağa geldiğimi düşünmüştüm."

"Bunlar geçip gidecek. Bırak konuşsunlar. Senin ve benim yapacak daha önemli işlerimiz var. Artık hastane bittiğine göre taşınabilir üniteleri ve sana bahsettiğim yeni lavaboları aşağı taşıyabiliriz."

"Senin hasta insanların ve renkli balığınla uğraşmıyoruz, doktor. Onların durumunu önceden kestirebilirsin. Bunlar ise tepkileri önceden kestirilemeyen normal, sağlıklı insanlar. Öyle görünüyor ki, Pendele'ye Deo Gratias'dan daha fazla yaklaşamayacağım."

"Ben Peder Thomas'tan emir almıyorum. Eğer çalışma odasında yatmaktan rahatsız olmazsan şu andan itibaren benim evimde kalabilirsin."

"Yo, hayır. Onlarla tartışmayı göze alamazsın. Sen burası için çok önemlisin. Buradan gitmeliyim."

"Nereye gideceksin?"

"Bilmiyorum. Ne garip, değil mi, buraya geldiğimde ne kadar endişeliydim, çünkü bundan böyle acı çekemeyeceğimi düşünüyordum. Sanırım, nehirde rastladığım rahip haklıydı. Bana insanın yalnızca beklemesi gerektiğini söylemişti. Sen de bana aynısını söyledin."

"Üzgünüm."

"Ben üzgün müyüm, bilmiyorum. Bir keresinde bana insanın acı çektiği zaman kendini tüm insanlığın bir parçası olarak görmeye başladığını, bunun Hristiyan mitine ait bir şey olduğunu söylemişti, hatırlıyor musun? Acı çekiyorum, öyleyse varım."

Bir defasında günlüğüme buna benzer bir şey yazmıştım. Ama şimdi tam olarak ne olduğunu ve ne zaman yazdığımı hatırlamıyorum. Kullandığım kelime de 'acı çekmek' değildi."

"Bir adam iyileştiği zaman," dedi doktor, "onu harcamayı göze alamayız."

"İyileşmek mi?"

"Senin durumunda, daha fazla test yapmaya gerek yok artık."

4

Peder Joseph, elindeki bıçağı cübbesinin eteğine siliyordu, ama kafası başka bir yerdeydi. "Unutmamalıyız ki, Querry'nin sözüne karşılık ortada yalnızca Mme Rycker'ın sözü var."

"Ne sebeple böylesine sarsıcı bir hikâye uydursun ki?" diye sordu Peder Thomas. "Ne olursa olsun bebeğin varlığı yeterince gerçek."

"Querry, burada bize çok faydalı oldu," dedi Peder Paul. "Ona minnettar olmak için..."

"Minnettar mı? Bizi alay konusu yaptığı halde, hâlâ bunu düşünebiliyor musunuz, peder? Kongo Dervîşi. Bir Aziz'in Karanlık Geçmişi... Gazetelerin bastığı tüm o hikâyeler... Şimdi ne yazacaklar acaba?"

"Siz o hikâyelere ondan daha fazla sevinmişsiniz," dedi Peder Jean.

"Tabii ki sevinmiştim. Ona inanmıştım. Onun iyi niyetinden buraya geldiğini düşünmüştüm. Başrahip beni uyardığı zaman onu savunmuştum bile. Ama gerçek niyetinin ne olduğunu anlayamamışım."

"Bunu biliyorsanız bize de anlatın," dedi Peder Jean.

Ahlak teolojisiyle ilgili tartışmalarda kullanmaya alışık olduğu kuru, ciddi bir ses tonuyla konuşuyordu. Cinsellikle ilgili

günahlardan konu açılınca sesinden tüm heyecanı silip atmak için bu tonu kullanırdı.

"Aklıma gelen tek şey, Avrupa'daki bir kadın meselesinden kaçtığı."

"Kadın meselesi, pek kesin bir tanımlama değil. Hem zaten hepimiz de bundan kaçmıyor muyuz? St. Augustine'in bir süre sabretme yolundaki dileği, tüm evren için geçerli değil ki."

"Querry çok iyi bir inşaatçı," dedi Peder Joseph inatla.

"Ne düşünüyorsunuz öyleyse, onun burada, misyonda kalıp, Mme Rycker'la günah içinde yaşamasını mı?"

"Tabii ki, hayır," dedi Peder Jean. "Mme Rycker'ın yarın ayrılması gerekiyor. Bize anlattıklarınıza göre, onunla gitmeyi istemiyor."

"Bu mesele böyle kapanamaz," dedi Peder Thomas. "Rycker ayrılmak isteyecektir. Belki de boşanmak için Querry'e dava açar, gazeteler de tüm hikâyeyi basar. Querry söz konusu olunca, gazeteler yeterince ilgileneceklerdir. Başkanımız kahvaltı masasında, cüzam köyümüzdeki skandalı öğrendiğinde mutlu mu olacak sence?"

"Çatının son tahtası da konuldu," dedi Peder Paul. "Kız yalan söylüyor olabilir. Rycker hiçbir harekette bulunmayabilir. Gazeteler hiçbir şey basmayabilir. (Bu, onların dünyaya göstermek istedikleri Querry değil.) Öykü, başkanımızın kulaklarına - ya da gözlerine ulaşmayabilir."

"Piskopos'un bunu duymayacağını mı sanıyorsun? Şu sıralar bütün Luc bunu konuşuyordur. Başrahibin yokluğunda, sorumluluk benim..."

Peder Philippe, ilk defa konuştu. "Dışarıda biri var," dedi. "Kapıyı açsam iyi olacak."

Gelen Parkinson'du. Hiç konuşmadan sessizce içeri girdi. Çok hızlı yürümüştü. İspartalılar'ın dediği gibi gömleğinin altında taşıdığı bir hayvanı sakinleştirmek ister gibiydi.

"Ona bir sandalye verin," dedi Peder Thomas.

"Querry nerede?" dedi Parkinson.

"Bilmiyorum. Herhalde odasındadır."

"Rycker onu arıyor. Rahibelerin evine gitti, ama Querry gitmişti."

"Nereye bakacağınızı nereden biliyordunuz?"

"Mme Rycker, evde Rycker'a bir not bırakmış. Onu yakalayacaktık ama son vapurda arabayla ilgili bir sorun çıktı."

"Rycker nerede şimdi?"

"Tanrı bilir. Dışarısı zifiri karanlık. Bildiğim kadarıyla nehre doğru yürüyor olmalı."

"Karısını gördü mü?"

"Hayır yaşlı bir rahibe ikimizi de dışarı itip, kapıyı kilitledi. Bunun onu, daha da çıldırttığını söyleyebilirim size. Luc'dan beri altı saatlik uykuyla duruyoruz. Bu da üç gün önceydi."

Parkinson, sandalyede ileri geri sallanıyordu. "Ah, bu kaya gibi sert et parçası. Shakespeare'den alıntı. Zayıf bir kalbim var benim," diye açıkladı Peder Thomas'a. Ötekine ise yetersiz İngilizcesiyle, Parkinson'un oradan oraya atlayan düşüncelerini takip etmek çok güç geliyordu. Öbür rahipler dikkatle izliyorlar ama pek az şey anlıyorlardı. Hepsi de ümitsizlik içinde, durumun kontrolden çıktığını düşünüyorlardı.

"Lütfen, bana bir içki verin" dedi Parkinson. Peder Thomas, hâlâ masanın üstünde, duran tavuk artıkları ve bozulmuş, hiç yenilmeden duran suflelerin arasındaki pek çok şişeden birinde, az biraz şampanya kaldığını gördü.

"Şampanya mı?" diye haykırdı Parkinson. "Biraz cin tercih ederdim." Bardaklara ve şişelere baktı. Bir bardakta hâlâ biraz Porto şarabı vardı. "Burada pek iyi vakit geçiriyorsunuz herhalde." dedi.

Peder Thomas sinirli bir tavırla; "Çok özel bir gündü," dedi. Bir an için masaya yabancı bir gözle bakmıştı.

"Özel bir gün. Öyle olduğunu düşünmem gerekirdi. Vapura yetişebileceğimi hiç düşünmemiştim. Şimdi ise bu fırtına yüzünden burada saplanıp kaldık sanırım. Bu kahrolası kara kıtaya hiç gelmemiş olmayı ne kadar isterdim!... Birisinden alıntı."

Dışarıda bir ses anlaşılmaz bir şeyler haykırdı.

"Bu o!" dedi. Parkinson. "Etrafta böğürüp duruyor. Çılgına dönmüş durumda. Ona, Hristiyanların bağışlayıcı olması gerektiğini söyledim, ama şu anda onunla konuşmanın hiçbir faydası yok."

Ses giderek yaklaşıyordu. "Query!" diye haykırdığını duyular. "Query! Neredesin, Query?"

"Bir hiç için nasıl da kahrolası bir yaygara koparttı!"

"Tüm bunlardan sonra, aralarında hiçbir dalaverenin olmadığını bütün gece konuştular," dedim. "Onları duydum. Âşıklar böyle konuşmaz. Ara sıra susarlar."

"Query! Neredesin, Query?"

"Sanırım, en kötüsüne inanmak istiyor. Anlamıyor musunuz, Query'yle aynı kız için savaşmak kendisini onunla eşit kılıyor." Parkinson, şaşırtıcı bir sezgiyle: "Önemsiz biri olmaya dayanamıyor," diye ekledi.

O sırada kapı tekrar açıldı ve perişan, yağmurdan sırılsıklam olmuş bir Rycker belirdi eşikte. Bir rahipten diğerine bakıp duruyordu. Onların arasında Query'yi bulmayı umuyor gibiydi. Belki de Query rahip kılığına girmişti.

"Bay Rycker," diye başladı Peder Thomas.

"Query nerede?"

"Lütfen içeri gelin, oturun da konuşalım..."

"Nasıl oturabilirim?" dedi Rycker. "İstirap içinde bir adamım ben." Böyle konuşmasına rağmen yine de oturdu, ama yanlıs

sandalyeye. Zayıf arkalık ayrılıverdi. "Çok korkunç bir şok yüzünden acı çekiyorum peder. Ruhumu o adama açtım, ona en derin düşüncelerimi anlattım ve bu da ödülüm."

"Şimdi sakın ve mantıklı konuşalım..."

"Bana güldü, beni aşağıladı," dedi Rycker. "Beni aşağılamaya ne hakkı var? Tanrı'nın önünde hepimiz eşitiz. Zavallı bir fabrika müdürü ve o, Querry bile. Bir Hıristiyan evliliğini yıkmak." Leş gibi viski kokuyordu. "Birkaç sene içinde emekli olacaktım," dedi. "Emekli maaşımı onun piçine yedireceğimi mi sandı?"

"Üç gündür yoldasınız, Rycker. Size bir gece uykusu gerek. Ondan sonra..."

"Benimle yatmayı hiçbir zaman istemedi. Her zaman bir bahanesi vardı, ancak o daha gelir gelmez, sırf ünlü olduğu için..."

Peder Thomas: "Hepimiz bir skandalı önlemek istiyoruz," dedi.

Rycker sertçe: "Doktor nerede?" diye kestirip attı. "Pek sıkıfıkıydılar."

"Doktor evinde. Onun bu işle hiçbir ilgisi yok."

Rycker kapıya yöneldi. Bir an için, sanki sahnedeymiş de çıkış yolunu unutmuş gibi durdu. "Hiçbir jüri beni mahkûm edemez..." dedi ve yeniden, karanlığa ve yağmura doğru yürüdü, gitti. Bir an için kimse konuşmadı, ancak biraz sonra Peder Thomas, hepsine: "Bununla ne demek istedi?" diye sordu.

"Sabahleyin buna güleceğiz," dedi Peder Jean.

"Bu durumda gülünecek bir şey görmüyorum," diye cevap verdi Peder Thomas.

"Demek istediğim, bu, biraz şu Royal Palas'ın komik oyunlarından birine benziyor... Yaralı koca içeri girer ve çıkar."

"Ben Royal Palas'ın oyunlarını okumam, peder."

"Bazen, Tanrı'nın insana seks güdüsünü verirken pek ciddi olmadığını düşünüyorum."

"Eğer bu ahlaki teolojide öğrettiğiniz doktrinlerden biriyse.."

"O'nun ahlaki teolojiiyi ortaya çıkardığını da sanmıyorum. Sonuçta, St. Thomas Aquinas da O'nun dünyayı oyun olsun diye yarattığını söylemişti."

Peder Phippe: "Affedersiniz..." dedi.

"Benim sorumluluğuma sahip olmadığınız için şanslısınız, Peder Jean. Ben bu olayı Royal Palas'ın komik oyunlarından birine, ya da St. Thomas'ın yazdıklarına benzetip ona göre davranamam. Nereye gidiyorsunuz, Peder Philippe?"

"Jüriyle ilgili bir şeyler söyledi, peder ve bana öyle geldi ki, şey, belki de üstünde bir silah taşıyordur. Düşündüm de uyar-mam..."

"Bu çok fazla," dedi Peder Thomas. Parkinson'a döndü ve İngilizce olarak: "Yanında silah var mı?" dedi.

"Hiç bilmiyorum. Bu günlerde pek çok insan silah taşıyor, değil mi? Ama onu kullanacak yürek yok onda. Size söyledim, o yalnızca önemli biriymiş gibi görünmek istiyor."

"Düşünüyorum da, eğer izin verirseniz peder, Doktor Colin'e bir uğrasam iyi olur," dedi Peder Philippe.

"Dikkatli ol, kardeşim," dedi Peder Paul.

"Oh, ateşli silahlardan çok iyi anlarım ben," diye cevap verdi Peder Philippe.

5.

"Birisi mi bağıırıyor?" diye sordu Doktor Colin.

"Ben hiçbir şey duymadım." Query pencereye gidip, karanlığa doğru baktı. "Keşke Peder Philippe, şu sigortaları tamir et-se. Eve gitme zamanım geldi, ama fenerim yok."

"Artık elektrik vermezler. Saat on'u geçti."

"En kısa zamanda gitmemi isteyeceklerdir, değil mi? Ama herhalde gemi bir haftadan önce gelmez. Belki de birisi beni arabayla şehre bırakır..."

"Bu yağmurdan sonra yolun kapanmadığından şüpheliyim, üstelik daha da yağacak."

"Öyleyse, şu senin hayalini kurduğun, taşınabilir ünitelerden konuşmak için sadece birkaç günümüz kaldı, değil mi? Ancak ben mühendis değilim, Doktor. Peder Philippe, sana benden çok daha fazla yardım edebilir."

"Burada elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz," dedi Doktor Colin. "Benim tüm istediğim, tekerlekler üstünde bir çeşit pre-fabrik, yarım tonluk bir kamyonetin kasasına bağlayabileceğimiz bir şey. Bu kâğıt parçasıyla ne yapayım? Sana göstermek istediğim bir şey var." Doktor masasındaki bir çekmeceyi açtı. İçinde bir kadının fotoğrafı vardı. Orada yabancı gözlerden uzak, tozlanmamış olarak bekliyordu. Çekmece her açıldığında oradaydı.

"Nerede olursam olayım, bu odayı özleyeceğim. Bana hiç karından bahsetmedin, Doktor. Nasıl ölmüştü?"

"Uyku hastalığından. Buraya geldiğimiz ilk günlerde, zamanının çoğunu ormanda, cüzamlıları tedavi olmaya ikna etmekle geçirmişti. O zamanlar, uyku hastalığına karşı şimdikiler gibi etkili haplarımız yoktu. İnsanlar çok çabuk ölüyordu."

"Yaşamımın seninki ve onunkiyle aynı toprak parçasında sona ermesini umuyordum. Kendi aramızda ateist bir köşe oluştururduk."

"Senin yeterince ateist olup olmadığından emin değilim."

"Neden?"

"İnançsızlığın seni çok fazla üzüyor, Querry. Kurtulmak istediğin bir yaraymış gibi onu sürekli kaşıyıp duruyorsun. Ben görüşümde kararlıyım. Ya inanırsın, ya da inanmazsın. Senin için ise durum böyle değil."

Querry: "Dışarıda birisi bağılıyor," dedi. "Bir an için benim adımlı söylüyor sandım... Ama başkası ne bağıırırsa bağırsın, insan hep kendi adını duymaya eğilimlidir. Sadece bir hecenin aynı olması yeter. Böyle benciliz işte!"

"Şu an böylesine özlediğine bakılırsa bir zamanlar gerçekten de çok fazla inanıyor olmalısın."

"Ben onların masalını tamamıyla yutmuştum, eğer senin inanç dediğin buysa. Bu benim bedenim bu da benim kanım. Şimdi bu cümleyi ne zaman okusam gözüme tamamıyla simgesel görünüyor. Ama bir sürü zavallı balıkçının bu simgeleri tanımasını nasıl beklersin? Yalnızca bu boş inançlara kafamı taktığım zamanlarda inanmayı bırakmadan çok önce ayinlere gitmekten vazgeçtiğimi hatırlarım. Rahipler de arada bir bağlantı olduğunu söylerlerdi herhalde. Rycker ise buna, merhameti reddetmek derdi. Oh, evet, sanırım inanç da bir çeşit meslek ve insanların çoğu beyinlerinde ve kalplerinde iki mesleği birden barındıramıyor. Eğer bir şeylere gerçekten inanıyorsak artık ileri gitme şansımız yok demektir, değil mi? Yoksa yaşam, inancı yavaş yavaş yok eder. Mimar yanım hâlâ ayakta, oysa. İnsan yarı inanç sahibi, yarı mimar olamaz ki!"

"Yani sen, yarı yarıya bile olsa inanmadığını mı söylüyorsun?"

"Belki her iki mesleği de yeterince güçlü sevmedim. Ancak sürdüğüm yaşam tarzı ikisini de öldürdü. Başarıya karşı koya-bilmek çok güçlü bir sevgi ister. Popüler rahip ve popüler mimar; ikisinin de yeteneklerini nefret kolayca öldürebilir."

"Nefret mi?"

"Övgüden nefret. Onların aptallıkları nasıl da mide bulandırır. Doktor, kiliselerimi mahveden insanlar, yaptıklarını en fazla göklere çıkartanlardı. Çalışmalarım üstüne yazdıkları o kitaplar, bana yakıştırdıkları o sofuca dürtüler, beni hasta etmeye ve çizim masasından koparmaya yetti. Tüm bunlara karşı ayakta durabilmek için, benim sahip olduğumdan çok daha büyük bir inanç

gerekiyordu; rahiplerin ve sofuların, dünyadaki Rycker'ların övgülerine karşı durmak için."

"Pek çok insan, başarılı olmaktan yakınmaksızın rahat rahat yaşıyor, ama sen buraya geldin."

"Sanırım, her şeyi atlattım. Nefreti bile. Burada mutluydum."

"Evet, kötürüm olmana rağmen, parmaklarını kullanmayı çok iyi öğrendin. Geriye tek bir yara kaldı, sen de kabuğunu sürekli yoluyorsun."

"Yanlışsın, Doktor. Bazen Peder Thomas gibi konuşuyorsun."

Bir ses su götürmez bir biçimde: "Query!" diye bağırdı. "Query!"

"Rycker." dedi Query. "Karisını buraya kadar takip etmiş olmalı. Umarım rahibeler, içeri girip karısını görmesine izin vermemişlerdir. Gidip konuşsam iyi olacak..."

"Bırak da önce sakinleşsin."

"Ona, olayın neden bu hale geldiğini açıklamak zorundayım."

"Öyleyse sabaha dek bekle. Gece gece bunu yapamazsın."

"Query! Query! Neredesin, Query!"

"Şu benim başıma gelen," dedi Query "Ne kadar da komik bir durum. Masum canavar. Bir komedi ismi olarak hiç de fena sayılmaz." Gülümsemeye çabaladı. "Lambanı ödünç versene."

"Bu işten uzak dursan iyi olur, Query."

"Bir şeyler yapmak zorundayım. Öyle çok yaygara çıkarıyorki... Bu sadece Peder Thomas'ın skandal dediği şeyi daha da abartmaya yarıyor."

Doktor istemeye istemeye onu dışarıya kadar takip etti. Fırına tam bir daire çizmişti. Nehirden gelip tekrardan yüzlerine çarpıyordu. "Rycker!" diye seslendi Query, lambayı yukarı

doğru tutarak. "Buradayım." Birisi koşarak onlara doğru geliyordu, ancak ışığın aydınlattığı bölgeye girdiğinde gelenin Peder Philippe olduğunu gördüler.

"Lütfen, eve geri dönün ve kapıyı kapatın," dedi Peder Philippe. "Rycker'ın üstünde silah taşıdığından şüpheleniyoruz."

"Onu kullanacak kadar çılgın olamaz."

"Ne olursa olsun... bir tatsızlığı önlemek için..."

"Tatsızlık ha.. Olayları önemsiz gösterme konusunda müthiş yeteneklisiniz, Peder Philippe."

"Ne demek istediğinizi anlamadım."

"Boşverin. Öğüdünüze uyup Doktor Colin'in yatağının altına saklanacağım."

Henüz geriye doğru birkaç adım atmıştı ki, Rycker'ın sesini duydu. "Dur. Neredeyse orada kal." Adam ayakta sallanarak, aydınlığa doğru geldi. Sıradan bir şikâyetle bulunuyormuş gibi: "Her yerde seni arıyordum" dedi.

"İyi işte, buradayım."

Rycker'ın sağ elinin cebinde olduğu üçünün de gözünden kaçmamıştı.

"Seninle konuşmam gerek, Querry."

"Öyleyse konuş. Yalnız sen bitirince, ben de bir çift laf edeceğim." Bir süre sessizlik oldu. Cüzam köyünde bir yerde bir köpek uludu. Şimşek hepsini yanıp sönen bir ampul gibi aydınlattı.

"Bekliyorum, Rycker."

"Sen, sen bir döneksin."*

"Burada durup dini tartışmalara mı girişeceğiz? Kabul etmeliyim ki sen Tanrı sevgisi konusunda benden çok daha fazla şey biliyorsun."

* Orijinal metinde kullanılan "renegade" sözü özellikle dini görüşlerini değiştirenleri ifade etmek içindir.

Rycker'ın cevabının bir bölümü, şiddetle gürleyen gökgürültüsünün altında kaldı. Son cümle yıkıntının içinden dışarı sarkmış bir çift bacak gibiydi:

'... Marie'nin yazdıklarının hiç bir anlamı olmadığına inandırdın beni. Üstelik tüm bu zamanlarda bir bebeğin yolda olduğunu biliyor olmalıydın."

"Senin bebeğin. Benim değil."

"Kanıtlarla! Kanıtlarla öyleyse!"

"Olumsuz olanı kanıtlamak zordur, Rycker. Tabii ki, doktor bana kan testi uygulayabilir, ama altı ay beklemen gerekir, çünkü..."

"Nasıl olup da, bana gülme hakkını kendinde bulabiliyorsun?"

"Sana gülmüyorum, Rycker. Karın her ikimize de zarar verdi. Daha yalanın ne olduğunu bile bilmediğinden ona yalancı diyemiyorum. Ona göre gerçek, kendisini koruyup Avrupa'daki ana okuluna gönderebilecek her şey."

"Önce onunla yatıyorsun, sonra da aşağılıyorsun. Sen bir korkaksın, Querry."

"Belki de öyleyim."

"Belki. Belki. Benim söyleyebileceğim hiçbir şey O Querry'i kızdıramaz, değil mi? Kendisi öylesine önemli ki! Bir hurma yağı fabrikasının müdürü ne demiş onun umrunda mı? Benim ruhum da en az seninki kadar ölümsüz, Querry."

"Ben kimseye karşı bir şeyler iddia etmiyorum. Sen Tanrı'nın sevgili kulu olabilirsin, Rycker. Benim için farketmez. Ben senden başka hiç kimse için O Querry değilim. Hele kendim için hiç."

"Lütfen misyona gelin, Bay Rycker," diye yalvardı Peder Philippe. "Orada size bir yatak hazırlarız. Güzel bir uyku çektikten sonra hepimiz kendimizi daha iyi hissedeceğiz. Sabahleyin

de soğuk bir duş alırız," diye ekledi. Birdenbire sağanak halinde boşanan yağmur da bu sözleri kanıtlamak ister gibiydi. Query, doktorun kahkaha olduğunu önceden öğrenmiş bulunduğu, garip, çirkin bir ses çıkardı ve Rycker iki el ateş etti. Lamba Query'le beraber düşüp parçalandı. Henüz yanmakta olan fitil, şiddetli yağmur altında bir an için alevlenip, açık ağzı ve şaşkınlıkla bakan bir çift gözü aydınlattı, sonra da söndü.

Doktor çamurun içine dizüstü düşüverdi ve Query'nin vücudunu elleriyle yokladı. Rycker'ın sesi: "Bana güldü. Bana gülmeye ne hakkı var?" diyordu. Doktor, Peder Philippe'e: "Başını buldum," dedi "Sen de bacaklarını bulabilir misin? Onu içeri taşımamız. "Rycker'a seslendi: "İndir o silahı, seni aptal, yardım et!"

"Rycker'a değil," dedi Query. Doktor biraz daha üstüne eğildi, onu zar zor duyuyordu. "Konuşma" dedi. "Şimdi seni yukarı kaldıracamız. İyileşeceksin."

"Kendime gülüyordum," dedi Query.

Onu verandaya taşıyıp yağmurdan uzak bir yere yatırdılar. Rycker bir yerden bir yastık bulup başının altına koydu. "Gülmemeliydi" dedi.

"Kolay kolay gülmez," dedi doktor ve bir kez daha biraz hasar görmüş, kahkahaya benzeyen bir ses duydular.

"Saçma!" dedi Query. "Bu, ya saçma, ya da," ama kafasının içinde felsefi ya da psikolojik, ne tür bir alternatif vardı, bunu asla öğrenemediler.

6

Başrahip, cenazeden birkaç gün sonra geri dönmüştü. Doktor Colin'le birlikte mezarlığa ziyarete gitti. Query'i Mme Colin'in mezarından fazla uzakta olmayan bir köşeye gömmüşlerdi, ancak yine de doktor için yeteri kadar yer ayrılmıştı. Özel bir du-

rım söz konusu olduğundan Peder Thomas haç konusunda ısrar etmemişti. Sadece ormandan kesilen sert bir odun parçası çakılmış, üstüne Querry'nin adı ve tarihler kazınmıştı. Katolik bir tören de düzenlenmemişti. Yine de Peder Joseph mezarın başında gayriresmi olarak bir dua okumuştı. Birisi -büyük olasılıkla Deo Gratiastı- tümseğin yanına, dikkatlice birbirine sarılmış bitkiler ve ince dallarla dolu eski bir reçel kavanozu koymuştu. Bir cenaze çelenginde; çok Nzambe'ye yapılmış bir adağa benziyordu. Peder Joseph engellemese Peder Thomas kavanozu atacaktı.

"Bir Hıristiyan mezarlığı için fazla garip, ne olduğu belirsiz bir adak." diye karşı çıkmıştı Peder Thomas.

"O da ne olduğu belirsiz bir adamdı," diye cevap vermişti Peder Joseph.

Parkinson Luc'dan resmi bir çelenk getirtmişti. Üstünde şöyle yazıyordu: "Post'un üç milyon okuyucusundan. Doğaydı sevdiğim ve Doğa Sanatı'na yakınım. Robert Browning. " İleride kullanmak için çelengın fotoğrafını çekmiş, ancak kendisi, beklenmedik bir şekilde çelengın yanında resim çekirtmeyi reddetmişti.

Başrahip, Colin'e: "Burada olmadığım için pişmanlık duymaktan kendimi alamıyorum. Rycker'ı kontrol edebilirdim," dedi.

"Er geç bir şeyler olacaktı," dedi Colin. "Onu asla rahat bırakmayacaklardı."

"Onlar'derken, kimleri kastettin?"

"Aptalları, her işe burnunu sokan aptalları, her yerde vardır onlardan, öyle değil mi? Her şeyi atlatmıştı, ama başarısı.. başarısını da geride bırakamazdı ki. Bu benim kötürüm el ve ayak parmaklarını geri vermem gibi bir şey. Onları kasabaya geri gönderiyorum ve insanlar dükkânlarda onlara bakıyor, sokakta onları seyrediyorlar. Yoldan geçerken diğerlerinin dikkatini üst-

lerine çekiyorlar. Başarı da böyle işte, normal bir insanın sakat yanı. Benimle mi geliyorsun?"

"Sen nereye gidiyorsun?"

"Dispansere. Ölüyle çok zaman kaybettik."

"Biraz seninle yürüyeyim." Başrahip, bir puro bulurum ümi-diyle cübbesinin cebini yokladı, ancak hiçbir şey bulamadı.

"Luc'dan ayrılmadan önce Rycker'ı gördün mü?" diye sordu Colin.

"Tabii. Hapis de bayağı rahatmış. Günah çıkarmış ve her sabah da ayine gidiyormuş. Garrigon - Lagrange'da çok sıkı çalışıyormuş. Tabii bir de Luc'da neredeyse kahraman oldu. Bay Parkinson onunla yaptığı bir röportajı çoktan postaladı bile. Yakında civardaki tüm gazeteciler buraya akın eder. Sanırım, Bay Parkinson'un yazısının başlığı şöyleydi: 'Bir Dervişin Ölümü. Düşen Aziz.' Tabii ki, davanın sonucunun ne olacağı da açık."

"Beraat mı?"

"Doğal olarak *Le crime passionnel**. Herkesin istediği olacak. Gerçekten de oldukça mutlu bir son, değil mi? Rycker hem Tanrı'nın, hem de insanların gözünde önemli hale geldiğini düşünüyor. Hatta bana Roma'daki, Belçikalı Kardinaller Birliği'nin evliliğini feshetmesi olasılığından bile bahsetti. Bu işin olabirliği konusunda onu yüreklendirmedim. Mme Rycker, yakında serbest kalıp eve gidebilecek. Çocuğa o bakacak. M. Parkinson hayatında rastlayamayacağı kadar iyi bir hikâye buldu. Bu arada, Query'nin ikinci yazıyı asla okumayacak olmasına memnunum.

"Bunun, Query için de mutlu bir son olduğunu söyleyemeyizsin."

"Öyle değil mi? O her zaman biraz daha ileri gitmeyi isterdi."

* Tutku cinayeti

Başrahip biraz utanarak: "Sence onunla Mme Rycker arasında bir şey geçti mi?" diye sordu?

"Hayır."

"Ben emin değilim. Parkinson'un ikinci yazısına bakılırsa oldukça yüksek bir kapasiteye sahipmiş, yani şey, şu seks dedikleri şey konusunda."

"Bundan o kadar emin değilim. O da değildi. Bir keresinde bana hayatı boyunca kadınları kullandığını söylemişti. Bence o kendine olabilecek en zor ışıktaki bakmaya çalışıyordu. Hatta bazen, acaba bir çeşit cinsel soğukluğa mı kapıldı diye düşünmüşümdür. Tıpkı bir gün gerçek doyuma ulaşma umuduyla sürekli olarak partnerini değiştiren kadınlarda olduğu gibi. Aşkın gerektirdiği şeyleri daima beceriyle yerine getirmiş. Hatta inandığı zamanlarda Tanrı'ya karşı da böyle davranmış. Ama sonra içinden başka hiçbir şeye âşık olmadığını farketmiş ve böylece gerekleri yerine getirmekten vazgeçmiş. Bundan sonra da, aşk diye hissettiği şeyleri, neredeyse taklit etmeyi bile başaramayınca da onu çalışmaya iten sebepler de kaybolmuş. Bu bir hastalık krizi gibi bir şeydir, hasta artık hayata karşı hiçbir ilgi duymayınca yaşar bunu. İşte bu yüzden bazı insanlar kendilerini öldürürler, ama o güçlüydü, çok güçlüydü."

"Sanki o iyileşmiş gibi konuşuyorsun."

"Gerçekten de öyle olduğunu düşünüyorum. Başka insanlara hizmet etmeyi öğrendi ve gördüğün gibi gülmeyi. Garip bir gülmeydi, ama sonuçta güldü işte. Gülmeyen insanlar beni korkutur."

Başrahip utanarak: "Düşündüm de, belki onun yeniden inanmaya başladığını kastediyorsun," dedi.

"Oh, hayır, değil. Sadece yaşamak için bir sebep buldu o. Hep kendi istediğin yöne çekmeye çalışıyorsun, peder."

"Ama ya, o yön doğruysa?.. Pürön yok, değil mi?"

"Hayır."

Başrahip: "Hepimiz dürtüleri çok fazla analiz ediyoruz. Bir keresinde bunu Peder Thomas'a söylemiştim. Pascal'ın ne dediğini hatırlıyorsa. Tanrı'yı aramaya başlayan bir adam onu çoktan bulmuş demektir. Aynı şey aşk için de geçerli olabilir. Onu aradığımız zaman belki de çoktan bulmuş oluyoruz."

"O arayışını kadınların yataklarıyla sınırlamaya eğimliydi. Ben sadece onun kendi anlattıklarını biliyorum."

"Aşk aramak için hiç de fena bir yer değil. Orada nefreti bulan pek çok insan da var."

"Rycker gibi mi?"

"Suçlamaya yetecek kadar iyi tanımıyoruz Rycker'ı."

"Ne kadar ısrarcısın, peder. Hiç kimseyi kendi haline bırakmıyorsun, değil mi? Querry üstünde bile hak iddia ederdin herhalde."

"Ben, senin, bir hasta ölmeden önce rahat bir nefes aldığını hiç görmedim."

Dispansere gelmişlerdi. Cüzamlılar sıcaktan yanan beton basamakların üstüne oturmuş bir şeyler olmasını bekliyorlardı. Yeni hastanenin çatısına merdivenler dayanmıştı, son çalışmalar tamamlanıyordu. Çatının törenle konulan son parçası hasar görmüş, fırtına yüzünden eğilmişti, yine de güçlü palmiye liflerinden yapılmış sııklar sayesinde yerinde duruyordu.

"Hesaplardan anladığıma göre," dedi Başrahip. "Vitamin hapları kullanmaktan vazgeçmişsin. Böyle bir tasarruf akıllıca mı sence?"

"Kansızlığın, D.D.S. tedavisinin yan etkisi olduğuna inanmıyorum. Kancalı kurtlar sebep oluyor buna. Vitamin hapları kullanmaktansa tuvaletler inşa etmek çok daha ucuza geliyor. Bir sonraki projemiz bu. Yani, demek istediğim bu olmalı. Bugün kaç tane hasta gelmiş?" diye sordu Doktor, yardımcısına.

"Altmış civarında."

"Kendi yarattığı bu dünyaya baktığı zaman," dedi Doktor Colin, "Tanrı'nız biraz hayalkırlığına uğruyor olmalı."

"Küçükken sana, pek iyi bir din eğitimi vermemişler... Tanrı ne hayalkırlığına uğrar, ne de acı çeker."

"Belki de bu yüzden ona inanmayı fazla umursamıyorum."

Doktor masaya oturdu ve önüne beyaz renkli bir form çekti. "Bir numara," diye seslendi.

Gelen üç yaşında, küçük şiş göbeğine taktığı püsküllü kuşağıyla yarı çıplak sayılabilecek, ağzının köşesinde tuttuğu parmağıyla, minik bir çocuktü. Doktor parmaklarını, çocuğun sırtının üstünde gezdirdi. Annesi yanı başında bekliyordu.

"Bu küçüğü tanıyorum," dedi Başrahip. "Hep şeker istemeye gelir bana."

"Hastalığı kapmış," dedi Doktor Colin. "İşte bak, burada ve şurada şişlikler var. Ama endişelenmen gereksiz," diye ekledi. Sesinde bastırılmış bir öfke vardı. "Bir iki sene içinde iyileştirebiliriz onu. Kötürüm olmayacağına dair bir söz verebilirim."

"...**Graham Greene**, Ayıışığı
Serinliğı'nden sonra, bu
eserinde de insanın yaşam
labirentindeki çaresiz
yolculuğunu keskin bir incelik
ve ustalıkla anlatıyor.

Dünyaca ünlü bir mimar, tüm
yaşamın baştan sona bir
yanılsama olduğunu anladığı
gün, yazgısının sinsice ördüğü
ağdan kurtulmak için son
yolculuğuna çıkar. Geminin
vardığı en son durak, Afrika'nın
içlerinde, misyoner rahipler
tarafından yönetilen bir cüzam
köyüdür. Kısa zamanda,
ruhundaki hastalığın cüzamla
aynı yazgıyı paylaştığını anlar.

Ancak, iyileşmek için geç
kalmıştır. Yazgısı, kendisi ile
alay etmesini affetmeyecek,
kurbanını, tam da kurtuluşa en
fazla yaklaştığı anda ağına
çekecektir.

ISBN 975-7782-55-6

9 789757 782551